

รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์
(FINAL REPORT)

โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาใน
การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาใน
การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

โดย

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ชื่อโครงการวิจัย การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

DEVELOPING VOLUNTEER NETWORK FOR MEDIA REGULATION IN RADIO AND TELEVISION

ที่ปรึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

สำนักงาน กสทช. โดยสำนักกำกับผังและเนื้อหารายการ และพัฒนาผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (ผส.) ในฐานะผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำกับดูแล ตรวจสอบ และพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหารายการของผู้ประกอบการในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งจัดทำแผนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพรายการในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการ “โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์” เพื่อศึกษา แนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และเสนอแนวทางส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ผลจากการศึกษาภายใต้โครงการดังกล่าวจะทำให้ได้องค์ความรู้ ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับสนับสนุน การดำเนินงานของสำนักกำกับผังและเนื้อหารายการ และพัฒนาผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (ผส.) ในการยกระดับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของประเทศไทยได้อย่างเต็มศักยภาพภายใต้การมีส่วนร่วมการกำกับดูแลเนื้อหารายการผ่านช่องทางการให้บริการต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในวงกว้าง

ผลการศึกษา

๑. การศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ อเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย และชิลี ซึ่งพบว่าทุกประเทศมีประเด็นกฎหมายที่สนับสนุน และเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อทั้งในรูปแบบขององค์กรวิชาชีพสื่อและในรูปแบบของคณะกรรมการตรวจสอบสื่อ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสื่อและมีกลไกการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน ในส่วนของการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบบทบาท และสถานการณ์ขององค์กรภาคประชาชนซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาในประเทศ จำนวน ๕ องค์กร ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชนในต่างประเทศ จำนวน ๕ องค์กร ได้แก่ Media Monitoring Project of Zimbabwe, The World Association for Christian Communication, The Media Development Foundation, Media Monitoring Project of Concordia University, Media Monitoring Africa ได้พบว่ามีแนวปฏิบัติที่ กสทช. สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ การมีประเด็นกฎหมายที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหาเป็นจุดเริ่มต้นของการที่รัฐเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับสื่อ การจัดตั้งในลักษณะขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่ดำเนินการร่วมกันผ่านเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเป็นเครือข่ายที่หลากหลายอันประกอบไปด้วยเครือข่ายวิชาชีพสื่อมวลชน เครือข่ายสหวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้มิติการตรวจสอบมีความหลากหลายและลุ่มลึกในการทำความเข้าใจกับประเด็นที่ตรวจสอบ และควรมีการจัดทำเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการรวบรวมองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยให้มารวมตัวกัน และใช้เป็นกลไกในการรับเรื่องร้องเรียนเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตามองค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในและต่างประเทศจะมีบทบาทอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการตรวจสอบเนื้อหาสื่อที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ด้านการเท่าทันสื่อแก่ประชาชนในวงกว้างผ่านทางเว็บไซต์

หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในมิติการสื่อสารและมิติอื่นๆ การทำวิจัยและศึกษาเชิงลึก การฝึกอบรมและพัฒนาเครือข่าย เป็นต้น

๒. การรวบรวม และจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พบว่า ในประเทศไทยยังไม่มีเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ทำหน้าที่เต็มรูปแบบในด้านตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงยังไม่มีลักษณะการรวมกลุ่มของบุคคลทั้งในระดับประชาชน นักวิชาการ และ สภาวิชาชีพ สื่อมวลชนที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ไม่มีระบบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน ซึ่งจากการสืบค้น พบเพียงจำนวน ๔ องค์กร ที่ทำหน้าที่ในตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยสามารถแบ่งองค์กรที่มีอยู่ในปัจจุบันออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวเครือข่ายประชาสังคม เป็นไปในลักษณะของการรับเรื่องร้องเรียนสื่อที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคมากกว่า การตรวจสอบสื่อ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านอาหารและยา หรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน ที่มีกลไกการรับเรื่องร้องเรียนผู้บริโภคด้านสื่อที่ไม่เหมาะสม โดยเชื่อมระหว่างผู้บริโภคกับสื่อมวลชน ๒) การทำงานร่วมกันของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่เน้นการกำกับดูแลวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ และมีบทบาทเพียงบางส่วนในการตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสม หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อสื่อที่ไม่เหมาะสม และ ๓) กลุ่มที่เรียกองค์กรของตนเองว่าเครือข่าย แต่ไม่ได้มีการสร้างเครือข่าย เป็นเพียงการทำงานในลักษณะโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ได้แก่ เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามการที่จัดกิจกรรม โดยอิงกับแหล่งทุนจะขาดความยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าที่ปรึกษาจึงได้จัดทำฐานข้อมูลและบรรจุเครือข่ายจิตอาสาและการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์จำนวน ๓๐๐ คน ที่เข้าร่วมการพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ไว้ในฐานข้อมูลผ่านระบบเว็บไซต์

๓. การพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีการสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีลักษณะเป็นหลักสูตรที่เข้มข้นที่ใช้เวลาในการฝึกอบรม

จำนวน ๑๘ ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการเรียนรู้หลัก จำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) การกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ๔) รูปแบบและองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และ ๕) การสร้างเครือข่ายและภาวะผู้นำของจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ การพัฒนาภาวะผู้นำและการสร้างเครือข่ายของจิตอาสา ในด้านวิธีการจัดฝึกอบรมได้มีการผสมผสานแนวทางการฝึกอบรมด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งการบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ การฝึกวิพากษ์กรณีศึกษา การทำกิจกรรมกลุ่ม และการระดมสมอง เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจทั้งในเชิงแนวคิดทฤษฎี และได้ลงมือฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองต่างๆ รวมถึงการทำเวิร์คชอปต่างๆ ประกอบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความเข้าใจ และเห็นถึงแนวทางในการนำไปปฏิบัติจริงได้ดียิ่งขึ้น จากนั้นนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ ไปจัดการฝึกอบรมให้กับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๕ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้นแล้วมีผู้สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น ๓๐๐ คน ภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมได้มีการประเมินความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจากทุกภูมิภาคมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในระดับมากที่สุดและมีความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์อยู่ในระดับมาก และมีการจัดการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) (ร่าง) องค์กรความรู้ที่จำเป็นสำหรับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พบว่าประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อมวลชนสากล ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และความรู้ที่เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะทำการตรวจสอบ

๔. แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สามารถจำแนกเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น และข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว ดังนี้

๔.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น หมายถึง สิ่งที่สำนักงาน กสทช. ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๑ – ๒ ปี เพื่อพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย ได้แก่

๑) การระบุมอบทบาท ความรู้และทักษะพื้นฐานที่ชัดเจนขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ทั้งในด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ และประเด็นจริยธรรม

๒) การเข้ามาจับบทบาทในการเป็นองค์กรกลางที่สนับสนุนการจัดตั้งให้มืองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และกำหนดหน่วยกลางหรือจุดประสาน (Node) ซึ่งทำให้ง่ายต่อการประสานและติดตามผลการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๓) การจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและกลไกที่สนับสนุนการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ ระบบสำหรับรายงานสื่อที่ไม่เหมาะสม ที่มีการปกป้อง และ รักษาสิทธิความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ที่แจ้ง ผู้ที่รายงานสามารถติดตามความคืบหน้าในการจัดการกับสื่อที่ไม่เหมาะสม และควรมีระบบการรายงานสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ตรวจสอบแล้วพบว่าไม่เหมาะสมให้กับประชาชนหรือผู้ผลิตสื่อได้ทราบ อีกทั้งควรมีการพิจารณาทบทวนการให้ทุนสนับสนุนองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๔) การพัฒนาผู้นำเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการวิทยุและโทรทัศน์ โดยเป็นหลักสูตรเข้มข้น (Train the trainer program) เพื่อให้ผู้นำเหล่านี้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปขยายผลและฝึกอบรมต่อให้กับผู้ที่สนใจ

๕) การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์อย่างต่อเนื่องและ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจากการฝึกอบรม ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้บนเว็บไซต์หรือการเรียนในรูปแบบ e-learning

๖) การจัดทำเครื่องมือที่สนับสนุนการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ คู่มือเล่มเล็ก (Booklet/ Manual) และ

การจัดทำเป็นหัวข้อเช็คลิสต์ (Checklist) ในการตรวจสอบเนื้อหารายการโดยแยกประเภทตามสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์แต่ละประเภท

๔.๒ ข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว หมายถึง สิ่งที่สำนักงาน กสทช. ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๓ - ๑๐ ปี เพื่อพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย ได้แก่

๑) การสร้างคุณค่าให้กับการเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านภาพยนตร์เรื่องสั้นหรืออินโฟกราฟฟิกที่เข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารถึงงานด้านจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ว่าเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า

๒) การประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและขยายเครือข่ายจิตอาสาให้กว้างขึ้น

๓) การขยายช่องทางและเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อรูปแบบอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) สำนักงาน กสทช. ควรมีการประชาสัมพันธ์ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกมิติ ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้ององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และภาคประชาชน เพื่อให้ทราบว่าสำนักงาน กสทช. มีนโยบายที่จะขับเคลื่อนเรื่องการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมตลอดทั้งกระบวนการ

๒) สำนักงาน กสทช. ควรมีการนำ “ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์” ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการของสำนักงาน กสทช. ทั้งแผนปฏิบัติการประจำปี แผนปฏิบัติการระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์มีทิศทางและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำศึกษาในอนาคต

๑) การศึกษาและจัดทำหลักสูตรพัฒนาเครือข่ายผู้นำจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ (Train the trainer program)

๒) การศึกษาและจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมหรือชุดการเรียนรู้สำเร็จรูปสำหรับพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยจัดทำในรูปแบบที่หลากหลายทั้งเป็นหนังสือคู่มือ หลักสูตรออนไลน์เพื่อให้จิตอาสาที่มีหลายช่วงวัย หลายสาขาวิชาชีพสามารถเลือกเรียนรู้ในรูปแบบที่ตนเองถนัด

๓) การศึกษาและจัดทำแอปพลิเคชันสำหรับให้องค์กรเครือข่ายจิตอาสาสามารถรายงานเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม และควรมีระบบการรายงานสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมให้กับประชาชนหรือผู้ผลิตสื่อได้ทราบ โดยมีการชี้แจงถึงประเด็นที่ไม่เหมาะสมอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อวิทยุและโทรทัศน์ต่อไปสำหรับผู้ผลิตสื่อ และจะเป็นแนวทางสำหรับประชาชนในการเลือกบริโภคสื่อวิทยุและโทรทัศน์

๔) การศึกษาและจัดทำเครื่องมือที่สนับสนุนการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์เพื่อให้กับจิตอาสาสามารถทำงานด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้บนมาตรฐานเดียวกัน

๕) การศึกษาหรือการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการรู้เท่าทันสื่อให้กับประชาชน ซึ่งถือเป็นการดำเนินการเชิงรุก เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่มีความเหมาะสม และจะทำให้รับมือและหลีกเลี่ยงการรับชมสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมได้

๖) การจัดทำฐานข้อมูลในลักษณะ Big data เพื่อรวบรวมเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม เพื่อเป็นฐานข้อมูลทางเลือกให้กับประชาชนในการเลือกบริโภคสื่ออย่างฉลาด และเป็นฐานข้อมูลองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในการคอยเฝ้าติดตามเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ ๑	บทนำ
	๑
	ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา
	๒
	วัตถุประสงค์การศึกษา
	๓
	ขอบเขตการศึกษา
	๔
	นิยามศัพท์
	๕
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
	๖
	จริยธรรมวิจัยในคน
	๖
	กรอบแนวคิดการวิจัย
	๗
บทที่ ๒	การทบทวนวรรณกรรม
	๘
	แนวคิดและนโยบายด้านการกำกับดูแลการประกอบกิจการ
	๙
	แนวคิดเรื่องจิตอาสา
	๒๓
	แนวคิดเรื่องเครือข่ายและภาคประชาสังคม
	๒๙
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	๔๖
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการศึกษา
	๕๖
	การศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กร
	๕๗
	เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
	การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
	๖๒
	รายการทางวิทยุและโทรทัศน์
	การพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาใน
	๖๓
	การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
	การเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาใน
	๖๘
	การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ ๔	ผลการศึกษา	๗๔
	ผลการศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ (วัตถุประสงค์ที่ ๑)	๗๕
	ผลการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๑๒๔
	ผลการพัฒนางานความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๑๓๖
	ผลการเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาใน การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๒๓๑
บทที่ ๕	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	๒๓๙
	สรุปผลการศึกษา	๒๔๐
	ข้อเสนอแนะ	๒๔๗
บรรณานุกรม		๒๕๐
ภาคผนวก ก	ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและ โทรทัศน์ที่เข้าร่วมกิจกรรม	๒๖๑
ภาคผนวก ข	รายชื่อผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) องค์ความรู้และ แนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต	๒๗๗
ภาคผนวก ค	รายชื่อผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางใน การส่งเสริมให้มีการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๒๘๐
ภาคผนวก ง	ภาพกิจกรรมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกภูมิภาค	๒๘๒
ภาคผนวก จ	แบนเนอร์ประชาสัมพันธ์	๒๘๖
ภาคผนวก ฉ	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๒๙๒
ภาคผนวก ช	เอกสารประกอบการฝึกอบรม	๓๐๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	สรุปแผนการดำเนินการศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๖๐
๓.๒	สรุปแผนการดำเนินการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๖๒
๓.๓	สรุปแผนการดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๖๖
๓.๔	สรุปแผนการดำเนินการเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๗๐
๓.๕	แผนการดำเนินการในระยะต่อไป (นับจากวันเซ็นสัญญา ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑)	๗๑
๔.๑	การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่สนับสนุนและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย	๙๕
๔.๒	การวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ	๑๑๓
๔.๓	การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ	๑๑๙
๔.๔	ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = ๓๐๐)	๑๓๗
๔.๕	ความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้านความรู้ (n = ๓๐๐)	๑๔๐
๔.๖	ความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้านทักษะ (n = ๓๐๐)	๑๔๑
๔.๗	ความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้านรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม (n = ๓๐๐)	๑๔๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๘	ภาพรวมและกำหนดการของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๑๔๔
๔.๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำแบบดั้งเดิมกับภาวะผู้นำแบบใหม่ที่จะทำงานเพื่อสังคม	๒๐๘
๔.๑๐	ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกภูมิภาค (n = ๓๐๐)	๒๑๗
๔.๑๑	ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคเหนือ (n = ๖๐)	๒๑๘
๔.๑๒	ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคใต้ (n = ๖๐)	๒๒๐
๔.๑๓	ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (n = ๖๐)	๒๒๑
๔.๑๔	ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคกลาง (n = ๖๐)	๒๒๓
๔.๑๕	ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของกรุงเทพมหานคร (n = ๖๐)	๒๒๔
๔.๑๖	ผลการประเมินความรู้จากการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของผู้เข้าร่วมจากทุกภูมิภาค (n = ๓๐๐)	๒๒๖

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑.๑ กรอบแนวคิดของการวิจัย	๗

บทที่ ๑

บทนำ

บทที่ ๑

บทนำ

"โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์" มีความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ขอบเขตของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา หลักการและแนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ตามแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙ ฉบับที่ ๑ ที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และอนุญาตให้ประกอบกิจการรวมถึง การกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วย การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเร่งด่วนในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่มีผลสืบเนื่องมาแต่อดีต โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกลไกที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าสู่ระบบการอนุญาต การประกอบกิจการประเภทต่างๆ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย และมุ่งเน้นการวางรากฐานในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ต้องเริ่มจากการพัฒนากฎเกณฑ์และกลไกการกำกับดูแลที่สำคัญ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๕.๒ ที่กล่าวถึงการกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้เป็นประโยชน์ในมิติเชิงเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง มีการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคมอย่างถูกต้องและปราศจากการรบกวน รวมถึงมีการแข่งขันเสรีภายใต้กติกาที่โปร่งใสและเป็นธรรม ภายใต้แผนแม่บทกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๕- ๒๕๕๙ ฉบับที่ ๑ มีวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแล การประกอบกิจการในด้านเนื้อหาให้มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและความหลากหลาย

ดังนั้น สำนักงาน กสทช. โดยสำนักกำกับผังและเนื้อหารายการ และพัฒนาผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (ผส.) ในฐานะผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำกับดูแล

ตรวจสอบ และพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหารายการของผู้ประกอบการในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งจัดทำแผนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพรายการในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ตลอดจนปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ได้มีการมอบหมายให้ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการ “โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์” เพื่อดำเนินการ ศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และเสนอแนวทางส่งเสริม การพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ผลจากการศึกษาภายใต้โครงการดังกล่าวจะทำให้ได้องค์ความรู้ ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับสนับสนุน การดำเนินงานของสำนักกำกับผังและเนื้อหารายการ และพัฒนาผู้ประกาศ ในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (ผส.) ในการยกระดับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของประเทศไทยได้อย่างเต็มศักยภาพ ภายใต้การมีส่วนร่วมการกำกับดูแลเนื้อหารายการผ่านช่องทางการให้บริการต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในวงกว้าง

๑.๒ วัตถุประสงค์การศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๒.๒ เพื่อรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๒.๓ เพื่อพัฒนางานความรู้ และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๒.๔ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาใน การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๓.๑.๑ การศึกษาและรวบรวมข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและ
กรอบการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาของประเทศไทย
โดยศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

๑.๓.๑.๒ การศึกษาบทบาทและรูปแบบขององค์กรภาคประชาชนซึ่งทำงาน
ในลักษณะจิตอาสาในประเทศและต่างประเทศ จำนวน ๕ องค์กร

๑.๓.๑.๓ การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี (Best practices) ในการส่งเสริม
การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จากองค์กร
ภาคประชาชนซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาในประเทศและต่างประเทศ จำนวน ๕ องค์กร เพื่อนำมา
ประกอบการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาใน
การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

๑.๓.๑.๔ การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทยที่มีระบบการบริหารจัดการ
ข้อมูลและสามารถสืบค้นสำหรับการใช้งานได้สะดวก

๑.๓.๑.๕ การสำรวจความต้องการด้านความรู้ การจัดฝึกอบรมและสร้าง
กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
จำนวน ๓๐๐ คน

๑.๓.๑.๖ การจัดข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กร
เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่

เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ที่เกิดจาก
การรวมตัวของบุคคลที่มีความสมัครใจและสนใจเกี่ยวกับตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและ
โทรทัศน์จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๕ ภูมิภาค (ใช้แนวคิดการแบ่งภูมิภาคแบบ
พื้นที่ และกรุงเทพมหานคร) โดยเป็นเครือข่ายจิตอาสาในภาคเหนือ จำนวน ๖๐ คน เครือข่าย
จิตอาสาใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๖๐ คน เครือข่ายจิตอาสาในภาคกลาง จำนวน ๖๐ คน

เครือข่ายจิตอาสาในภาคใต้ จำนวน ๖๐ คน และเครือข่ายจิตอาสาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๖๐ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในดำเนินการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น ๕ เดือน นับแต่วันที่สำนักงาน กสทช. ลงนามในสัญญาการรับทุนเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ ถึง ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๑.๔ นิยามศัพท์

๑.๔.๑. องค์กรเครือข่ายจิตอาสา หมายถึง การรวมของกลุ่มบุคคลทั้งในระดับประชาชน นักวิชาการ และสภาวิชาชีพสื่อมวลชน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๔.๒ การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ หมายถึง การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับประชาชนทุกเพศทุกวัย

๑.๔.๓ องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ หมายถึง การรวมของกลุ่มบุคคลทั้งในระดับประชาชน นักวิชาการ และสภาวิชาชีพสื่อมวลชนที่เป็นไปด้วยความสมัครใจภายใต้การมีแกนนำและสมาชิกที่เข้มแข็ง มีสัมพันธภาพที่ดีมีการแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงมีความเป็นอิสระซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นสำหรับการใช้ในการกำกับดูแลกันเอง การวางแผนแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรเครือข่าย การแบ่งปัน ทรัพยากรและใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ของสมาชิกทุกกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกขององค์กรเครือข่ายอย่างเป็นพลวัตร มีการสื่อสาร เครือข่ายสามารถสื่อสารระหว่างเครือข่ายกับสมาชิกได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว การทำกิจกรรมด้วยตนเอง สม่่าเสมอและต่อเนื่อง รวมถึงการระบอบการติดตามและประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการตรวจสอบเนื้อหารายการ ทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในเชิงเนื้อหาที่เหมาะสมกับประชาชนทุกเพศทุกวัย

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทราบถึงแนวปฏิบัติและสถานการณ์การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์

ความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

๑.๕.๒ สามารถจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย และสามารถใช้เป็นระบบการบริหารจัดการข้อมูลและสามารถสืบค้นสำหรับการใช้งานได้สะดวก

๑.๕.๓ เป็นการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ร่วมกัน

๑.๕.๔ ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๖ จริยธรรมวิจัยในคน

คณะที่ปรึกษาได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารของโครงการวิจัย เพื่อขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของมหาวิทยาลัยมหิดล (MU-IRB) เพื่อให้การดำเนินการวิจัยอยู่บนพื้นฐานของการตระหนักถึงสิทธิศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ความปลอดภัย และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เข้าร่วมการวิจัย รวมถึงการปฏิบัติตามจริยธรรมในการวิจัยอีกด้วย

๑.๗ กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวปฏิบัติ ความเป็นไปได้ จัดทำฐาน พัฒนางค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และเสนอแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาและทำให้เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์มีความยั่งยืน โดยใช้แนวคิดในการผสานความร่วมมือของประชาสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการรายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในระดับประชาชน นักวิชาการ และสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งภายใต้ความร่วมมือดังกล่าว ต้องมี การตระหนักถึงการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนของเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากร การสื่อสารสองทาง และการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

อย่างเป็นพลวัตรสำหรับสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีกรอบแนวคิดของการศึกษาดังนี้

ภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดของการศึกษา

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรม

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ทั้งในเชิงนโยบายของประเทศ วารสารงานวิจัยที่ผ่านมา แนวโน้ม ปัจจัยผลักดันและรายงานสถิติต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ คณะที่ปรึกษามีการศึกษาค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องผ่านการทบทวนวรรณกรรมใน ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) แนวคิดและนโยบายด้านการกำกับดูแลการประกอบกิจการ ๒) แนวคิดเรื่องจิตอาสา ๓) แนวคิดเรื่องจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๔) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ แนวคิดและนโยบายด้านการกำกับดูแลการประกอบกิจการ

ในอดีตการกำกับรายการและโฆษณาเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐที่มีการดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) รวมถึงการตรวจสอบเนื้อหา ก่อนที่จะมีการออกอากาศ ต่อมา กบว. ถูกยกเลิกไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ การตรวจพิจารณาเนื้อหา รายการจึงเป็นหน้าที่ของแต่ละสถานีดำเนินการกันเอง โดยแต่ละสถานีจะมีฝ่ายตรวจพิจารณาเนื้อหา ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมเนื้อหาที่จะนำออกอากาศ รวมถึงในส่วนของโครงสร้างและกระบวนการกำกับดูแลเนื้อหาประเภทรายการ แต่ข้อเสียของการให้สถานีกำกับดูแลตนเองคือการขาดการกำกับบนมาตรฐานเดียวกันของแต่ละสถานี ซึ่งถือเป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นเรื่อยมา

ปัจจุบันการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยรัฐในภาพรวมของประเทศไทยเป็นการดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติและต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗* นอกจากนั้นในมาตรา ๖ ยังกำหนดให้ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกิจการ

* ตามมาตรา ๗ กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และ
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี ข. ลักษณะต้องห้าม
- (๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง
- (๓) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

กระจายเสียง ด้านกิจการโทรทัศน์ ด้านกิจการโทรคมนาคม ด้านวิศวกรรม ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านการคุ้มครองผู้บริโภคหรือส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้านละหนึ่งคน ทั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมีการตราพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้นเพิ่มเติม โดยมีจุดมุ่งหมายให้ กสทช. ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผ่านการกำหนดนโยบายในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมให้มีประสิทธิภาพและเกิดการแข่งขันอย่างเสรี โดยมีสำนักงาน กสทช. เป็นหน่วยงานธุรการ

นอกเหนือจากเป็นการกำกับดูแลโดยรัฐแล้ว ยังมีการรวมกลุ่มขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งถือเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการตรวจสอบดูแลเนื้อหาโดยมีองค์กร/สมาคมที่ดำเนินกิจกรรมและมีความเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมออยู่ไม่มากนัก ด้วยเหตุนี้

(๔) ดิตยาเสพติดให้โทษ

(๕) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๖) เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๗) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดใด เว้นแต่เป็นความผิดอันได้

กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๘) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือจากหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวย ผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๑๐) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๑๑) เคยถูกพิทักษ์มรดกให้ถอนถอนออกจากตำแหน่ง

(๑๒) เป็นหรือเคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ ผู้บริหาร ที่ปรึกษา พนักงาน ผู้ถือหุ้นหรือ หุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลอื่นใดบรรดาที่ประกอบธุรกิจด้านการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนได้รับการคัดเลือกตามมาตรา ๑๕

(๑๓) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๔) เคยเป็นผู้ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ หรือผู้บริหารบริษัทมหาชนจำกัดเพราะเหตุ มีลักษณะที่แสดงถึงการขาดความเหมาะสมที่จะได้รับความไว้วางใจให้บริหารจัดการกิจการที่มีมหาชนเป็น ผู้ถือหุ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์”

*มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

จึงอาจกล่าวได้ว่าการรวมตัวของนักวิชาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น เนื่องจากในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐเป็นผู้ผูกขาดอุตสาหกรรมข่าวสารวิทยุโทรทัศน์มาโดยตลอด ในขณะที่สมาคมผู้ประกอบการเองก็มีจุดประสงค์หลักของการรวมตัวกันเพื่อสร้างมาตรฐานกลางในการดูแลกิจการด้านธุรกิจของการประกอบการมากกว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเอง ในเชิงเนื้อหา เช่น สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สวทท.) สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ไทย และสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลที่เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ประกอบการในปัจจุบันยังคงประสบปัญหา อาทิ การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ การมีข้อจำกัดในด้านของบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะทีวีดิจิตอล ซึ่งหากมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ และองค์กรวิชาชีพสื่อในการตรวจสอบเนื้อหารายการวิทยุและโทรทัศน์ จะทำให้การกำกับดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ซึ่งในส่วนต่อไปจะเป็นการรวบรวมกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังนี้

๒.๑.๑ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ (พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์, ๒๕๕๑) กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ควบคุมดูแลสื่อทุกประเภท ซึ่งไม่ได้หมายรวมถึง กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่เท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ด้วยโดยผู้ใดประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์จะต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการตามข้อกำหนด และต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยและไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตมาแล้วยังไม่ครบสามปี ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง

และกิจการโทรทัศน์เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันมิได้ใบอนุญาตประกอบกิจการฯ โดยใช้คลื่นความถี่ ๓ ประเภทดังนี้

๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ได้แก่ ใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ

๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ

๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบ กิจการเพื่อแสวงหากำไรในทางธุรกิจ โดยอาจแบ่งเป็นระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

๒.๑.๒ พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒

พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีความมุ่งหมายให้ กสทช. มีความเป็นอิสระและปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่ในการปฏิรูปกิจการสื่อสารของไทย และในขณะเดียวกันการดำเนินงานก็ต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อสังคมและดึงดูดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน ตามแนวทางของธรรมาภิบาลองค์กรที่ดี ซึ่งส่งผลสำคัญต่อการปฏิรูปกิจการสื่อสารของไทยใน ๓ ส่วนหลัก คือ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, ๒๕๕๗)

๑) การแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย: กสทช. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการนำคลื่นความถี่สำหรับประกอบกิจการเชิงพาณิชย์ ซึ่งแต่เดิมถือครองโดยหน่วยงานรัฐเกือบทั้งหมด และมีการอนุญาตให้กับเอกชนใช้ผ่านระบบสัมปทานที่ขาดความโปร่งใสและดำเนินไปบนความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ นำมาจัดสรรใหม่ผ่านระบบใบอนุญาตด้วยวิธีการประมูลซึ่งเป็นวิธีการอนุญาตที่มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายใหม่สามารถเข้ามาให้บริการได้ นอกจากนี้ กสทช. ยังมีอำนาจในการออกกฎกติกาและข้อบังคับที่ช่วยลดการกีดกัน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

๒) การสร้างกระบวนการประชาธิปไตยผ่านการสื่อสารของไทย: กสทช. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการปฏิรูปโครงสร้างการถือครองคลื่นความถี่และจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมในทุกภาคส่วนของสังคม โดย พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ.๒๕๕๓ กำหนดให้มีการจัดสรรคลื่นเพื่อกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ การอนุญาตประกอบกิจการซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรคลื่นความถี่ตามความต้องการของคนในท้องถิ่น รวมถึงผลิตสร้างวาทกรรมอันหลากหลายโดยไม่ถูกกำหนดโดยอำนาจทุนและอำนาจรัฐเพียงด้านเดียวเหมือนที่ผ่านมา นอกจากนั้น กสทช. ยังมีหน้าที่สนับสนุนให้เกิดความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารและเนื้อหา รายการ ส่งเสริมให้เกิดพหุนิยมของผู้ให้บริการด้านการสื่อสารและป้องกันการควบคุมกิจการสื่อสารที่อาจส่งผลให้เกิดการควบคุมและปิดกั้นข่าวสารในสังคม

๓) การคุ้มครองประชาชนทั้งในฐานะผู้บริโภคและพลเมือง: กสทช. มีอำนาจ ในการออกหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคในกิจการด้านการสื่อสาร เช่น การกำหนดเพดานขั้นสูงของค่าบริการโทรคมนาคม สิทธิในการคงเลขหมายไว้เมื่อเปลี่ยนผู้ให้บริการ การป้องกันผู้บริโภคจากโฆษณาหลอกลวง หรือการปกป้องเด็กจากภาพลามกอนาจาร เป็นต้น นอกจากนั้นอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ยังครอบคลุมถึงการปกป้องสิทธิของประชาชนในฐานะพลเมือง

ต่อมาเมื่อการพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยในมาตรา ๔๑ การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษาวัฒนธรรมความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรมและต้องดำเนินการในลักษณะที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริการสาธารณะแก่ประชาชน เพื่อให้คลื่นความถี่เหมาะสมแก่การเป็นสมบัติของชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชน และเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาต ต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้

ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย สำหรับในพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ การใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และ ประโยชน์สาธารณะซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้เพิ่มเติมในสาระของการกำกับการประกอบกิจการ ในมาตราที่ ๔๖ ได้บัญญัติถึงการส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

จากการศึกษาบริบทและกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบกิจการของสื่อวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย ทำให้คณะที่ปรึกษาเข้าใจถึงโครงสร้าง กระบวนการ และกลไกของภาครัฐในการกำกับดูแลกิจการของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งส่งผลให้คณะที่ปรึกษาสามารถออกแบบรูปแบบขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปดำเนินการได้จริง อีกทั้งยังสนับสนุนการกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อีกด้วย

๒.๑.๓ แนวคิดเรื่องการกำกับดูแลสื่อ

การกำกับดูแลสื่อ (Media Regulation) มีการนิยามความหมายที่มีความแตกต่างกับคำว่า นโยบายสื่อ (Media Policy) แต่มีความหมายและการดำเนินการที่เชื่อมโยงกัน ซึ่ง Freedman (๒๐๐๘) ได้อธิบายถึงความแตกต่างของสองคำนี้อย่างชัดเจน โดยการกำกับดูแลสื่อ (Media Regulation) มุ่งเน้นไปที่ปฏิบัติการของเครื่องมือโดยเฉพาะซึ่งใช้เพื่อบรรลุนโยบายที่กำหนดไว้ มักเป็นข้อผูกมัดทางกฎหมายซึ่งใช้เพื่อแทรกแซงตลาดและระบบสื่อ แต่นโยบายสื่อ (Media Policy) จะมีเป็นตัวกำหนดเครื่องมือในการกำกับดูแลที่จะช่วยก่อให้เกิดโครงสร้างและพฤติกรรมพึงประสงค์ในระบบสื่อ และมักมีขอบเขตกว้างขวาง

ทั้งนี้การกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ในทุกประเทศมีเหตุมาจากทรัพยากรคลื่นความถี่ (Spectrum Scarcity) ที่มีอยู่จำกัด อีกทั้งกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนและถือเป็นองค์กรที่ดำรงอยู่เพื่อตอบสนองประโยชน์สาธารณะ (Public Trustee) การกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ต้องการที่จะให้เกิดการจัดสรรคลื่นความถี่ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างเท่าเทียมและสามารถควบคุมการผูกขาด (Monopoly) ได้ (McQuail, ๒๐๐๕) นอกจากนี้ เหตุแห่งการกำกับดูแลในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ โดยเฉพาะการกำกับดูแลเนื้อหา ยังเนื่องมาจากคุณลักษณะเฉพาะ ๔ ประการของกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ที่แตกต่างจากสื่ออื่น ได้แก่ ความแพร่หลายสู่ประชาชน (Pervasiveness) สามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป (Invasiveness) ความเป็นสาธารณะ (Publicness) และ มีอิทธิพลต่อความคิดและความสนใจของประชาชน (Influence) (ชนัญสร อรนพ ณ อยุธยา, ๒๕๕๖)

การกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ สามารถแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ การกำกับดูแลโครงสร้าง (Structural regulation) และการกำกับดูแลเนื้อหา (Content Regulation) การกำกับดูแลโครงสร้างเป็นการกำกับดูแลทางด้านภาพรวมของอุตสาหกรรมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เป็นการกำหนดเกี่ยวกับลักษณะของอุตสาหกรรม เช่น การกำหนดลักษณะความเป็นเจ้าของ รูปแบบ ของผู้ประกอบการ การแข่งขัน เงื่อนไขการให้ใบอนุญาต การจำกัดความเป็นเจ้าของและการลงทุนจากต่างชาติ การสนับสนุนให้ชนกลุ่มน้อยเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมกับการสื่อสาร การสนับสนุนกิจการสื่อ เป็นต้น ส่วนการกำกับดูแลเนื้อหาเป็นการกำกับดูแลเนื้อหาเป็นการกำกับดูแลที่มีผลกระทบทางสังคม ต่อผู้ฟังและผู้ชม เนื่องจากเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับการดำรงชีวิตทั่วไป และอาจมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาทางสังคมได้ ตัวอย่างของลักษณะการกำกับดูแล ได้แก่ การกำกับดูแลเนื้อหา ที่ไม่เหมาะสม การกำกับดูแลเนื้อหาที่ควรส่งเสริม การกำหนดสัดส่วนของเนื้อหาสำหรับเด็ก การกำหนดลักษณะเนื้อหาที่เป็นภัยในประเด็นเพศและความรุนแรงและโป๊เปลือย เป็นต้น (Albarran, ๒๐๑๐; Hitchens, ๒๐๐๖)

นอกจากการแบ่งประเภทการกำกับดูแลข้างต้น การกำกับดูแลยังอาจแบ่งตามรูปแบบการกำกับดูแลได้ ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ (State-regulation) การกำกับดูแลตัวเอง (Self-regulation) และการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) (พิรงรอง รามสูต, ๒๕๕๖; เคฟ, ๒๕๕๓) ดังต่อไปนี้

๑) ระบบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมาย (Statutory Regulation) เป็นการออกมาตรการหรือออกคำสั่งและควบคุม (Command and Control หรือ C&C) ระบบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมายเป็นระบบที่รัฐบาลพัฒนาและออกกฎหมาย โดยศาลยุติธรรมทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว โดยมีการกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายเพื่อใช้ในการห้ามพฤติกรรมหรือเพื่อกำหนดการกระทำในแง่บวกบางอย่างหรือเพื่อกำหนดเงื่อนไขในการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ อีกทั้งยังมีมาตรการอื่นๆ อาทิ ระบบการให้มาตรการจูงใจ (Incentive-Based) เช่น การกำหนดภาษีในเชิงลบหรือเชิงบวก การให้เงินช่วยเหลือและเงินอุดหนุน และการกำกับดูแล การเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Regulation) ซึ่งห้ามเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด การจัดหาข้อมูลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยตรง โดยหน่วยงานกำกับดูแลผู้ตรวจสอบหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ระบบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมาย (Statutory Regulation) มีจุดแข็งที่สำคัญคือ มีสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีบทลงโทษตามอำนาจทางกฎหมายที่เข้มงวด (Fixed Standards) และถือเป็นกลยุทธ์ป้องกันสาธารณะระดับสูง ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญคือ ขาดความยืดหยุ่นจะปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดภาระแก่หน่วยงานกำกับดูแลมาก รวมถึงเปิดช่องให้รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงการนำเสนอเนื้อหา อีกทั้งยังถูกกำกับดูแลไม่มีแรงจูงใจที่จะสร้างมาตรฐานที่ดีกว่า โดยมักจะดำเนินกิจการเท่าที่มาตรฐานกำหนดเท่านั้น

๒) ระบบการกำกับดูแลกันเอง (Self-Regulation) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันเองในภาคอุตสาหกรรมองค์กร เอกชน และร่วมกันกำหนดกฎหมาย มาตรฐาน ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกัน เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างภาพลักษณ์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การเพิ่มพูนชื่อเสียงของธุรกิจ หรือ ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลกันเองอาจอยู่ในภาวะถูกบังคับได้ เมื่อต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายอาจกำหนดให้การกำกับดูแลกันเองต้องได้รับการรับรองและผ่านการตรวจสอบโดยกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ระบบการกำกับดูแลกันเอง (Self-Regulation) มีจุดแข็งที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) เนื่องจากกฎต่างๆ ถูกพัฒนาขึ้นให้ตรงกันความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าการกำกับดูแลโดยรัฐ ช่วยหลีกเลี่ยงข้อโต้แย้ง ที่จะเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในอุตสาหกรรม และมีการแก้ไขปัญหาจากเรื่องร้องเรียนก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตาม

กฎหมาย เป็นการป้องกันการถูกแทรกแซงจากรัฐ สำหรับจุดอ่อนที่สำคัญที่สุดคือ การขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพในโลกการกำกับดูแลตนเอง เพราะบทลงโทษไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย รวมถึงความโปร่งใสในการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือดำเนินการ โดยไม่ต้องรายงานต่อองค์กรที่เป็นอิสระใดๆ ตลอดจนความรับผิดชอบ (Accountability) ที่มีค่านึงถึงประโยชน์ของกลุ่มหรือของกิจการของตน มากกว่าที่จะรับผิดชอบต่อประโยชน์ต่อสาธารณะ

๓) ระเบียบการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulation) เป็นระเบียบการกำกับดูแลที่เป็น การผสมผสานกันระหว่าง ๒ ส่วน ระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐกับองค์กรภาครัฐ ไม่ได้แยกออกจากกัน โดยเด็ดขาดแต่มีลักษณะที่ต่อเนื่องกัน (Continuum) ตามระดับความเกี่ยวข้องของภาครัฐหรือ หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ทั้งในส่วนองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อ การกำกับดูแลกันเองระหว่างสมาชิกในองค์กรด้วยกัน โดยมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ๓ ประการคือ การสร้างกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมกันเอง การนำกฎเกณฑ์ไปใช้ ตลอดจนบังคับใช้กฎเกณฑ์ให้มี การปฏิบัติตามและบรรลุผลได้จริง และจุดเชื่อมระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแล ภาครัฐ ประกอบด้วย ระบบที่เกิดขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายสาธารณะ จุดเชื่อมโยงทาง กฎหมายระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐกระจาย อำนาจดุลพินิจ (Discretionary Power) ให้กับองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐในการกำกับดูแลกันเอง และ ทรัพยากรการกำกับดูแลที่องค์กรกำกับดูแลภาครัฐใช้เพื่อให้ส่งผลต่อผลลัพธ์ของกระบวนการกำกับ ดูแลขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ได้แก่ เงิน และ อำนาจใน การกำกับดูแล ซึ่งรูปแบบของการกำกับดูแล ร่วมกัน สามารถจำแนกตามองค์ประกอบข้างต้นได้เป็น ๒ ประเภท โดยกำหนดให้หน่วยงานกำกับ ดูแลภาครัฐเป็นหลัก หรือองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐเป็นหลัก ตามสัดส่วนการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล ได้ดังต่อไปนี้

๓.๑) จำแนกตามเป้าหมายของการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องของหน่วยงานกำกับ ดูแลภาครัฐ ได้ดังนี้

- Organization-Oriented หน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐเข้าไปมีส่วน เกี่ยวข้องผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐโดยการรับรองให้ทำหน้าที่เป็นองค์กรอิสระในกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulatory Body)

- Code-Oriented หน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องผ่านมาตรฐานจริยธรรมหรือข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันระหว่างกลุ่มของสมาชิกในอุตสาหกรรม โดยการรับรองมาตรฐานจริยธรรมหรือข้อตกลงดังกล่าว

- Not-Regulated หน่วยงานกำกับดูแลภาครัฐไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเลย

๓.๒) จำแนกตามบทบาทขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐในการบังคับใช้กฎ ได้ดังนี้

- การที่องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐเข้าไปมีบทบาทในการกำกับดูแลในเชิงป้องกันหรือกำกับดูแลก่อน (Ex ante) เช่น การจัดระดับความเหมาะสมก่อนออกอากาศ

- การที่องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐเข้าไปมีบทบาทในการกำกับดูแลในเชิงแก้ไขปัญหาหรือกำกับภายหลัง (Ex post) อาทิ การเฝ้าระวัง จัดการเรื่องร้องเรียน เป็นต้น (Solomon, ๒๐๐๘)

- การที่องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐไม่มีบทบาทใดๆ ในการบังคับใช้ให้เกิดการปฏิบัติตามกฎของสมาชิกในองค์กร

จุดแข็งของระบอบการกำกับดูแลร่วมกันคือการผสมผสานข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแลกันเอง อาทิ ความยืดหยุ่นของระบบ การปรับตัวได้ง่าย ความเชี่ยวชาญและการมีส่วนร่วมของภาคอุตสาหกรรมเข้ากับข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ในเรื่อง การมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากกว่า นอกจากนี้ยังเป็นระบอบการกำกับดูแลที่เอื้อให้เกิดโอกาสที่ภาคอุตสาหกรรมจะมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะเพิ่มมากขึ้น

การกำกับดูแลยังสามารถแบ่งตามเกณฑ์อื่นได้อีก ได้แก่ การแบ่งการกำกับดูแลออกตามอำนาจของการปกครอง เช่น ในประเทศที่มีการปกครองแบบมลรัฐ จะแบ่งการกำกับดูแลออกเป็นระดับประเทศ (National level) ระดับมลรัฐ (State level) และระดับท้องถิ่น (Local level) เป็นต้น และการแบ่งการกำกับดูแลออกตามอำนาจทางการกำกับดูแล เช่น ระบบศาล (Judicial System) องค์กรกำกับดูแล (Regulatory agencies) การกำกับดูแลกันเองและสมาคมอุตสาหกรรม (Self-Regulation and Industry Associations) กลุ่มพลเมือง นักวิจารณ์ และการรู้เท่าทันสื่อ (Citizen Groups, Critics and Media Literacy) เป็นต้น (Albarran, ๒๐๑๐) ซึ่งการกำกับดูแลที่เหมาะสม ต้องมีการประยุกต์ใช้วิธีการกำกับดูแล ไม่ว่าจะเป็นการกำกับดูแล

โครงสร้างหรือการกำกับดูแลเนื้อหา หรือการกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลตัวเองหรือการกำกับดูแลร่วมกัน เพราะแต่ละสังคมก็มีบริบทที่แตกต่างกัน ไม่จำเป็นเสมอไปว่าวิธีการที่ใช้ได้และมีประสิทธิภาพในประเทศหนึ่งจะสามารถใช้ได้และมีประสิทธิภาพในอีกประเทศหนึ่ง แต่เป็นการออกแบบการกำกับดูแลให้เหมาะสมตามระบบของสังคม และปรับเปลี่ยนได้หากพบปัญหา

การกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ในปัจจุบันถูกกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ ตามพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีการกำหนดให้จัดตั้งองค์กรอิสระ (Independence Regulation Agency) เพื่อทำหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่ กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ และกำหนดมาตรการ (Media Regulation) ในการป้องกันมิให้มีการถือครองสื่อชนิดเดียวกัน (Ownership Limits Within Media) หรือจำกัดครอบครองสื่อต่างประเภทกัน (Cross Media Ownership) รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ในการนำเสนอรายการที่มีความหลากหลาย (Diversity) เพื่อประโยชน์ของคนในชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. เครื่องมือกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของประเทศไทยในยุคของการส่งสัญญาณด้วยระบบแอนะล็อก ใช้เครื่องมือกำกับดูแลเนื้อหารายการ ได้แก่ เงื่อนไขใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์, การแบ่งช่วงเวลาในการนำเสนอ (Time Zone) และการจัดระดับความเหมาะสมรายการ (Content Rating) มีรายละเอียดดังนี้

(๑) ประเภทของใบอนุญาตการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์

การประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยนั้น จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติให้ประกอบกิจการก่อนจึงจะดำเนินการได้ ทั้งนี้เพราะคลื่นความถี่ถือเป็นทรัพยากรของชาติเพื่อ

ประโยชน์สาธารณะ จึงต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น โดยสามารถจำแนกประเภทของใบอนุญาตได้ดังต่อไปนี้

(๑.๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ เป็นใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ แบ่งเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

(๑.๑.๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา สุขภาพ หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

(๑.๑.๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ

(๑.๑.๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข่าวสารและส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน รวมไปถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

(๑.๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน เป็นใบอนุญาตที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น

(๑.๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ เป็นใบอนุญาตที่ประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบกิจการ เพื่อแสวงหากำไรในการดำเนินธุรกิจแบ่งเป็น ๓ ประเภทตามพื้นที่การให้บริการ ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น (ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗, ๒๕๕๙)

ทั้งนี้ ผู้ได้ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่แต่ละประเภท จำเป็นต้องจัดทำผังรายการที่ออกอากาศให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของใบอนุญาตที่ถือครอง ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ โดย กสทช. ในฐานะองค์กรกำกับดูแลอิสระของรัฐ ได้กำหนดให้ผู้ให้บริการโทรทัศน์ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และผู้ให้บริการโทรทัศน์ประเภทกิจการบริการ

ชุมชนมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ ของรายการทั้งหมด ซึ่งรายการข่าวสาร หมายถึง รายการที่มีวัตถุประสงค์หลักที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นสาธารณะ และเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าว เล่าข่าว และวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาปัญหาเหตุการณ์ปัจจุบัน รวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ ไม่รวมรายการข่าวบันเทิง ส่วนผู้ให้บริการโทรทัศน์ประเภทกิจการทางธุรกิจกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

(๒) มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ดำเนินการผลิตรายการภายใต้การควบคุมของ มาตรา ๓๗ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำกับดูแลเนื้อหารายการที่ออกอากาศทั้งหมดภายในราชอาณาจักรไทย โดยห้ามมิให้ออกอากาศรายการตามบทบัญญัติ ในรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำความผิดลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรงผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตาม วรรคหนึ่งหากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการส่งคณะกรรมการมอหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีดังกล่าวโดยพลันในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับ ใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจ พักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้ (พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑, ๒๕๕๑)

(๓) การแบ่งช่วงเวลาในการนำเสนอ (Time Zone) ด้วยการกำหนดช่วงเวลาตลอดสัปดาห์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม (Watershed) โดยการกำหนดช่วงเวลาที่ย่อยออกเฉพาะเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวถือเป็นมาตรการสำคัญที่ใช้ในการควบคุม

สื่อที่มีเนื้อหาลักษณะ ไม่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายต่อเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้บริโภคสามารถคาดการณ์ได้ว่าในช่วงเวลาใดจะมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองสามารถวางใจและแน่ใจได้ว่า เด็กและเยาวชนจะปลอดภัยในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปตามบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ โดยในสหรัฐอเมริกากำหนดตั้งแต่ช่วงเวลา ๐๖.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. ในขณะที่สหราชอาณาจักรกำหนดตั้งแต่ช่วงเวลา ๐๙.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. และประเทศสเปนนอกจากจะมี Watershed ระหว่างช่วงเวลา ๐๖.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. สำหรับออกอากาศเนื้อหาที่เหมาะสมกับเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน ๑๘ ปีแล้ว ยังมีช่วงเวลาพิเศษในระหว่างช่วงเวลา ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. และ ๑๗.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. สำหรับออกอากาศเนื้อหาที่เหมาะสมกับเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน ๑๓ ปีด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๕) สำหรับประเทศไทยได้นำมาตรการดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนโดยประกาศหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการต้องจัดสรรเวลาสำหรับการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างน้อยวันละ ๖๐ นาที ใน ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และระหว่างช่วงเวลา ๐๗.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.ของวันเสาร์และวันอาทิตย์ และกำหนดช่วงเวลาปลอดสื่อที่มีเนื้อหาลักษณะไม่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายต่อเด็กและเยาวชน โดยรายการที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๓ ปี ขึ้นไป สามารถออกอากาศได้เฉพาะในช่วงเวลาตั้งแต่ ๒๐.๓๐ - ๐๕.๐๐ น. ของทุกวัน รายการที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป สามารถออกอากาศได้เฉพาะในช่วงเวลาตั้งแต่ ๒๒.๐๐ - ๐๕.๐๐ น. ของทุกวัน และรายการที่มีความเหมาะสมในระดับ ฉ สามารถออกอากาศได้เฉพาะในช่วงเวลาตั้งแต่ ๒๔.๐๐ - ๐๕.๐๐ น. ของทุกวัน

(๔) การจัดระดับความเหมาะสมรายการ (Content Rating) เป็นการให้ข้อมูลเนื้อหารายการแก่ผู้ชมและผู้ปกครอง ด้วยการกำหนดสัญลักษณ์หรือรูปภาพเพื่อจำแนกว่าเนื้อหาในสื่อนั้นเหมาะสมกับผู้รับชมในช่วงอายุใด เครื่องมือนี้นี้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในกว่า ๕๐ ประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ เป็นต้น รวมทั้งประเทศไทย โดยได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อแบ่งระดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับช่วงอายุของผู้ชม ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์และคุ้มครองสิทธิของคณาพิการและคณด้อยโอกาสในสังคม ให้สามารถเข้าถึงและสามารถใช้ประโยชน์จากบริการได้ทัดเทียมบุคคลทั่วไป ตามหลักการแห่งความเสมอภาคนั้น กสทช. จึงกำหนด

มาตรการพื้นฐานให้ผู้ประกอบกิจการจัดหาบริการเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว อาทิ บริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็นอักษรวิ่ง สำหรับรายการที่นำเสนอ ข้อมูลข่าวสารสาธารณะด้วย (ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖, ๒๕๕๖)

การศึกษาแนวคิดและนโยบายด้านการกำกับดูแลการประกอบกิจการ ตลอดจนกฎหมายต่างๆ จะทำให้เห็นแนวทางการดำเนินงานด้านการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของไทยในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลให้การศึกษาในครั้งนี้สามารถวางแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน และสามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒ แนวคิดเรื่องจิตอาสา

ในประเทศไทย เริ่มมีการกล่าวถึงคำว่า จิตอาสา หรือ จิตสาธารณะ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๐๕ ตั้งแต่เริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่มีความชัดเจนมากขึ้น ภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ โดยกิจกรรมจิตอาสาที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมงานบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของรัฐ กระทำโดยสถาบันทางศาสนา มูลนิธิ ซึ่งจัดโดยเอกชนเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือคนในเชื้อชาติหรือภูมิภาคเดียวกัน เป็นลักษณะของผู้ให้กับผู้รับ แต่เมื่อหลังเกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ ประชาชนที่มีฐานะยากจน เริ่มตระหนักถึงพลังของตนเองและความสำคัญต่อสังคมของชนชั้นกลางได้ถูกยกระดับขึ้น (วิภาพันธ์ ก่อเกียรติเจริญ, ๒๕๔๔) ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนในมิติของความเป็นจิตอาสา และส่งเสริมต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ซึ่งได้กล่าวถึงการมีจิตอาสา ไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ซึ่งจะช่วยใน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยกล่าวไว้ในเรื่องของประชาสังคม และการมีส่วนร่วมกับชุมชน ทั้งนี้แนวคิดจิตอาสาเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย จากเหตุการณ์ประสพภัย คลื่นสึนามิเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ ในครั้งนั้นมีอาสาสมัครจำนวนมากจากทั่วประเทศและทั่วโลกเข้ามาร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมต่างๆ เพื่อมาระดมความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ภูศพ ทำความสะอาดบริเวณชายทะเล ๔ จังหวัดภาคใต้

จุดเริ่มต้นของกระแสอาสาสมัครครั้งนี้ทำให้คนไทย เห็นคุณค่าของความเป็นจิตอาสาในการสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม (มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ, ๒๕๕๑; กรรณิกา มาโน, มปป; นันทรัตน์ ปริวรรตธรรม, ๒๕๕๓)

๒.๒.๑ ความหมายจิตอาสา

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมาย คำว่า “จิต” หมายถึง ใจ สิ่งที่มีหน้าที่รู้คิดและนึก และ “อาสา” หมายถึง เสนอตัวเข้ารับทำ ดังนั้นคำว่า จิตอาสา (Volunteer Mind) หมายถึง การเสนอตัวเพื่อทำสิ่งที่คิดและนึกเพื่อสังคม นักวิชาการบางกลุ่มมีการนำคำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) มาใช้ในความหมายเดียวกัน เช่น โกศล มีความดี (๒๕๔๗) ให้ความหมายว่า การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการเอาใจใส่ดูแล เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยพิจารณาจากการที่บุคคลหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำการสิ่งทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม เช่น การทำตามหน้าที่ที่กำหนด การดูแลความสงบเรียบร้อย การรักษาสาธารณสมบัติ รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกันแก้ไข และติดตามประเมินผล รวมไปถึงการรับอาสาทำบางอย่าง เพื่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม ไม่ปิดกั้นการใช้ของบุคคลอื่น มีการแบ่งปันหรือ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม ไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถิณทร์ ชูชม และคณะ (๒๕๔๙) ให้ความหมายว่า การที่บุคคลตระหนักรู้และคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม ความปรารถนา และละเว้นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนา สอดคล้องกับ ดุษฎี ไชยชนะ (๒๕๕๐) ได้ให้ความหมาย จิตอาสา ไว้ว่าหมายถึง ความสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคม ส่วนรวมโดยการเอาใจใส่และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา ร่างกาย และสติปัญญา เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน และสอดคล้องกับ ปิยะนาถ สรวิสูตร (๒๕๕๒) กล่าวว่า จิตอาสา คือ จิตที่พร้อมจะให้หรือเสียสละเวลาแรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และสอดคล้องกับ สุภาพร ทศพระรินทร์ (๒๕๕๖) ให้ความหมายว่า จิตอาสา หมายถึง จิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวง แก่เพื่อนมนุษย์โดย เต็มใจ สมัครใจ อิ่มใจ ซาบซึ้งใจ ปิติสุข ที่พร้อมจะเสียสละแรงกาย และสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์ในการทำกิจกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นจิตที่ไม่นิ่งดูตาย เมื่อพบเห็นปัญหาหรือความทุกข์ยากที่เกิด

ขึ้นกับผู้คน เป็นจิตที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดีและเห็นน้ำตาเปลี่ยนเป็นรอยยิ้มเป็นจิตที่เปี่ยมบุญ คือความสงบเย็น และพลังแห่งความดี อีกทั้งยังช่วยลดอัตราหรือความเป็นตัวตนของตนเองลงได้บ้าง

วราพร วันไชยธนวงศ์ และคณะ (๒๕๕๑) ได้ให้ความหมายว่า คือ ความสมัครใจ ความเต็มใจตั้งใจทำ และเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจหรือทรัพย์สินในการกระทำหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น โดยระถึงคุณลักษณะที่ชัดเจน ๓ ประการ ได้แก่

๑. ความสมัครใจ เป็นการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและเป็นการอาสาสมัครที่จะกระทำสิ่งนั้น เช่น ความสมัครใจพร้อมที่จะช่วยเหลือ การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความสมัครใจ ความสมัครใจในการกระทำกิจกรรม

๒. ความเต็มใจ เป็นความรู้สึกของนักศึกษาพยาบาลที่ยินดีให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น เช่น สิ่งที่เราสมัครทำด้วยความเต็มใจ การให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจมาจากความรู้สึก ที่แท้จริง ความรู้สึกที่อยากทำด้วยความเต็มใจ

๓. การเสียสละ เป็นการกระทำที่ช่วยเหลือแก่ผู้อื่นด้วยความรู้สึกที่กระทำด้วยความมุ่งมั่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น การมีใจรักอยากช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การทำประโยชน์ต่าง ๆ แก่ส่วนรวมไม่หวังผลประโยชน์ ความรู้สึกมุ่งมั่นตั้งใจช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ สังคม ที่เดือดร้อน

ดังนั้น จิตอาสา (Volunteer Spirit) จึงหมายถึง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละเวลา สิ่งของ เงินทอง แรงกาย สติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์เป็นจิตใจที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยความสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์สำนึกของบุคคลที่มีต่อส่วนรวม เอาใจใส่ ป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม ทั้งนี้สำหรับบริบทของจิตอาสาในโครงการศึกษานี้ กล่าวถึง กลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีความพร้อมในการเสียสละเวลาใน การดำเนินการช่วยกันตรวจสอบดูแลเนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์ โดย ทบทวนดูความเหมาะสมของเนื้อหาของรายการที่ไม่เหมาะสม ด้วยความสมัครใจและไม่หวัง ผลตอบแทน เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน

๒.๒.๒ องค์ประกอบและคุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตอาสา

การศึกษาในครั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการให้เกิดการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทั้งวิทยุและโทรทัศน์ จะต้องมีการศึกษาถึงองค์ประกอบและคุณลักษณะ

ของบุคคลที่มีจิตอาสา เพื่อนำมาข้อมูลในการศึกษามาประกอบการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาที่มีประสิทธิภาพโดยรูปแบบของจิตอาสาหรือจิตสำนึกสาธารณะจะแตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มจิตอาสา ซึ่ง สมพงษ์ สิงหะพล (๒๕๔๒) ได้แบ่งรูปแบบของจิตสำนึกไว้ดังนี้

๑. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self-Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งมันปลูกฝังมานาน เกิดบ้าง ไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

๒. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้ว ซึ่งสร้างกันได้ไม่ยากนัก

๓. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทยสมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึก ด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

ในภาพรวมขององค์ประกอบและคุณลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นจิตอาสานั้น นักวิชาการ ได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวไว้ในหลายมิติ ดังต่อไปนี้

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (๒๕๔๓) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของจิตอาสาจะต้องพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะ ดังนี้

๑. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันและของกลุ่ม และการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

๒. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น

อ้อมใจ วงษ์มณฑา (๒๕๕๓) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีจิตอาสาไว้ดังนี้

๑) องค์ประกอบด้านความคิด เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เป็นส่วนของการเรียนรู้ หรือเกิดความรู้ของสำนึกเป็นหลัก เช่น การรับรู้ความทรงจำ ความมีเหตุผล และการใช้ปัญญา เป็นต้น

๒) องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้ สึก ซึ่งจะ เป็นสิ่งกระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่ง เป็นส่วนของความรู้สึกทางใจของสำนึก ที่รวมเอาความรู้สึก ทางใจของสำนึกที่รวมเอาความรู้สึกของบุคคลในด้านบวก หรือด้านลบ

๓) องค์ประกอบทางด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (behavior) เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ เกิดแนวโน้มทางการปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนอง เมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัย ความเข้าใจหรือความใคร่ชอบเกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน

ทั้งนี้ กรมวิชาการ (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์, ๒๕๕๐) ได้มีการระบุคุณลักษณะที่สอดคล้อง กับการมีจิตอาสา ในประเด็นแรก คือการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนการแสดงถึงความมี น้ำใจเอื้ออาทร มีจิตใจโอบอ้อมอารี เผื่อแผ่ ประเด็นที่สอง คือ การเสียสละต่อสังคมที่แสดงออกถึง การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเงิน เวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์เพื่อช่วยเหลือ ผู้อื่นและสังคม รวมทั้งการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การรู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ และ ประเด็นที่สาม คือ ความมุ่งมั่นพัฒนา มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาตน และสังคมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข

ในขณะที่ยุทธาน วรณปิติกุล (อ้อมใจ วงษ์มณฑา, ๒๕๕๓) กล่าวถึงบุคคลที่มีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะว่าต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

๑) ต้องมีความทุ่มเท และอุทิศตน สิทธิของพลเมืองจะต้องสอดคล้องต่อความรับผิดชอบ ต่อสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่ผู้อื่น เพื่อพัฒนาสังคมด้วย

๒) ต้องเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลเนื่องจากกระแสบังเจกชนนิยม ส่งผลให้คนใน สังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกัน ไม่สนใจ การเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของสังคมเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เกิดข้อขัดแย้ง การยุติข้อขัดแย้งโดยการฟังเสียงข้างมาก ไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นผู้มีจิตสาธารณะต้อง เป็นพลเมืองในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทน และมีความตระหนักว่า

การมีส่วนร่วม ไม่สามารถทำได้อย่างที่ต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย และหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยแสวงหาทางออกร่วมกัน

๓) คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

๔) ต้องมีการลงมือกระทำอย่างจริงจัง

ดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์ (๒๕๕๕) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของผู้มีจิตอาสาไว้ว่า มีลักษณะเป็นบุคคลที่พร้อมจะช่วยเหลือสังคมทุกเวลา เป็นคนที่ตระหนักถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และยังมีความรักและชอบในสิ่งที่ตนพึงกระทำด้วยใจจริง โดยที่ปราศจากการเลือกผู้ที่ต้องการจะเสียสละให้และไม่ได้ถูกกระทำจากผู้อื่น เป็นการกระทำออกมาด้วยใจจริงอย่างแท้จริง ซึ่งลักษณะของผู้ที่มีจิตอาสานั้นจะผ่านการได้รับการปลูกฝังและการอบรม ถ่ายทอดพฤติกรรมในการเสียสละโดยมีสถาบันต่างๆ ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนหรือเป็นแบบอย่าง ซึ่งลักษณะเหล่านี้อาจเกิดมาจากการบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างอาสาของคนในชุมชนโดยต้องอาศัยกระบวนการขัดเกลาจาก สถาบันทางสังคมต่างๆ

ดังนั้น ในการพัฒนาองค์กรจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จากการทบทวนวรรณกรรมในช่วงต้นพบว่าบุคคลที่จะเป็นจิตอาสาได้นั้น จะต้ององค์ประกอบทั้งทาง ด้านความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล และเน้นการเรียนรู้ ด้านความรู้สึกในการมีจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม มีความมุ่งมั่นในการพัฒนา ช่วยเหลือผู้อื่น โดยจะต้องมีความคิดเชิงบวก และด้านการปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องมีการลงมือกระทำอย่างจริงจัง ซึ่งคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นเป็นสำคัญ โดยทั้ง ๓ ด้าน จะเป็นพื้นฐานของบุคคลที่จะเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการศึกษาครั้งนี้

๒.๒.๓ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสา

การมีจิตอาสาเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติไม่สามารถบังคับให้เกิดได้แต่สภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของพลเมือง ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสาประกอบด้วย

๑. สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกของบุคคล

๒. กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น พลเมืองจึงต้องมียุทธศาสตร์ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ต้องใช้กระบวนการเรียนรู้สั่งสมผู้คนในสังคมอย่างรอบด้านและ

ต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอน คือ การรับรู้ สนใจ ไตร่ตรอง ทดลอง การสร้างจิตสำนึกจึงต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เงื่อนไขและขั้นตอนต่างๆ จินตนาการเป็นพลังของมนุษย์ที่จะดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรีแต่จินตนาการอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต้องอาศัยสติปัญญาความรู้ในการแก้ปัญหาและกำหนดทิศทางข้างหน้า ดังนั้น ผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นจึงสามารถไตร่ตรอง หาเหตุผลและทำความเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วก็จะเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนั้นต่อไปและอาจนำไปสัมพันธ์กับเรื่องอื่นๆ เช่น อาจนำมาสัมพันธ์กับชีวิตของตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ด้วย ไม่ใช่เรียนรู้ไว้เพียงอย่างเดียว

๓. การที่บุคคลในสังคมเห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อนยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งนำไปสู่การก่อจิตสำนึกร่วมกัน

จากการทบทวนแนวคิดเรื่องจิตอาสา สามารถทำให้คณะที่ปรึกษาสามารถเข้าใจถึงองค์ประกอบและคุณลักษณะของจิตอาสา พร้อมทั้งเข้าใจถึงรูปแบบ ตลอดจนปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสา เนื่องจากเป็นจิตอาสาของบุคคล สามารถที่จะสร้างขึ้นมาได้โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ และสภาพแวดล้อม ซึ่งในโครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จึงได้มีการดำเนินการอบรมและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล และองค์กรเครือข่ายจิตอาสา โดยเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่เสียสละและมีความพร้อมในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในช่องทางรายการต่างๆ โดยสนับสนุนให้เกิดกลไกในการร่วมกันดำเนินการเพื่อสาธารณะและประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในวงกว้าง

๒.๓ แนวคิดเรื่องเครือข่ายและภาคประชาสังคม

การศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาเครือข่ายในบริบทของเครือข่ายทางสังคม ซึ่งอาจจะเป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคล องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาสังคม รวมถึงชุมชนต่างๆ เพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้คณะที่ปรึกษาได้มีการทบทวนแนวคิดดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ความหมายของเครือข่าย

จากที่ได้กล่าวไปในข้างต้นว่าการศึกษาในครั้งนี้จะครอบคลุมองค์กรเครือข่ายในบริบทของเครือข่ายทางสังคมที่เชื่อมโยงบุคคลหรือกลุ่มคนเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ขณะที่ปรึกษาจึงได้มีการทบทวนความหมายที่ครอบคลุมทั้งเครือข่าย และเครือข่ายทางสังคม ซึ่งมีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายดังต่อไปนี้

Schuler (๑๙๙๖) ได้กล่าวว่าเครือข่าย คือ สายใยของความสัมพันธ์ทางสังคม มีความเป็นเอกภาพ มีพลังความยึดโยง และการสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำนองเดียวกันกับเทคโนโลยีก็คือ สายใยที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และการสื่อสารของผู้คนต่างๆ ในสังคม โดยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และระบบการสื่อสารผ่านวิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ จะมีบทบาทในการสร้างเครือข่ายในรูปแบบต่างๆ ที่สมาชิกในเครือข่ายมารวมตัวกันโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ วัย ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ เสรี พงศ์พิศ (๒๕๔๘) ได้กล่าวว่า เครือข่ายคือขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมบางอย่างโดยที่สมาชิกเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกัน และสอดคล้องกับ กิตติชัย รัตนะ (๒๕๔๙) ที่ให้ความหมายของเครือข่ายว่าการดำเนินการของกลุ่มหลายๆ กลุ่มรวมกัน โดยมีพื้นฐานของความต้องการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน เครือข่ายเป็นระบบ การปฏิสัมพันธ์ที่มีความเหนียวแน่นน้อยกว่ากลุ่มเนื่องจากการเป็นกรรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดพลังในการต่อรองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ อันแตกต่างไปจากการรวมเป็นกลุ่ม เพราะมีความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มที่ใกล้ชิดและเหนียวแน่นกว่า และสอดคล้องกับ สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ (๒๕๔๗) ที่มองว่าเครือข่าย หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มองค์กรหลายๆ องค์กรที่มีแนวคิด เป้าหมายวิธีการทำงาน กิจกรรมที่คล้ายคลึงกันหรือสนใจมารวมตัวเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกันเป็นการพัฒนาความรู้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นหรือร่วมกันให้เกิดพลัง มีอำนาจต่อรอง นำไปสู่ความยุติธรรมของสังคมและร่วมกัน ทำให้บรรลุตามเป้าหมายของเครือข่าย และสอดคล้องกับ สนธยา พลศรี (๒๕๕๐) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างสมาชิกซึ่งอาจจะเป็นบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม กลุ่มต่อกลุ่ม เครือข่ายต่อเครือข่ายกลายเป็นเครือข่ายย่อยภายใต้เครือข่ายใหญ่ ในการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายไม่ได้เป็นเพียงการรวมตัวกันโดยทั่วไป แต่มีเป้าหมายในการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งที่เป็นครั้งคราวหรืออาจเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง จึงเป็นการเชื่อมโยงคนที่มีความสนใจร่วมกัน พบปะสังสรรค์

และพัฒนาไปสู่การลงมือร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยเป้าหมาย และจุดประสงค์เดียวกัน ดังนั้น เครือข่ายจึงไม่ใช่เป็นเพียงการรวบรวมรายละเอียดบุคคลที่เป็นสมาชิกเท่านั้น แต่มีการจัดระบบให้สมาชิกสามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อบรรลุจุดหมายที่สมาชิกเห็นพ้องต้องกัน สิ่งที่เชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกัน คือวัตถุประสงค์ หรือผลประโยชน์ที่ต้องการบรรลุผลร่วมกัน การสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้ง เกษม นครเขตต์ (๒๕๕๔) ได้ให้ความหมายเครือข่ายทางสังคมเพิ่มเติมว่าไม่ได้เป็นเฉพาะการรวมตัวของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรที่มีความสัมพันธ์กัน แต่ต้องมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรกันทั้งข้อมูลข่าวสาร บริการ และคำแนะนำเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ (น้ำทิพย์ วิภาวิน, ๒๕๕๘)

จากคำนิยามของเครือข่ายข้างต้น พบว่า เครือข่าย คือ กระบวนการในการรวมบุคคล กลุ่ม คน องค์กร ซึ่งแล้วแต่วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ เพื่อติดต่อสื่อสาร และร่วมกันทำกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทั้งนี้คณะที่ปรึกษาพบว่าในการนิยามความหมายของนักวิชาการข้างต้นจะประกอบไปด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ เป็นกิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิก เครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระ หรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้นๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาที่จะต้องมีการรวมตัวของสมาชิกโดยสมัครใจ ทั้งนี้มีการดำเนินกิจกรรมซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการรวมตัวของการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการศึกษาครั้งนี้ คือการร่วมตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒.๓.๒ รูปแบบและลักษณะของเครือข่าย

ในปัจจุบันคำว่าเครือข่ายมักจะถูกนำไปใช้ในการนิยามเพียงแค่การชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยที่กลุ่มคนในการชุมนุมไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มเพื่อสังสรรค์ หรือรวมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ดังนั้น การทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแทนการสร้างเครือข่ายเทียม อีกทั้งเครือข่ายเป็นคำที่มีการนิยามและการนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะต้องมีการพัฒนาองค์กรจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทั้งวิทยุและโทรทัศน์ คณะที่ปรึกษาจึงได้มีการทบทวนแนวคิดเกี่ยวประเภทและรูปแบบของ

เครือข่ายเพื่อประมวลและศึกษารูปแบบองค์กรจิตอาสาที่เหมาะสม โดยมีนักวิชาการต่างๆ อธิบายไว้ดังนี้

สนธยา พลศรี (๒๕๕๐) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเครือข่ายว่าควรมีคุณลักษณะดังนี้

๑) มีแกนนำและสมาชิกที่เข้มแข็ง สามารถดำเนินงาน และขยายกิจการของเครือข่ายได้ และมีประสิทธิภาพ

๒) มีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของเครือข่าย ที่อาจจะเกิดจากสมาชิก หรือชุมชนท้องถิ่น ที่สมาชิกอยู่อาศัย หรือจากภายนอกชุมชน หรือจากการบูรณาการภูมิปัญญาทั้งสองได้อย่างเหมาะสม กับเครือข่าย

๓) มีสัมพันธภาพที่ดี เครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก และภายนอกทำให้ การดำเนินงานของเครือข่ายราบรื่น เป็นที่ยอมรับ และประสบความสำเร็จ

๔) การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก เครือข่ายมีช่องทางให้สมาชิกได้มีเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก ทำให้สมาชิกได้รับความรู้ และ ประสบการณ์ตลอดเวลา

๕) การทำกิจกรรมและความต่อเนื่อง เครือข่ายสามารถคิด และดำเนินกิจกรรมได้ด้วย ตนเองสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ไม่ขาดตอน ไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอก

๖) ทรัพยากรและการแบ่งปัน เครือข่ายมีทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ อาจจะโดยการจัดหาของเครือข่ายเอง หรือการแบ่งปันกับองค์กร และเครือข่ายอื่นๆ ทำให้เครือข่าย สามารถดำเนินกิจกรรมได้ และมีประสิทธิภาพ

๗) การเรียนรู้และนวัตกรรม สมาชิกของเครือข่ายมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่างๆ สามารถสร้างนวัตกรรม ทั้งที่เป็นความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ประโยชน์ได้

๘) การสื่อสาร เครือข่ายสามารถสื่อสารระหว่างเครือข่ายกับสมาชิกได้ง่าย สะดวกและ รวดเร็ว ทำให้สมาชิกได้ทราบข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และเป็นประโยชน์

๙) การบริหารจัดการที่ดี เครือข่ายมีการบริหารจัดการที่ดี เหมาะสมกับการดำเนินงาน ของเครือข่าย ทำให้เครือข่ายดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

๑๐) ระบบการติดตามและประเมินงาน เครือข่ายมีระบบการติดตาม และประเมินงานที่ มีประสิทธิภาพ มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายอย่างเพียงพอ สามารถให้การสนับสนุนช่วยเหลือ สมาชิกได้ทันเวลา และเหมาะสม

ในขณะที่พระมหาสุทิตย์ อาภากร (๒๕๔๗) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย ๕ ประการ คือ ๑) หน่วยชีวิตหรือสมาชิก ๒) จุดมุ่งหมาย ๓) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก ๔) การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน และ ๕) ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร

อย่างไรก็ตาม สัมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ (๒๕๔๗) ได้อธิบายถึงการพิจารณาความเข้มแข็งของเครือข่ายชาวบ้านใน ๒ ลักษณะ คือ

๑) เครือข่ายภายในชุมชน มีข้อพิจารณาอยู่ ๓ ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ผลของกิจกรรม และความเข้มแข็งขององค์กรผู้นำชุมชน และ

๒) เครือข่ายภายนอกชุมชน มีข้อพิจารณาอยู่ที่การเชื่อมโยงของท้องถิ่นกับกระบวนการเรียนรู้ของคนภายนอกชุมชน

ซึ่งผลการศึกษาของ ปาน กิมปี (๒๕๔๐) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายได้ค้นพบว่า วิธีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จควรมีการดำเนินการ ๒ ลักษณะ คือ

๑) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การเสริมสร้างกิจกรรมให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้ กระจายความรู้ ตลอดจนมีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์สภาพและปัญหา แสวงหาทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหา ทดลองและสรุปผลการเรียนรู้ ซึ่งอาจทำได้ในระหว่างชาวบ้านด้วยกันเองหรือชาวบ้านกับผู้นำหรือผู้รู้ในชุมชน การดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ในระยะแรกจำเป็นจะต้องเรียนรู้ ประสานงานเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ก่อนจนกว่า คนในชุมชนจะสามารถดำเนินการได้เอง

๒) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่ การประสานเชื่อมโยงหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชน เพื่อเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนการพัฒนาคนที่เป็สมาชิก พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่มในฐานะเป็นสมาชิกองค์กรโดยให้มีความต่อเนื่อง ประสานสัมพันธ์อย่างราบรื่น ซึ่งจะต้องมีการระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และจะเป็นการเปิดโอกาสให้คนทุกคนในชุมชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและยืดหยุ่นตามความต้องการของแต่ละคน

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (๒๕๔๗) ได้แบ่งประเภทและรูปแบบของเครือข่ายออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑) เครือข่ายเชิงพื้นที่ หมายถึง การรวมตัวของกลุ่ม องค์กร เครือข่ายที่อาศัยพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการทำงานร่วมกัน เป็นกระบวนการพัฒนาที่อาศัยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นเป้าหมายนำทาง และเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการที่ไม่แยกส่วนต่างๆ ออกจากกัน โดยยึดเอาพื้นที่เป็นที่ตั้งแห่งความสำเร็จในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย

๒) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่ม องค์กร โดยมองข้ามในเชิงมิติพื้นที่ มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้นๆ อย่างจริงจัง และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยอาศัยภารกิจ/กิจกรรม และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่าย ซึ่งอาจแบ่งเป็น เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน โดยเครือข่ายต่างๆ ดังกล่าว มุ่งเน้นการดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายหลักของหน่วยงาน หรือโครงการสร้างหลักของกลุ่มผลประโยชน์นั้นๆ

สนธยา พลศรี (๒๕๕๐) ได้แบ่งประเภทของเครือข่ายตามหลักเกณฑ์ที่นิยมใช้กันทั่วไป คือ

๑) แบ่งตามความซับซ้อนของกลไกการทำงาน โดยพิจารณาจากความซับซ้อนในการรวมตัว และขยายตัวของสมาชิกจากความซับซ้อนน้อยแล้วเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายชั้นเดียว เป็นเครือข่ายที่เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกเพียงระดับเดียว โครงสร้างไม่มีความซับซ้อนมากนัก

(๒) เครือข่ายหลายชั้น เป็นเครือข่ายที่สมาชิกรวมกันในลักษณะของการขยายเครือข่ายออกไปหลายระดับหรือหลายชั้น ซึ่งจะมีความซับซ้อนที่หลายระดับ

๒) การแบ่งตามสถานภาพและบทบาทของสมาชิก แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายแนวนอน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เมื่อรวมเป็นเครือข่ายจะมีตำแหน่ง และหน้าที่ที่ทัดเทียมกัน ไม่มีใครมีอำนาจเหนือกว่าใคร แต่ต่างนำศักยภาพของตนมาใช้ในการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างเต็มที่

(๒) เครือข่ายแนวตั้ง เป็นเครือข่ายที่สมาชิกมีลักษณะแตกต่างกัน เมื่อรวมเป็นเครือข่ายสมาชิกจะมีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันออกไป เช่น สมาชิกแกนนำ สมาชิกธรรมดา สมาชิกสมทบ เป็นต้น

๓) การแบ่งตามระดับการรวมตัวของสมาชิก เป็นการแบ่งประเภทของเครือข่ายตามลักษณะการมารวมกันเป็นเครือข่ายของสมาชิก ซึ่งมีระดับแตกต่างกันออกไปหลายระดับ คือ

(๑) เครือข่ายระดับบุคคล เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยบุคคลต่างๆ มารวมกันเป็นเครือข่าย เช่น เครือญาติ เพื่อนบ้าน บุคคลที่ประกอบอาชีพเดียวกัน เป็นต้น

(๒) เครือข่ายระดับกลุ่มหรือองค์กร เป็นเครือข่ายที่สมาชิกเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มหรือองค์กรไม่ใช่บุคคล เช่น ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสงขลา สหพันธ์ครูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับต่างๆ เครือข่ายมหาวิทยาลัยในจังหวัดสงขลา สหภาพแรงงานแห่งประเทศไทย เป็นต้น

(๓) เครือข่ายระดับบุคคลกับกลุ่มหรือองค์กร เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยบุคคลต่างๆ กับกลุ่มหรือองค์กร ซึ่งเป็นคนละระดับกัน

(๔) เครือข่ายระดับชุมชนต่างๆ เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยชุมชนขนาดต่างๆ เช่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับเมือง ระดับประเทศ เป็นต้น หรือสมาชิกอาจจะประกอบด้วยชุมชนขนาดเดียวกัน หรือต่างขนาดก็ได้

(๕) เครือข่ายระดับสถาบัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยสถาบันประเภทเดียวกัน เช่น สถาบันครอบครัวกับสถาบันครอบครัว หรือสถาบันต่างประเภทกัน เช่น สถาบันครอบครัวกับสถาบันศาสนา เป็นต้น

๔) การแบ่งตามลักษณะการเป็นศูนย์กลางของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางกับสมาชิกว่าเป็นแบบใด ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายรวมศูนย์ เป็นเครือข่ายที่มีศูนย์กลางเพียงศูนย์เดียว มีลักษณะเป็นแบบการรวมอำนาจไว้ในศูนย์กลาง สมาชิกเป็นเพียงผู้ร่วมใช้บริการจากศูนย์กลางเท่านั้น หรือมีศูนย์กลางเป็นแม่ข่าย ส่วนสมาชิกเป็นลูกข่ายที่ต้องดำเนินงานตามแม่ข่าย เช่น ครุสภา สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

(๒) เครือข่ายกระจายศูนย์ เป็นเครือข่ายที่สมาชิกมีอิสระในการดำเนินงาน แต่จะมีคณะกรรมการร่วมทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง หรือประสานงานเครือข่าย

(๓) เครือข่ายผสม เป็นเครือข่ายที่มีโครงสร้างทั้งรูปแบบรวมศูนย์ และกระจายศูนย์รวมกัน กล่าวคือ มีศูนย์กลางทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสมาชิก แต่ให้สมาชิกมีอิสระในการติดต่อประสานงานกันได้โดยตรงอีกด้วย

(๔) เครือข่ายเชิงซ้อน เป็นเครือข่ายที่โครงสร้างเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถติดต่อประสานงาน ร่วมมือกันดำเนินงานภายในเครือข่ายได้โดยตรง โดยมีศูนย์กลางประสานงานหลายศูนย์

๕) การแบ่งตามระดับความสัมพันธ์กับศูนย์กลาง เป็นการแบ่งประเภทของเครือข่ายโดยพิจารณาจากระดับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับศูนย์กลางของเครือข่ายแบ่งได้ ๓ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายใกล้ชิด เป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วย สมาชิกที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางมากที่สุด เช่น เครือข่ายญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เป็นต้น

(๒) เครือข่ายรอง เป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วยสมาชิกที่บุคคลผู้เป็นศูนย์กลางรู้จักคุ้นเคยน้อยกว่ากลุ่มเครือข่ายใกล้ชิด ได้แก่ ญาติพี่น้องลำดับห่างๆ คนที่รู้จักคุ้นเคยทั่วๆ ไป เป็นต้น

(๓) เครือข่ายขยาย เป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งบุคคลผู้เป็นจุดศูนย์กลางไม่รู้จักโดยตรง แต่สามารถติดต่อสัมพันธ์โดยผ่านบุคคลในเครือข่ายใกล้ชิดอีกทีหนึ่ง

๖) การแบ่งตามขนาดของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากจำนวนของสมาชิกที่รวมกันเป็นเครือข่าย แบ่งออกได้ ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายขนาดใหญ่หรือเครือข่ายรวม เป็นเครือข่ายที่ประกอบด้วยสมาชิกเป็นจำนวนมาก เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งประเทศไทย ซึ่งสมาชิกประกอบด้วยกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต่างๆ มากกว่า ๗๐,๐๐๐ กองทุน ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ซึ่งสมาชิกประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตรทุกอำเภอ เป็นต้น

(๒) เครือข่ายขนาดเล็กหรือเครือข่ายย่อย เป็นเครือข่ายที่มีขนาดเล็กกว่าเครือข่ายรวม มารวมกันเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ขึ้น เช่น กองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านรวมกันเป็นเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของแต่ละตำบลรวมกันเป็นเครือข่ายผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับอำเภอ เป็นต้น

๗) การแบ่งตามแหล่งกำเนิดของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะของที่มาหรือแหล่งเกิดของเครือข่ายเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายธรรมชาติ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ เนื่องจากมีปัจจัยบางอย่างสนับสนุน เช่น เครือญาติเดียวกัน นับถือศาสนาเดียวกัน รวมถึงกำเนิดเดียวกัน ประสบปัญหาเหมือนกัน เป็นต้น

(๒) เครือข่ายจัดตั้งเป็นเครือข่ายที่เกิดจากการจัดตั้งของมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อการเพิ่มพูนรายได้ เพื่อรวมพลังของคนในชุมชน เพื่อความมั่นคงของชุมชนหรือจัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

๘) การแบ่งตามลักษณะของสมาชิกที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากความเหมือน หรือความคล้ายคลึงกันของสมาชิก และความแตกต่างกันของสมาชิกแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายประเภทเดียวกัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยบุคคลกลุ่มหรือองค์กรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น เครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดต่างๆ สมาพันธ์ครูแห่งประเทศไทย สัมัชชาคนจนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ เป็นต้น

(๒) เครือข่ายต่างประเภทกัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีความแตกต่างกัน แต่มารวมกันเป็นเครือข่ายเนื่องจากมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น เครือข่ายประชารัฐจังหวัดต่างๆ ประชาคมจังหวัดต่างๆ เป็นต้น

๙) การแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์กับรัฐบาล เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากการจัดตั้งและการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นสำคัญ แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายภาครัฐ เป็นเครือข่ายที่เกิดจากการจัดตั้ง หรือการสนับสนุนโดยรัฐบาล เช่น เครือข่ายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเครือข่ายอื่นๆ ที่จัดตั้งและสนับสนุนโดยกระทรวง กรม และหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาล

(๒) เครือข่ายภาคเอกชน เป็นเครือข่ายที่ประชาชนรวมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยไม่อยู่ใต้การบังคับบัญชาของรัฐบาล เช่น สโมสรออนไลน์แห่งประเทศไทย สโมสรโรตารีแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย สมาคมพ่อค้าจังหวัดต่างๆ

(๓) เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นเครือข่ายที่เกิดจากองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งไม่ถูกบังคับบัญชาโดยรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยไม่แสวงหากำไร เช่น คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งประเทศไทย คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้ เป็นต้น

๑๐) การแบ่งตามลักษณะของงาน เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะกิจกรรมการดำเนินงานของเครือข่าย แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายพื้นที่ เป็นเครือข่ายที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยกิจกรรมมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไป เช่น อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ตำบลเดียวกัน อำเภอเดียวกัน จังหวัดเดียวกัน ประเทศเดียวกัน เป็นต้น แต่วางกันเป็นเครือข่าย

(๒) เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายที่ดำเนินงานในกิจกรรมที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจจะครอบคลุมพื้นที่หลายหมู่บ้าน หลายตำบล หลายอำเภอ หลายจังหวัด หลายประเทศ เป็นต้น

๑๑) การแบ่งตามกฎหมาย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากการจัด หรือไม่จดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายของเครือข่าย แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายที่ไม่เป็นนิติบุคคล เป็นเครือข่ายที่รวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการหรือยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ชมรม สมาคมต่างๆ ที่ยังไม่มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เป็นต้น

(๒) เครือข่ายนิติบุคคล เป็นเครือข่ายที่ดำเนินการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบของส่วนราชการ เช่น ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย สมาคมออนไลน์แห่งประเทศไทย หอการค้าแห่งประเทศไทย เป็นต้น

๑๒) การแบ่งตามรูปแบบความร่วมมือระหว่างสมาชิก เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะความร่วมมือของสมาชิกในการดำเนินงานของเครือข่าย แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายไม่เป็นทางการ เป็นเครือข่ายที่สมาชิกรวมกันเป็นเครือข่ายโดยไม่ต้องมีการลงนาม ไม่ต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่มาารวมกันด้วยความจริงใจเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น เครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชน เป็นต้น

(๒) เครือข่ายเป็นทางการ เป็นเครือข่ายที่สมาชิกรวมกันภายใต้พันธะสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดโครงสร้าง กฎระเบียบของเครือข่ายบทบาท หน้าที่ของสมาชิกไว้ อย่างชัดเจน เช่น สภานายความ เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุข (อ.ส.ม.) เป็นต้น

๑๓) การแบ่งตามคุณสมบัติของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากคุณลักษณะของการรวมกันเป็นเครือข่าย แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายเทียม เป็นเครือข่ายที่ขาดคุณสมบัติของการเป็นเครือข่าย แต่เข้าใจว่าเป็นเครือข่าย เพราะเป็นเพียงการรวมกันของสมาชิกแต่ไม่ได้ร่วมกันแบบเครือข่าย ไม่มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน ไม่มีความตั้งใจที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ตัวอย่างเช่น สมาชิกของสมาคมศิษย์เก่าบางสถาบันการศึกษาที่มีการจัดงานชุมนุมศิษย์เก่าทุกปี สมาชิกในรุ่นเดียวกันต่างมาสังสรรค์กันในลักษณะของการรับประทานอาหารเท่านั้น ไม่ได้มีกิจกรรมอื่นใดอีก เป็นต้น

(๒) เครือข่ายแท้ เป็นเครือข่ายที่สมาชิกรวมกันเป็นเครือข่ายแล้วมีลักษณะของการเป็นเครือข่ายที่แท้จริง

๑๔) การแบ่งตามลักษณะของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะที่สำคัญของเครือข่าย แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

(๑) เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ชมรมแพทย์แผนไทยภาคใต้ เป็นต้น

(๒) เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายช่วยเหลือ และร่วมมือทำกิจกรรมในลักษณะเดียวกัน หรือสนับสนุนส่งเสริมกัน เช่น เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เครือข่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

(๓) เครือข่ายทรัพยากร เป็นเครือข่ายที่ระดม และจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นภาคราชการ เอกชน เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนการขาดแคลนทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างที่คาดหวัง เช่น เครือข่ายประมงชายฝั่งจังหวัดสงขลา เป็นต้น

๑๕) การแบ่งตามวิชาชีพของสมาชิก เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะการประกอบอาชีพของสมาชิกเครือข่ายเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นหลายประเภท เช่น เครือข่ายครู เครือข่ายนักวิชาการ เครือข่ายนักการเมือง เครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้าน เครือข่ายแพทย์แผนไทย เครือข่ายนักวิจัย เป็นต้น

๑๖) การแบ่งตามลักษณะกิจกรรมของเครือข่าย เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากลักษณะของกิจกรรม หรืองานที่ดำเนินการ ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น เครือข่ายสตรี เครือข่ายเด็กและเยาวชน เครือข่ายคนพิการ เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค เครือข่ายสุขภาพ เครือข่ายสิทธิมนุษยชน เครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน เป็นต้น

ทั้งนี้ เสรี พงศ์พิศ (๒๕๔๘) ได้กล่าวถึงเครือข่ายว่ามีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับสมาชิกพื้นที่ กิจกรรมหลัก วัตถุประสงค์ และโครงสร้างการดำเนินงานในลักษณะองค์กรของเครือข่ายเอง ดังนี้

๑) เครือข่ายแนวราบ โดยการประสานบุคคลที่อยู่ใน “ระดับ” เดียวกัน อาชีพเดียวกัน ให้มาเชื่อมประสานเป็นเครือข่ายกัน เช่น เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายนักพัฒนา เครือข่ายนักวิจัย เป็นต้น อาจเป็นปัจเจกบุคคล หรืออาจเป็นสถาบันก็ได้ เช่น เครือข่ายสถาบันวิจัย เครือข่ายศูนย์ข้อมูล เป็นต้น บางเครือข่ายอาจเปิดสำหรับบุคคลทั่วไป สถาบันทั่วไป ใครก็ได้ที่สนใจในเรื่องหรือประเด็นเดียวกันนั้น

๒) เครือข่ายที่มีลักษณะแนวตั้ง เช่น การนำผู้คนจากหลากหลายอาชีพที่แตกต่างกันมาเป็นเครือข่ายกัน เช่น เกษตรกร นักพัฒนา นักวิชาการ นักธุรกิจ นักการเมือง องค์กรทุน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และร่วมกัน เครือข่ายนี้มีมากขึ้นวันนี้เพราะการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตช่วยให้คนไม่ว่าอาชีพอะไร ฐานะอะไร ระดับใด สามารถเป็นสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน

๓) เครือข่ายส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อทำให้การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์ดีขึ้นง่ายขึ้น และมีการร่วมมือกันในเรื่องต่างๆ ได้สะดวก และดียิ่งขึ้น และอีกบางส่วนทำให้เป็นพลังต่อรองกับอำนาจต่างๆ ได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐ หรือเอกชนองค์กรทุน หรือองค์กรวิชาการ ทำให้ได้รับความสนใจ และความช่วยเหลือง่ายขึ้น

๔) เครือข่ายจำนวนหนึ่งเกิดขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านการวิจัย การศึกษา การฝึกอบรม การจัดการทรัพยากร การจัดการตลาด บางเครือข่ายแลกเปลี่ยนทรัพยากรกัน เช่น พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น (เครือข่ายยโสธรแลกข้าวกับข้า้เลื้อยและผลผลิตอื่นๆ ของเครือข่ายนครศรีธรรมราช) บางเครือข่ายเน้นการรวมตัวกันเพื่อกดดันทางการเมืองรณรงค์เพื่อให้สังคมเกิดสำนึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การสร้างเขื่อน เป็นต้น

ซึ่งทาง นฤมล นิราทร (๒๕๔๓) ได้จำแนกประเภทของเครือข่ายทางสังคม ตามมิติ ๔ มิติ ดังนี้

๑) จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ เช่น เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค และประเทศ

๒) จำแนกตามกิจกรรมหรือประเด็นปัญหา เช่น เครือข่ายที่ทำงานด้านเด็ก สตรี สาธารณสุข เศรษฐกิจ พัฒนาชุมชน สิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม

๓) จำแนกตามอาชีพหรือสถานภาพทางสังคม เช่น เครือข่ายด้านแรงงาน เครือข่ายกลุ่มพระสงฆ์ เครือข่ายครูพิทักษ์สิทธิเด็ก เครือข่ายสาวตรีนักเรียน

๔) จำแนกตามรูปแบบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ ทำให้เกิดเครือข่ายใน ๒ ลักษณะ คือ เครือข่ายตามแนวดิ่ง คือ ๑) เครือข่ายที่มีโครงสร้างเป็นช่วงชั้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากัน และ ๒) เครือข่ายตามแนวนอน เป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายเท่าเทียมกัน

จากการศึกษารูปแบบ องค์กรประกอบและคุณลักษณะพบว่า จะมีองค์ประกอบหรือลักษณะของเครือข่ายที่เป็นพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันซึ่งสามารถพิจารณาได้ ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) การเป็นกลุ่มองค์กรและ/หรือบุคคลที่มาร่วมกันเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และความสนใจที่ตั้งขึ้นร่วมกัน มีการวางระบบการบริหารจัดการร่วมกัน ๒) การมีการทำกิจกรรมทางสังคมโดยการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ๓) มีการประสานงานด้วยการสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และ ๔) มีความรู้สึกผูกพัน และร่วมกันรับผิดชอบกับโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมาร่วมกัน ซึ่งจากองค์ประกอบข้างต้นคณะที่ปรึกษาสามารถนำมาพิจารณาเป็นพื้นฐานการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ร่วมกัน ทั้งนี้รูปแบบขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาจะมีรูปแบบอย่างไร ควรจะมีการศึกษาประเภทและรูปแบบของเครือข่ายในบริบททั่วไป เพื่อนำมาพัฒนาเป็นองค์กรเครือข่ายจิตอาสาที่เหมาะสมกับการดำเนินงานร่วมตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในบริบทของสังคมไทย และการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันและอนาคต

๒.๓.๓ ภาคประชาสังคม

ในอดีตช่วงยุคแห่งแสงสว่างทางปัญญา (Enlightenment) คำว่า Civil Society หากดูตามความหมายตามประวัติศาสตร์ตะวันตก หมายถึง กลุ่มชนชั้นกลาง ได้แก่ พ่อค้าช่างฝีมือ ปัญญาชน เนื่องจากคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มแรกที่ได้มีการรวมตัวและแสดงของการมีส่วนร่วมกับชีวิตสาธารณะ และเคลื่อนไหวทางการเมืองในฐานะของพลเมือง (Citizen) ดังนั้นแนวคิดเรื่องประชาสังคม เป็นรากเหง้าทางความคิดจากทฤษฎีทางสังคมของทางตะวันตก ซึ่งก่อตัวอย่างชัดเจนขึ้นในยุโรปในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ถึงช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดการก่อตัวของการเมืองแบบใหม่ สังคมแบบใหม่ และวัฒนธรรมแบบใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น การก่อตัวของสังคมของกลุ่มชนชั้นกลาง หรือชาวเมือง พ่อค้า นักการเงิน และปัญญาชน การเกิดพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่เปิดของการรวมกลุ่มสมาคม โดยมีเป้าหมายเพื่อแสดงความคิดของตนการขยายตัวของ ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมแบบพาณิชยกรรม การปฏิรูปศาสนา และการเกิดจำความเป็นอารยะในด้านต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้นิยม และการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยได้เร็ว ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล รัฐ และสังคมส่วนร่วมเปลี่ยนไป ทำให้เกิดการแนวความคิดประชาสังคมที่มองรัฐกับสังคมแยกออกจากกัน (ธีรยุทธ บุญมี, ๒๕๔๗) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดเรื่องประชาสังคม มีอิทธิพล อย่างมากต่อโลกทัศน์ของการพัฒนาทางการเมืองในโลกตะวันตก เป็นแนวคิดที่การวิเคราะห์สังคมมองสังคมแยกขาดจากภาครัฐ รวมทั้งเป็นรากฐานสำคัญของทฤษฎีเสรีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการที่เปลี่ยนประชาชนให้เป็นพลเมืองเน้นความจำเป็นในการปลูกฝังทัศนคติให้ประชาชนสำนึกในการเป็นพลเมืองสร้างควมมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาส่วนรวม

พัฒนาการประชาสังคมในประเทศไทยเริ่มต้นมาจากแนวความคิดทฤษฎีประชาสังคมของตะวันตก ซึ่งในสังคมไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญกับแนวคิดดังกล่าว และนำมาวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมทั้งถูกนำเสนอให้เป็นอุดมการณ์ใหม่ของการพัฒนาเมืองแนวคิดประชาสังคมถูกนำมาใช้ในสังคมไทยเป็นครั้งแรก เมื่อประมาณปี ๒๕๒๔ โดย สุรพงษ์ ชัยนาม ซึ่งนำความคิดของ อันโตนิโอ กรัมสกี นำเสนอ แต่ในขณะนั้นสังคมไทยยังไม่ได้สนใจแนวคิดประชาสังคมมากนัก สาเหตุสำคัญเป็นเพราะสังคมไทยแตกต่างจากสังคมตะวันตก ในส่วนที่สังคมหรือโลกผ่านการต่อสู้เรื่องสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตยมานาน ซึ่งในไทยถูกควบคุมพื้นที่ทางสังคม ค่อนข้างเบ็ดเสร็จมาอย่างยาวนาน นับแต่การปฏิรูปการปกครองสมัย

รัชกาลที่ ๕ การเปลี่ยนแปลงการปกครองที่นำโดยขุนนางข้าราชการ ในยุคสงครามเย็นและการเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาสังคมไม่เกิดขึ้นขณะเดียวกันกับประชาชนที่ผ่านมามีลักษณะเป็นราษฎรภายใต้ระบบอุปถัมภ์และโครงสร้างแนวดิ่ง ภายหลังจากการเรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์ เดือนตุลาคม ๒๕๑๖ เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่วิกฤตการณ์พองพู่แตกเมื่อปี ๒๕๔๐ ส่งผลให้นักคิดและนักวิชาการหลายท่านเริ่มพูดถึงคำว่าประชาสังคมมากขึ้น เช่น คำว่า สังคมเข้มแข็ง เป็นชุมชน รวมถึงชุมชนเข้มแข็ง สังคมประชาธิปไตย ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การเมืองภาคประชาชนสำนักชุมชน

ในมุมมองของนักคิดและนักวิชาการได้มีการให้ความหมายของภาคประชาสังคมไว้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการมองมองประชาสังคมในฐานะที่เป็นส่วนของสังคมทุกส่วนที่ไม่ใช่ภาครัฐเป็นการมองในฐานะของตะวันตกอย่างชัดเจน ในขณะที่สังคมไทยมองประชาสังคมในมิติที่รวมอยู่กับรัฐ และเป็นกลุ่มที่รัฐต้องให้การสนับสนุนด้วย ในขณะที่นักวิชาการบางกลุ่มมองในภาพกว้างว่าประชาสังคมที่จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีกลุ่มคนที่รู้สึกตัวเองเป็นกลุ่มเดียวกันหรือเป็นพวกเดียวกันมีความสัมพันธ์โดยไม่รู้จักรักกัน โดยอาศัยบนฐานของสิทธิ รวมทั้งต้องยอมรับสิทธิบางอย่างของกันและกัน ประชาสังคมสามารถเป็นพลังประชาชนเข้มแข็งทางการเมือง ที่มีอำนาจในการต่อรองกับรัฐสามารถคานอำนาจกับรัฐที่มีรูปแบบการผูกขาดทางอำนาจ และมีการมองถึงสังคมที่ประชาชนทั่วไป มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยอาศัยองค์กรกลไกกระบวนการและกิจกรรมอันหลากหลายที่ประชาชนจัดขึ้น หรือหมายถึงเป็นส่วนสังคมที่ไม่ใช่ภาครัฐ โดยอาศัยอำนาจ ตามกฎหมายและไม่ใช่ภาครัฐกิจที่มุ่งหวังผลกำไร หรือมองในมิติของสถาบันอิสระที่อยู่นอกรัฐ สถาบันอิสระที่อยู่นอกรัฐดังกล่าวไม่ใช่เป็นของประชาชนเท่านั้น มีในส่วนของเอกชนและภาครัฐกิจเอกชนรวมอยู่ด้วย และมองรวมไปถึงเครือข่ายกลุ่มชมรมสมาคม มูลนิธิสถาบันและชุมชนที่มีกิจกรรมหรือมีความเคลื่อนไหวอยู่ระหว่างรัฐกับปัจเจกชนโดย เน้นของประชาสังคมคือการไม่ยอมให้รัฐครอบงำและการสนับสนุนให้ปัจเจกชนอยู่ร่วมกลุ่ม และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ชูชัย ศุภวงศ์, ๒๕๔๐; สมคิด เลิศไพฑูรย์, ๒๕๔๒) นอกจากนี้ อีริคท์ (๒๕๓๖) และ จามะรี เชียงทอง (๒๕๔๓) ได้มองถึงลงไปถึงการมีประชาสังคมว่าจะทำให้เกิดสังคมเข้มแข็ง โดยแยกแยะแนวคิดระหว่างจิตสำนึกในระดับชุมชน และจิตสำนึกในระดับสังคม โดยมีความเห็นว่าจิตสำนึกในระดับชุมชนเกิดจากความผูกพันร่วมกันในสังคมขนาดเล็ก ซึ่งสมาชิกรู้จัก

คุ้นเคยกัน แต่อย่างไรก็ตามในสังคมที่มีขนาดใหญ่ขึ้นไม่ได้เกิดขึ้น เพราะคนรู้จักกัน แต่เกิดขึ้นจากการตระหนักว่าแต่ละคนมีผลได้ผลเสียร่วมกัน อันเนื่องจากการเป็นสมาชิกในสังคมเดียวกัน โดยการเกิดขึ้นของจิตสำนึกระดับสังคมเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเกิดสังคมเข้มแข็ง ซึ่งแยกแยะเป็น ๔ ขั้นตอน ตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกระดับสังคม คือ การเกิดจิตสำนึกที่ว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีสังคม ซึ่งทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะแก้ไขปัญหาและมีสิทธิ์เรียกร้องเพื่อให้ส่วนรวมดีขึ้น ต่อมาเป็นการเกิดองค์กรทางเศรษฐกิจ สังคมต่างๆ ที่มีจิตสำนึกในการดูแลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่มลักษณะสังคมสังเคราะห์ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มสื่อ เป็นต้น ต่อมาเป็นการก่อรูปของอุดมการณ์ร่วมของสังคมที่ยึดเหนี่ยวให้สังคมเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณธรรม และในระดับที่สูงที่สุด คือ การตกผลึก เป็นสถาบันของอุดมการณ์สังคมและกลุ่มองค์กรต่างๆ ซึ่งถ้ากลุ่มองค์กรย่อยหลากหลายมีวุฒิภาวะและบทบาทหน้าที่ที่เป็นประโยชน์เป็นที่ยอมรับของสังคมก็จะกลายเป็นสถาบันที่แพร่หลายกว้างขวาง

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการศึกษาประชาสังคมในฐานะที่เป็นความจริงเชิงประจักษ์ ยังไม่เกิดการนำไปพัฒนาอย่างจริงจังในเชิงปฏิบัติ ซึ่งสังคมได้เริ่มตระหนักถึงปัญหาด้านความเข้มแข็งและรูปร่างของประชาสังคมที่ปรากฏขึ้นทั่วโลก (Anheier, ๒๐๐๔; Edwards, ๒๐๐๔) อีริคสัน อังคุวาล (๒๕๔๘) ได้นำเสนอประชาสังคมในเชิงพื้นที่ ซึ่งได้เรียกแนวการศึกษาว่าเพชรประชาสังคม (Civil Society Diamond: CSD) โดยได้ระบุถึงจุดอ่อนที่สำคัญของ การมองประชาสังคมในแนวนอน อยู่อย่างน้อย ๒ ประการ กล่าวคือ ประการแรกในขณะที่คนแต่ละคนมารวมตัวกันและกลายเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรประชาสังคม (Civil-Society Organization) คนเหล่านั้นก็มักที่จะดำเนินการประท้วงหรือเดินขบวนตามท้องถนน ซึ่งจะมีลักษณะของความเป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ การนิยามประชาสังคมที่มุ่งสนใจไปที่กลุ่มองค์กรจึงล้มเหลวหรือพลาดในการนับรวมรูปแบบการกระทำ รวมหมู่ที่ไม่เป็นทางการ และชั่วคราว ประการที่สอง ซึ่งสืบเนื่องมาจากการมองประชาสังคมในลักษณะข้างต้น ได้สร้างแนวโน้ม เพชรประชาสังคมมององค์ประกอบของประชาสังคมเชิงพื้นที่ มากกว่าให้คำอธิบายที่ครอบคลุมประชาสังคมทุกมิติส่วนประกอบ ฉะนั้น การให้ความหมายประชาสังคมในเชิง ‘พื้นที่’ จะปรากฏจุดเน้นอยู่ที่ ๓ องค์ประกอบ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Anheier, ๒๐๐๔) ได้แก่

สถาบัน ซึ่งในที่นี้สถาบันคือแบบแผนเชิงโครงสร้าง (Structural Pattern) ที่ระบุและกำกับพื้นที่หรือภารกิจหน้าที่ที่เฉพาะเจาะจงไว้ ในแนวมองแบบเพชรประชาสังคม สถาบันต่างๆ ต้องมีความข้องเกี่ยวกับเพชรประชาสังคมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง หากพิจารณาประชาธิปไตย

เพชรประชาสังคม จะทำหน้าที่ในการตั้งคำถาม อาทิประชาสังคมจะแสดงออกถึงคุณค่าประชาธิปไตยได้อย่างไร มีระดับของความเป็นประชาธิปไตยในองค์กรประชาสังคมอย่างไร เป็นต้น

องค์กร เป็นองค์ประกอบที่พิจารณาว่าสมาคม/องค์กรอาสาสมัครต่างๆ หน่วยงานที่ไม่ใช่รัฐองค์กรไม่แสวงหากำไร มูลนิธิองค์กรการกุศลขบวนการทางสังคม เครือข่ายต่างๆ ตลอดจนกลุ่มที่ไม่เป็นทางการมารวมกัน เป็นโครงสร้างพื้นฐานของประชาสังคม โดยที่องค์กรเหล่านี้เป็นตัวขับเคลื่อนหรือเป็นเวทีสำหรับการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนในด้านต่างๆ ของสังคม เช่น ความคิดเห็น คุณค่าการจัดหาบริการ เป็นต้น ทั้งนี้องค์กรที่น่าสนใจ เป็นพิเศษสำหรับเพชรประชาสังคม คือ หน่วยที่เรียกว่า องค์กรประชาสังคม (Civil Society Organizations) มีลักษณะของการจัดการตนเอง อันแปรผันตามประเภทของการมีส่วนร่วม (สมัครใจหรือถูกบังคับ) ความเป็นอิสระในการในการจัดการเชิงสัมพันธ์ จากภาคส่วนครอบครัว (พลเมือง) ตลาด (เอกชน) และรัฐ รวมถึงศักยภาพของการกระทำ รวมหมู่เพื่อบรรลุผลประโยชน์ส่วนรวม (Anheier, ๒๐๐๔) ดังนั้น กลุ่มกิจกรรมทางสังคมต่างๆ และเครือข่ายที่มีลักษณะไม่เป็นทางการจะถูกนับรวมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมแบบ เพชรประชาสังคมด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งกลุ่มต่างๆ ไม่มีความจำเป็นที่ต้องสร้างความเป็นทางการหรือ จดทะเบียนกับผู้มีอำนาจหน้าที่ (รัฐ) เพื่อที่จะเป็นองค์กรประชาสังคม

ปัจเจกชน จะประกอบด้วยพลเมือง และผู้มีส่วนร่วมในประชาสังคม ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะนับรวมกิจกรรมต่างๆ ของประชาชน เช่น สมาชิกภาพการเป็นอาสาสมัคร เป็นต้น และคุณค่าต่างๆ ของประชาชน เช่นทัศนคติความชอบ ความคาดหวัง รวมถึงเรื่องทักษะต่างๆ ในการบริหารจัดการและความเป็นผู้นำ

ส่วนประกอบทั้งสามอัน ได้แก่ สถาบัน องค์กรและปัจเจกชนนี้เป็นกลุ่มหมวดหมู่เชิงวิเคราะห์ มากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน และแยกออกมาอย่างอิสระ กล่าวคือ สถาบันไม่สามารถดำรงอยู่อย่างอิสระจากการกระทำทางสังคม เนื่องจากสถาบันต่างๆ ต้องการองค์กรและปัจเจกชนใน การกระทำตามกฎหมาย ธรรมเนียมปฏิบัติ และความคาดหวังของสถาบันนั้นๆ ผ่านการก่อรูปและคงไว้ซึ่งสถาบัน ในฐานะเป็นแบบแผนระเบียบเชิงโครงสร้างของสังคม ในทางเดียวกัน องค์กรในตัวมันเอง ไม่สามารถที่จะกระทำการใดๆ ได้หากปราศจากคนที่จะมาบริหารจัดการ ทำงาน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรเพื่อสร้างให้องค์กรเป็นมากกว่าหน่วย / โครงสร้าง หรือรูปแบบทางกฎหมายเท่านั้น สำหรับปัจเจกชนเองก็เช่นเดียวกัน คนเมื่อมารวมตัวกันก็จะกระทำการต่างๆ ภายในหรือผ่านทางองค์กรต่างๆ ทั้งนี้ การกระทำ ดังกล่าวก็ถูกกำหนดโดยบริบททางสถาบันที่กว้างขวางอีก

ทอดหนึ่ง ดังนั้นในชีวิตสมัยใหม่ จึงเป็นไปได้เลยที่คนๆ หนึ่งจะสามารถอยู่นอกองค์กรและโครงสร้างสถาบัน ต่างๆ ที่คนๆ นั้น ฝังตัวอยู่ (Perrow, ๒๐๐๑) ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการที่จะศึกษาบทบาทของประชาสังคมที่มีความแตกต่างจากประชาสังคมแบบเดิมๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการกำกับดูแลเนื้อหารายการที่มีความพร้อมและสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทของสังคมในยุคดิจิทัล

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่อ

Heuman (๒๐๑๑) ศึกษาเรื่อง “Integral to the Plot, and in No Way Gratuitous”? Constructing Creative Freedom in the Liberalization of Canadian Content Regulation เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเสรีการควบคุมเนื้อหาของแคนาดา ซึ่งบทความนี้วิเคราะห์การดำเนินการของสภามาตรฐานการออกอากาศของแคนาดาในฐานะวาทกรรมเรื่องความตึงเครียดระหว่างเสรีภาพในการสร้างสรรค์และความรับผิดชอบต่อสังคม และบทความนี้จะสำรวจความสับสนของรูปแบบของกฎระเบียบที่อนุญาตมากขึ้นและเป้าหมาย ผู้ดูแลระบบของสภาการกำหนดรหัสการกำกับดูแลตนเองที่หลากหลายมีแนวโน้มที่จะ จำกัด โอกาสในการปฏิบัติตามข้อกำหนดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีปฏิบัติในการอ่านที่อนุญาตให้ผู้มีอำนาจในการเชื่อมโยงและความสมบูรณ์ของความเป็นจริงหน้าจอ ในท้ายที่สุดน้ำหนักของความเป็นจริงแสดงให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนและการเปิดเสรีเชิงสถาบัน แทนที่จะเป็นการเคลื่อนไหวง่ายๆจากการแทรกแซงที่ใช้งานไปจนถึง ได้รับอนุญาตเรื่อยๆ หรือการรับรู้อย่างง่ายๆ เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นแล้ว สภาได้ติดตามการสร้างเสรีภาพทางความคิดสร้างสรรค์เป็นพิเศษผลิตในการอ่านที่ไม่รวมผู้ชมของความรับผิดชอบที่ควบคุมได้และที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจด้วยความสมจริง ที่รวมตัวกันในการเรียกร้องของผู้ผลิตให้มีสถานะสร้างสรรค์

Dong (๒๐๑๖) ได้ทำการศึกษาเรื่อง From vagueness to clarity? Articulating legal criteria of digital content regulation in China เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายทางกฎหมายสำหรับการควบคุมเนื้อหาดิจิทัลในประเทศจีน โดยงานวิจัยนี้ศึกษากฎหมายและระเบียบข้อบังคับของจีนเกี่ยวกับเนื้อหาสื่อดิจิทัลที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการปฏิรูปสื่อที่มุ่งเน้นการตลาดและการเติบโตของอินเทอร์เน็ต ซึ่งระบุได้ว่ามีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการกำหนดเกณฑ์ทางกฎหมายของการควบคุมเนื้อหาตั้งแต่ต้นทศวรรษ ๑๙๘๐ ในปัจจุบันร่างกฎหมายที่ควบคุม

เนื้อหาดิจิทัลไม่แสดงความคลุมเครืออย่างทั่วไป แต่เป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุลพร้อมกฎที่ซับซ้อนในบางพื้นที่ทางกฎหมาย แต่ก็มีข้อกำหนดที่คลุมเครือในบางเรื่อง ซึ่ง 'ความคลุมเครือ' ของกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของความคลุมเครือทางการเมืองและอุดมการณ์ของการปฏิรูปและการพัฒนาของจีนและจะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นอิสระจาก การเปลี่ยนแปลงที่ใหญ่และลึกซึ้งกว่าของรัฐและสังคมจีน การพัฒนากฎหมายดิจิทัลเนื้อหาในประเทศจีนสามารถให้ความรู้สึกในบริบททางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงมากกว่าการเปรียบเทียบกับกฎหมายตะวันตกในอุดมคติ

Mutu (๒๐๑๘) ได้ทำการศึกษาเรื่อง The regulatory independence of audiovisual media regulators: A cross-national comparative analysis ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างประเทศเกี่ยวกับความเป็นอิสระด้านกฎระเบียบของหน่วยงานกำกับดูแลสื่อทัศน ทั้งนี้มีการศึกษาจำนวนมากที่กำลังตรวจสอบความเป็นอิสระทางกฎหมายอย่างเป็นทางการ อันเป็นผลมาจากการจัดการสถาบัน โดยเฉพาะหน่วยงานกำกับดูแลแห่งชาติสำหรับภาคสาธารณะูปโภคต่างๆ ในทางตรงกันข้าม การจัดตั้งหน่วยงานสื่อระดับชาติได้กระตุ้นให้เกิดการถกเถียงทางวิชาการเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างความเป็นอิสระอย่างเป็นทางการกับการออกแบบเชิงสถาบัน ทั้งนี้ยังไม่มีกรณีศึกษาใดๆ เพื่อตรวจสอบความเป็นอิสระของหน่วยงานกำกับดูแลสื่อทัศนในยุโรป บทความนี้กล่าวถึงช่องว่างนี้และให้การประเมินเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงข้ามประเทศในความเป็นอิสระอย่างเป็นทางการของหน่วยงานกำกับดูแลสื่อแห่งชาติ โดยจะวิเคราะห์ ๔๓ หน่วยงานกำกับดูแลแห่งชาติซึ่งถูกสร้างขึ้นในปี ๒๐๑๔ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของสถาบันระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลแห่งชาติสะท้อนระดับความเป็นอิสระอย่างเป็นทางการซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ โดยความแตกต่างของสถาบันระหว่าง NRAs (National Regulatory Authorities) สะท้อน ระดับความเป็นอิสระอย่างเป็นทางการซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ด้านหนึ่ง คือ คะแนน ความเป็นอิสระอย่างเป็นทางการแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่สื่อจะได้รับความเป็นอิสระมากในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถและความสัมพันธ์กับรัฐบาลและรัฐสภา ด้วย กล่าวคือคะแนนความเป็นอิสระอย่างเป็นทางการชี้ให้เห็นว่าตัวชี้วัดสองตัวเอื้อต่อความแตกต่างที่สำคัญระหว่างประเทศ คือ ตัวแปรอิสระทางการเงินและองค์กรและความสัมพันธ์กับตัวแปรรัฐบาลและรัฐสภา อีกด้านมันแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานกำกับดูแลสื่อในระบอบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นใหม่มีระดับความเป็นอิสระอย่างเป็นทางการที่สูงขึ้น เมื่อเทียบกับ NRAs (National Regulatory Authorities) ในงบประมาณรวม ผลกระทบของการค้นพบของการศึกษานี้สามารถระบุในการวิจัยใน

อนาคต ขั้นตอนที่น่าสนใจคือการเปรียบเทียบความเป็นอิสระและเป็นทางการของหน่วยงานกำกับดูแลสื่อโทรทัศน์ การวิเคราะห์เพิ่มเติมสามารถสำรวจปัจจัยที่พิสูจน์แล้วว่ากำหนดความเป็นอิสระที่แท้จริงของ NRAs (National Regulatory Authorities) เช่น ความชัดเจนทางการเมืองและความซับซ้อนของนโยบาย อายุของหน่วยงาน การเป็นสมาชิกของเครือข่ายในยุโรป เป็นต้น

พิรธรอง งามสุต วัฒนันท์ และศศิธร ยูโกศล (๒๕๕๖) ได้ศึกษาเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย เพื่อมุ่งหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อโดยรัฐและองค์กรวิชาชีพ โดยศึกษาทั้งมิติทางประวัติศาสตร์ของการกำกับดูแลเนื้อหาในประเทศไทย อันแสดงถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่าง กระบวนการกำกับดูแลที่เป็นมาในอดีตกับโครงสร้าง ทางเศรษฐกิจการเมืองของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งผูกพันอยู่กับการเป็นเจ้าของโดยรัฐ และจุดเปลี่ยนในยุคแห่งการปฏิรูปสื่อที่เกิดการเปลี่ยนแปลง อันสำคัญหลายประการต่อโครงสร้างและสาระของระบบวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงรูปแบบการกำกับดูแลเนื้อหาต่อมาด้วย และมีการวิเคราะห์ เนื้อหาออกเป็น ๒ ส่วนด้วยกัน คือ เนื้อหาประเภทรายการ และเนื้อหาประเภทโฆษณา ผลการศึกษาได้นำเสนอถึงแนวทางนโยบายสำหรับการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อวิทยุโทรทัศน์ แบ่งออกได้เป็นประเด็นต่างๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางสื่อวิทยุโทรทัศน์ ควรปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นที่เสรีภาพในการแสดงออก การรับรู้ข่าวสาร สิทธิส่วนบุคคล และมาตรฐานของเนื้อหา ส่วนรูปแบบของกลไกการกำกับดูแลในอนาคตจำเป็นต้องใช้การผสมผสานกันระหว่างกรอบกฎหมายและการลงโทษกับการให้เป้าประสงค์และแรงจูงใจสำหรับผู้ประกอบกิจการในกิจการทั้ง ๓ ประเภท อันได้แก่ รัฐ พาณิชย์ และประชาชน สำหรับการกำกับดูแลมาตรฐานของเนื้อหาเหมาะกับสังคมไทยทำได้หลายแนวทาง โดยแบ่งเป็นส่วนของการพัฒนาระบบแบ่งประเภทเนื้อหาด้วยวิธีต่างๆ และส่วนของการกำกับดูแลร่วมกับผู้ประกอบการและนักวิชาชีพในอุตสาหกรรมวิทยุ และโทรทัศน์ผ่านการกำกับดูแลตนเองในแต่ละอุตสาหกรรมสื่อ สุดท้ายคือเรื่องของความโปร่งใสของการกำกับดูแลที่ควรมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวร้องเรียน การพิจารณาตรวจสอบ รวมไปถึงการลงโทษในลักษณะต่างๆ ผ่านการตีพิมพ์หรือช่องทางสื่อสารอื่นๆ เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบเป็นการสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของการกำกับดูแลสื่อ

ชนัญสรา อรณพ ณ อยุธยา (๒๕๕๖) ได้ศึกษาการกำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ของประเทศไทยเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใต้ภาวะสื่อหลอมรวม ผลการวิจัย

พบว่า เนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์เป็นเนื้อหาที่มีความเสี่ยงจะก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่ออารมณ์ ความคิดและการใช้เหตุผลของเด็กและเยาวชนที่เปิดรับ โดยมีขอบเขตที่เป็นสากลในการกำกับดูแล ได้แก่ เพศ ความรุนแรง ภาษาหยาบคาย และการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ต่างประเทศที่ศึกษาส่วนใหญ่จะใช้การกำกับดูแลร่วมกันในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกิจการโทรทัศน์ตามแนวทาง การให้ข้อมูลเนื้อหา อีกทั้งยังได้ปรับปรุงการกำกับดูแล อาทิ การแสวงหาความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วน การส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อ เพื่อรับมือกับความท้าทายจากภาวะสื่อหลอมรวม ส่วนพัฒนาการของการกำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ไทยหลังการปฏิรูปสื่อแบ่งได้เป็น ๒ ช่วงคือ ช่วงก่อนมี กสทช. (พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๕๔) ที่ริเริ่มการใช้เครื่องมือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการตามแนวทางการให้ข้อมูลเนื้อหาภายใต้การกำกับดูแลตนเองของผู้ให้บริการโทรทัศน์ ประกอบกับแนวทางการส่งเสริมเนื้อหาในเชิงบวก และช่วงของ กสทช. (พ.ศ.๒๕๕๔-ปัจจุบัน) ที่เน้นการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายตามแนวทางการจำกัดการเข้าถึง แนวทางการให้ข้อมูลเนื้อหาและแนวทางการส่งเสริมเนื้อหาในเชิงบวก งานวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าประเทศไทยควรพัฒนาและปรับปรุงการกำกับดูแลในภาวะสื่อหลอมรวมด้วยการจัดให้มีนโยบายการสื่อสารในระดับชาติที่สามารถปรับตามสภาวะสื่อหลอมรวมได้ เพื่อคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักการแสวงหาความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วนและเน้นที่แนวทางการส่งเสริมเนื้อหาในเชิงบวก กับแนวทางการส่งเสริมการศึกษา และการณรงค์ผลักดัน รวมถึงการนำเอาระบบการกำกับดูแลร่วมกันมาใช้กำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ที่ กสทช. กำกับดูแล

เชิญพร คงมา (๒๕๕๑) บทบาทของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับการศึกษาเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า ด้านวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรภาคประชาสังคม ไม่ได้เน้นที่การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต แต่เน้นการทำงานเชิงสังคม ซึ่งในภาพรวมแต่ละองค์กรมีวัตถุประสงค์และนโยบายการทำงานที่แตกต่างและคล้ายคลึงกัน ด้านการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต พบว่า องค์กรภาคประชาสังคมที่ทำการศึกษามีบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตใน ๒ แนวทางหลัก คือ ๑) การปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว มูลนิธิกระจกเงา สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว และมูลนิธิเพื่อ การพัฒนาเด็ก ๒) การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและ

การแสดงออกบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ คณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ กลุ่มเสรีภาพต่อต้านการเซ็นเซอร์ประเทศไทย และเครือข่ายพลเมือง องค์กรใน ภาคประชาสังคมที่มีความแตกต่างกันใน ๒ แนวทาง มีบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน โดยองค์กรภาคประชาสังคม ในแนวทางการปกป้องเด็กและเยาวชนจะเน้นบทบาทใน การรณรงค์ สร้างความตระหนักรู้เรื่องสื่อ อินเทอร์เน็ต การเฝ้าระวังภัยเทคโนโลยี การสร้างเครือข่าย การทำงานกับภาครัฐและ ภาคประชาสังคมอื่นๆ และการขับเคลื่อนทางนโยบาย ส่วนองค์กรภาคประชาสังคมในแนวทางการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและการแสดงออกบนสื่ออินเทอร์เน็ต จะเน้นบทบาทด้านการรณรงค์สร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพสื่ออินเทอร์เน็ต และการขับเคลื่อนทางกฎหมายและนโยบายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของภาคประชาสังคมในภาพรวมพบว่า ปัญหาที่สำคัญ คือ เงินทุน ความร่วมมือของภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ บุคลากร ความตระหนักรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพสื่ออินเทอร์เน็ตในสังคมไทย และการสื่อสารภายในกลุ่ม

อรวิ ศรีชำนาญ (๒๕๕๘) ได้ศึกษาเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ ภาคพื้นดินที่ออกอากาศในระบบดิจิทัล ในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าว และบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวของผู้ประกอบการสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อและองค์กรกำกับดูแลที่เป็นอิสระของรัฐในโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัล และเพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสารทางวิชาการ กฎหมาย ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการและมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของประเทศไทย และต่างประเทศ ได้แก่ สหภาพยุโรป สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์ ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการโทรทัศน์และการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์ ได้แก่ ๑) ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ และผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจจำนวน ๑๔ ราย ๒) สภาวิชาชีพ/องค์กรวิชาชีพด้านข่าว ๔ ราย และ ๓) ผู้บริหารระดับนโยบายและและผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาและการกำกับดูแลตนเองในกิจการโทรทัศน์ของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ๔ ราย ผลการวิจัย พบว่า การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัลให้ความสำคัญกับเนื้อหาด้านการเมืองเป็นลำดับแรก เนื่องจากอยู่ในช่วงของการปกครอง

ภายใต้ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) โดย คสช. ได้แต่งตั้งคณะทำงานติดตามสื่อ เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังและตรวจสอบเนื้อหาดังกล่าวซึ่งคณะทำงานจะส่งข้อมูล การตรวจสอบให้ทาง กสทช. ทุกสัปดาห์เพื่อให้นำไปพิจารณาว่าเข้าข่ายผิด ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ หรือไม่ ควบคู่กับการใช้ประกาศคณะรักษาความสงบ เรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ฉบับที่ ๙๗/๒๕๕๗ และฉบับที่ ๑๐๓/๒๕๕๗ ส่งผลให้การกำกับดูแลมี ความเข้มข้นกว่าเดิม นอกจากนี้ กสทช. ยังใช้เครื่องมืออื่น ในการกำกับดูแล ได้แก่ การแบ่งช่วงเวลา ในการนำเสนอ การจัดระดับความเหมาะสมรายการ และเงื่อนไขใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าว นอกจากนี้พบว่าองค์กรกำกับดูแลตนเอง ทั้งใน ระดับองค์กรสื่อและระดับสภาวิชาชีพ/องค์กรวิชาชีพข่าวไม่มีประสิทธิภาพ มีการออกอากาศเนื้อหา ข่าวที่ไม่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสภาวิชาชีพ/องค์กรวิชาชีพข่าวไม่มีกระบวนการกำกับ ดูแลเนื้อหาและกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ชัดเจน ทั้งนี้การนำศักยภาพเทคโนโลยีมาใช้เพื่อ กลั่นกรองเนื้อหาและสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการเฝ้าระวังเนื้อหา ยังไม่ถูกนำมาใช้เป็น เครื่องมือกำกับดูแลเนื้อหาในกิจการโทรทัศน์ของประเทศไทย งานวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าประเทศไทย ควรส่งเสริมบทบาทการกำกับดูแลตนเองให้เข้มแข็ง โดยส่งเสริมให้องค์กรกำกับดูแลตนเองมี กระบวนการกำกับดูแลเนื้อหาและกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ บังคับใช้มาตรการ ทางจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจน สร้างการรับรู้ต่อสาธารณะต่อการมีอยู่ขององค์กรวิชาชีพ และสร้างศรัทธาให้เกิดในสาธารณะว่าองค์กรวิชาชีพสื่อมีประสิทธิภาพจริงในการกำกับดูแลตนเอง

อิทธิพล วรานุศฎากุล (๒๕๖๐) ได้ศึกษาการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์เพื่อ ความหลากหลายของรูปแบบรายการโทรทัศน์ ก่อนและหลังการประมูลโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการ ทางธุรกิจ ระดับชาติ ผลการศึกษา พบว่า การกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์เพื่อ ความหลากหลายจำเป็นต้องใช้การกำกับดูแลในหลายมิติ ทั้งการกำกับดูแลโครงสร้าง ได้แก่ การกำหนดประเภทใบอนุญาตประกอบกิจการ การกำหนดลักษณะ ความเป็นเจ้าของ การกำหนด แหล่งรายได้ของกิจการโทรทัศน์ การกำหนดพื้นที่การออกอากาศ และการกำหนด สัดส่วนการผลิต รายการของผู้ผลิตรายการอิสระ และการกำกับดูแลเนื้อหา ได้แก่ การกำหนดสัดส่วนเนื้อหา รายการ นอกจากนั้นองค์กรกำกับดูแลควรมีมาตรการเฝ้าระวังติดตามและประเมินความหลากหลายใน เนื้อหา รายการโทรทัศน์ในหลายมิติ รวมถึงการส่งเสริมความรู้ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ ความ หลากหลายในเนื้อหารายการโทรทัศน์ให้แก่ผู้ประกอบการโทรทัศน์และเครือข่าย

ภาคประชาสังคม ซึ่งสถานะ ความหลากหลายของรูปแบบรายการโทรทัศน์ในกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบอนาล็อก จำนวน ๖ ช่องรายการ ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ และกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน ในระบบดิจิทัล จำนวน ๒๖ ช่องรายการในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ค่อนข้างใกล้เคียงกัน กล่าวคือการมีช่องรายการเพิ่มขึ้นไม่ได้เป็น หลักประกันว่าจะทำให้ความหลากหลายของรูปแบบรายการเพิ่มขึ้น แต่หากพิจารณาเฉพาะช่วงเวลาที่มี จำนวนผู้ชมสูง (Prime Time) พบว่ามีความหลากหลายของรูปแบบรายการเพิ่มขึ้น

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาและภาคประชาสังคม

Camaj (๒๐๑๖) ได้ศึกษาเรื่อง Blurring the boundaries between journalism and activism: A transparency agenda-building case study from Bulgaria บทความนี้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างนักข่าวและตัวแสดงภาคประชาสังคมในการส่งเสริมเสรีภาพในการใช้ข้อมูลในบัลแกเรีย โดยเน้นถึงความสำคัญของภาคประชาสังคมในฐานะผู้มีอิทธิพลในกระบวนการสร้างวาระสื่อและนำเสนอแนวทางใหม่ในการสร้างแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักข่าว / องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐจากความร่วมมือมากกว่ามุมมองของอำนาจ การเป็นพันธมิตรระหว่างเสรีภาพในการประชาสัมพันธ์ขององค์กรที่ไม่ใช่รัฐ และนักข่าวชาวบัลแกเรีย ส่งผลให้เพิ่มความตระหนักของสาธารณะต่อสิทธิเสรีภาพในข้อมูลข่าวสาร การเพิ่มเสรีภาพในการใช้กฎหมายด้านข่าวสารโดยประชาชนและนักข่าว ความโปร่งใสของรัฐบาลที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น และปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตทางหนังสือพิมพ์

Waele และ Lhustinx (๒๐๑๘) ได้ศึกษาเรื่อง Governing Through Volunteering: The Discursive Field of Government-Initiated Volunteering in the Form of Workfare Volunteering ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการปกครองผ่านการเป็นอาสาสมัคร ซึ่งเป็นอาสาสมัครที่ริเริ่มโดยภาครัฐในรูปแบบของงานอาสาสมัคร ซึ่งการเพิ่มขึ้นของการแทรกแซงของบุคคลที่สามในการเป็นอาสาสมัครแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ในสภาพแวดล้อมของการเป็นอาสาสมัคร โดยการแสดงออกที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการทำงานเป็นอาสาสมัคร คือ การใช้อาสาสมัครจากภาครัฐเพื่อส่งเสริมการคืนสู่สังคมทางเศรษฐกิจและ / หรือสังคมของผู้รับความช่วยเหลือทางสังคม งานวิจัยนี้สนับสนุนทฤษฎีที่มีอยู่เกี่ยวกับการเป็นอาสาสมัครของบุคคลที่สาม โดยการศึกษาภาคสนามที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเป็นอาสาสมัครจะเข้าไปยุ่งอีกครั้งกับการทำงานเป็นอาสาสมัคร (Workfare Volunteering) โดยการศึกษาครั้งนี้เน้นการวิเคราะห์

วาทกรรมของรัฐบาลผ่านเอกสารภายในงานอาสาสมัครในศูนย์ช่วยเหลือสังคมแห่งเบลเยียม ผลการศึกษาพบว่าการทำงานเป็นอาสาสมัครทำให้เกิดการละเมิดคุณสมบัติอาสาสมัครและไม่ได้รับค่าตอบแทนของการเป็นอาสาสมัคร ผลักใสอาสาสมัครให้มีฐานะด้อยกว่าเมื่อเทียบกับงานที่ได้รับค่าจ้างและแสดงให้เห็นว่าอาสาสมัครในการทำงานเป็นทุกข์จากการขาดดุลที่ชัดเจน กล่าวคือไม่สามารถทำงานภายใต้สภาวะตลาดแรงงานปกติได้ ผ่านความยุ่งเหยิงของกรอบความเป็นพลเมืองที่หลากหลายทำให้อาสาสมัครในการทำงานเป็นพลเมืองที่มี ความตั้งใจสูง แต่ล้มเหลวอย่างถาวร

ชัชวาวรรณ มีทรัพย์ทอง (๒๕๕๙) ได้ศึกษาการให้ความหมายและที่มาของความหมาย กระบวนการ และแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นงานวิจัยคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมายและที่มาของความหมาย กระบวนการและแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้คือ แนวคำถามที่กำหนดโครงสร้างคำถาม ทำการเก็บข้อมูลจากตัวแทนนักศึกษาที่ออกปฏิบัติงานด้านจิตอาสาในปีการศึกษา ๒๕๕๘ จำนวน ๒ กลุ่ม กลุ่มละ ๓ คนกลุ่มที่ ๑ ปฏิบัติงานจิตอาสาในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ ๒ ปฏิบัติงานจิตอาสา ณ หมู่บ้านไโลโว อ.สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีเมื่อนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาศึกษาตามวัตถุประสงค์พบว่าการให้ความหมาย “จิตอาสา” คือ การช่วยเหลือสังคม การทำประโยชน์ต่อสังคม การตอบสนองประเด็นปัญหาทางสังคมโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทนมีกระบวนการในการทำงานจิตอาสาทั้งหมด ๔ ขั้นตอน ตามวงจรเดมมิ่งที่ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานคือ การวางแผนการลงมือทำ การติดตามและประเมินผล และการปรับปรุงมาตรฐานในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม (PDCA) พร้อมทั้งข้อสรุปแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในครั้งนี้ต่อไป ๖ ประการ คือ การแต่งกายและพูดจาด้วยความสุภาพ ใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ดำเนินการติดต่อขอใช้สถานที่อย่างเป็นทางการ จัดเก็บเอกสารและหลักฐานทุกอย่าง มีรายงานการทำงานด้วยรูปภาพ และสุดท้ายคือการสานต่องานจิตอาสาที่รุ่นพี่ได้ทำเอาไว้

อัจฉนาถ ไชยนาพงษ์ วณิสรา เขาวนนิยัม และ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (๒๕๕๙) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยจูงใจความมีจิตอาสาในกิจกรรมสาธารณสุขของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการในจังหวัดชลบุรี ซึ่งผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ที่มีความมีจิตอาสา ซึ่งมีความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ และพัฒนาสังคมส่วนรวม ซึ่งรวมถึงกิจกรรมสาธารณสุข การวิจัยเชิงสำรวจนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน

ความมีจิตอาสาและวิเคราะห์ปัจจัยการจูงใจความมีจิตอาสาในกิจกรรมสาธารณสุขของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เลือกตำบลที่มีผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการครบ ๗ ตำบล อำเภอละ ๑ ตำบล ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการในจังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๕๕ คน เก็บข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้ตอบด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชนดำรงตำแหน่งสมาชิก อบต. ร้อยละ ๕๕.๕ เป็นเพศชายร้อยละ ๕๓.๘ มีอายุเฉลี่ย ๔๓ ปี และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ ๔๙.๖ ด้านการจูงใจพบคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบสูงถึง ร้อยละ ๗๙.๕ ของคะแนนเต็ม ผู้นำชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยความมีจิตอาสาร้อยละ ๗๙.๕ ของคะแนนเต็ม ปัจจัย การจูงใจทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความมีจิตอาสา และพบว่าการยอมรับนับถือ ลักษณะงานอาสาความก้าวหน้าในงาน และความสำเร็จของงานร่วมกันอธิบายความมีจิตอาสาของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการในจังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ ๕๒.๙

สุนิสา ทรงอยู่ (๒๕๖๐) ได้ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมพัฒนาแรงจูงใจอาสาและจิตอาสาตามแนวคิดทฤษฎีการรู้คิดทางสังคมและการเรียนรู้จากการให้บริการสังคมที่มีต่อพฤติกรรมอาสาของนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนักศึกษาวิชาชีพรูที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาแรงจูงใจอาสาและจิตอาสาตามแนวคิดทฤษฎีการรู้คิดทางสังคมและการเรียนรู้จากการให้บริการสังคม ก่อนการทดลองและหลังการทดลองและ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมอาสาของนักศึกษาวิชาชีพรูที่เข้าร่วมโปรแกรม และนักศึกษาวิชาชีพรูที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม หลังการทดลอง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิชาชีพรู ชั้นปีที่๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน ๔๖ คนใช้วิธีสุ่มจัดกลุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ ๒๓ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือโปรแกรมพัฒนาแรงจูงใจอาสาและจิตอาสาตามแนวคิดทฤษฎีการรู้คิดทางสังคมและการเรียนรู้จากการให้บริการสังคม และแบบวัดพฤติกรรมอาสา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติ Paired Sample t – test และ Independent Sample t – test ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาชีพรูที่เข้าร่วมโปรแกรมมีพฤติกรรมอาสาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และนักศึกษาวิชาชีพรูที่เข้าร่วมโปรแกรม มี

พฤติกรรมอาสาหลังการทดลองสูงกว่านักศึกษาวิชาชีพครู ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ศศิกันต์ กาละ และคณะ (๒๕๖๑) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในชุมชน (Development of a Volunteer Training Program to Promote Breastfeeding in Community) เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในชุมชน ๒) ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมฯ และ ๓) ประเมินความเหมาะสมในการนำโปรแกรมฯ ไปใช้ในการดำเนินการวิจัย มี ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ ร่างเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม ระยะที่ ๒ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ระยะที่ ๓ ประเมินความเหมาะสมในการนำโปรแกรมไปใช้ กลุ่มตัวอย่างเป็นจิตอาสาในชุมชน จำนวน ๑๕ คน ประเมินความรู้ก่อนใช้โปรแกรม และความพึงพอใจหลังใช้โปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงบรรยาย และสถิติที่คู่ (Paired t-test) ผลการวิจัยพบว่า ๑. เนื้อหาของโปรแกรมฯ ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และบทบาทของจิตอาสาแม่ ส่วนรูปแบบของโปรแกรม ประกอบด้วย กิจกรรมการฝึกอบรม ๓ รูปแบบ คือ ๑) การบรรยายความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยใช้สไลด์ พาวเวอร์พอยท์ ร่วมกับวีดิทัศน์ ๒) การฝึกทักษะการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยให้ดูการสาธิตและทำการสาธิตย้อนกลับ และ ๓) การอภิปรายกลุ่ม ๒. การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมฯ พบว่าโปรแกรมฯ มีเนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสม โดยโปรแกรมมีเนื้อหาชัดเจน ภาษาเข้าใจง่าย ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) เท่ากับ ๑.๐ แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ .๘๓ และ ๓. การตรวจสอบความเหมาะสมจากการนำโปรแกรมไปทดลองใช้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังการฝึกอบรม สูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < ๐.๐๑$) และจิตอาสามีความพึงพอใจต่อโปรแกรมการฝึกอบรมในระดับสูง โปรแกรมฝึกอบรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในชุมชนที่พัฒนาขึ้น จึงสามารถใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้โปรแกรมนี้เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จึงน่าจะช่วยเพิ่มอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชน

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการศึกษา

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีการศึกษาในภาพรวมของแต่ละวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทั้งในด้านเนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ ๑ การศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๑ การวิจัยเอกสาร

ในวัตถุประสงค์ที่ ๑ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ หนังสือและเอกสารต่างๆ รวมทั้งข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมุ่งเน้น ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและกรอบการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนในประเทศไทยและต่างประเทศ ๒) การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ บทบาท และสถานการณ์ขององค์กรภาคประชาชน ซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาในประเทศไทยและต่างประเทศ และ ๓) การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ และนำมาสังเคราะห์เพื่อหาคำตอบของวัตถุประสงค์การศึกษา โดยจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำข้อมูลต่างๆ มาตีความสร้างข้อสรุป แบบอุปนัย (Induction) จากเอกสารดังกล่าว ประกอบกับเอกสารอื่นๆ ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอน การดำเนินงานแต่ละประเด็น ดังนี้

๑) การรวบรวมข้อมูลกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและกรอบการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนในประเทศไทยและต่างประเทศ

๑.๑) การศึกษา รวบรวมข้อมูลกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรไม่แสวงหากำไร/ องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนในประเทศไทย

๑.๒) การศึกษา และรวบรวมข้อมูลหมายเหตุที่เกี่ยวข้องกับองค์กรไม่แสวงหากำไร/ เครือข่ายภาคประชาชนในต่างประเทศ โดยคัดเลือกในลักษณะที่กระจายให้ทั่วถึงในแต่ละทวีป เพื่อให้เห็นข้อมูลหมายเหตุ ระเบียบ และประกาศที่หลากหลาย ได้แก่ ทวีปเอเชีย (ประเทศสิงคโปร์) ทวีปอเมริกาเหนือ (ประเทศสหรัฐอเมริกา) ทวีปยุโรป (ประเทศอังกฤษ) ทวีปออสเตรเลีย (ประเทศออสเตรเลีย) และทวีปอเมริกาใต้ (ประเทศชิลี)

๑.๓) การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

๒) การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ บทบาท และสถานการณ์ขององค์กรภาคประชาชนซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาในประเทศและต่างประเทศ

๒.๑) การศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร บทบาทและการดำเนินกิจกรรม และสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย จำนวน ๕ องค์กร โดยคัดเลือกจากองค์กรที่ยังคงอยู่และปัจจุบันยังมีการดำเนินด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน

๒.๒) การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กร บทบาทและการดำเนินกิจกรรม และสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศจำนวน ๕ องค์กร โดยคัดเลือกจากองค์กรที่มีการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่หลากหลาย องค์กรมีความยั่งยืน และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ได้แก่ Media Monitoring Project of Zimbabwe The World Association for Christian Communication The Media Development Foundation Media Monitoring Project of Concordia University และ Media Monitoring Africa

๒.๓) การวิเคราะห์เปรียบเทียบใน ๓ ประเด็นหลักขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในประเทศไทยและ

ต่างประเทศ ได้แก่

๒.๓.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร เช่น รูปแบบการจัดตั้งและวัตถุประสงค์การจัดตั้ง นโยบาย การบริหารจัดการ แหล่งทุนที่สนับสนุน การสร้างความยั่งยืน ประเพณีของสมาชิก เป็นต้น

๒.๓.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม เช่น บทบาทและเป้าหมายในการตรวจสอบเนื้อหา การพัฒนาและให้ความรู้อาสาสมัครในเครือข่าย เป็นต้น

๒.๓.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร เช่น จำนวนสมาชิกหรือเครือข่ายในปัจจุบัน ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินการ รวมถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ความยั่งยืนขององค์กร เป็นต้น

๓) การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

๓.๑) คัดเลือกจากองค์กรในข้อ ๒.๓) ซึ่งมีจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการ มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืนขององค์กร

๓.๒) ดำเนินการสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาประกอบการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

สามารถสรุปขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ ๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๑ สรุปแผนการดำเนินการศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมหลัก	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่การศึกษา	ผลลัพธ์
๑.๑ การรวบรวมข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและกรอบการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนในประเทศไทยและต่างประเทศ	๑) การทบทวนวรรณกรรมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรไม่แสวงหากำไร/ องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนในประเทศไทยและต่างประเทศ ๒) การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย	กฎหมายในประเทศไทยและต่างประเทศ จำนวน ๕ ประเทศ	รายงานเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและกรอบการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนในประเทศไทยและต่างประเทศ
๑.๒ การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบบทบาท และสถานการณ์ขององค์กรภาคประชาชนซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาในประเทศและต่างประเทศ	๑) การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับรูปแบบบทบาท และสถานการณ์ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ ๒) การวิเคราะห์เปรียบเทียบใน ๓ ประเด็น ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร บทบาทและการดำเนินกิจกรรม และสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร	องค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยจำนวน ๕ องค์กร และต่างประเทศจำนวน ๕ องค์กร	รายงานการวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของ ประเทศไทยและต่างประเทศ

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมหลัก	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่การศึกษา	ผลลัพธ์
๑.๓ การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ	การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาประกอบการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย	องค์กรในข้อ ๑.๒ ซึ่งมีจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินการ มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืนขององค์กร	๑) รายงานการสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย ๒) รายงานการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วัตถุประสงค์ที่ ๒ การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๒.๑.๑ ดำเนินการรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย

๒.๑.๒ ดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทยในลักษณะของฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e – Database) บนเว็บไซต์ที่มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลและสามารถสืบค้นสำหรับการทำงานได้สะดวก รวมถึงมีการจัดทำคู่มือการใช้เว็บไซต์ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สามารถสรุปขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ ๒ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๒ สรุปแผนการดำเนินการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมหลัก	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่การศึกษา	ผลลัพธ์
๒.๑ การรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	การรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย	องค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งหมดในประเทศไทย	รายงานการรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย

กิจกรรมหลัก	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่การศึกษา	ผลลัพธ์
๒.๒ การจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทยที่มีระบบการบริหารจัดการข้อมูล และสามารถสืบค้นสำหรับการใช้งานได้สะดวก	การจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ในลักษณะของฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e – Database)	องค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชน ที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งหมดในประเทศไทย	เว็บไซต์ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และคู่มือการใช้ฐานข้อมูลฯ

วัตถุประสงค์ที่ ๓ การพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๓.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๓.๑.๑ การสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย

การดำเนินการสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเริ่มต้นจากการทำแบบนอร์ประชาสัมพันธ์และทำการประชาสัมพันธ์ไปยังเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย (จากผลการศึกษา การรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์) และส่งแบบสำรวจเพื่อสอบถามความต้องการในการพัฒนาความรู้และสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ สมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย หรือผู้สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นในอนาคต โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๕ ภูมิภาค จำนวนภูมิภาคละ ๖๐ คน จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน ทั้งนี้ ในกรณีที่ มีผู้สมัครจำนวนเกิน ๖๐ คน/ภูมิภาค จะมีการพิจารณาคัดเลือกโดยใช้เกณฑ์จากเครือข่ายที่มี การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๒) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ คณะที่ปรึกษาได้ใช้แบบสำรวจ ความคิดเห็นของสมาชิก ของเครือข่ายจิตอาสา (Survey Research) เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาความรู้และสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้และสร้างเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๓) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การนำแบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาความรู้และสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการทดสอบ ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ หลังจากนั้น คณะที่ปรึกษาจะนำวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยใช้ค่า IOC (Indexes of Item-Objective Congruence) ซึ่งข้อคำถามทุกข้อ จะต้องมีความสอดคล้องอยู่ระหว่างช่วง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อถือว่าสามารถวัดได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เริ่มด้วยการนำแบบสำรวจ ความต้องการในการพัฒนาความรู้และสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกัน จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Reliability Coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ ๐.๘๕ ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นในระดับสูง

๔) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ มาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม โดยจะใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการสรุปข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นที่ได้จากการสำรวจ

๓.๑.๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการภายใต้หลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้และสร้างเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

การจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับเครือข่ายจิตอาสาทั่วประเทศ จำนวน ๕ ครั้ง ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๕ ภูมิภาค (๑ ครั้ง/ ภูมิภาค) ซึ่งมีระยะเวลา ๑๘ ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ๑) ภาคเหนือ จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดเชียงราย
- ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดนครราชสีมา
- ๓) ภาคกลาง จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดเพชรบุรี
- ๔) ภาคใต้ จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดสงขลา
- ๕) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๑) การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒) การระดมความคิดเห็นและทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้วิเคราะห์และเสนอถึงแนวทางในการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายในอนาคต

๓.๑.๓ การจัดการรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) เพื่อสรุปองค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต โดยจะมีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑) การสรุป (ร่าง) องค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

๒) การจัดการรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) (ร่าง) องค์ความรู้ และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ใน อนาคตกับผู้เกี่ยวข้องในทุกมิติ ทั้งเชิงนโยบาย การดำเนินการ สถาบันการศึกษา จิตอาสา จำนวน ๔๐ ท่าน

๓) จัดทำสรุปองค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

สามารถสรุปขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ ๓ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๓ สรุปแผนการดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของ เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมหลัก	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่การศึกษา	ผลลัพธ์
๓.๑ การสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย	๑) การทำแบบนอร์ประชาสัมพันธ์ ไปยังเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย ๒) การคัดเลือกสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย หรือผู้สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นในอนาคต จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน ๓) การสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน เพื่อนำมา พัฒนากิจกรรมและหลักสูตรการฝึกอบรมความรู้ เกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ และการสร้างเครือข่ายจิตอาสา	สมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย หรือผู้สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นในอนาคต จำนวน ๓๐๐ คน ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๕ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	ผลการสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมหลัก	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่การศึกษา	ผลลัพธ์
๓.๒ การจัดให้มีการประชุมเครือข่ายจิตอาสาทั่วประเทศ	การจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับเครือข่ายจิตอาสาทั่วประเทศ จำนวน ๓๐๐ คน จำนวน ๕ ครั้งให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๕ ภูมิภาค (๑ ครั้ง/ ภูมิภาค/ ๖๐ คน) ซึ่งมีระยะเวลา ๑๘ ชั่วโมง	สมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย หรือผู้สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นในอนาคต จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๕ ภูมิภาค	๑) หลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) รายงานสรุปจาก การประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับเครือข่ายจิตอาสาทั่วประเทศ
๓.๓ การจัดการรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) เพื่อสรุปองค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต	๑) การสรุป (ร่าง) องค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต ๒) การจัดการรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) องค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคตกับผู้เกี่ยวข้อง จำนวน ๔๐ ท่าน ๓) จัดทำสรุปองค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต	ผู้เกี่ยวข้องกับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในทุกมิติทั้งหน่วยงาน ด้านนโยบาย และด้านปฏิบัติสถาบันการศึกษา กลุ่ม จิตอาสา จำนวน ๔๐ ท่าน	รายงานสรุปองค์ความรู้และ แนวทาง การขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

วัตถุประสงค์ที่ ๔ การเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๔.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๔.๑.๑ การรวบรวมผลการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑) รายงานเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและกรอบการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนในประเทศไทยและต่างประเทศ
- ๒) รายงานการวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของประเทศไทยและต่างประเทศ
- ๓) รายงานการสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย
- ๔) รายงานการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
- ๕) รายงานการรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย
- ๖) เว็บไซต์ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และคู่มือการใช้ฐานข้อมูลฯ
- ๗) ผลการสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศ
- ๘) หลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
- ๙) รายงานสรุปจากการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับเครือข่ายจิตอาสาทั่วประเทศ
- ๑๐) รายงานสรุปองค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

๔.๑.๒ การนำรายงานใน ๔.๑.๑ มาทำการสังเคราะห์และจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๔.๑.๓ ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ด้านสื่อมวลชนการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๒๐ ท่าน เพื่อพิจารณา (ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๔.๑.๓ ดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่สมบูรณ์ ซึ่งจะประกอบด้วยข้อเสนอแนะระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว สำหรับ กสทช. และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สามารถสรุปขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ ๔ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๔ สรุปแผนการดำเนินการเสนอแนะทางการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมหลัก	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่การศึกษา	ผลลัพธ์
การจัดสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณา (ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มี การพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และ การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	๑) การนำผลการศึกษาจากกิจกรรมหลัก มาทำการสังเคราะห์และจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มี การพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) การจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒๐ ท่าน เพื่อพิจารณา (ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๓) การจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนางานองค์กรเครือข่าย จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่สมบูรณ์ ๔) การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ ด้านสื่อมวลชน การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๒๐ ท่าน	๑) รายงานข้อเสนอแนะแนวทาง ในการส่งเสริมให้มี การพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) รายงานโครงการฉบับสมบูรณ์

ตารางที่ ๓.๕ แผนการดำเนินการในระยะต่อไป (นับจากวันเซ็นสัญญา ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑)

กิจกรรม	วันส่งงาน					
	จ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒
๑. การจัดทำรายละเอียดในการดำเนินงาน ซึ่งประกอบ แผนดำเนินงาน กำหนดการดำเนินงานตรงตามกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ ผู้รับผิดชอบโครงการ ขอบเขตของการศึกษาและวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำข้อมูลแบ่งรายละเอียดตามกลุ่มเป้าหมายในแต่ละภูมิภาค (ส่งมอบงานงวดที่ ๑ Inception Report : ภายใน ๓๐ วัน นับถึงวันที่ลงนามในสัญญา)						
วัตถุประสงค์การศึกษาที่ ๑ : การศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบ เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์						
๑) การรวบรวมข้อมูลภูมิหายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและกรอบการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนในประเทศไทยและ ต่างประเทศ (ส่งมอบงานงวดที่ ๑ Inception Report : ภายใน ๓๐ วัน นับถึงวันที่ลงนามในสัญญา)						
๒) การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ บทบาท สถานการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการ ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและ ต่างประเทศ (ส่งมอบงานงวดที่ ๑ Inception Report : ภายใน ๓๐ วัน นับถึงวันที่ลงนามในสัญญา)						
๓) การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสา ภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ใน ประเทศไทยและต่างประเทศ (ส่งมอบงานงวดที่ ๑ Inception Report : ภายใน ๓๐ วัน นับถึงวันที่ลงนามในสัญญา)						

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรม	วันสงงาน					
	จ.ค. ๖๑	ม.ค. ๖๒	ก.พ. ๖๒	มี.ค. ๖๒	เม.ย. ๖๒	พ.ค. ๖๒
วัตถุประสงค์การศึกษาที่ ๒ : การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์						
๒.๑ การรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ <i>(ส่งมอบงานงวดที่ ๒ Interim Report : ภายใน ๑๒๐ วัน นับถัดวันที่ลงนามในสัญญา)</i>						
๒.๒ การจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทยที่มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลและสามารถสืบค้นสำหรับการใช้งานได้สะดวก <i>(ส่งมอบงานงวดที่ ๒ Interim Report : ภายใน ๑๒๐ วัน นับถัดวันที่ลงนามในสัญญา)</i>						
วัตถุประสงค์การศึกษาที่ ๓ : การพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์						
๓.๑ การสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย <i>(ส่งมอบงานงวดที่ ๒ Interim Report : ภายใน ๑๒๐ วัน นับถัดวันที่ลงนามในสัญญา)</i>						
๓.๒ การจัดให้มีการประชุมเครือข่ายจิตอาสาทั่วประเทศ <i>(ส่งมอบงานงวดที่ ๒ Interim Report : ภายใน ๑๒๐ วัน นับถัดวันที่ลงนามในสัญญา)</i> ๑) ภาคเหนือ จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดเชียงราย ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดนครราชสีมา ๓) ภาคกลาง จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดเพชรบุรี ๔) ภาคใต้ จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดสงขลา ๕) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๖๐ คน จัด ณ จังหวัดกรุงเทพมหานคร						
๓.๓ การจัดการรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) ที่กรุงเทพมหานคร <i>(ส่งมอบงานงวดที่ ๒ Interim Report : ภายใน ๑๒๐ วัน นับถัดวันที่ลงนามในสัญญา)</i> จัด ณ จังหวัดกรุงเทพมหานคร						

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรม	วันส่งงาน					
	จ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
	๖๑	๖๒	๖๒	๖๒	๖๒	๖๒
วัตถุประสงค์การศึกษาที่ ๔ : การเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์						
๔.๑ การจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณา (ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ (ส่งมอบงานงวดที่ ๓ Final Report : ภายใน ๑๕๐ วัน นับถึงวันที่ลงนามในสัญญา)						
๔.๒ การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (ส่งมอบงานงวดที่ ๓ Final Report : ภายใน ๑๕๐ วัน นับถึงวันที่ลงนามในสัญญา)						

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาได้แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จำนวน ๔ วัตถุประสงค์ ได้แก่ วัตถุประสงค์การศึกษา (๑) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ (๒) เพื่อรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ (๓) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และ (๔) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ ผลการศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ผลการศึกษาส่วนนี้ คณะที่ปรึกษาศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมุ่งตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาใน ๓ ประเด็นหลัก ดังนี้

๔.๑.๑ ผลการรวบรวมข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและกรอบการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

๔.๑.๑.๑ ข้อมูลหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๐) ตามมาตรา ๕๐ ได้กำหนดให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

ทั้งในด้านการศึกษาวัฒนธรรมความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรี
อย่างเป็นธรรม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๐) มาตรา ๔๖
ที่ระบุให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ
โทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัด
ตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ
เจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่งการประกอบอาชีพ และมีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อ
ปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม มีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ รวมถึงข้าราชการ
พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชน และใน
มาตรา ๔๗ ที่ระบุให้องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่งทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง
และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด
ของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมใน
การดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะ ซึ่งการกำกับการประกอบกิจการตามวรรคสองต้องมีมาตรการ
เพื่อป้องกันมิให้มีการควบคุม การครอบงำหรือการครอบงำ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเอง
หรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผลเป็นการขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับ
ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (ราชกิจจา
นุเบกษา, ๒๕๖๐) มาตรา ๖๐ ที่กำหนดให้การใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะใช้
เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อ
ประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ รัฐต้องจัดให้องค์กรของ
รัฐที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรับผิดชอบและกำกับการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่
กำหนดมาตรการ ป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่
ผู้บริโภคเกินความจำเป็น ป้องกันมิให้คลื่นความถี่รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำที่มีผล
เป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริง
ของประชาชน และป้องกันมิให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่โดยไม่คำนึงถึง
สิทธิของประชาชนทั่วไป

ซึ่งจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๐
ก่อให้เกิดองค์กรอิสระในการควบคุม กำกับดูแลสื่อ คือ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ในปี

พ.ศ.๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๖ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติสนับสนุนการจัดตั้ง “สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์” ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งจะขอลำถึงพระราชบัญญัติในหัวข้อถัดไป

๒) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.

๒๕๕๑ ตามมาตรา ๓๙ ที่ระบุให้คณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาตผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม โดยการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงการคุ้มครองการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร และในมาตรา ๔๐ ที่ระบุให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จหรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการ (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, ๒๕๕๕)

๓) พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ

วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒ ซึ่งตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีความมุ่งหมายให้ กสทช. มีความเป็นอิสระและปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง เพื่อทำหน้าที่กำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ของประเทศไทย ในขณะเดียวกันการดำเนินงานก็ต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน ต่อมาเมื่อมีการพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยในมาตรา ๔๑ การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของ

ประชาชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษาวัฒนธรรมความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และต้องดำเนินการในลักษณะ ที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึง ในกิจการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริการสาธารณะ แก่ประชาชนเพื่อให้คลื่นความถี่เหมาะสมแก่การเป็นสมบัติของชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ ประเทศชาติและประชาชน และเพื่อประโยชน์ใน การส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มี เนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขใน การอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาต ต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มเป้าหมาย และในพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการ กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคง ของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้เพิ่มเติมในสาระของการกำกับ การประกอบกิจการในมาตราที่ ๔๖ ได้บัญญัติถึงการส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มี เนื้อหาสร้างสรรค์ สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาต ประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบ กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มเป้าหมาย

๔) ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพ สื่อมวลชน (iLaw, ๒๕๖๐) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ และสั่งให้คณะกรรมการสามฝ่าย คือ คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) โดยสาระสำคัญของ ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าว คือ การกำหนด “องค์กรสื่อมวลชน” ต้องขึ้นทะเบียนกับ “องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน” ไม่ว่าจะอยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัล หรือในรูปอื่นใด ที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชน ทราบได้เป็นการทั่วไป การขับเคลื่อนให้จัดตั้ง “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ที่มีอำนาจเหนือ การกำกับดูแลกันเอง ตามที่องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนดำเนินการอยู่ โดยสภาวิชาชีพสื่อมวลชน แห่งชาติ ทำหน้าที่รับจดทะเบียนสมาชิก เพิกถอนใบรับรองสมาชิก ตรวจสอบและเฝ้าระวัง

การกระทำ อันไม่เหมาะสมของสื่อมวลชน ผ่านการส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการกำกับดูแลตนเอง ขององค์กรสื่อมวลชน และองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนในระดับชาติ ภูมิภาค จังหวัด หรือท้องถิ่น และ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบสื่อมวลชน และการรู้เท่าทันสื่อมวลชน และ จัดทำ "มาตรฐานทางจริยธรรม" ของผู้ทำงานสื่อ รับเรื่องร้องเรียนเมื่อองค์กรสื่อฝ่าฝืนจริยธรรม และ เมื่อสื่อถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ โดยสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ตัวแทนองค์กร วิชาชีพสื่อมวลชน จำนวน ๕ คน จำแนกประเภทตามช่องทางสื่อและตามหมวดของเนื้อหา ได้แก่ ด้านวิทยุกระจายเสียง ด้านวิทยุโทรทัศน์ ด้านสิ่งพิมพ์ ด้านสื่อออนไลน์ ด้านโฆษณา ด้านข่าว ด้าน บันเทิง ด้านอื่นๆ และตัวแทนภูมิภาค ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๔ คน ซึ่งสรรหาจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ด้านวิชาการสื่อสารมวลชน กฎหมาย สิทธิมนุษยชน และ การคุ้มครองผู้บริโภค (คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน, ๒๕๖๑)

จากรัฐธรรมนูญของประเทศไทยที่เปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและ แสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ และมีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นธรรม มีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ โดยการกำกับสื่อของประเทศไทยใน ปัจจุบันยังคงเป็นการกำกับโดยรัฐร่วมกับองค์กรวิชาชีพสื่อและภาคประชาสังคม ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศไทยมีองค์กรวิชาชีพสื่อ องค์กรที่จัดตั้งโดยวิชาชีพ สหสาขาวิชา และองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดย ภาคประชาชนจำนวนหลายองค์กร ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหาของสื่อทั้งในเชิงประเด็น และ การทำงานภาพรวมของสื่อ ซึ่งมีเสียงสะท้อนค่อนข้างมากกว่าสื่อขาดจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหา และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ชม อย่างไรก็ตามความพยายามในการ ร่าง พ.ร.บ. การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อการยกระดับสื่อมวลชนให้เป็นวิชาชีพ สื่อมวลชน กลับมีข้อสังเกตเกี่ยวกับ ผลกระทบเชิงลบจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสที่ฝ่าย การเมืองจะเข้ามาแทรกแซงการใช้อำนาจนี้ผ่านตัวแทนของภาครัฐและกลุ่มจัดตั้งที่เข้ามาเป็น คณะกรรมการสภาวิชาชีพแห่งชาติ ในการขึ้นทะเบียน และเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบการ วิทยุภาพ ก็จะทำให้การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ถูกแทรกแซง ถูกข่มขู่โดยใช้กฎหมายนี้มาเล่นงาน ไม่ให้ทำหน้าที่เสนอข่าวได้อย่างอิสระ ประชาชนก็จะไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างเต็มที่และ รอบด้าน นอกจากนี้ที่ผ่านมามีข้อวิจารณ์ว่าองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไม่สามารถกำกับดูแลตนเอง ได้ ทำให้สื่อมวลชนยังคงมีการละเมิดจริยธรรม อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลจริยธรรมของสื่อมวลชน ควรกระทำควบคู่ไปกับการกำกับดูแลโดยสังคมและส่งเสริม ภาคประชาสังคมเข้มแข็ง

๔.๑.๑.๒ ข้อกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศ ได้แก่

สิทธิมนุษยชนภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้ระบุถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและมีสิทธิที่จะรับข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นต่างๆ โดยปราศจากการแทรกแซงจากอำนาจรัฐและโดยปราศจากข้อจำกัดหรือขอบเขตทางความรู้ และมีเสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) หรือเสรีภาพในการแสดงออก (Freedom of Expression) ที่ทุกคนมีสิทธิแสดงออกทางความเห็นโดยไม่ถูกแทรกแซงและมีสิทธิเสรีภาพในการพูด โดยสิทธินี้รวมไปถึงเสรีภาพในการแสวงหาได้รับและส่งต่อข้อสนเทศและความคิดในทุกรูปแบบโดยไม่คำนึงถึงขอบเขต ไม่ว่าจะโดยการพูด การเขียนหรือการพิมพ์ หรือผ่านสื่ออื่นใดในการแสดงออก (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, ๒๕๕๖) ส่งผลให้มีกฎหมายและระเบียบที่เอื้ออำนวยให้ ภาคประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบสื่อในแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของ ข้อกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของแต่ละประเทศที่กระจายในทวีปต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) ประเทศสิงคโปร์

รัฐบาลของประเทศสิงคโปร์ปกครองโดยใช้ระบอบประชาธิปไตย แต่สิทธิเสรีภาพในทางการเมืองของประชาชนในสิงคโปร์จะมีลักษณะจำกัดที่ผ่านมาการควบคุมสื่อต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการเมืองการปกครองของประเทศสิงคโปร์มีจึงเข้มงวดกว่าประเทศอื่นๆ ที่มีการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย ในยุคต่อมาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทางด้านการสื่อสารมีผลให้รัฐบาลของประเทศสิงคโปร์นั้น มีแนวคิดที่จะเปิดเสรี (Liberalization) สื่อต่างๆ ภายในประเทศมากยิ่งขึ้น ในปี ค.ศ. ๒๐๐๒ รัฐบาลสิงคโปร์จึงได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสื่อเพื่อรองรับแนวคิดดังกล่าว โดยการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวมีผลให้การกำกับดูแลสื่อในประเทศสิงคโปร์นั้นเปลี่ยนแนวทางไปอย่างมาก ในระดับรัฐธรรมนูญของประเทศสิงคโปร์ มาตรา ๑๔ (Freedom of Speech, Assembly and Association) ได้ระบุถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนใน การแสดงออก แต่มาตราดังกล่าวระบุต่อท้ายว่า เสรีภาพดังกล่าว

สามารถถูกจำกัดได้ ในกรณีที่ การกระทำดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของส่วนรวม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๕๘) ส่วนพระราชบัญญัติ (Act of Legislation) ที่เกี่ยวข้องกับสื่อของประเทศสิงคโปร์

ปัจจุบันถูกรวมเป็นฉบับเดียว กล่าวคือ กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาสื่อ (Media Development Authority Act) อันเป็นผลจากความพยายามของรัฐบาลสิงคโปร์ในการเปิดเสรีการสื่อสารและการกระจายเสียง แต่เดิมนั้นประเทศสิงคโปร์มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสื่อและ ตรวจสอบภาพยนตร์ เช่น กระทรวงข้อมูล สื่อสาร และศิลปะ (Ministry of Information, Communication and Arts) คณะกรรมการภาพยนตร์ (Film Commission) ตามกฎหมายภาพยนตร์ และ Singapore Broadcasting Authority (SBA) เป็นผู้กำกับสื่อโดยใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการกระจายเสียง (Broadcasting Act) ซึ่งเป็นองค์กรตามกฎหมายว่าด้วยการกระจายเสียง เป็นต้น จากการศึกษาของคณะกรรมการทบทวนการตรวจพิจารณา (Censorship Review Committee) ในปี ค.ศ. ๑๙๙๑ นั้นพบว่า สำหรับสื่อแต่ละประเภทจะก่อให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมของมาตรฐานการตรวจพิจารณา (Double Standard for Censorship) คณะกรรมการทบทวนการตรวจพิจารณา จึงเสนอให้มีการควรวมหน่วยงานของรัฐเข้าด้วยกัน

ด้วยเหตุนี้ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๑ รัฐบาลสิงคโปร์จึงออกกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาสื่อ คือ Media Development Authority Act ที่มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๘๐ มาตรา สำคัญของกฎหมายโดยส่วนใหญ่เป็นรายละเอียดขั้นตอนและหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตและการควบคุมสื่อประเภทต่างๆ ทุกชนิดในประเทศสิงคโปร์ โดยเปิดโอกาสให้องค์กรสื่อสามารถกำกับดูแลภายในอุตสาหกรรมภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม รวมถึงสามารถเจรจาภายในระหว่างกันอย่างสุจริตและกำกับดูแลกันเอง อีกทั้งกฎหมายฉบับนี้เป็นการควรวมหน่วยงานของรัฐที่มีภาระหน้าที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่างๆ เข้าด้วยกันและจัดตั้ง Media Development Authority (MDA) ขึ้นเป็นองค์กรอิสระมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีฐานะเป็นองค์กรกลางในการพัฒนาและกำกับดูแลสื่อต่างๆ ในประเทศสิงคโปร์ ดังนั้น MDA จึงมีหน้าที่ ในการออกใบอนุญาต และออกกฎเพื่อควบคุมการดำเนินงานของสื่อทุกชนิด การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสื่อต่างๆ ในประเทศ การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์และวงจรรวมที่ได้รับความนิยมจาก Info-Communications Development Authority ให้แก่สื่อต่างๆ การกำกับดูแลการแพร่ภาพและเสียงต่อสาธารณะไม่ให้ขัดกับประโยชน์สาธารณะ ศิลธรรมและความสงบเรียบร้อยของประเทศ และศึกษาวิจัยในเรื่องต่างๆ ที่ด้านการพัฒนาและกำกับดูแลสื่อ

ซึ่งจะดำเนินการโดย MDA โดยมาตรฐานการทำงานของสื่อต่อประชาชน (Competition and Consumer Protection) MDA มีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของสื่อโดยควบคุมดูแล การปฏิบัติงานที่เป็นธรรมของอุตสาหกรรมสื่อในประเทศสิงคโปร์ ปกป้องผลประโยชน์ของผู้บริโภคในการให้บริการสื่อและสาธารณชนทั่วไปเกี่ยวกับการให้บริการสื่อ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงาน และเมื่อหน่วยงาน MDA มีการออกมาตรฐาน กฎระเบียบ หรือเปลี่ยนแปลง เพิกถอนหลักการปฏิบัติใด จะต้อง ทำการเผยแพร่หลักปฏิบัติอย่างทั่วถึง และตรวจสอบให้แน่ใจว่าหลักปฏิบัติ ที่กำหนดขึ้นหรือปรับปรุง เปลี่ยนแปลงนั้น ประชาชนสามารถเข้าถึง และตรวจสอบได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย MDA จึงมิได้เป็น ผู้ตรวจพิจารณาเนื้อหาของภาพยนตร์หรือ ออกใบอนุญาตควบคุมผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์โดยตรงก็ตาม แต่ MDA นั้นเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ทั้งในด้านการส่งเสริมพัฒนาและการควบคุมการแสดงภาพยนตร์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หรือ Internet เป็นต้น นอกจากนี้ MDA ยังมีอำนาจในการออกกฎหมายหรือ Code of Practice ให้สื่อต่างๆ ปฏิบัติตามได้ ซึ่งจากการออกกฎหมาย Media Development Authority Act และจัดตั้ง Media Development Authority (MDA) ทำให้บริหารจัดการและการควบคุมกำกับสื่อสามารถดำเนินการบนมาตรฐานเดียวกัน และมีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากรวมอำนาจไว้ที่หน่วยงานเดียว ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาสื่อและอุตสาหกรรม ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในประเทศสิงคโปร์ และในช่วงปี ค.ศ. ๒๐๑๖ ประเทศสิงคโปร์ได้ประกาศปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐเพื่อตอบสนองต่อการสร้างชาติอัจฉริยะ โดยจะควบรวมหน่วยงานสำคัญอย่าง Infocomm Development Authority (IDA) และ Media Development Authority (MDA) อีกครั้ง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทับซ้อนกัน และแทนที่ด้วย ๒ องค์กรใหม่ ได้แก่ Government Technological Organization (GTO) และ Infocomm Media Development Authority (IMDA) ซึ่งจะรับบทเป็น หัวเรือใหญ่ในการส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านสู่การให้บริการแบบดิจิทัลของภาครัฐ IMDA จึงเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับสื่อในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นที่นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์และความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (จินตพันธุ์ ทั้งสุบุตร, ๒๕๔๖; Government of Singapore, ๒๐๑๘; Info-communications Media Development Authority, ๒๐๑๘)

จะถึงแม้เป็นที่ทราบดีว่ารัฐบาลประเทศสิงคโปร์ทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของสื่ออย่างเข้มงวดมากดังที่มีกฎหมายและพระราชบัญญัติ กฎระเบียบ ตลอดจนข้อกำหนดต่างๆ มากมาย แต่ในปัจจุบันกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ พยายามให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ในการแสดงออกตามรัฐธรรมนูญ และรัฐบาลประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายที่เอื้อให้อุตสาหกรรมสามารถกำกับดูแลกันเองภายในอุตสาหกรรม และมีการปรับปรุงกฎหมายการกำกับสื่อ เพื่อให้การกำกับทำได้คล่องตัวและเป็นมาตรฐานเดียวกันมากขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศเป็นหลักมากกว่า การจำกัดเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศสิงคโปร์เริ่มเห็นภาพการมีส่วนร่วมขององค์กร ภาคประชาชนที่เข้ามามีบทบาทในการกำกับสื่อ ผ่านการจัดตั้งสหภาพนักหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (Singapore National Union of Journalists) การกำหนดแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อ ทดแทนการกำกับเนื้อหาด้วยการจำกัดอายุผู้ชม การแต่งตั้งคณะกรรมการภาพยนตร์ และคณะกรรมการอุทธรณ์ใช้ในการตรวจพิจารณาเนื้อหาของภาพยนตร์ที่จะเผยแพร่ในประเทศสิงคโปร์ ที่ประกอบด้วยคณะที่ปรึกษาทั้งจากภาครัฐและเอกชนเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น ๗๕ คน โดยกรรมการจากภาคเอกชนเป็นตัวแทนของประชาชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศสิงคโปร์ และมีอายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา และสถานภาพการสมรส ที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงการเปิดโอกาสประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นประกอบ การพิจารณาภาพยนตร์ในกรณีที่เนื้อหาใดเป็นข้อถกเถียง

๒) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศที่มีกฎหมายรองรับความหลากหลายของพื้นที่และลักษณะประชากรซึ่งยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองของตนอย่างเข้มข้น โดยกฎหมายที่สนับสนุนให้ประชาชนได้สะท้อนความคิดเห็น และตรวจสอบสื่อ มีดังต่อไปนี้

๒.๑) รัฐธรรมนูญ ที่เปิดกว้างต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา (United States Code or U.S.C.) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสรีภาพในการพูด การพิมพ์ การเขียน และการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เช่น แสดงความคิดเห็นผ่านทางหนังสือ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือสื่อประเภทอื่นๆ และจากการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญครั้งแรกของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ The First Amendment ถือเป็นการยืนยันในหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนใน การแสดงความคิดเห็น และการพูด (The Right to Free Speech) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในกฎหมาย ฉบับดังกล่าวมีข้อกำหนดเด็ดขาดห้ามมิให้รัฐสภาออกกฎหมายใดๆ เพื่อลิดรอนหรือจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนลง (สาวตรี สุขศรี, ๒๕๔๗)

๒.๒) กฎหมายที่ว่าด้วยการสื่อสาร หรือ The Communications Act of ๑๙๓๔ เป็นกฎหมายการสื่อสารซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อควบคุมการสื่อสารทางโทรศัพท์ โทรเลข โทรศัพท์ และวิทยุของสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย ๗ บท ที่ครอบคลุมเกือบทุกด้านของอุตสาหกรรม การสื่อสารและการแพร่ภาพรวมถึงการกำหนดความถี่ อัตรา และค่าธรรมเนียม ตามมาตรฐาน การแข่งขัน เพื่อสาธารณประโยชน์การใช้ระบบสื่อสารของรัฐบาล พระราชบัญญัตินี้ยังให้รายละเอียด เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดตั้ง ข้อบังคับ และการกำกับดูแลผ่าน หน่วยงานอิสระ Federal Communications Commission (FCC) เมื่อศึกษาในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหน้าที่ กำกับสื่อ พบว่า บทที่ ๑ เกี่ยวกับข้อกำหนดทั่วไปของผู้ให้บริการ มาตราที่ ๒๑๘ [๔๗ U.S.C. ๒๑๘] กล่าวถึง คณะกรรมการตามกฎหมายสามารถสอบสวนการจัดการของผู้ให้บริการสื่อตามข้อกำหนด ของกฎหมายฉบับนี้ได้ โดยรับฟังข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมจากผู้ให้บริการ บุคคลหรือประชาชนของ สหรัฐอเมริกา เพื่อพัฒนาปรับปรุงการให้บริการของบริษัทสื่อ และโทรคมนาคม และในบทย่อย D เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อการแพร่ภาพสาธารณะ มาตรา ๓๙๖ [๔๗ U.S.C. ๓๙๖] กล่าวถึง นโยบาย การบันทึกและการตรวจสอบ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๑๙๘๙ และหลังจากนั้นทุกๆ ๓ ปี บริษัท จะรวบรวมการประเมินความต้องการของชนกลุ่มน้อยและผู้ชมที่มีความหลากหลายในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ประชากรผู้อพยพใหม่ ผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ สอง รวมทั้งผู้ใหญ่ที่ขาดทักษะการอ่านขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดทำแผนของกิจการกระจายเสียงสาธารณะ และกิจการโทรคมนาคมสาธารณะ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการกลุ่มดังกล่าว (Federal Communications Commission, ๑๙๓๔.)

๒.๓) กฎหมายที่ว่าด้วยการสื่อสาร หรือ Telecommunications Act of ๑๙๙๖ เป็นบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ ๑ แห่งรัฐธรรมนูญ ให้ความคุ้มครองแก่เสรีภาพในการ แสดงความคิดเห็น ดังนั้น กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรหลักเพื่อทำหน้าที่ในการให้ กำกับดูแลการดำเนินการตามหน้าที่ของสื่อมวลชนขึ้นหลายองค์กรซึ่งองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวมี สองรูปแบบ คือ หน่วยงานในรูปแบบขององค์กรอิสระและองค์กรตุลาการ โดยองค์กรอิสระที่จัดตั้ง ตามบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมที่ ๑ แห่งรัฐธรรมนูญ เป็นองค์กรอิสระในธุรกิจสื่อสารมวลชนในรูปแบบ ของสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์รวมทั้งสื่อเคเบิลทีวี ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะอยู่ภายใต้กฎหมายหลักที่ ชื่อว่า Telecommunications Act of ๑๙๙๖ ที่มุ่งที่จะส่งเสริมให้มีการแข่งขันอย่างเสรี เพื่อให้ ประชาชนผู้บริโภคข้อมูลข่าวสารได้รับประโยชน์ มากที่สุดนั้น ได้กำหนดให้จัดตั้งหน่วยงานพิเศษ

ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ทั้งประเทศ (Telecommunications Industry) ซึ่ง Telecommunication Act หรือ พระราชบัญญัติความเหมาะสมด้านการสื่อสารในบพบัญญัติที่ ๗ กล่าวถึงระเบียบของการออกอากาศรายการโทรทัศน์ที่สื่อถึงเรื่องราวทางเพศ สื่อลามก อนาจาร โดยเฉพาะในมาตรา ๕๕๑ ที่ระบุว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าของเด็กและนำไปสู่พฤติกรรมทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์ควรมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายกำหนด และกำหนดเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้ของ ช่วงวัย โดยในมาตรา ๕๕๑ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้แก่ ผู้ปกครอง บุคคล และหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา ควบคุม และตรวจสอบรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาอ่อนแอ หลวม ตลอดจนเสนอแนะเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ช่วยในการปิดกั้นเนื้อหา หรือรายการที่ไม่เหมาะสมจากเด็กที่เป็นผู้รับชม (Federal Communications Commission, ๒๐๑๓)

๒.๔) กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาการปกครอง (Administrative Procedure หรือ APA) เป็นกฎหมายหลักที่วางกรอบรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อันเป็นส่วนหนึ่งของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐ คือ กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาการปกครอง (Administrative Procedure หรือ APA) ตราขึ้นเมื่อปี ค.ศ.๑๙๔๖ ซึ่งมีฐานะเป็นกฎหมายกลางที่วางแนวทางหรือมาตรฐานขั้นต่ำไว้ นอกจากนี้กฎหมายเฉพาะ และกฎระเบียบที่ตราขึ้นเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะแต่ละฉบับนั้น ก็ถือเป็นแหล่งที่มาของกฎหมายที่สำคัญที่บัญญัติรองรับรูปแบบการดำเนินการกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย นอกเหนือจากรูปแบบที่กำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว รูปแบบของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นยังมีแตกต่างออกไปได้อีกหลายรูปแบบตามที่หน่วยงานแต่ละหน่วยงานจะกำหนดเป็นแนวปฏิบัติหรือเป็นแผนการดำเนินการไว้ ได้แก่ รูปแบบไม่เป็นทางการ โดยการรับฟังความคิดเห็นโดยทำเป็นหนังสือ การรับฟังความคิดเห็นโดยรูปแบบการประชุม และรูปแบบเป็นทางการ ซึ่งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ในหลายประเด็นที่ประชาชนต้องการสะท้อนความคิดเห็นโต้แย้ง การพิจารณา หรือการหารือร่วมกันในกิจกรรมด้านกฎหมาย ระเบียบ ประเด็นที่ประชาชนมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือแม้แต่กิจกรรมด้านการบริการบุคคลในประเทศทุกช่วงวัย รวมถึงสื่อที่เผยแพร่ในประเทศ (ศิริพร เอี่ยมธงชัย, มปป.)

๒.๕) กฎหมายการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๙๐ สำหรับแนวทางในการพิจารณาว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือไม่นั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้ใน Restatement of Torts ๖๕๒ A - ๑ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ในด้านการตีพิมพ์เรื่องราวส่วนตัวของบุคคลอื่นในลักษณะเกินความพอดี หรือเป็นการล่วงละเมิดต่อการดำเนินชีวิตปกติของบุคคลนั้น (Publication of Private Information) ที่หมายรวมถึงการตีพิมพ์ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การเปิดเผยดังกล่าวมีลักษณะล่วงละเมิดในมุมมองของบุคคลทั่วไป ข้อมูลดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนตามกฎหมาย หรือการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นเท็จต่อสาธารณะ (False Light) หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชนโดยทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ทั้งการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นเท็จ ข้อความอันเป็นเท็จนั้นก่อให้เกิดความเสียหายในมุมมองของบุคคลทั่วไป หรือผู้เผยแพร่มีเจตนาทุจริตในขณะที่กล่าวหาบุคคลอื่น ซึ่งการที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวไปโดยไม่คำนึงถึงว่าการรายงานข่าวสารนั้นจะไปพาดพิงถึงสิทธิส่วนบุคคลของคนอื่น อาจจะทำให้สื่อมวลชนโดนฟ้องร้องได้จากบุคคลหรือประชาชน เพราะสิทธิส่วนบุคคลนั้นได้รับการคุ้มครองไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ (บุญยศิษฐ์ บุญโพธิ์, ๒๕๕๓)

จากการที่รัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาเปิดกว้างต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลและมีข้อกำหนดเด็ดขาดห้ามมิให้รัฐสภาออกกฎหมายใดๆ เพื่อลิดรอนหรือจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนลง รวมถึงการมีกฎหมายฉบับย่อยที่ระบุอย่างชัดเจนว่าสนับสนุนบทบาทของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทกำกับสื่อ นั้น ทำให้ประชาชนในประเทศสหรัฐอเมริกาค่อนข้างมีบทบาท ในการร่วมตรวจสอบสื่อต่างๆ มีการรวมกลุ่มตามประเด็นที่จะทำการตรวจสอบสื่อ และมีเครือข่ายนักวิชาการร่วมสนับสนุนในมิติของการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้ เช่น Media Education Foundation (MEF), The Just Think Foundation, National Institute on Media and the Family เป็นต้น

๓) ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักร ถือได้ว่าเป็นประเทศผู้นำที่มีการตรากฎหมายอันเป็นรากฐานของกฎหมายสำคัญๆ ในนานาประเทศ และกฎหมายของประเทศอังกฤษมีเอกลักษณ์ในการใช้ดูแล ควบคุม และปกครองประชาชนในประเทศของตน ตลอดจน

ประเทศ ที่เคยเป็นอาณานิคมของประเทศอีกด้วย ซึ่งกฎหมายที่ส่งเสริมให้เกิดการตรวจสอบสื่อด้วยประชาชน หรือเครือข่ายทางสังคม มีดังต่อไปนี้

๓.๑) รัฐธรรมนูญ

กฎหมายรัฐธรรมนูญอังกฤษมีเอกลักษณ์เนื่องจากอังกฤษเป็นประเทศเดียวที่ไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร (Unwritten Constitution) ซึ่งหมายถึง หลักการปกครองต่างๆ ไม่ได้อยู่รวมกันเป็นรัฐธรรมนูญเฉพาะ แต่กระจายอยู่ตามกฎหมายต่างๆ และคำพิพากษาต่างๆ รวมทั้งธรรมเนียมปฏิบัติที่ สืบทอดกันมาจนกลายเป็นจารีตประเพณี ดังนั้น จึงมีความยืดหยุ่น สามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เสมือนเป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งทีกล่าวมานี้ทำให้รัฐธรรมนูญอังกฤษ มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ซึ่งหลักการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิทธิเสรีภาพของประชาชน คือ หลักนิติธรรม หรือ Rule of Law อันเป็นหลักการที่ฝังรากลึกในรัฐธรรมนูญอังกฤษ และเป็นหลักการวางรากฐานสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นความคิดเกี่ยวข้องกับกระบวนการ สิทธิ เสรีภาพของบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน ซึ่งรัฐบาลจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเป็นกลาง เสมอภาค เพื่อนำไปสู่ความเป็นธรรม ฝ่ายตุลาการต้องเป็นอิสระ และการตัดสินใจทางด้านตุลาการต้องมีจุดมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิของปัจเจกบุคคล ที่จะถูกพิจารณาต่อหน้าศาล หลักนิติธรรมจึงเป็นไปเพื่อคุ้มครอง ปกป้องสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจไม่เป็นธรรมทั้งจากบุคคลอื่นและจากรัฐ (ทวิศักดิ์ กันโยไซ, ๒๕๕๐) จากการรวบรวมเอกสารข้อมูลที่ทางสถานทูตอังกฤษจัดทำมาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการตีพิมพ์ โดยมีสถานะทางข้อมูลเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศ (International Constitutional Law (ICL Document Status: ๑๙๙๒)) ได้ระบุถึงแนวทางการปกครองสูงสุดของประเทศอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของประชาชนดังในมาตราที่ ๑๙ กล่าวถึง เสรีภาพในการแสดงออกซึ่งประชาชนทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพในการแสดงความคิดเห็นรวมถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซงสามารถส่งต่อข้อมูล ยกเว้นข้อความ หรือความคิดเห็นที่เป็นการหมิ่นประมาท การปลุกระดมการยุยงให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติและการดูหมิ่นศาล และบทที่ ๒๓ กล่าวถึง ประชาชนทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคมอย่างสงบสุข (International Constitutional Law, ๒๐๑๐)

๓.๒) กฎหมายการควบคุมการเผยแพร่รายการทางวิทยุโทรทัศน์

(Broadcasting Act ๑๙๙๐ and ๑๙๙๖) การเผยแพร่รายการทางวิทยุโทรทัศน์ในประเทศอังกฤษอยู่ภายใต้บังคับของ Broadcasting Act (๑๙๙๐ & ๑๙๙๖) องค์กรที่ประกอบกิจการนำเสนอ

รายการทางวิทยุโทรทัศน์ คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ ในปัจจุบัน สถานีวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทยอาจแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ บีบีซี (BBC หรือ British Broadcasting Corporation) และบรรดาสถานีวิทยุโทรทัศน์อิสระที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของคณะกรรมการวิทยุโทรทัศน์อิสระ (ITC หรือ Independent Television Commission) บีบีซีเป็นนิติบุคคลที่รัฐจัดตั้งขึ้นโดยเอกสารจัดตั้ง Royal Charter และได้ทำข้อตกลงกับรัฐไว้ว่าจะดำเนินการให้บริการ รายการวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง ตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ในข้อตกลง วัตถุประสงค์และขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของบีบีซีจะปรากฏอยู่ในเอกสารจัดตั้งและข้อตกลงดังกล่าวส่วนการให้บริการวิทยุโทรทัศน์อื่นๆ ในประเทศไทยนั้น ดำเนินงานโดยสถานีวิทยุโทรทัศน์อิสระซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง ค.ศ. ๑๙๙๐ (พ.ศ. ๒๕๓๓) (Broadcasting Act ๑๙๙๐) ซึ่งได้จัดตั้งคณะกรรมการวิทยุโทรทัศน์อิสระขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลสถานีวิทยุโทรทัศน์ทั้งหมดที่ไม่ได้อยู่ในเครือของบีบีซี ในปี ค.ศ. ๑๙๙๖ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาตรฐานรายการวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง (BSC หรือ Broadcasting Standards Commission) ขึ้นโดยพระราชบัญญัติวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง ค.ศ. ๑๙๙๖ (พ.ศ. ๒๕๓๙) (Broadcasting Act ๑๙๙๖) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการรับฟังคำร้องเรียนจากประชาชนหรือองค์กร เกี่ยวกับความเป็นธรรมในรายการและมาตรฐานของรายการที่นำออกเผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง นอกจากนี้ BSC ยังมีหน้าที่ในการจัดทำประมวลแนวทางปฏิบัติ (code of conduct) เกี่ยวกับความเป็นธรรมและมาตรฐานของรายการไว้เป็นตัวอย่างให้กับบีบีซีและ ITC อีกด้วย (ยอดฉัตร ตสาริกา, ๒๕๔๖)

๓.๓) กฎหมาย The UK Communications Act ๒๐๐๓ เป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดกฎหมาย Office of Communications Act ๒๐๐๒ ที่นำไปสู่การก่อตั้งองค์กรอิสระ ชื่อว่า Office of Communications (Ofcom) ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลโครงสร้างพื้นฐานและเนื้อหาของสื่อทั้งหมดในมาตรา ๓ ของกฎหมายได้กล่าวถึงหน้าที่ของ Ofcom ที่สำคัญคือ การปฏิบัติงานต้องให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้บริโภค และประชาชน โดยคุ้มครองและส่งเสริมผลประโยชน์ของประชาชนในอังกฤษ ทั้งในฐานะผู้บริโภคและพลเมือง จากการประกอบกิจการสื่อสาร และกฎหมาย The UK Communications Act ๒๐๐๓ มีหมวดเกี่ยวกับความคุ้มครองผู้บริโภค (Functions for the protection of consumers) มาตรา ๑๔ (๔) ได้กล่าวว่า Ofcom ต้องทำการสำรวจ หรือหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคในอังกฤษต่อรายการทางโทรทัศน์ และวิทยุอย่างสม่ำเสมอ

และทันสมัยต่อเหตุการณ์ ตลอดจนผลกระทบทางทัศนคติ หรือพฤติกรรมของผู้ชม หรือผู้ฟังที่เกิดขึ้นจากรายการนั้นๆ นอกจากนั้นหน่วยงานอิสระจำเป็นต้องดำเนินการตรวจสอบ การดำเนินงานของผู้ให้บริการสื่อ ถึงความเป็นมาตรฐานและการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสื่อของประเทศ รวมทั้งป้องกันการละเมิดของสื่อในเรื่องความเป็นส่วนตัวของบุคคลด้วย โดยมาตรา ๑๔ (๗) ได้ระบุว่าการสำรวจหรือหาข้อมูลข้างต้นนอกเหนือจากบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานอิสระ แล้วยังประกอบไปด้วยคณะกรรมการเนื้อหา คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเฉพาะกิจ และบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกหรือพนักงานของ OFCOM ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจดังกล่าวรัฐจะทำการเผยแพร่เพื่อให้สังคมได้รับรู้เกี่ยวกับประเด็นที่ทำการศึกษา ตลอดจนมาตรา ๑๗ ได้กล่าวถึงการแต่งตั้งกลุ่มผู้บริโภคสื่อ (Consumer Panel) ซึ่งมาจากผู้บริโภคทุกภาคส่วนของ สหราชอาณาจักร ประกอบด้วย อังกฤษ สกอตแลนด์ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนของแต่ละพื้นที่ในการทำงานร่วมกับ OFCOM อีกด้วย (The Stationery Office Limited, ๒๐๐๓)

จากการที่รัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษเปิดกว้างต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล รวมถึงตัวกฎหมายระบุชัดเจนว่าเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการรายงานและร้องเรียนเกี่ยวกับสื่อที่ไม่เหมาะสม ทั้งในลักษณะบุคคลและการรวมกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกับหน่วยงาน OFCOM ในขณะเดียวกันประเทศอังกฤษ ได้มีการวางกลไกในการรับเรื่องร้องเรียนที่ชัดเจน รวมถึงการสรุปและนำเสนอประเด็นที่ควรจับตามองหรือให้ความสนใจ เช่น หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลสื่อวิทยุ หรือ The Radio Authority จะมีการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียนจากประชาชน ผลการพิจารณาตรวจสอบ และการลงโทษเกี่ยวกับการละเมิดมาตราด้านเนื้อหาทุกๆ ๓ เดือน ผ่านช่องทางเว็บไซต์ขององค์กร และตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ตลอดจนจุลสารขององค์กรที่แจกฟรี ทำให้การกำกับสื่อในประเทศอังกฤษค่อนข้างมีประสิทธิภาพและเป็นต้นแบบที่หลายประเทศนำไปประยุกต์ใช้

๔) ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย หรือชื่อทางการคือ เครือรัฐออสเตรเลีย (Commonwealth of Australia) ในอดีตถือเป็นประเทศในอาณานิคมของสหราชอาณาจักร ทำให้ได้รับอิทธิพลการตรากฎหมายจากประเทศอังกฤษเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามประเทศออสเตรียก็มี

ความพยายามในการออกกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับบริบท และลักษณะประชากรของตน ซึ่งกฎหมายที่สนับสนุนให้พลเมืองของออสเตรเลียได้แสดงความคิดเห็นต่อสื่อภายในประเทศมีดังต่อไปนี้

๔.๑) รัฐธรรมนูญ The International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) ถึงแม้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญออสเตรเลียยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามศาลสูงของออสเตรเลีย ถือว่าเสรีภาพในการสื่อสารทางการเมืองโดยนัยนั้นเป็นส่วนสำคัญ ของระบบการเป็นตัวแทนของกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพโดยรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามประเทศออสเตรเลียได้เข้าร่วมเป็นภาคีของสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สิทธิในอิสรภาพแห่งความคิดเห็นและการแสดงออก (The International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)) ในมาตราที่ ๑๙ และ ๒๐ ของกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) โดยมาตราที่ ๑๙ (๑) กล่าวว่า บุคคลสามารถแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง การถูกกักขัง หรือถูกจำกัดในสิทธิดังกล่าว และมาตรา ๑๙ (๒) ให้การปกป้องเสรีภาพในการแสดงออกผ่านสื่อต่างๆ เช่น การเขียน การสื่อสารด้วยวาจา การประท้วงสาธารณะ การออกอากาศ งานศิลปะ และการโฆษณาเชิงพาณิชย์ โดยปกป้องทั้งข้อมูล ความคิดที่เป็นประโยชน์ รวมไปถึงแนวคิดที่แปลกแยกด้วย อย่างไรก็ตามในมาตรา ๑๙ (๓) ได้ระบุไว้ว่า เสรีภาพในการแสดงออกอาจถูก จำกัด ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เพื่อปกป้องสิทธิหรือชื่อเสียงของผู้อื่น ความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตลอดจนมาตรา ๒๐ ของ ICCPR มีข้อจำกัด ที่บังคับใช้เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกและกำหนดให้ประเทศต่างๆ ควบคุมการแสดงออกที่ร้ายแรงแก่บุคคลในระดับชาติ เชื้อชาติ หรือศาสนา (The Attorney-General's Department, Australian Government, ๒๐๑๘) นอกจากนี้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สิทธิในอิสรภาพแห่งความคิดเห็นและการแสดงออก (The International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)) ยังมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในอิสรภาพแห่งความคิดเห็นและการแสดงออกในมาตราที่ ๒๒ (๑) ที่ระบุว่า ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพในการสมาคมกับผู้อื่นรวมถึงสิทธิในการจัดตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน (The Attorney-General's Department, Australian Government, ๒๐๑๘)

๔.๒) กฎหมาย Broadcasting service Act ๑๙๙๒ เป็นพระราชบัญญัติของรัฐบาลออสเตรเลีย ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับการควบคุมเนื้อหา และ

การเป็นเจ้าของสื่อในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดลักษณะของสื่อ การออกใบอนุญาตประกอบกิจการ เงื่อนไขเฉพาะที่ต้องปฏิบัติก่อนที่จะได้รับอนุญาตให้แพร่สัญญาณ และเป็นกฎหมายสำคัญที่ทำให้เกิดกฎหมายอื่นเช่น Australian Communications and Media Authority Act ๒๐๐๕ เป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระ ที่ชื่อว่า The Australian Communications and Media Authority (ACMA) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ เสมือน กสทช. ของประเทศไทย สำหรับกฎหมาย Broadcasting Services Act ๑๙๙๒ ได้ระบุถึงสิทธิของประชาชน ในการตรวจสอบสื่อที่อยู่ภายใต้การควบคุม และมีใบอนุญาตจาก ACMA ในบทบัญญัติหมวดที่ ๑๑ มาตรา ๑๔๗ ว่า การร้องเรียนการดำเนินงานขององค์กรสื่อที่ได้รับใบอนุญาตสามารถกระทำได้ หากองค์กรนั้นกระทำความผิดกฎหมาย Broadcasting Services Act ๑๙๙๒ หรือละเมิดบทบัญญัติ ทางแพ่ง หรือละเมิดเงื่อนไขของใบอนุญาต และมาตรา ๑๔๘ บุคคลสามารถร้องเรียนภายใต้การ ละเมิดแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับเนื้อหาของรายการ และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อ (World Intellectual Property Organization, ๒๐๑๓) ซึ่งร่างโดยภาควิชาชีพ ผู้ร้องเรียนจะต้องยื่น คำร้องไปที่สถานีโทรทัศน์โดยตรงก่อน ภายใน ๖ วัน หลังจากมีการออกอากาศ แล้วสถานีโทรทัศน์ จะต้องแจ้งผู้ร้องภายใน ๖๐ วัน และต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ร้องทราบว่า สามารถอุทธรณ์ ผลมาที่ ACMA ได้ หากผู้ร้องไม่พอใจคำชี้แจงหรือการแก้ไขของสถานีโทรทัศน์ หรือไม่ได้รับการ ตอบสนองภายใน ๖๐ วัน สามารถร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรมาที่ ACMA เพื่อดำเนินการ สอบสวนและนำไปสู่มาตรการบังคับต่อไป

๔.๓) กฎหมาย Radio communications Act ๑๙๙๒ ในเครือรัฐ

ออสเตรเลียไม่มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนเป็นการเฉพาะ โดยบทบัญญัติดังกล่าวจะกระจายอยู่ในกฎหมายแต่ละฉบับ โดยกฎหมายที่ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะนำไปอิงอยู่กับอำนาจของ หน่วยงานของรัฐที่จะสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเปิดเผย เช่น กฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนว่าหน่วยงานของ รัฐมีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริง โดยเปิดเผยในเรื่องที่อยู่ในขอบอำนาจของหน่วยงานนั้น และให้ อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐที่จะเปิดให้ประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริง หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ตน ได้ด้วย แต่กฎหมายในกลุ่มนี้ มิได้กำหนดวิธีการเปิดให้ประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริง หรือผลกระทบที่ อาจเกิดขึ้นแก่ตนไว้ด้วย และให้เป็นอำนาจแก่หน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการใน การดำเนินการเปิดให้ประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ตนเอง เช่น

Telecommunications Act ๑๙๙๑ และ National Food Authority Act ๑๙๙๑ เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจึงมีดุลพินิจที่จะพิจารณาว่าสมควรเปิดให้ประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ตนเองหรือไม่ เมื่อใด ในประเด็นใด โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการอย่างไร และกฎหมายให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐที่จะสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเปิดเผยในเรื่องที่อยู่ในขอบอำนาจของหน่วยงานนั้น รวมทั้งกำหนดวิธีในการเปิดให้ประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ตนไว้อย่างชัดเจนด้วย เช่น กรณี กฎหมาย Radio communications Act ๑๙๙๒ ในมาตรา ๒๖๑ เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ได้กำหนดให้ Australian Communications and Media Authority (ACMA) ซึ่งเป็นหน่วยงานของภาครัฐที่เปิดให้ประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริง หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน โดยการจัดเวทีอภิปรายสาธารณะ ซึ่งมีคณะกรรมการ ACMA ที่ประธานมอบหมายต้องไปร่วมการชี้แจงดังกล่าว และประธานของ ACMA จะทำหน้าที่ประธานในการดำเนินการอภิปรายสาธารณะดังกล่าวด้วย (Australian Government, ๒๐๑๗)

จากรัฐธรรมนูญของประเทศออสเตรเลียที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถรวมกลุ่มและมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การกำกับดูแลเนื้อหาแพร่ภาพกระจายเสียงของ ออสเตรเลียจึงเป็นการควบคุมเนื้อหา และการเป็นเจ้าของสื่อในประเทศออสเตรเลียผ่านการออกใบอนุญาตประกอบกิจการ และกำหนดเงื่อนไขเฉพาะที่ต้องปฏิบัติตามก่อนที่จะได้รับอนุญาตให้แพร่สัญญาณ เช่น ต้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศออสเตรเลีย และลักษณะเนื้อหาโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับเด็ก เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการกำกับดูแลภาครัฐและการมีระบบรับเรื่องร้องเรียนจากสาธารณะหรือภาคประชาชน รวมถึงมีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวกับสื่อในลักษณะของกลุ่มเฉพาะหลายกลุ่ม เช่น Free TV Australia (Free TV), Commercial Radio Australia (CRA), The Australian Subscription Television and Radio Association (ASTRA) และ Community Broadcasting Association of Australia (CBAA) เป็นต้น ทั้งนี้สำหรับเรื่องการร้องเรียนจากสาธารณะหรือภาคประชาชนนั้น BSA ระบุว่า ผู้ร้องเรียนต้อง ส่งเรื่องไปยังผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องโดยตรงก่อน หากไม่มีการตอบรับภายใน ๖๐ วันหลังจากยื่นคำร้อง หรือหากผู้ร้องเรียนเห็นว่าผลการตอบรับจากผู้ประกอบการยังไม่เพียงพอ ก็สามารถส่งคำร้องไปยัง ACMA เพื่อให้ดำเนินการต่อได้ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ ACMA ดำเนินการสืบสวนเรื่องที่ไม่มีผู้ร้องเรียนได้ จะเห็นได้ว่าการกำกับดูแลเนื้อหาของประเทศออสเตรเลีย

ค่อนข้างเป็นระบบและมีกลไกที่ชัดเจน โดยมีกลไกกำกับร่วมกันของภาครัฐ ในกรณีที่กลไกการกำกับกันเองขาดประสิทธิภาพ

๕) ประเทศชิลี

ประเทศชิลี มีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐชิลี อดีตเป็นประเทศในอาณานิคมของประเทศสเปน ซึ่งได้มีรัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๙๘๐ ที่กำกับควบคุมดูแลโดยรัฐบาลทหารเพียงองค์กรเดียวเท่านั้น และนับตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๙๘๙ เป็นต้นมา ประเทศชิลีมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อให้รัฐธรรมนูญมีความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นมาโดยตลอด และลดบทบาทของกองทัพในกิจการต่างๆ ให้ลดลง และรัฐธรรมนูญก็ได้รับการแก้ไขครบทุกประเด็น ใน ปี ค.ศ. ๒๐๐๕

๕.๑) รัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. ๑๙๘๐ แก้ไขเพิ่มเติม ปี ค.ศ. ๒๐๑๒

สำหรับรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. ๑๙๘๐ แก้ไขเพิ่มเติม ปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ได้กำหนดประเด็นเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนหลายมาตราเช่นกัน ได้แก่ มาตรา ๑๙ อนุมาตรา ๗ บัญญัติ สิทธิในเสรีภาพส่วนบุคคลและความปลอดภัยส่วนบุคคลโดยมีผู้ใดที่จะถูกสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลได้ ภายใต้เงื่อนไขของสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่บัญญัติขึ้น และมาตรา ๑๙ อนุมาตรา ๑๒ บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น และการให้ข้อมูล โดยบัญญัติว่าไม่ให้มีกฎหมายกำหนดระบบของการตรวจพิจารณา (Censorship) ไม่ว่าจะแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางใดก็ตาม แม้รัฐธรรมนูญจะรับรองเสรีภาพ แต่ก็ต้อง “เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๑๙ อนุมาตรา ๑๕ บัญญัติถึงสิทธิในการรวมกลุ่ม ซึ่งประชาชนสามารถรวมกลุ่มตามความสนใจ โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบ ความเรียบร้อยของประเทศ อย่างไรก็ตามการรวมกลุ่มต้องได้รับอนุมัติการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่ระบุไว้ (Constitute project, ๒๐๑๘)

๕.๒) กฎหมาย Chile - Ley General de Telecomunicaciones

No. ๑๘.๑๖๘ ปี ค.ศ. ๑๙๘๒ แก้ไขเพิ่มเติม ปี ค.ศ. ๒๐๑๔

กฎหมายฉบับนี้เป็นกรอบกฎหมายเฉพาะสำหรับกิจการโทรคมนาคม การสื่อสารและสื่อทั้งหมดในประเทศชิลี ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ระบุว่าคลื่นความถี่เป็นของประชาชนทุกคน ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ ซึ่งหมายรวมถึงคลื่นความถี่วิทยุ และการให้บริการสาธารณะเกี่ยวกับคลื่นทุกประเภท รวมไปถึงการจัดตั้ง

องค์กร SUBTEL ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ กำกับ การวางนโยบาย การพัฒนาคุณภาพ การให้บริการ คลื่นความถี่ทุกประเภท

๕.๓ กฎหมาย Law on Freedoms of Opinion and Information and the Practice of Journalism ค.ศ. ๑๙๙๐

ใน ปี ค.ศ. ๑๙๘๐ ประเทศชิลีมีการกำกับสื่ออย่างเข้มงวดมากทั้งในด้านเสรีภาพ การนำเสนอข่าวและการเซ็นเซอร์เนื้อหา ในอดีตข่าวร้อยละ ๘๐ จะมาจากรัฐบาล รวมถึงรัฐบาลมีการกำกับสื่ออย่างเข้มงวด ภายหลังการเลือกตั้งใน ปี ค.ศ. ๑๙๙๐ ภายหลังมีประธานาธิบดี ภายใต้การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ทำให้มีการเปิดอิสระของสื่อมากขึ้น ได้มีการออกกฎหมาย Law on Freedoms of Opinion and Information and the Practice of Journalism ใน ปี ค.ศ. ๑๙๙๓ แต่อย่างไรก็ตามภายใต้มาตรา ๖ ยังมีการกำกับไม่ให้สื่อนำเสนอในประเด็นที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง หรือการนำเสนอข้อมูลที่เป็นอิสระอย่างเต็มที่ ต่อมามีการยกเลิกมาตรา ๖ ทำให้สื่อในประเทศชิลี มีอิสระในการนำเสนอข่าวมากขึ้น อีกทั้งประชาชนชิลี ได้เรียกร้องต่อรัฐสภา ในการที่จะมีอิสระมากขึ้นในการพูด การแสดงความคิดเห็นและการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ โดยไร้การปิดกั้นอย่างที่ผ่านมา หากแต่ผู้ที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องมีการจบการศึกษาจากสถาบันด้านสื่อมวลชนโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ได้รับ ความนิยม อีกทั้งมีการจัดตั้ง Chilean National Ethics Committee ที่ทำหน้าที่การกำกับกันเองภายในวิชาชีพสื่อ ต่อมาในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ได้มีวิถุชุมชนและรายการโทรทัศน์ที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น โดยให้อิสระกับสื่อในการนำเสนอข้อมูล การเซ็นเซอร์จะเป็นการพิจารณาของสื่อเองถึงประเด็นที่มีความอ่อนไหว หรือมีความรุนแรง (Chile Press, Media, TV, Radio, Newspapers – television, ๒๐๑๙)

จากรัฐธรรมนูญของประเทศชิลีจะเห็นได้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถรวมกลุ่มและมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงมีการเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบประชาธิปไตยในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา ทำให้สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวและข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีเสรีภาพมากขึ้น ในขณะที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลได้มากขึ้นเช่นกัน การกำกับดูแลเนื้อหาแพร่ภาพกระจายเสียงของชิลี ส่วนหนึ่งยังเป็นการกำกับโดยรัฐ และเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนกำกับกันเอง หากแต่กฎหมายระบุว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่สื่อมวลชนต้องมีการจบการศึกษาจากสถาบันด้านสื่อมวลชน โดยเฉพาะ ซึ่งถือเป็นพัฒนาการทางสื่อมวลชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เสรีและก่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อทั้งในแง่ของสื่อมวลชนและประชาชน

๔.๑.๑.๓ การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่สนับสนุนและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

ตารางที่ ๔.๑ การวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อพิจารณาถึงกฎหมายที่สนับสนุนและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

ประเด็น	ไทย	สิงคโปร์	อเมริกา	อังกฤษ	ออสเตรเลีย	ชิลี
๑.ประเด็นกฎหมายที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหา	มีการให้มัลไกควบคุมกันเองและ การรวมกลุ่มขององค์กรวิชาชีพสื่อ/ ภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ สื่อมวลชนสาธารณะ	มีการเปิดโอกาสให้องค์กรสื่อสามารถกำกับดูแลกันเอง/ภาคประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการกำกับสื่อ	มีผู้ให้บริการสื่อต้องรับฟังข้อมูลจากประชาชนและสามารถฟ้องร้องสื่อมวลชนหากเนื้อหาพาดพิงถึงสิทธิส่วนบุคคล / ประชาชนจะเข้ามาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบรายการสื่อสำหรับเด็ก	มีการรับฟังคำร้องเรียนจากประชาชนเกี่ยวกับมาตรฐานของรายการ/ การแต่งตั้งกลุ่มผู้บริโภคสื่อเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนของแต่ละพื้นที่ในการทำงานร่วมกับ OFCOM	มีประชาชนสามารถร้องเรียนหากเนื้อหารายการและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อไม่เหมาะสม/ มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในทุกกิจกรรม	มีการเปิดโอกาสให้องค์กรสื่อมวลชนสามารถกำกับดูแลกันเอง

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ประเด็น	ไทย	สิงคโปร์	อเมริกา	อังกฤษ	ออสเตรเลีย	ชิลี
๒. รูปแบบการกำกับสื่อ	มีการกำกับโดยรัฐร่วมกับองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน	มีการกำกับโดยรัฐเป็นหลัก เริ่มมีการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมาร่วมกำกับ	มีการกำกับโดยรัฐแต่เปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างมาก	มีการกำกับโดยรัฐแต่เปิดโอกาสให้ประชาชน ทุกพื้นที่เข้ามา มีส่วนร่วม	มีการกำกับโดยรัฐแต่เปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วม แสดง ความคิดเห็น	มีการกำกับโดยรัฐร่วมกับองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน
๓. กลไกการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน	มีทั้ง กสทช. และองค์กรวิชาชีพสื่อ	มี Infocomm Media Development Authority	มี Federal Communications Commission: (FCC)	มี Office of Communications (OFCOM)	มี The Australian Communications and Media Authority (ACMA)	มี Subtel

๔.๑.๒ ผลการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ บทบาท และสถานการณ์ขององค์กรภาคประชาชนซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาในประเทศและต่างประเทศ

๔.๑.๒.๑ องค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย จำนวน ๕ องค์กร ได้แก่

๑.) คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน (มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค, ๒๕๖๑)

๑.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน เกิดจากการรวมตัวของเครือข่ายหลายภาคส่วน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกอบด้วย ตัวแทนจาก ๑๖ องค์กร จากเครือข่ายประชาสังคม ด้านเด็กและเยาวชน เครือข่ายด้านสตรี เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค นักวิชาการ และสภาวิชาชีพสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักในสิทธิของผู้บริโภคอย่างจริงจัง และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนในฐานะผู้บริโภคสื่อ อันเนื่องจากผู้บริโภค ยังประสบปัญหาการละเมิดสิทธิที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากการโฆษณาสินค้า หรือบริการต่างๆ ที่ไม่เป็นจริง ไม่ครบถ้วน นำไปสู่การซื้อและการใช้สินค้าหรือบริการที่ไม่เหมาะสม สิ้นเปลือง

เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงการนำเสนอเนื้อหาละคร ข่าวสารด้วยความรุนแรง หยาดคาย ลามก นอกจากนี้ยังมีการโฆษณาแฝงในรูปแบบต่างๆ และขณะเดียวกันกลุ่มผู้บริโภคสื่อเอง ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานของสื่อที่ถูกต้องตามกรอบของจรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ถูกละเมิดสิทธิจากสื่อทั้งโดยที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว

๑.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

คณะกรรมการเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชนได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชนขึ้น ทำหน้าที่เป็นกลไกการรับเรื่องร้องเรียนผู้บริโภค ด้านสื่อโดยเชื่อมระหว่างผู้บริโภคกับสื่อมวลชน ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มีกลไกลักษณะนี้ เมื่อคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชนได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิ จะมี กรรมการที่ทำหน้าที่ พิจารณาถึงประเด็นที่เป็นผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ตรวจสอบติดตาม การทำงานของสื่อ การแจ้งเตือนประชาชน เมื่อสื่อมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม พร้อมกับสะท้อนความคิดหรือข้อร้องเรียนของประชาชนกลับไปยังสื่อและสภาวิชาชีพด้านสื่อ เพื่อให้ เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขการผลิตสื่อให้มีทิศทางที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม รวมถึงมี บทบาทในการขับเคลื่อนด้าน การคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน จะทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริม ผู้บริโภคมีความตื่นตัว รู้เท่าทันสื่อ และร่วมรณรงค์ให้มีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการผลิตสื่อที่เกิด ประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง ป้องกันไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อ หรือได้รับผลกระทบจาก การนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อในด้านที่มีพิษภัย

๑.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

คณะกรรมการเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน ได้มีการสร้าง เครือข่ายในเชิงพื้นที่ออกไปใน ๑๑ จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ (ลำปาง / เชียงราย) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น / ร้อยเอ็ด) ภาคตะวันออก-ภาคกลาง (ตราด / สระบุรี) ภาคตะวันออก (ราชบุรี / กาญจนบุรี) ภาคใต้ (สุราษฎร์ธานี / ตรัง) กรุงเทพมหานคร และมีการระบุประเด็นเนื้อหาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์และคุ้มครองผู้บริโภค สื่อภาคประชาชนที่หลากหลาย ได้แก่ โฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี ฟรีทีวี ทีวีดาวเทียม ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ประเด็นทางเพศ และการพนัน โดยเปิดโอกาสให้ ประชาชนทั่วไปสามารถร่วมเป็นหนึ่งในกรจับตาและเฝ้าระวังสื่อโดยส่งข้อมูลมาที่มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค โทรศัพท์ ๐๒-๒๔๘-๓๗๓๗ โทรสาร ๐๒-๒๔๘-๓๗๓๓ หรือ “เฟซบุ๊กชอกแซกสื่อ” หรือส่งเรื่องมาที่

<http://e-mouth.consumerthai.org> ซึ่งมีหลายครั้งที่คณะกรรมการเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชนได้ออกมาปกป้องสื่อมวลชน จากการรายงานข่าวที่เป็นจริง เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้บริโภค แต่สร้างผลกระทบต่อผู้ประกอบการ เช่น ในกรณีของการรายงานส่วนประกอบของรังนกสำเร็จรูป เป็นต้น

๒.) สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย (สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, ๒๕๖๑)

๒.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยจัดตั้งขึ้นตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๖ ที่มีบทบัญญัติสนับสนุนการจัดตั้งกลไกควบคุมกันเองทางด้านจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพทางด้านกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการวิทยุโทรทัศน์ ผนวกกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรา ๓๙ ที่ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม นับว่าเป็นการยกระดับผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระทำหน้าที่ควบคุมกันเองในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบการวิชาชีพและกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้สื่อกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผู้ประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ทั้งในส่วนของเจ้าของสถานี ผู้ได้รับใบอนุญาต บรรณาธิการข่าว ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่ายข่าว หรือผู้มีอำนาจทำการแทนของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งผู้แทนสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ได้ประชุมกันเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๒ พร้อมทั้งลงนามทำบันทึกเจตนารมณ์ของผู้ประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เรื่อง การจัดตั้งสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ขึ้น ปัจจุบันสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยมีองค์กรสมาชิกทั้งหมด ๒๕ องค์กร

๒.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

๒.๒.๑) ด้านจริยธรรม ทำหน้าที่ส่งเสริมผู้ประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เพื่อผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีของสมาชิก ส่งเสริมเสรีภาพ และสนับสนุนสิทธิการรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นของพลเมือง ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

๒.๒.๒) ด้านวิชาการ ทำหน้าที่ศึกษากลไกควบคุมกันเองของสื่อ การทำงานของสื่อมีประสิทธิภาพมากขึ้น การควบคุมสื่อในต่างประเทศ ศึกษาเรื่องกฎหมายสื่อ และศึกษาเรื่องสิทธิประชาชนในการตรวจสอบสื่อ

๒.๒.๓) การปฏิรูปสื่อ ทำหน้าที่การเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนหรือแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายเกี่ยวกับสื่อ

๒.๒.๔) ด้านความร่วมมือในการทำงานกับองค์กรวิชาชีพอื่นๆ ทำงานควบคู่ไปกับสภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ หรือองค์กรสื่อวิชาชีพอื่นๆ อย่างใกล้ชิด โดยเน้นเรื่องจริยธรรมเป็นหลัก และเป็นองค์กรควบคุมกำกับกันเอง ทำงานให้สอดคล้องกับองค์กรกำกับดูแลกันเองของสื่อต่างๆ เช่น เคเบิลทีวี โทรทัศน์ดาวเทียม หรือโซเซียลมีเดีย ที่เป็นองค์กรลักษณะคล้ายกัน และศึกษาเรื่องการจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมาใหม่ เพื่อทำงานร่วมกันหรือเป็นองค์กรเดียวเพื่อดูแลทุกสื่อ เคเบิลทีวี โทรทัศน์ดาวเทียม นิวส์มีเดีย โซเซียลมีเดีย เพื่อไม่ให้เกิดการดูแลซ้ำซ้อน

๒.๒.๕) ด้านประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่สร้างการรับรู้ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ องค์กรสื่อ ภาคสังคมและประชาชน ถึงบทบาทหน้าที่ของสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

๒.๒.๖) ด้านสิทธิเสรีภาพสื่อ ทำหน้าที่สร้างหลักประกันสำหรับวิชาชีพสื่อ ด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการสื่อ ควรมีกองทุนดูแลสวัสดิภาพ สวัสดิการผู้ปฏิบัติงาน ติดตามแก้ไขกฎหมายและการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวกับวิชาชีพด้านสื่อ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและแนะนำด้านกฎหมายให้กับสื่อทั่วประเทศ ศึกษาวิจัยกรณีการแทรกแซงสิทธิเสรีภาพสื่อ รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ตั้งรางวัลและกองทุนเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพสื่อ สนับสนุนผลักดันให้เกิดสหภาพคนทำงานด้านสื่อและคณะกรรมการบริหารสหภาพในการสื่อ

๒.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

ปัจจุบันสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ทำงานร่วมกับสภาวิชาชีพสื่ออื่นๆ เช่น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักหนังสือพิมพ์ ในการตรวจสอบและกำกับจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชน และเป็นคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่เป็นข้อสงสัยของสังคม เช่น กรณีทุจริตหรือการรับสินบน เป็นต้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย การตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นทั้งในเชิงเห็นด้วยและคัดค้านต่อกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสื่อมวลชน การจำกัดเสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็นของประชาชนและสื่อมวลชนต่อสถานการณ์บ้านเมืองต่างๆ

๓) เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ (เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ, ๒๕๖๑)

๓.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ จัดตั้งขึ้นภายใต้มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวที่ก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ.๒๕๔๒ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัวเกิดจากการรวมกลุ่มของพ่อแม่กลุ่มหนึ่งซึ่งร่วมกันผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาซึ่งใช้ชื่อว่าชมรมพ่อแม่ จากนั้นจึงพัฒนาเติบโตมาเป็นองค์กรสาธารณกุศลที่มีเป้าหมายชัดเจน การรวมตัวของกลุ่มเครือข่ายครอบครัวนั้นค่อนข้างหลากหลาย ทั้งในส่วนของเครือข่ายครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (Single parent) เครือข่ายผู้ปกครองในโรงเรียน เครือข่ายครอบครัวทั่วไป เครือข่ายครอบครัวจิตอาสา เครือข่ายเพื่อนครอบครัว (Buddy Family) เป็นต้น และด้วยบทบาทของมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว จึงได้เกิดการรวมตัวกับครอบครัวอาสา จัดตั้ง “เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่เน้นพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก เยาวชนและครอบครัวและกระตุ้นระบบสื่อสารมวลชนให้ตระหนักและหันมาใส่ใจผลกระทบที่ผู้บริโภคได้รับจากสื่อที่ไม่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมสุขภาวะ รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวไทยโดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มพ่อแม่ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมบทบาทของพ่อแม่ และครอบครัวให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนร่วมกันจัดการศึกษาให้แก่ลูกและร่วมมือกันป้องกันคุ้มครองสิทธิอันชอบธรรมของเด็กและครอบครัวจากการล่วงละเมิดหรืออิทธิพล

สิทธิเสรีภาพในทุกๆ ด้าน และใช้สื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงและสิ่งพิมพ์ให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา พัฒนาเด็กและเครือข่ายครอบครัว

๓.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ มีบทบาทด้านการกำกับสื่อสำหรับครอบครัวค่อนข้างมาก ในช่วงที่เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อได้รับทุนจากแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้มีการเปิดศูนย์ประสานงานครอบครัวเฝ้าระวัง และสร้างสรรค์สื่อ เพื่อเป็นศูนย์รับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับการเผยแพร่สื่อที่ไม่เหมาะสม และกระตุ้นให้เกิดสื่อที่ดี ผลักดันการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ การดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว เป็นกระบอกเสียงและแรงสนับสนุนในการตรวจสอบสื่อร้าย – ชื่นชมสื่อดี การให้ความรู้เรื่องความเท่าทันสื่อ และการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างความตระหนักถึงพิษภัยของการได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสม ทั้งยังสร้าง กลุ่มครอบครัวอาสา ให้เพิ่มมากขึ้นในการเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่ออย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ด้วยการขยายพื้นที่การเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อโดยจัดทำในรูปแบบเยี่ยมเชิงกลายมิตร โดยแบ่งเป็นชุมชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ๑ พื้นที่ และ ๑ พื้นที่จากภูมิภาคของประเทศไทย และมีการทำกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์ของครอบครัว เพื่อครอบครัวโดยครอบครัว ดำเนินไปในรูปแบบค่ายครอบครัว ซึ่งเน้นการสร้างสรรค์สื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยครอบครัวเพื่อต่อยอดในการเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมสื่อดีๆ ให้เกิดขึ้นในสังคม และเคลื่อนไหวตามประเด็นสาธารณะที่เครือข่ายฯ เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงสังคมส่วนรวม เพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้สังคมไทย

๓.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

ปัจจุบันถึงแม้เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อไม่ได้รับทุนจากแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ยังคงเคลื่อนไหวงานด้านเฝ้าระวังสื่อภายใต้มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวเองยังคงมีบทบาทด้านการกำกับสื่อสำหรับครอบครัวค่อนข้างมาก โดยทำงานร่วมกับภาคีอื่นๆ เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปขับเคลื่อนกลไกการเฝ้าระวังและรู้เท่าทันสื่อในระดับพื้นที่ รวมถึงการทำโครงการใหม่ๆ ออกมาอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนากลไกเฝ้าระวังสื่อผ่านแอปพลิเคชันที่ได้รับ

การสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดยการวางระบบเว็บไซต์ <https://www.mediadetector.net> เพื่อเพิ่มให้การส่งต่อข้อมูลมีความรวดเร็ว ด้านการขยายความร่วมมือกับอาสาสมัคร องค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานกำกับดูแลต่างๆ ด้านความสะดวกในการรายงานผลกลับไปยังอาสาสมัคร/ผู้แจ้งเรื่องให้ได้รับทราบขั้นตอนการดำเนินงานว่าไปถึงขั้นตอนไหนแล้ว/อย่างไรบ้าง ด้านการนำเสนอ ผลการดำเนินงานสู่สังคม ฯลฯ

๔) มุลินีเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา

๔.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

มุลินีเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา ดำเนินการร่วมกับองค์กร การกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์ในลักษณะเครือข่าย มีเป้าหมายในการทำงาน เพื่อส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ เด็กเยาวชน มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สู่สังคม ได้ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด การรู้เท่าทัน และส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กเยาวชน และสร้างภูมิคุ้มกันผลักดันให้เกิดการจัดสภาพแวดล้อม ลดสถานะเสี่ยงรอบตัวเด็กเยาวชน สนับสนุนให้เกิดกลไก ชุมชน รัฐ ในการคุ้มครองเด็กเยาวชนให้ปลอดภัยจากปัจจัยเสี่ยงและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และดำเนินงานสู่ยุทธศาสตร์ร่วมกับภาคีเครือข่าย ซึ่งมีแนวความคิดการทำงานเชิงลึกเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องมองปัญหาอย่างเป็นองค์รวม การทำงานต้องเน้นการมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด ปฏิบัติ ให้มองเห็นสภาพปัญหาและเกิดปัญญาในการแก้ไขป้องกัน ทั้งในระดับตนเองและกลไกทางสังคม กิจกรรมจึงต้องมีกระบวนการที่หลากหลายเพื่อเสริมพลังด้านบวกให้เด็กเยาวชน มุ่งการดำเนินการสู่ตัวเด็ก รวมถึงผู้ใหญ่และสังคมรอบๆ ตัวเด็กได้มีส่วนร่วมในการร่วมพัฒนา โดยนำพลังเด็กเยาวชนร่วมขับเคลื่อน และเชื่อมั่นในศักยภาพเด็กเยาวชน สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงสู่สิ่งดีงาม ให้กับตนเอง เพื่อน ครอบครัว ชุมชน สังคม

๔.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

มุลินีเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา มีบทบาทในการพัฒนาและปกป้องเด็กเยาวชน ลดปัจจัยเสี่ยง ในด้านจัดกระบวนการกิจกรรมเพื่อสร้างทักษะชีวิต ด้านทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ การส่งเสริมศักยภาพเด็กเยาวชนมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม ด้านพฤติกรรมภายนอก โดยเพิ่มแรงเสริมด้านบวกกระตุ้นความสามารถทางสังคม การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัว เด็กเยาวชน ด้วยการลดปัจจัยเสี่ยง เชื่อมประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ การสร้างช่องทางใหม่ มีทางเลือก ที่หลากหลาย ส่งเสริมทำกิจกรรมและสื่อสร้างสรรค์ และปกป้องเด็กเยาวชน ลดการเข้าถึง

แหล่งอโคจร แหล่งอบายมุข พนัน ยาเสพติด และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การคุกคามและความรุนแรงทางเพศ กับองค์กรการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์ หนึ่งในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกำกับสื่อ คือ การขับเคลื่อนงานสื่อสารชุมชน สังคม โดยการส่งเสริมทักษะเด็กเยาวชนแกนนำสร้างการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ เป็นนักสื่อสาร ร่วมกระบวนการสื่อสารสาธารณะ สร้างเวทีสื่อสารสาธารณะต่อสื่อมวลชน ขับเคลื่อนสื่อสารเรื่องเท่าทันสื่อ และผลักดันอิทธิพลสื่อส่งผลกระทบต่อเด็กเยาวชน และเชื่อมประสานการขับเคลื่อน ระหว่างเครือข่ายเยาวชน ภาคิ และภาคส่วนในพื้นที่ โดยการจัดกระบวนการสร้างการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเติมประสบการณ์ร่วมกัน และร่วมหนุนเสริมความร่วมมือในการขับเคลื่อนงานทั้งในระดับพื้นที่และนโยบาย เช่น การผลักดัน พ.ร.บ. กองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อเด็กเยาวชน เป็นต้น

๔.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา กำลังเคลื่อนเครือข่ายเยาวชน "สื่อเด็กเปลี่ยนโลก" เป็นการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาศักยภาพตนเองและกลุ่มทางด้านทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การอ่านสื่อออก เขียนสื่อได้ สร้างสื่อเป็น รวมถึงส่งเสริมบทบาทในการร่วมสื่อสารเวทีสาธารณะสะท้อนปัญหาผลกระทบต่อเด็กเยาวชน ปัจจุบันมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมกับภาคีสื่อเพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัว (มากกว่า ๕๐ องค์กร ภาคประชาชน) และประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อน (ร่าง) พ.ร.บ. กองทุนสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัว ฉบับประชาชน มีเวทีสื่อสารสาธารณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเท่าทันสื่อ สื่อสารผ่านสื่อมวลชน และจัดเวทีให้ความรู้ และเชื่อมประสานเครือข่ายในเขตบางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ๑๗ ชุมชน ร่วมเสนอรายชื่อสนับสนุนได้มากกว่าสองพันรายชื่อ ร่วมกับ ภาคีเครือข่าย รวม ๑๐,๐๐๐ กว่ารายชื่อ เมื่อ พ.ร.บ. กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ผ่าน (๒๘ มีนาคม ๒๕๕๘) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน ภาคีความร่วมมือ ได้มอบหมาย มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา เชื่อมประสานจัดเวทีสร้างความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายองค์กรทำงานด้านเด็กเยาวชนและชุมชน ต่อวัตถุประสงค์ของ พ.ร.บ. กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และรวบรวมข้อเสนอ จำนวน ๕ ครั้ง ไม่น้อยกว่า ๕๐ องค์กร (กรุงเทพฯ ภาคกลาง ตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ) ถือว่าเป็นองค์กรที่มีส่วนสำคัญในการจัดตั้งสำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และปัจจุบันได้มีการผลิตสื่อให้ความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อออกมาอย่างต่อเนื่อง

๕.) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน

๕.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) อยู่ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน”เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมีพัฒนาการ มาจากความร่วมมือของ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดทำแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน ที่ดำเนินร่วมกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จนเป็นหน่วยงานที่มุ่งมั่นบนเส้นทางสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน มีเป้าหมายเพื่อสร้างสังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเด็ก เด็กเยาวชนมีส่วนร่วมในทุกมิติ มีพื้นที่ที่ได้ใช้พลังสร้างสรรค์ และพลังการสื่อสารที่สร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น

๕.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน เสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ผ่านกระบวนการใช้สื่อสร้างสรรค์และการเรียนรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชนและครอบครัว พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรม ด้านสื่อ พื้นที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมและร่วมมือกับกลุ่ม / หน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดนโยบาย โดยสามารถร่วมสนับสนุนสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน ได้ทั้งการบริจาคเงิน สนับสนุนกิจกรรม และเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร

๕.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ และการตรวจสอบสื่อผ่านเว็บไซต์ <http://cclickthailand.com> ทั้งหลักสูตรการฝึกอบรม การให้ความรู้ผ่านบทความและงานวิจัย ซึ่งไม่ได้รวมถึงเฉพาะสื่อเด็กเท่านั้น แต่รวมไปถึงสื่อด้านผู้หญิงและสื่อที่อันตรายในภาพรวม มีการแบ่งชุดความรู้สำหรับพ่อแม่และครู มีการดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายที่หลากหลายทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย เครือข่ายครอบครัว ฝักระวัง สร้างสรรค์สื่อ มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว และ Media at Young Studio

๔.๑.๒.๒) องค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศจำนวน ๕ องค์กร ได้แก่

๑) Media Monitoring Project of Zimbabwe ของ The Zimbabwe Human Rights NGO Forum (Zimbabwe Human Rights NGO Forum, ๒๐๑๘)

๑.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

Media Monitoring Project of Zimbabwe เป็นโครงการหนึ่งของ The Zimbabwe Human Rights NGO Forum เป็นองค์กรหน่วยงานเพื่อสิทธิมนุษยชนของซิมบับเว เป็นเครือข่ายพันธมิตรขององค์กรเอกชน (NGO) ด้านสิทธิมนุษยชนจำนวน ๒๒ แห่งในซิมบับเว ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับศึกษาระดับและลักษณะของการใช้ความรุนแรงและการทรมานที่เกิดขึ้นในประเทศ และการชุมนุมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น โดยเริ่มจัดตั้งองค์กรตั้งแต่วางของการจลาจลด้านอาหารใน ปี ค.ศ. ๑๙๙๘ ในช่วงแรกองค์กรประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งหมด ๘ องค์กร ต่อมาได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในซิมบับเว และประสานงานอย่างใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมงาน เช่น National Association of Non-Governmental Organization (NANGO), the Crisis in Zimbabwe Coalition, National Constitutional Assembly (NCA) and Zimbabwe Congress of Trade Unions (ZCTU) การเป็นสมาชิกขององค์กรนี้เปิดโอกาสให้กับองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในซิมบับเวและเป็นองค์กร ที่ให้ความสนใจเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ได้มีส่วนร่วมกับการกำจัดความรุนแรงและการทรมานที่เกิดขึ้น ปัจจุบันองค์กรมีองค์กรสมาชิกที่ทำงานในขอบเขตด้าน สิทธิสตรี สิทธิทางเพศ และทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิของสื่อ สิทธิของเพศทางเลือก สิทธิของนักโทษการต่อต้านการคอร์รัปชัน ธรรมชาติและการสร้างสันติภาพ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ไม่ใช้ความรุนแรง คณะกรรมการขององค์กรประกอบไปด้วยตัวแทนจากแต่ละองค์กรที่เป็นสมาชิก องค์กรไม่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นและ ไม่มีการดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจใดๆ รายได้ขององค์กรจะมาจากการสนับสนุน การช่วยเหลือและการบริจาค และดอกเบี้ยจากการลงทุน รายได้และทรัพย์สินขององค์กรจะถูกนำไปใช้เพื่อส่งเสริมตามวัตถุประสงค์ที่ได้จัดตั้งขึ้นเท่านั้น

๑.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

Media Monitoring Project of Zimbabwe เป็นโครงการควบคุมสื่อของซิมบับเว ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระที่ทำงาน เพื่อส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออก และ ความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวในซิมบับเว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบ และการวิเคราะห์ข่าว และ

สถานการณ์ปัจจุบันที่ถูกออกอากาศทางวิทยุ โทรทัศน์ในประเทศ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และส่งเสริมให้พลเมืองมีความสามารถและมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างมีข้อมูล สื่อมวลชนผลิตสื่อที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ รวมทั้งนโยบายสื่อที่สอดคล้องกับข้อกำหนดในระดับภูมิภาคและระดับสากลตามบทบัญญัติที่ได้รับการรับรองจากรัฐธรรมนูญของซิมบับเว

๑.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

Media Monitoring Project of Zimbabwe มีการตรวจสอบข่าวที่ออกอากาศในซิมบับเวทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ในประเทศ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาถึง สิ่งที่ควรถูกงดออกอากาศ และความอิสระในการสื่อสารข่าวสารข้อมูลต่างๆในประเทศ รวมถึงยังมีการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะและสิ่งที่สังคมต้องตระหนักร่วมกับองค์กรเครือข่ายที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น Norwegian Agency for International Development (NORAD) Open Society Initiative for Southern Africa (OSISA) Netherlands Institute for Southern Africa (NiZA) United States Agency for International Development (USAID- OTI) Communication Assistance Foundation (CAF)

๒) The World Association for Christian Communication (WACC Global, ๒๐๑๘)

๒.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

The World Association for Christian Communication (WACC) ตั้งอยู่ในกรุงลอนดอน สหราชอาณาจักรและเมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา เป็นองค์กรเอกชน (NGO) ที่สร้างสิทธิในการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม องค์กรได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้คนในทุกความเชื่อ เชื้อชาติและวัฒนธรรมทั่วโลก องค์กรเชื่อว่าทุกคนมีสิทธิในการสื่อสาร และสิทธิ ในการสื่อสารเป็นสิ่งเดียวกันกับการมีสิทธิในอาหาร ที่พัก และความปลอดภัย ในพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ องค์กรมุ่งมั่นที่จะเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ร่วมกัน เกิดการแบ่งปัน ข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ในด้านการสื่อสาร WACC มีสมาชิกใน ๑๒๐ ประเทศ ทำงานร่วมกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาค WACC ดำเนินงานด้านการสื่อสาร เสริมสร้างขีดความสามารถ สนับสนุนสิทธิการสื่อสารและรับมือกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้น เช่น ความต้องการในการรายงานสื่อที่อ่อนไหว ทางเพศ การสร้างสันติภาพ และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา ในฐานะที่เป็นสมาคมระดับโลกที่ประกอบด้วย สมาชิกบุคคล สถาบัน WACC มุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิด

การทำความเข้าใจและให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้นตามสิทธิของทุกคนในการสื่อสารอย่างเปิดเผย เป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจ และเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน รวมถึงทำงานร่วมกับผู้ที่ถูกปฏิเสธสิทธิในการสื่อสาร เนื่องจากสถานะ ตัวตน หรือเพศ สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูล และการสื่อสารอย่างเต็มที่ และส่งเสริมสื่อที่เปิดกว้างและหลากหลาย เสริมสร้างเครือข่ายของ ผู้สื่อสารเพื่อพัฒนาสันติภาพ ความเข้าใจ และความยุติธรรม WACC มีสมาชิกรายการและสมาชิกส่วนบุคคลใน ๑๒๐ ประเทศ มีสมาชิกใน ๘ สมาคมระดับภูมิภาค ประกอบด้วย แอฟริกา เอเชีย แคริบเบียน ยุโรป ละตินอเมริกา ตะวันออกกลาง อเมริกาเหนือ และ แปซิฟิก การเป็นสมาชิกรายการเปิดให้สำหรับบุคคล โบสถ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคริสตจักร ผู้ผลิตสื่อ สถาบันการศึกษา องค์กรการสื่อสารโลก และทุกคนที่สนใจต่อภารกิจขององค์กรและหลักการสื่อสารของคริสเตียน

๒.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

The World Association for Christian Communication มีบทบาทในการส่งเสริมสิทธิในการสื่อสาร (Communication Rights) ซึ่งสิทธิในการสื่อสารทำให้ทุกคนในทุกแห่งสามารถแสดงออกได้อย่างเป็นเอกเทศ และเป็นกลุ่มโดยการสื่อสารทุกรูปแบบ มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ ดังนั้น สิทธิในการสื่อสารจึงเป็นสิทธิมนุษยชนสากลที่ของชายหญิง และเด็กทุกคน และอีกบทบาทสำคัญของ WACC คือ การตรวจสอบสื่อที่สำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับการสร้างการรับรู้ และการสนับสนุนสำหรับการเปลี่ยนแปลงนโยบาย และแนวทางในการปฏิบัติงานของสื่อทั่วโลก ประกอบด้วย การตรวจสอบสื่อในด้านเพศ ด้านความยากจน ด้านศาสนา และด้านสันติภาพ อีกทั้งยังมุ่งการยุติความแบ่งแยกทางเพศของสื่อ ด้วยการรณรงค์เพื่อเตือนสื่อ ถึงความรับผิดชอบสื่อในการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพ เกี่ยวกับการคุ้มครองที่ยุติธรรม ความสมดุล ความถูกต้อง และการไม่เลือกปฏิบัติ

๒.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

ปัจจุบัน WACC ได้มีการวางแผนยุทธศาสตร์ที่ผ่านกระบวนการปรึกษาหารืออย่างกว้างขวางกับสมาชิก หุ้นส่วน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ โดยเน้นเรื่องความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบสื่อแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นของผู้ที่ถูกปฏิเสธสิทธิในการสื่อสาร เนื่องจากเพศ สถานะ หรือเอกลักษณ์ การเริ่มเชื่อมโยงโครงการสื่อสารระดับรากหญ้ากับการส่งเสริมสิทธิการสื่อสารให้บุคคลในระดับรากหญ้า มีสิทธิในการสื่อสารเท่ากับบุคคลอื่น ซึ่งการที่ WACC สามารถดำเนินการด้านการตรวจสอบสื่อได้อย่างกว้างขวางและมีพันธมิตรทั่วโลก

เนื่องจาก WACC มีองค์กรพันธมิตรด้านเงินทุนจำนวนมากและกระจายอยู่ทุกทวีปทั่วโลก เช่น The Anglican Communion, UK ; Brot für Alle, Switzerland; Canadian International Development Agency (CIDA), Canada; Council for World Mission, Singapore; UKaid from the Department for International Development (DFID), UK; Brot für die Welt, Germany; Evangelical Lutheran Church of Finland; Interkerkelijke Organisatie voor Ontwikkelingssamenwerking (The Interchurch Organization for Development Co-operation, ICCO), The Netherlands; mission ๒๑, Switzerland ; Otto per mille, Chiesa Valdese, Italy; United Church of Canada เป็นต้น

๓) The Media Development Foundation (The Media Development Foundation, ๒๐๑๔)

๓.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

The Media Development Foundation ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๑ โดยกลุ่มนักข่าวมืออาชีพในประเทศยูเครน เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ที่มุ่งสนับสนุนสังคมที่เปิดกว้างและมีส่วนร่วม อำนวยความสะดวกในการรวมกลุ่มของพลเมือง ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ ความหลากหลายและพหุนิยมทางเพศ ปกป้องสิทธิมนุษยชนเสรีภาพในการพูด และการแสดงออก รับรองสภาพแวดล้อมของสื่อเสรี มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพและสถาบันของสื่อ อำนวยความสะดวก ในการจัดตั้งสื่อ ความรับผิดชอบและกลไกการควบคุมตนเอง ส่งเสริมความรู้ด้านสื่อการมีส่วนร่วม ในการเป็นพลเมืองและการเคลื่อนไหวของเยาวชน ปกป้องเสรีภาพในการพูด และการแสดงออก สนับสนุนสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมการสื่อสารมวลชนด้านจริยธรรม และระบบ ความรับผิดชอบของสื่อ ความรู้เรื่องสื่อมวลชน ความหลากหลายและความเท่าเทียมในสังคม ความเท่าเทียมทางเพศ ส่งเสริมการริเริ่มของเยาวชนและการเคลื่อนไหวของพลเมือง ประกอบด้วย เครือข่ายที่หลากหลายจากนานาชาติ ได้แก่ U.S. Embassy in Georgia; Embassy of Switzerland in Georgia; Kingdom of the Netherlands Open Society Georgia Foundation; National Archives of Georgia (UNAG); United States Agency for International Development (USAID); United Nations Development Programme (UNDP);

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO);
International Medical Education Directory (IMED); Free Press Unlimited

๓.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

The Media Development Foundation ดำเนินกิจกรรมการวิจัยและการศึกษามีส่วนร่วมในการสนับสนุน จัดการฝึกอบรม การประชุม การอภิปรายสาธารณะ การแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ เผยแพร่วรรณกรรมการศึกษาและวิชาชีพ ผลิตสื่อและจัดแคมเปญการศึกษา ระดมเยาวชนเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านพลเรือนและการศึกษา

๓.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

The Media Development Foundation มีการดำเนินการในขอบเขตที่ค่อนข้างกว้าง ทั้งการทำงานในด้านการสร้างการรับรู้การวิจัยและการตรวจสอบกิจกรรมของประชาชน และการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและสื่อมวลชน การพัฒนามาตรฐานทางจริยธรรมและวิชาชีพ/ความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน การพัฒนามาตรฐานด้านการส่งเสริมแบบมืออาชีพ การสร้างกลไกการกำกับตนเอง การดำเนินโครงการด้านการศึกษาค้นคว้า การสนับสนุนสิทธิของผู้บริโภคและการเริ่มให้มีการอภิปรายสาธารณะ การดำเนินการด้านการกำกับตนเองตามข้อ ๑๔ แห่งกฎหมายของรัฐจอร์เจีย ในด้านการเผยแพร่ และหลักเกณฑ์การปฏิบัติของผู้แพร่ภาพกระจายเสียงที่ได้รับการยอมรับ จากคณะกรรมการกิจการสื่อสารแห่งชาติจอร์เจีย (GNCC) ผู้ออกอากาศจำเป็นต้องมีกลไกการร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อพิจารณาข้อร้องเรียนของผู้รับชม และมีกลไกการตรวจสอบโฆษณาที่ไม่เหมาะสม The Media Development Foundation จะส่งการร้องเรียนไปยังหน่วยควบคุมของผู้เผยแพร่โฆษณาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการส่งเสริมสื่อมวลชนให้ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน (Human Rights) สนับสนุนนโยบายสาธารณะที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เสรีภาพส่วนบุคคลและความเท่าเทียมกันเป็นรากฐานสำคัญของกิจกรรมของ The Media Development Foundation มุ่งเน้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อย เชื้อชาติ และศาสนา กลุ่ม LGBT ความเท่าเทียมทางเพศ และมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมความเท่าเทียมและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ และสถาบันของสื่อผ่านการสนับสนุนการอภิปรายสาธารณะ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทของสังคม การสร้างความตระหนักของพลเมืองเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ การวิจัยและการตรวจสอบสื่อ

๔) Media Monitoring Project of Concordia University (Media Monitoring Project, ๒๐๑๘)

๔.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

Media Monitoring Project of Concordia University ประเทศแคนาดา อยู่ภายใต้การบริหารของ Montreal Institute for Genocide and Human Rights Studies มีจุดมุ่งหมาย เพื่อตรวจสอบสื่อและเตือนภัยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมสงครามร้ายแรง โดยการตรวจสอบสื่อข่าวภายในประเทศที่มีความเสี่ยง ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ และมีรายงานประจำสัปดาห์ เพื่อให้ข้อมูลภาพรวมแก่ประชาชน บุคคลที่ทำงานในด้านที่เกี่ยวข้อง

๔.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

Media Monitoring Project of Concordia University มีบทบาทในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการโจมตีเป้าหมายที่มีขนาดเล็ก รายงานการสังหารหมู่ขนาดเล็กที่กำหนดเป้าหมายเหยื่อโดยพิจารณาจากเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา มุมมองทางการเมือง หรือชนชั้นทางสังคมเป็นสัญญาณเตือนที่ชัดเจนว่าอาชญากรรมการสังหารหมู่ที่แพร่หลายมากขึ้นอาจเกิดขึ้นได้ การเฝ้าระวังและตรวจสอบกลุ่มที่มีการประชาสัมพันธ์และขู่ที่จะครองสังคมหรือวางแผนที่จะสังหารหมู่องค์กรเอกชนหรือกลุ่มอื่นๆ การนำเสนอข่าวเพื่อให้เกิดความกลัวในหมู่ประชาชน การรายงานต่อรัฐบาล เพื่อเพิ่มการควบคุมของรัฐบาลในการกระจายข่าว การจัดการข้อมูลอย่างเข้มงวด และการผูกขาดแหล่งข่าว ทำให้รัฐบาลควบคุม และลดความล่าช้าในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนได้

๔.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

Media Monitoring Project of Concordia University เป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับว่ามีการทุ่มเทและมีการทำงานเกาะติดสถานการณ์สื่ออย่างต่อเนื่อง มีการรายงานการตรวจสอบสื่อและเตือนภัยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมสงครามร้ายแรงเป็นรายสัปดาห์แยกตามประเทศที่มีการเฝ้าระวัง เช่น ประเทศบราซิล ประเทศชูดาน ประเทศพม่า ประเทศซีเรีย เป็นต้น อีกทั้งยังมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายจำนวนมากในหลายประเทศ เช่น Amnesties International Canada francophone; Canadian All Party Parliamentary Group for the Prevention of Genocide and Other Crimes Against Humanity; Canadian International Council; The Romeo Dallier Child Soldiers Initiative; CRIES -

Coordinator Regional de Investigations Economics y Socials GAMAAC; Global Center for the Responsibility to Protect; The Global Media Forum (Part of Deutsche Welle); The Hague Institute for Global Justice\Human Rights Research and Education Centre – University of Ottawa; International Coalition for the Responsibility to Protect (ICRTP); Montreal Holocaust Memorial Centre; The Munk School of Global Affairs; Office of the UN Special Advisor on the Prevention of Genocide; Parliamentarians for Global Action (PGA); The SecDev Foundation; Stanley Foundation; Swedish Institute; UNA-UK; United States Holocaust Memorial Museum - Committee on Conscience; US Embassy to Canada เป็นต้น

๕) Media Monitoring Africa (Media Monitoring Africa, ๒๐๑๘)

๕.๑) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร

Media Monitoring Africa (MMA) เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ในเมืองโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ อันเนื่องมาจากปัญหาในแอฟริกาใต้ ที่สื่อมักการขาดความรับผิดชอบของสื่อมวลชนต่อผู้รับสื่อ คุณภาพและความหลากหลายของสื่อ ไม่เพียงพอ ภัยคุกคามต่อเสรีภาพของสื่อ และขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ MMA จึงดัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการสร้างสื่อที่มีความรับผิดชอบต่อ สร้างสื่อคุณภาพ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมและการได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อพลเมืองในแอฟริกาและทั่วโลก อีกทั้งเป็นการแก้ปัญหาด้วยการใช้สิทธิมนุษยชนผ่านจรรยาบรรณสื่อ คุณภาพของสื่อ และเสรีภาพสื่อ สนับสนุนสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย ในอนาคตสื่อในแอฟริกาใต้จะมีความหลากหลายมากขึ้น มีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสื่อ ผู้ชมจะมีส่วนร่วมกับสื่อมากขึ้นอย่างจริงจังและสร้างสรรค์ และ ผู้มีอำนาจในการกำกับสื่อจะมีส่วนร่วมกับสื่อและผู้ชมอย่างจริงจังและสร้างสรรค์

๕.๒) บทบาทและการดำเนินกิจกรรม

Media Monitoring Africa (MMA) มีประสบการณ์การดำเนินการมา ๒๔ ปี บุคลากรของ MMA แต่ละคนได้เรียนรู้ การวิเคราะห์เนื้อหาสื่อต่างๆ เชิงลึก การทำวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัย มีบทบาทในการเฝ้าระวังและประเมินสื่อ การมีโครงการเฝ้าระวังที่ทำใน

๗๖ ประเทศ ระดับโลก รวมถึงทำงานด้านนโยบายสื่อ การพัฒนาทักษะและฝึกอบรมให้กับบุคลากรด้านสื่ออีกด้วย

๕.๓) สถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

ปัจจุบัน MMA เป็นหนึ่งในองค์กรที่ได้รับการยอมรับ ในวงการสื่อของแอฟริกาใต้ ไม่เพียงแต่วัดได้จากสิ่งที่เครือข่ายกล่าวถึง MMA แต่ยังรวมถึงประโยชน์ของงานของ MMA และการมีส่วนร่วมในงานของเครือข่ายต่างๆ ประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ได้กล่าวถึงผลงานของ MMA ว่ารัฐบาลไม่เพียงแต่เห็นคุณค่าของงาน MMA เท่านั้น ยังส่งผล ไปถึงผู้จัดทำหนังสือพิมพ์อิสระและหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และวิทยุชุมชน ที่มีการเชิญให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นสำคัญๆ ของสื่อเสมอ MMA มี เครือข่ายที่ทำงานร่วมด้วยจำนวนมาก เช่น Press Council Facebook Film and Publication Board Support Public Broadcasting Google อีกทั้งยังมีอุตสาหกรรมสื่อที่ทำงานร่วมกับ MMA อย่างใกล้ชิด เช่น อุตสาหกรรมสื่อ เช่น Independent Group, Times Media Group, The Citizen, Mail & Guardian, Media ๒๔, Association of Independent Publishers (AIP), South African Broadcasting Corporation (SABC), e.TV and ANN๗ โครงสร้างที่ทำหน้าที่ด้านการกำกับดูแลสื่อ เช่น Independent Communications Authority of South Africa (ICASA), Broadcasting Complaints Commission of South Africa (BCCSA), Press Council, Department of Communications (DOC), Parliament's Portfolio Committee on Communications (PCC), Print and Digital Media South Africa (PDMSA), Digital Media & Marketing Association (DMMA) and South African National Editors' Forum (SANEF) และองค์กรประชาสังคมและสื่อมวลชน เช่น Institute for the Advancement of Journalism (IAJ), Freedom of Expression Institute (FXI), Media Institute of Southern Africa (MISA), Wits University School of Journalism เป็นต้น

๔.๑.๒.๓) การวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ตารางที่ ๔.๒ การวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

องค์กรเครือข่าย จิตอาสา	บทบาทขององค์กร	ประเด็นการ ตรวจสอบ	จุดแข็ง	จุดอ่อน
ในประเทศไทย				
๑. คณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคสื่อ ภาคประชาชน	กลไกการรับเรื่องร้องเรียน ผู้บริโภคด้านสื่อโดยเชื่อม ระหว่างผู้บริโภคกับ สื่อมวลชน	สื่อที่ไม่ เหมาะสม ทุกประเด็น เน้นด้าน ผลกระทบ ทางลบที่ เกี่ยวข้องกับ ผู้บริโภค	- การรวมตัวเครือข่าย ประชาสังคมหลาย ภาคส่วน ทำให้ ตรวจสอบสื่อได้ ครอบคลุมหลาย ประเด็น - มีเครือข่ายในเชิงพื้นที่ ออกไปใน ๑๑ จังหวัด - มีกลไกกลางใน การรับข้อร้องเรียน - ดำเนินการภายใต้ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ซึ่งมีความเข้มแข็งและ ดำเนินการมายาวนาน	- ขาดการ ประชาสัมพันธ์ - ขาดช่องทาง การเข้าถึงที่ ชัดเจน เช่น เว็บไซต์ แฟนเพจ ต้องเข้าถึงผ่าน ทางมูลนิธิเพื่อ ผู้บริโภค

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

องค์กรเครือข่าย จิตอาสา	บทบาทขององค์กร	ประเด็นการ ตรวจสอบ	จุดแข็ง	จุดอ่อน
๒. สภาวิชาชีพข่าว วิทยุและโทรทัศน์ ไทย	ส่งเสริมจริยธรรมให้กับ ผู้ประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ ศึกษาเชิง วิชาการถึง กลไกควบคุม ตนเองของสื่อ การปฏิรูปสื่อ สร้างความร่วมมือใน การทำงานกับ องค์กรวิชาชีพอื่นๆ สร้างการรับรู้ต่อผู้ประกอบการ วิชาชีพสื่อ องค์กรสื่อ ภาค สังคมและประชาชน และสร้างหลักประกันสำหรับ วิชาชีพสื่อ	สื่อที่ไม่ เหมาะสม ทุกประเด็น	- บทบาทครอบคลุมใน ทุกมิติของการกำกับสื่อ ทั้งในเชิงจริยธรรม บริหารจัดการผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย เชิงวิชาการ และความยั่งยืน - การมีเครือข่ายที่ เข้มแข็งและ ทำงาน ร่วมกับ สภาวิชาชีพสื่ออื่นๆ - การเข้ามามีส่วนร่วม ในประเด็นการ ตรวจสอบสื่อต่างๆ	- การเปิดโอกาส ในการรับฟัง ความคิดเห็น หรือให้ ภาคประชาสังคม เข้าไปมีบทบาท มากขึ้น
๓. เครือข่าย ครอบครัวเฝ้าระวัง และสร้างสรรค์สื่อ	การกำกับสื่อสำหรับ ครอบครัวโดยมีศูนย์รับเรื่อง ร้องเรียนเกี่ยวกับการ เผยแพร่สื่อที่ไม่เหมาะสม การให้ความรู้เรื่อง ความเท่าทันสื่อและ การจัดระดับความเหมาะสม ของสื่อ	ครอบครัวและ เยาวชน	- การขยายพื้นที่ การเฝ้าระวังและ สร้างสรรค์สื่อในแต่ละ จังหวัด - ทำงานร่วมกับ ภาคีเครือข่ายอื่นๆ - การจัดกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง โดยการหาแหล่งทุน สนับสนุนอื่นๆ	- การจัดกิจกรรม โดยอิงกับแหล่ง ทุน ซึ่งในระยะ ยาวมีแนวโน้มจะ ขาดความยั่งยืน ในปีที่ไม่ได้รับทุน จะไม่สามารถ จัดกิจกรรมได้

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

องค์กรเครือข่าย จิตอาสา	บทบาทขององค์กร	ประเด็นการ ตรวจสอบ	จุดแข็ง	จุดอ่อน
๔. มูลนิธิเพื่อน เยาวชนเพื่อ การพัฒนา	การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ และขับเคลื่อนเรื่องการรู้เท่า ทันสื่อ ทั้งในระดับพื้นที่และ นโยบาย	เน้นการพัฒนา การรู้เท่าทันสื่อ ของเยาวชน	- การทำงานเป็น เครือข่าย - การมีภาคีที่เข้มแข็ง และกระจายทั่ว ประเทศ - การขับเคลื่อนทั้งใน เชิงพื้นที่และ เชิงนโยบาย - การให้ความรู้ ด้านการรู้เท่าทันสื่อ	- การบริหารงาน แบบมูลนิธิ แนวทางการจัด กิจกรรมต้องอิง กับแหล่งทุน
๕. สถาบันสื่อเด็ก และเยาวชน	- การเสริมสร้างทักษะชีวิต ของเด็กและเยาวชน ผ่าน กระบวนการใช้สื่อ สร้างสรรค์และการเรียน รู้เท่าทันสื่อ - การมีช่องทางให้รายงาน สื่อที่ไม่เหมาะสมกับเด็กผ่าน เว็บไซต์ http://cclickthailand.com	เน้นการพัฒนา การรู้เท่าทันสื่อ ของเยาวชน และการ ตรวจสอบสื่อ ที่ไม่เหมาะสม กับเยาวชน	- การมีองค์ความรู้ และประสบการณ์ ด้านการพัฒนาเด็ก และเยาวชน - การแบ่งชุดความรู้ สำหรับพ่อแม่ ครู และเด็ก - การให้ความรู้ผ่าน บทความและงานวิจัย - การมีภาคีเครือข่าย ที่หลากหลายทั้ง ภาครัฐ เอกชน และ องค์กรระหว่าง ประเทศ	- การจัดกิจกรรม โดยอิงกับแหล่ง ทุน ซึ่งในระยะ ยาวมีแนวโน้มจะ ขาดความยั่งยืน

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

องค์กรเครือข่าย จิตอาสา	บทบาทขององค์กร	ประเด็นการ ตรวจสอบ	จุดแข็ง	จุดอ่อน
ในต่างประเทศ				
๑. Media Monitoring Project of Zimbabwe	- การตรวจสอบและการ วิเคราะห์ข่าวและ สถานการณ์ปัจจุบันที่ถูก ออกอากาศทางวิทยุ โทรทัศน์ในประเทศ และสื่อ สิ่งพิมพ์ต่างๆ - การทำวิจัยและศึกษา ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ ประเด็นการตรวจสอบสื่อ	- สิทธิมนุษยชน - ความรุนแรง - สิทธิสตรี และ อื่นๆที่ค่อนข้าง หลากหลาย	- การตรวจสอบใน ประเด็นที่หลากหลาย - การมีเครือข่ายที่ เข้มแข็งทั้งในประเทศ และต่างประเทศ - การทำงานที่ต่อเนื่อง และมีการรายงาน ทุกเดือน - การทำงานบนฐาน การวิจัย - การนำเงินบริจาคและ ทรัพย์สินไปลงทุนเพื่อ ผันกลับมาเป็น งบดำเนินการ - เว็บไซต์มีหลายภาษา สะดวกต่อการให้ ผู้เกี่ยวข้องจากประเทศ ต่างๆร่วมกันรายงาน	- งบประมาณหลัก ยังคงมาจาก การบริจาค ทำให้ แนวโน้ม ความ ยั่งยืนในอนาคตไม่ แน่นอน
๒. The World Association for Christian Communication	- การส่งเสริมสิทธิใน การสื่อสาร - การตรวจสอบสื่อใน ด้านเพศ ด้านความยากจน ด้านศาสนา และด้าน สันติภาพ	- เพศ - ความยากจน - ศาสนา - สันติภาพ	- การตรวจสอบใน ประเด็นที่หลากหลาย - การมีองค์กร พันธมิตรด้านเงินทุน จำนวนมากและ กระจายอยู่ทุกทวีปทั่ว โลก - การเปิดโอกาสให้ ผู้สนใจร่วมเป็น	- กิจกรรมบาง ประเภทไม่ได้มี การดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง เช่น การรายงาน ผลการตรวจสอบ สื่ออย่างต่อเนื่อง - วารสารบางเล่ม ต้องบอกรับเป็น

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

องค์กรเครือข่าย จิตอาสา	บทบาทขององค์กร	ประเด็นการ ตรวจสอบ	จุดแข็ง	จุดอ่อน
			เครือข่าย ที่ง่ายผ่าน การสมัครผ่านเว็บไซต์	สมาชิกซึ่งราคา ค่อนข้างสูง ทำให้ องค์ความรู้ที่มีอยู่ ไม่สามารถ กระจายได้ถึง ผู้สนใจ
๓. The Media Development Foundation	- การวิจัยด้านสื่อ - การส่งเสริมสื่อมวลชนให้ ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน - การตรวจสอบสื่อและ โฆษณา	- สิทธิมนุษยชน - โฆษณา - กลุ่มน้อย เชื้อชาติ - ศาสนา - ความเท่า เทียมทางเพศ	- การมีเครือข่ายที่ หลากหลายและเป็น องค์กรมืออาชีพ ด้านการตรวจสอบสื่อ และการพัฒนาสื่อ - การดำเนินกิจกรรมที่ ค่อนข้างหลากหลาย - การดำเนินการโดย สื่อมวลชนมืออาชีพ ทำให้เข้าใจบริบททั้งใน เชิงการตรวจสอบและ การพัฒนาสื่อ ควบคู่กันไป	- งบประมาณ หลักยังคงมาจาก การบริจาค ทำให้ แนวโน้มความ ยั่งยืนในอนาคตไม่ แน่นอน
๔. Media Monitoring Project of Concordia University	- การเฝ้าระวังและตรวจสอบ การโจมตีและการสังหารหมู่ ในพื้นที่เสี่ยง	- การโจมตี และการ สังหารหมู่ใน พื้นที่เสี่ยง	- การเฝ้าระวังและราย สัปดาห์แยกตาม ประเทศ - การทำงานร่วมกับ เครือข่ายจำนวนมาก ในหลายประเทศ	- มีลักษณะเป็น โครงการ งบประมาณได้ จากการบริจาค ซึ่งมีแนวโน้มจะไม่ ยั่งยืน
๕. Media Monitoring Africa	- การเฝ้าระวังและประเมินสื่อ - การวิเคราะห์เนื้อหาสื่อ ต่างๆ เชิงลึก	สื่อที่ไม่ เหมาะสม ทุกประเด็น	- การทำงานร่วมกับ เครือข่ายจำนวนมาก ในหลายประเทศ	- มีลักษณะเป็น โครงการ งบประมาณได้

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

องค์กรเครือข่าย จิตอาสาฯ	บทบาทขององค์กร	ประเด็นการ ตรวจสอบ	จุดแข็ง	จุดอ่อน
	- การทำวิจัยและเผยแพร่ ผลการวิจัย		โดยเฉพาะเครือข่าย สื่อมวลชนและ อุตสาหกรรมสื่อ - การมีผลงานเป็น รูปธรรมที่ได้รับ การยอมรับ - การใช้สื่อสังคม ออนไลน์เป็นตัว เชื่อมโยงเครือข่าย และประชาชน - การใช้เครื่องมือ ออนไลน์ต่างๆ เป็น เครื่องมือในการ ทำงานและสื่อสาร ของเครือข่าย	จากการบริจาค ซึ่ง มีแนวโน้ม จะไม่ ยั่งยืน

๔.๑.๓) การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

ตารางที่ ๔.๓ การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

แนวปฏิบัติที่ดี	องค์กรในประเทศไทย	องค์กรในต่างประเทศ	ประเด็นที่ กสทช. สามารถนำมาประยุกต์ใช้
๑. การเกิดจากการมีสนับสนุนของกฎหมาย	- คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน - สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย - เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ - มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา - สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน	- Media Monitoring Project of Zimbabwe - The World Association for Christian Communication - The Media Development Foundation - Media Monitoring Project of Concordia University - Media Monitoring Africa	- การมีประเด็นกฎหมายที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหา เป็นจุดเริ่มต้นของการที่รัฐเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับสื่อ - ส่วนใหญ่เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นเอง - หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับสื่อสามารถสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนสามารถดำเนินการร่วมกันกับองค์กรวิชาชีพสื่อ

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

แนวปฏิบัติที่ดี	องค์กรในประเทศไทย	องค์กรในต่างประเทศ	ประเด็นที่ กสทช. สามารถนำมาประยุกต์ใช้
๒ การมีเครือข่ายด้านสื่อมวลชน/ สหวิชาชีพ	- คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน - สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย - เครือข่ายครอบครัวผ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ - มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา - สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน	- Media Monitoring Project of Zimbabwe - The World Association for Christian Communication - The Media Development Foundation - Media Monitoring Project of Concordia University - Media Monitoring Africa	เครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ทุกองค์กรมีการดำเนินการผ่านเครือข่าย ซึ่งมีทั้งเครือข่ายวิชาชีพสื่อมวลชน เครือข่ายสหวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้มิติการตรวจสอบมีความหลากหลายและลุ่มลึกในการทำ ความเข้าใจกับประเด็นที่ตรวจสอบ รวมไปถึงเครือข่ายในประเทศและต่างประเทศ
๓. ความยั่งยืนขององค์กร	- คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน - สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- Media Monitoring Project of Zimbabwe - The World Association for Christian Communication - The Media Development Foundation - Media Monitoring Project of Concordia University - Media Monitoring Africa	องค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยส่วนใหญ่ (รวมถึงองค์กรอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้คัดเลือกมาศึกษา) ดำเนินการในลักษณะโครงการ ทำให้ขาดความยั่งยืน เนื่องจากการรับทุนวิจัยระยะสั้นจำนวน ๑-๒ ปี เมื่อหมดระยะเวลาการรับทุนโครงการจะหยุดการดำเนินการไป แตกต่างจากการรวมกลุ่มในลักษณะสภาวิชาชีพหรือมูลนิธิที่มีลักษณะสหสาขาวิชาชีพจะทำให้มีความยั่งยืนมากกว่า ซึ่งแตกต่าง

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

แนวปฏิบัติที่ดี	องค์กรในประเทศไทย	องค์กรในต่างประเทศ	ประเด็นที่ กสทช. สามารถนำมาประยุกต์ใช้
			จากองค์กรภาคประชาชน ที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศ ที่มีเครือข่ายเข้มแข็งและมีรูปแบบการรับบริจาคที่ชัดเจน ทำให้มีความความยั่งยืนขององค์กรมากกว่าเห็นได้จากระยะเวลาการจัดตั้งองค์กรจะค่อนข้างยาวนาน
๔. การเกิดจากการมีสนับสนุนของกฎหมาย	- คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน - สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย - เครือข่ายครอบครัวเผ่าละวังและสร้างสรรค์สื่อ - มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา - สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน	- Media Monitoring Project of Zimbabwe - The World Association for Christian Communication - The Media Development Foundation - Media Monitoring Project of Concordia University - Media Monitoring Africa	การมีประเด็นกฎหมายที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชน ที่ทำการตรวจสอบเนื้อหา เป็นจุดเริ่มต้นของการที่รัฐเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับสื่อ
๕. การมีช่องทาง/การรายงานที่สม่ำเสมอ	- สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย - สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน	- Media Monitoring Project of Zimbabwe - The World Association for Christian Communication - The Media Development Foundation	องค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีเว็บไซต์สำหรับรายงานช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน และระบุพันธกิจและประเด็นที่

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

แนวปฏิบัติที่ดี	องค์กรในประเทศไทย	องค์กรในต่างประเทศ	ประเด็นที่ กสทช. สามารถนำมาประยุกต์ใช้
		- Media Monitoring Project of Concordia University - Media Monitoring Africa	ตรวจสอบก่อนข้างชัดเจนกว่าองค์กรในประเทศไทย
๖. การมีประเด็นที่ชัดเจนในการตรวจสอบสื่อ	- คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน - สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย - เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ - มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา - สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน	- Media Monitoring Project of Zimbabwe - The World Association for Christian Communication - The Media Development Foundation - Media Monitoring Project of Concordia University - Media Monitoring Africa	การจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีทั้งการตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสมทุกประเภท และการระบุขอบข่ายประเด็นการตรวจสอบที่ชัดเจน
๗. บทบาทอื่นๆขององค์กร	- คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน - สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย - เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ - มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา - สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน	- Media Monitoring Project of Zimbabwe - The World Association for Christian Communication - The Media Development Foundation - Media Monitoring Project of Concordia University - Media Monitoring Africa	องค์กรภาคประชาชน ที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในและต่างประเทศจะมีบทบาทอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในมิติการสื่อสารและมิติอื่นๆ การทำวิจัยและศึกษาเชิงลึก การฝึกอบรมและพัฒนาเครือข่าย การให้ความรู้ในด้านสื่อแก่ประชาชนในวงกว้าง

บทสรุป : ความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์กฎหมายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศชิลี และการวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในประเทศไทย ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน และต่างประเทศ ได้แก่ Media Monitoring Project of Zimbabwe The World Association for Christian Communication The Media Development Foundation Media Monitoring Project of Concordia University และ Media Monitoring Africa พบว่า

๑. การที่ประเทศไทยมีประเด็นกฎหมายที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหา เป็นจุดเริ่มต้นของการที่รัฐเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับสื่อ โดยองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนส่วนใหญ่เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นเอง ดังนั้น กสทช. ที่ทำหน้าที่กำกับสื่อสามารถสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย ด้วยการดำเนินการร่วมกันกับองค์กรวิชาชีพสื่อ

๒. เครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศทุกองค์กรมีการดำเนินการผ่านเครือข่าย ซึ่งมีทั้งเครือข่ายวิชาชีพสื่อมวลชน เครือข่ายสหวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยให้มิติการตรวจสอบมีความหลากหลายและลุ่มลึกในการทำความเข้าใจกับประเด็นที่ตรวจสอบ รวมไปถึงเครือข่ายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น กสทช. สามารถเป็นองค์กรกลางในดูแล สนับสนุนและประสานเครือข่ายให้กับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยทั้งเครือข่ายวิชาชีพสื่อและสหวิชาชีพ ในประเทศ และต่างประเทศ รวมถึงเครือข่ายประชาชนในแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย รวมถึงมีการบูรณาการให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน หากจะมีการรับบริจาคก็ควรมีรูปแบบ

การรับบริจาคที่ชัดเจน เพื่อให้แตกต่างจากองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ผ่านมาที่รับทุนโครงการวิจัย

๓. องค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ในต่างประเทศส่วนใหญ่ จะมีเว็บไซต์สำหรับรายงาน ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน และระบุพันธกิจและประเด็นที่ตรวจสอบค่อนข้างชัดเจน ดังนั้น กสทช. สามารถจัดทำเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการรวบรวมองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย ให้มารวมตัวกัน และเป็นกลไกในการรับเรื่องร้องเรียนเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

๔. องค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีทั้งการตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสมทุกประเภท มีการระบุขอบข่ายประเด็นการตรวจสอบที่ชัดเจน องค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในและต่างประเทศจะมีบทบาทอื่นๆ ด้วย ดังนั้น กสทช. ควรมีการสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ ในประเทศไทย โดยมีการจัดประเภทประเด็นการตรวจสอบให้ชัดเจน และระบุบทบาทขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาให้ชัดเจน รวมถึงอาจมีการเพิ่มบทบาท การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย การสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์มีการทำวิจัยและศึกษาเชิงลึก การฝึกอบรมและพัฒนาเครือข่ายทั้งที่องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์จัดเองหรือ กสทช. ดำเนินการให้ และการให้ความรู้ในด้านสื่อแก่ประชาชนในวงกว้างผ่านทางเว็บไซต์หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

๔.๒ ผลการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จะนำเสนอใน ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) รายงานการรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย และ ๒) การจัดทำเว็บไซต์ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และคู่มือการใช้งานฐานข้อมูลฯ

๔.๒.๑ การรวบรวมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

จากการศึกษาและสืบค้นเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั่วประเทศ พบว่า ในประเทศไทยยังไม่มีเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ทำหน้าที่เต็มรูปแบบในด้านตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงยังไม่มีลักษณะการรวมของกลุ่มบุคคลทั้งในระดับประชาชน นักวิชาการ และ สมาชิกวิชาชีพ สื่อมวลชนที่เป็นไปด้วยความสมัครใจ การมีแกนนำและสมาชิกที่เข้มแข็ง มีสัมพันธ์ภาพที่ดี มีการแลกเปลี่ยนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงมีความเป็นอิสระซึ่งกันและกัน โดยร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นและวางแนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรเครือข่าย การแบ่งปัน ทรัพยากรและใช้ องค์ความรู้ที่มีอยู่ของสมาชิกทุกกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง สมาชิกขององค์กรเครือข่ายอย่างเป็นพลวัตร มีการสื่อสาร เครือข่ายสามารถสื่อสารระหว่างเครือข่ายกับ สมาชิกได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว การทำกิจกรรมด้วยตนเองสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมถึงการระบบ การติดตามและประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ทั้งในเชิงเนื้อหาที่เหมาะสมกับประชาชนทุกเพศทุกวัย ซึ่งลักษณะข้างต้นเป็นลักษณะขององค์กร เครือข่ายจิตอาสาที่ต้องการสร้างขึ้นสำหรับการดำเนินการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและ โทรทัศน์

จากการสืบค้นพบเพียงองค์กร ๔ องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและ โทรทัศน์ และเป็นเพียงการตรวจสอบในบางประเด็น โดยสามารถแบ่งองค์กรที่มีอยู่ในปัจจุบันออกเป็น ๓ ประเภท อย่างไรก็ตามในอนาคต องค์กรเหล่านี้สามารถทำงานร่วมกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่

๑) องค์กรที่ไม่ได้เป็นจิตอาสาที่ทำหน้าที่หลักในการเฝ้าระวังและตรวจสอบสื่อ แต่เกิดจากการรวมตัวเครือข่ายประชาสังคม เป็นไปในลักษณะของการรับเรื่องร้องเรียนและมีช่องทางให้แจ้งเตือน สื่อที่ไม่เหมาะสมและเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค มากกว่าการตรวจสอบสื่อ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านอาหาร และยา หรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ คณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชนที่มีกลไกการรับเรื่องร้องเรียนผู้บริโภคด้านสื่อที่ไม่เหมาะสม โดยเชื่อม ระหว่างผู้บริโภคกับสื่อมวลชน

๒) การทำงานร่วมกันของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่เน้นการกำกับดูแลวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ และมีบทบาทเพียงบางส่วนในการตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสม หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อสื่อที่ไม่เหมาะสม

๓) กลุ่มที่เรียกองค์กรของตนเองว่าเครือข่าย แต่ไม่ได้มีการสร้างเครือข่าย เป็นเพียงการทำงานในลักษณะโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ เช่น ๑) เครือข่ายครอบครัว เฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ ที่มีการกำกับดูแลสื่อสำหรับครอบครัว โดยมีศูนย์รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการเผยแพร่สื่อที่ไม่เหมาะสม และพัฒนาเป็นโครงการเครือข่ายศูนย์รับแจ้งและติดตามผ่านช่องทางระบบสื่อออนไลน์ และโซเชียลมีเดีย เพื่อการส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์และป้องปรามสื่อที่ไม่ปลอดภัย (ศสป.) ที่มีช่องทางขจัดสื่อร้ายโดยให้กตรายงานสื่อผ่านเว็บไซต์ <https://www.mediafunfacts.in.th/report-bad-web> ๒) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชนที่เน้นการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ และมีการจัดทำช่องทางในการรายงานสื่อที่ไม่เหมาะสมกับเด็กผ่านเว็บไซต์ <http://cclickthailand.com> อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมโดยอิงกับแหล่งทุนจะขาดความยั่งยืนในระยะยาว

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาครั้งนี้ เน้นไปที่การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ในการสร้างเครือข่ายจิตอาสาและการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งได้มีผู้เข้าร่วมทั้งจากนักวิชาการวิชาชีพสื่อมวลชนและภาคประชาชนสนใจเข้าร่วมจากทุกภูมิภาคๆ ละ ๖๐ คน ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉยเหนือ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ได้แก่ รวมทั้งสิ้น ๓๐๐ คน (รายละเอียดตามภาคผนวก ก) และได้บรรจุเครือข่ายจิตอาสาและการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๓๐๐ คน ไว้ในฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ผ่านระบบเว็บไซต์แล้ว ซึ่งจะได้มีการกล่าวถึงฐานข้อมูลในผลการศึกษาลงต่อไป

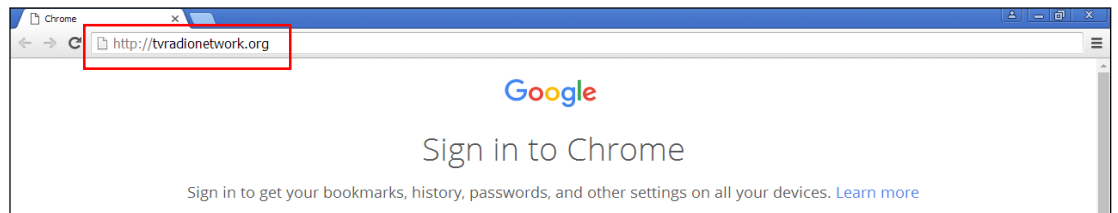
๔.๒.๒ การจัดทำเว็บไซต์ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และคู่มือการใช้ฐานข้อมูลฯ

การใช้งานฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สำหรับเจ้าหน้าที่ Admin ของหน่วยงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบใช้ในการดูแล และดำเนินการเว็บไซต์ดังกล่าว สามารถใช้งานได้ตั้งขั้นตอนต่อไป

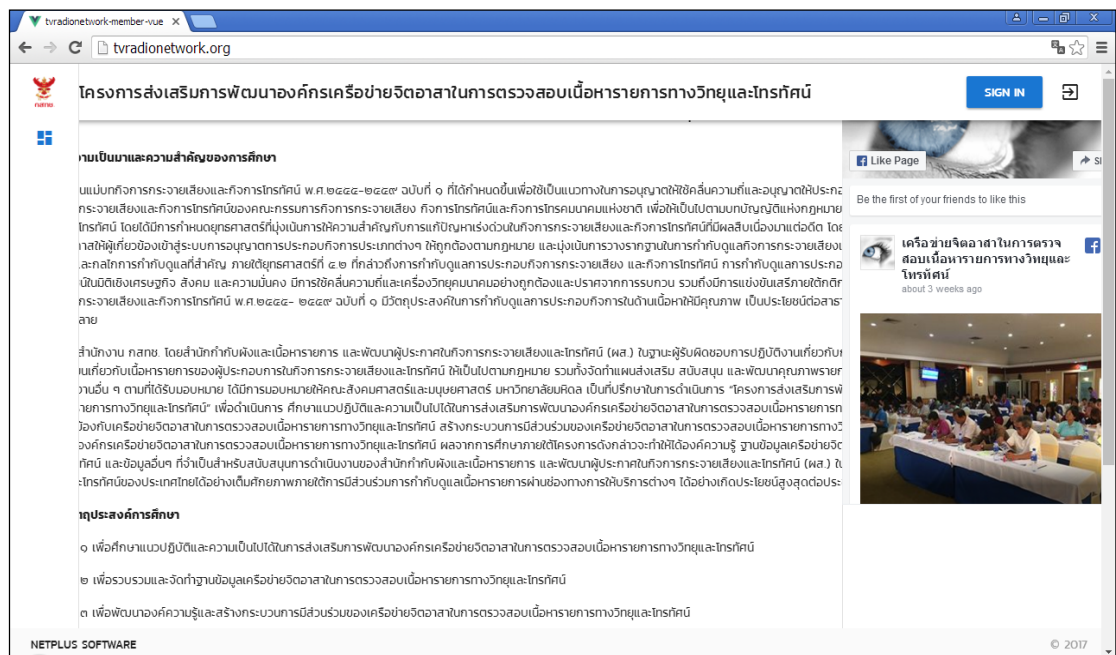
โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ขั้นตอนการใช้งานเว็บไซต์

๑. เจ้าหน้าที่เปิด Internet Explorer ระบุ <http://tvradionetwork.org> จากนั้น กดปุ่ม Enter ดังรูป

๒. ระบบงานแสดงจอภาพหลักของโครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งแสดงข้อมูลความเป็นมาของโครงการความสำคัญของการศึกษา วัตถุประสงค์การศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ ดังรูป

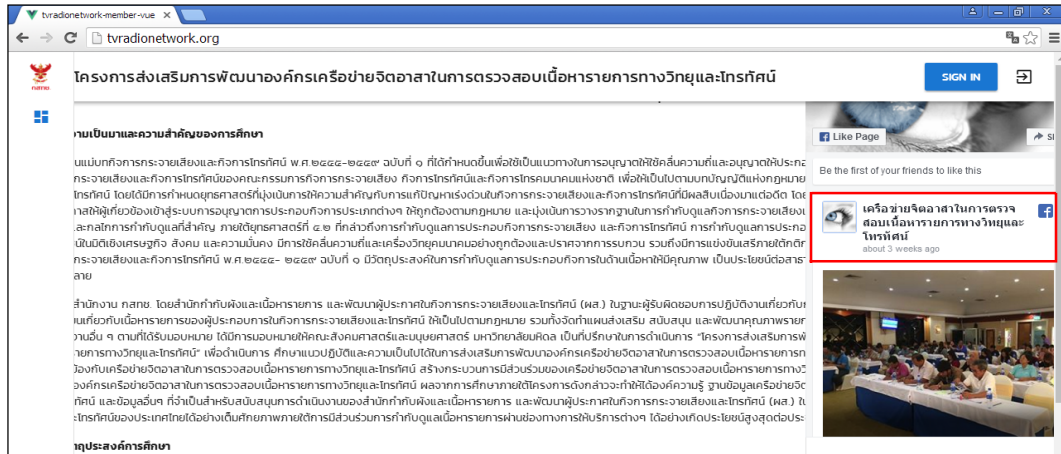

หมายเหตุ

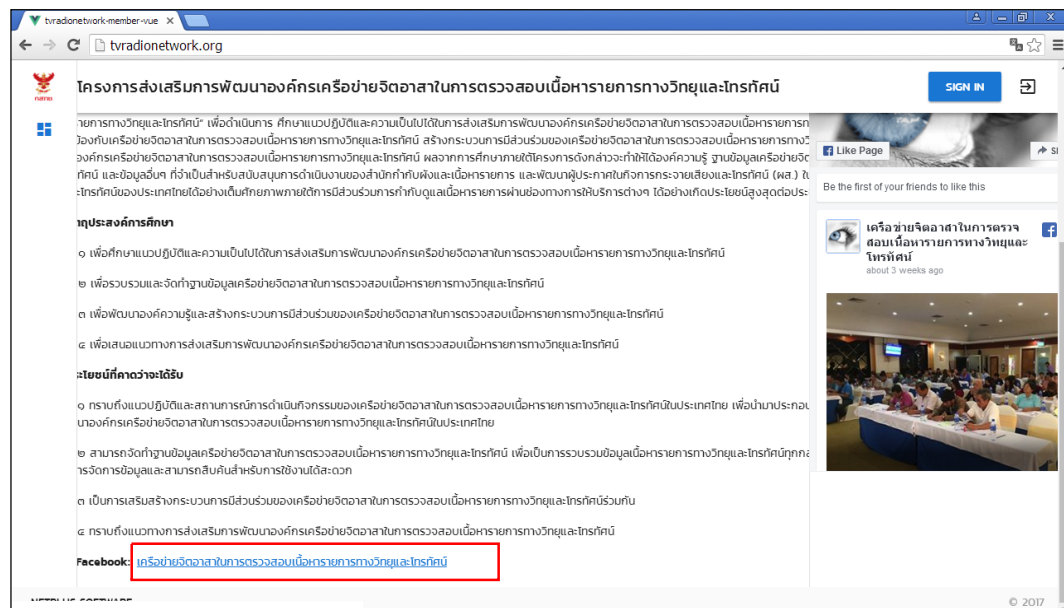
ที่จอภาพนี้ เจ้าหน้าที่สามารถคลิก Hyperlink ไปที่ Page Facebook : เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ดังนี้

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

- ด้านขวาของจอภาพดังรูป

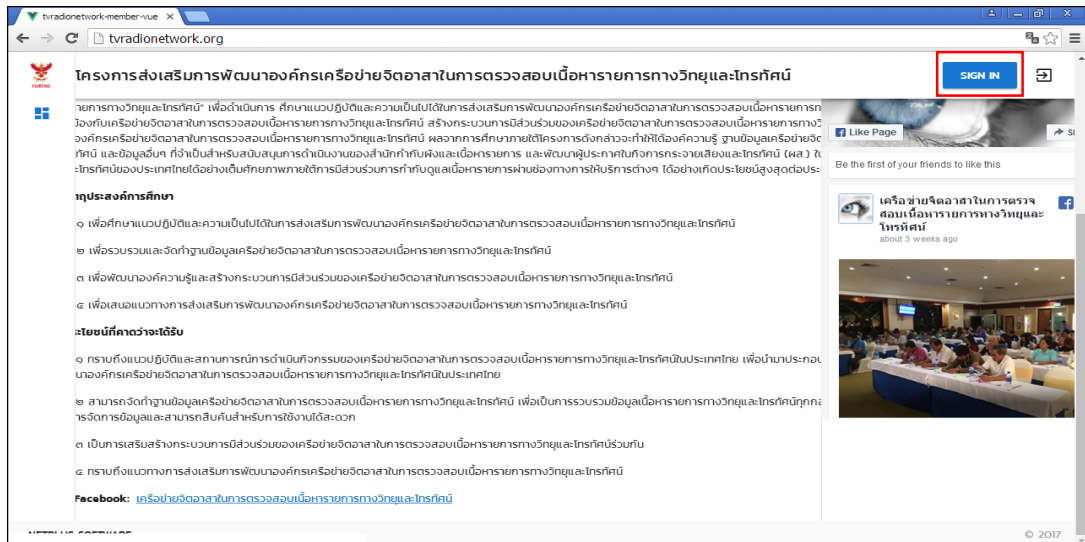

- ส่วนด้านล่างของจอภาพดังรูป

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๓. ให้เจ้าหน้าที่คลิก **SIGN IN** เพื่อ Login สำหรับการเข้าถึงฐานข้อมูล ดังรูป

๔. ระบบงานแสดงจอภาพ SIGN IN ให้เจ้าหน้าที่ระบุ Username และ Password จากนั้นคลิก **SIGN IN** ดังรูป

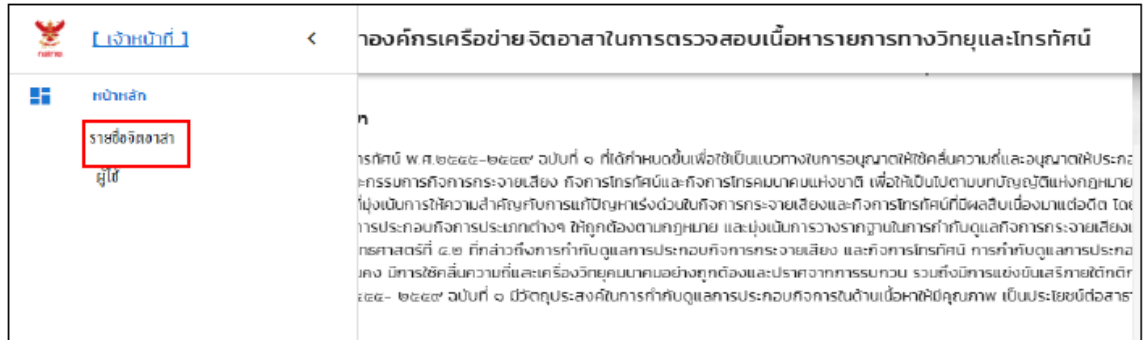
A screenshot of a login form titled '[สมาชิกจิตอาสา]' (Volunteer Member). At the top center is the Royal Arms of Thailand and the text 'กสทช.' (NTSC). The form contains two input fields: 'Username' with the text 'admin' and a user icon, and 'Enter your password' with a masked password '*****', a password strength indicator 'At least 8 characters', and a visibility toggle icon. A blue 'SIGN IN' button is positioned below the password field. At the bottom of the form, there are two links: '← กลับสู่หน้าหลัก' (Return to Home) on the left and 'ลิ้งรหัสผ่าน' (Forgot Password) on the right.

หมายเหตุ

- Username ได้แก่ “admin” และ Password ได้แก่ “1qaz2wsx”
- กรณีระบุ Username และ Password ไม่ถูกต้อง ระบบงานแสดงข้อความแจ้งให้ทราบ “ล็อกอินไม่สำเร็จ กรุณาตรวจสอบชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านอีกครั้ง”
- กรณีต้องการกลับสู่จอภาพหลักของโครงการ คลิก **← กลับสู่หน้าหลัก**

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๕. ระบบงานแสดงจอภาพสำหรับการเข้าถึงฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สำหรับเจ้าหน้าที่ Admin คลิก รายชื่อจิตอาสา ดังรูป

๖. ระบบงานแสดงจอภาพเพื่อให้สอบถามข้อมูลผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ดังรูป

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์								
SIGN IN								
ชื่อ ↑	ชื่อเล่น	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	อีเมล	โทรศัพท์	ไลน์	รูปภาพ
นางสาว กชพร สติชัยนันท์	จอย	23	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kotchapan.st@gmail.com	087-4791433		✓
นางสาว กนกวรรณ นิลประทีป	กนกวรรณ	21	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kanokwan.nilpra@gmail.com	082-4282455		✓
นางสาว กนกวรรณ สายเพชร	เบน	22	ปริญญาตรี	นักศึกษา	bensaipet@gmail.com	063-8399365	bensaipet	✓
นางสาว กมลรัตน์ อารินทร์	แมม	22	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kamonratarr@cru.ac.th	094-8648237		✓
นางสาว ทรุณยา ศรีพน	หงส์	25	มัธยมศึกษา			064-5974087		✓
นางสาว กฤษณา สากุล	หญิง	19	ปริญญาตรี	นักศึกษา		096-9294932	yungying5654	✓
นาง กฤษณิ บำรุงดี	วัน	38	ปวช.	พนักงานประจำ	krissanee43@gmail.com	094-9109574	094-9109574	✓
นางสาว กฤษณาวิทย์ ชัยวงศ์	กิ๊กกิ๊ก	19	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kikkoo86@gmail.com	098-7589622	eii_kookkik10	✓
นาย กวีชัย คล้ายอุดม	เอก	43	มัธยมศึกษา	รับจ้าง		061-2267914		✓
นางสาว กัญชพร สิกานุกร	คิว	18	ปริญญาตรี	นักศึกษา	deweiz286@gmail.com	080-654437	dew_254322	✓

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๗. ระบบงานแบ่งการแสดงผลข้อมูลในจอภาพออกเป็น ๕ ส่วน ดังรูป

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

1

2

3

27

28

29

4

5

ชื่อ ↑	ชื่อเล่น	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	อีเมล	โทรศัพท์	ไลน์	รูปภาพ
นางสาว ทวีพร สม สิริธนาภรณ์	จอย	23	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kotchapanst@gmail.com	087-4791433		✓
นางสาว ทนกรรณ นิลประทีป ปรีญา	ทาร์ต	21	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kanokwan.nilpr@gmail.com	082-4282455		✓
นางสาว ทนกรรณ สายเพชร	เบน	22	ปริญญาตรี	นักศึกษา	bensaipet@gmail.com	063-8399365	bensaipet	✓
นางสาว ทนกรรณ จาธิกร	เบน	22	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kamonratarr@orn.ac.th	094-8548237		✓
นางสาว ทฤษฎา ศิริณ	หงส์	25	ปริญญาตรี	พนักงาน		064-5974087		✓
นางสาว ทฤษฎา สาคู	หญิง	19	ปริญญาตรี	นักศึกษา		096-9294332	yungying5654	✓
นาง ทนกรรณ นังชาติ	วัน	30	ปวช.	พนักงาน	krissanee43@gmail.com	094-9109574	094-9109574	✓
นางสาว ทนกรรณ ชัย ชัย	กิ๊ก	19	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kikkoo86@gmail.com	098-7599622	ai_kookkik10	✓
นาย ทวีติ กลิ่นจตุร	เดช	43	ปริญญาตรี	รับจ้าง		081-2267914		✓
นางสาว ทนกรรณ สิริบุตร	ดิว	18	ปริญญาตรี	นักศึกษา	dewei2286@gmail.com	080-0596337	dew_254322	✓

ส่วนที่ ① ใช้ระบุเงื่อนไขในการค้นหาข้อมูลผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา มีขั้นตอนการค้นหา ดังนี้

๗.๑ ระบุข้อมูลที่ต้องการใช้เป็นเงื่อนไขในการค้นหา เช่น ชื่อนามสกุลชื่อเล่น ระดับ – การศึกษา อาชีพ we-mail และ ID Line ดังรูป

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กวดิ

ชื่อ ↑

ชื่อเล่น

อายุ

การศึกษา

อาชีพ

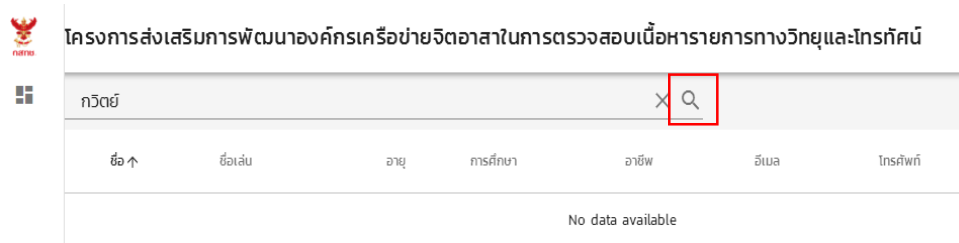
อีเมล

โทรศัพท์

No data available

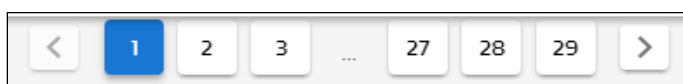
โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๗.๒ เมื่อระบุข้อมูลที่ใช้ในการค้นหาแล้ว คลิก ดังรูป

๗.๓ ระบบงานแสดงผลการค้นหาตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ระบุ สามารถศึกษารายละเอียดข้อมูลที่แสดงในส่วนที่ ②

ส่วนที่ ② ระบบงานแสดงหน้าปัจจุบันที่แสดงข้อมูลผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา ดังรูป

- เจ้าหน้าที่สามารถคลิกเลือกเลขหน้าที่ต้องการ หรือ คลิก เพื่อเปิดหน้าถัดไป หรือคลิก เพื่อเปิดย้อนกลับหน้าที่ผ่านมา

ส่วนที่ ③ ระบบงานแสดงข้อมูลผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา ดังรูป

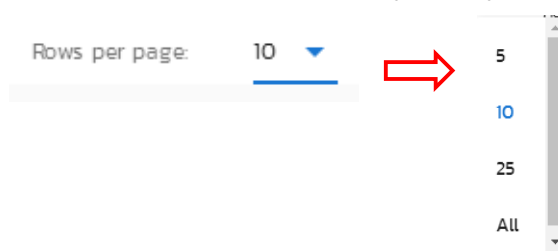
ชื่อ ↑	ชื่อเล่น	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	อีเมล	โทรศัพท์	ไลน์	รูปภาพ
นางสาว กยพวรรณ สิริชญาณัน	จอย	23	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kotchapan.st@gmail.com	087-4791433		✓
นางสาว กนกวรรณ นิลประทีป ปรีชา	การ์ตูน	21	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kanokwan.nilpra@gmail.com	082-4282455		✓
นางสาว กนกวรรณ สายเพชร	เบน	22	ปริญญาตรี	นักศึกษา	bensaipet@gmail.com	063-8399365	bensaipet	✓
นางสาว กมลรัตน์ อารินกร	เนย	22	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kamonrat.arr@rru.ac.th	094-8648237		✓
นางสาว กรอุษา ศรีบุญ	หงส์	25	มัธยมศึกษา			064-5974087		✓
นางสาว กฤษณา สากุล	หญิง	19	ปริญญาตรี	นักศึกษา		096-9294932	yungying5654	✓
นาง กฤษณี ปางชาติ	วัน	38	บวช	พนักงานประจำ	krissanee43@gmail.com	094-9109574	094-9109574	✓
นางสาว กฤษดาวิชัย ช้วยกำลัง	กิ๊กกิ๊ก	19	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kikkoo85@gmail.com	098-7589622	ei_kookkik10	✓
นางสาว กวีตย์ คล้ายอุดม	เอก	43	มัธยมศึกษา	รับจ้าง		061-2267914		✓

ข้อมูลที่ระบบงานแสดง ดังรูป

Column	ข้อมูลที่ระบบงานแสดง
ชื่อ	ชื่อและนามสกุลของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา
ชื่อเล่น	ชื่อเล่นของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา
อายุ	อายุของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา
การศึกษา	ระดับการศึกษาของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา
อาชีพ	อาชีพของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา
อีเมล	e-mail ของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา
โทรศัพท์	เบอร์ติดต่อของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา
ไลน์	ID Line ของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา
รูปภาพ	แสดงข้อมูลแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้ - ☒ หมายถึง มีรูปถ่ายของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา - ☐ หมายถึง ไม่มีรูปถ่ายของผู้ที่สมัครเป็นจิตอาสา

ส่วนที่ ④ ระบบงานแสดงจำนวนของข้อมูลผู้สมัครเป็นจิตอาสาที่แสดงให้ต่อ ๑ จอภาพ

- เจ้าหน้าที่สามารถคลิก ☒ เลือกการแสดงผลข้อมูลได้ ดังรูป

ส่วนที่ ⑤ ระบบงานแสดงข้อมูลลำดับที่ของข้อมูลผู้สมัครเป็นจิตอาสาที่แสดงในจอภาพนี้ดังรูป

1 ถึง 10 ของทั้งหมด 287

- เจ้าหน้าที่สามารถคลิก > เพื่อเปิดหน้าถัดไป หรือคลิก < เพื่อเปิดย้อนกลับหน้าที่ผ่านมา

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๘. เจ้าหน้าที่คลิกเลือกข้อมูลจิตอาสาที่ต้องการ ระบบงานแสดงข้อมูลและรูปถ่ายผู้สมัครเป็นจิตอาสา ดังรูป

นางสาว กยวรรณ สิริชญาณิ์	จอย	23	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kotchapan.st@gmail.com	087-4791433	✓	
นางสาว กนกวรรณ นิลประทีป ปรีชา	การ์ตูน	21	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kanokwan.nilpra@gmail.com	082-4282455	✓	
นางสาว กนกวรรณ สายเพชร	เบญ	22	ปริญญาตรี	นักศึกษา	bensaipet@gmail.com	063-8399365	bensaipet	✓
นางสาว กมลรัตน์ อารินทร์	เนย	22	ปริญญาตรี	นักศึกษา	kamonrat.arry@ccru.ac.th	094-8648237		✓

นางสาว กรอุษา ศิริ

✕ ข้อมูลสมาชิก

ตำแหน่ง

นางสาว

ชื่อ

กยวรรณ

นามสกุล

สิริชญาณิ์

ชื่อเล่น

จอย

อายุ

23

อีเมล

kotchapan.st@gmail.com

โทรศัพท์

087-4791433

ไลน์

วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี

อาชีพ

นักศึกษา

สไลด์แบบ

ที่อยู่

เลขที่

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๙. กรณีเจ้าหน้าที่ Admin ต้องการเปลี่ยนรหัสผ่าน (Password) ขั้นตอน ดังนี้

๙.๑ คลิก ADMIN ดังรูป

≡

โครงการ...

 ADMIN

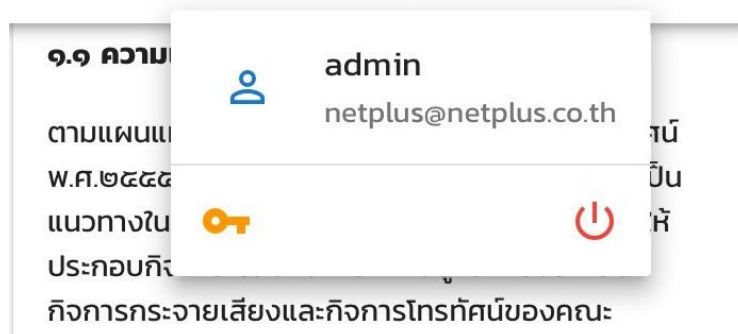

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ตามแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙ ฉบับที่ ๑ ที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็น

แนวทางการกระจายเสียงวิทยุให้มีความเป็นธรรมและ...

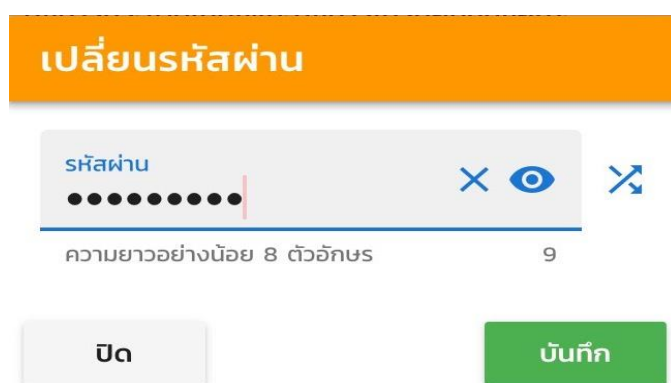
๙.๒ ที่จอภาพ Admin ให้คลิก ดังรูป

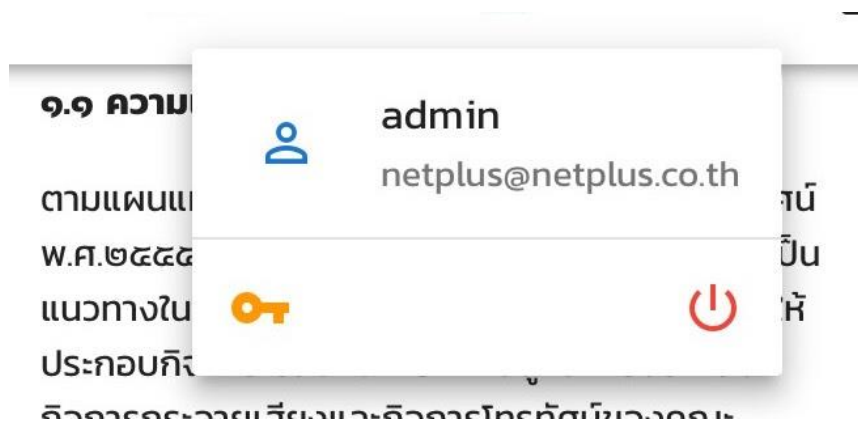
๙.๓ ระบบงานแสดงจอภาพเปลี่ยนรหัสผ่าน ให้เจ้าหน้าที่ระบุรหัสผ่านใหม่ จากนั้นคลิก

บันทึก

ดังรูป

๑๐. กรณีเจ้าหน้าที่ Admin ต้องการออกจากจอภาพการใช้งานข้อมูลจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต ให้คลิก เพื่อ Log off ดังรูป

๔.๓ ผลการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ในส่วนของการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์จะประกอบด้วยดำเนินการใน ๓ ส่วน ได้แก่ ๑) การสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ทุกกลุ่มในประเทศไทย ๒) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์และรายงานสรุปจากการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับเครือข่ายจิตอาสาทุกภูมิภาค ในด้านความพึงพอใจ และผลการประเมินความรู้ด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และ ๓) รายงานสรุปองค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

๔.๓.๑ การสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย

การสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย จากผู้ที่ตอบรับการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ของเครือข่าย จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๓๐๐ คน จากทุกภูมิภาค มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สมาชิกเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๓๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และค่าร้อยละ (Percentage) ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๔ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = ๓๐๐)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๙๒	๓๐.๕๐
หญิง	๒๐๘	๖๙.๕๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๙๕	๓๑.๗๐
๒๑ - ๓๐ ปี	๑๑๔	๓๗.๘๐
๓๑ - ๔๐ ปี	๒๔	๘.๑๐
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๔	๔.๖๐
๕๑ ปีขึ้นไป	๕๓	๑๗.๘๐
๓. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๙๐	๓๐.๑๐
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	๒๐๕	๖๘.๓๐
ปริญญาโท	๕	๑.๕๐
๔. อาชีพ		
รับราชการ	๕	๑.๕๐
เจ้าของกิจการ / ธุรกิจส่วนตัว	๓๒	๑๐.๘๐
พนักงาน / ลูกจ้าง	๔๑	๑๓.๕๐
นักเรียน/นักศึกษา	๑๙๘	๖๖.๐๐
อื่น ๆ	๒๔	๘.๑๐

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
๕. ภูมิภาค		
ภาคเหนือ	๖๐	๒๐.๐๐
ภาคใต้	๖๐	๒๐.๐๐
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๖๐	๒๐.๐๐
ภาคกลาง	๖๐	๒๐.๐๐
กรุงเทพมหานคร	๖๐	๒๐.๐๐
๖. การเคยเป็นอาสาสมัครในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์		
เคย	๑๖	๕.๔๐
ไม่เคย	๒๘๔	๙๔.๖๐
๖. ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์		
สนใจ	๑๙๕	๖๔.๙๐
ไม่แน่ใจ	๙๔	๓๑.๓๐
ไม่สนใจ	๑๒	๓.๙๐

จากตารางที่ ๔.๔ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐๐ คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕๐ และกลุ่มตัวอย่างเพศชาย มีจำนวน ๙๒ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๐

ในด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ ๒๑ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘๐ รองลงมา มีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีจำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖๖ อายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘๐ อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ และอายุ ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๐ และ ตามลำดับ

ในด้านระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีจำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๓๐ รองลงมา มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑๐ ปริญญาโท มีจำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๐ ตามลำดับ

ในด้านอาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน ๑๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๐๐ รองลงมาคือ พนักงาน / ลูกจ้าง มีจำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๐ เจ้าของกิจการ / ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๐ ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น นักจัดรายการวิทยุ เป็นต้น มีจำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๐ และรับราชการ มีจำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๐ ตามลำดับ

ในด้านภูมิภาค พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างจากทุกภูมิภาคเท่าๆ กัน ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร จำนวนภูมิภาคละ ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นอาสาสมัครในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีจำนวน ๒๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๖๐ และเคยเป็นอาสาสมัครในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีเพียงจำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๐ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีจำนวนถึง ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๙๐ โดยมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนไม่แน่ใจว่าจะเข้ามามีส่วนร่วม ในการเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีจำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๐ และไม่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีจำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๐

๒) สำรวจความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒.๑) การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้านความรู้

ตารางที่ ๔.๕ ความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์
ด้านความรู้ (n = ๓๐๐)

ความต้องการในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาด้านความรู้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความต้องการ
๑. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพสื่อมวลชนและ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม	๓.๖๗	.๗๕	มาก
๒. เนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ	๔.๑๐	.๗๓	มาก
๓. กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๙๖	.๗๗	มาก
๔. บทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๘๖	.๗๑	มาก
๕. รูปแบบในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๙๘	.๗๐	มาก
๖. โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๗๓	.๗๑	มาก
๗. เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๖๔	.๗๙	มาก
๘. มาตรการและแนวทางในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๘๓	.๗๔	มาก
๙. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๘๗	.๗๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ จากการวิเคราะห์ผลการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ ด้านความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการด้านความรู้ ๓ อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ (Mean = ๔.๑๐) รองลงมาคือ รูปแบบในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ (Mean = ๓.๙๘) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ (Mean = ๓.๙๖) ตามลำดับ

๒.๒) การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้านทักษะ

ตารางที่ ๔.๖ ความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้านทักษะ (n = ๓๐๐)

ความต้องการในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา ด้านทักษะ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความต้องการ
๑. ความคิดสร้างสรรค์	๓.๘๐	.๗๒	มาก
๒. การคิดวิเคราะห์	๓.๘๑	.๗๕	มาก
๓. ความคิดเชิงบวก	๓.๙๔	.๗๒	มาก
๔. การทำงานเป็นทีม	๔.๒๐	.๗๗	มาก
๕. การสร้างเครือข่าย	๓.๙๖	.๗๔	มาก
๖. การวางแผนและการประสานงาน	๔.๐๘	.๗๕	มาก
๗. การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ	๓.๘๘	.๗๓	มาก
๘. การสืบเสาะหาข้อมูล	๓.๘๕	.๗๓	มาก
๙. การติดต่อสื่อสาร	๓.๙๕	.๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ จากการวิเคราะห์ผลการสำรวจความต้องการ ในการฝึกอบรม เพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ ด้านทักษะ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการด้านทักษะ ๓ อันดับแรก ได้แก่ การทำงานเป็นทีม (Mean = ๔.๒๐) รองลงมาคือ การวางแผนและการประสานงาน (Mean = ๔.๐๘) และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการสร้างเครือข่าย (Mean = ๓.๙๖) ตามลำดับ

๒.๓) การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้านรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม

ตารางที่ ๔.๗ ความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้านรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม (n = ๓๐๐)

ความต้องการในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา ด้านทักษะ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความต้องการ
๑. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์	๔.๑๘	.๗๙	มาก
๒. การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์	๓.๘๕	.๗๖	มาก
๓. การยกกรณีศึกษาประกอบการบรรยาย	๓.๙๙	.๘๒	มาก
๔. การฝึกปฏิบัติด้วยการจำลองสถานการณ์	๓.๘๓	.๗๓	มาก
๕. การแสดงบทบาทสมมติ	๓.๗๗	.๗๗	มาก
๖. การทำกิจกรรมกลุ่มและถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา	๔.๑๒	.๗๒	มาก
๗. การทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการระดมสมอง	๔.๐๙	.๗๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ จากการวิเคราะห์ผลการสำรวจความต้องการ ในการฝึกอบรม เพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ ด้านรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความต้องการด้านรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม ๓ อันดับแรก ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ (Mean = ๔.๑๘) รองลงมาคือ การทำกิจกรรมกลุ่มและถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา (Mean = ๔.๑๒) และการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการระดมสมอง (Mean = ๔.๐๙) ตามลำดับ

๔.๓.๒ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และรายงานสรุปจากการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับเครือข่ายจิตอาสาทุกภูมิภาคในด้านความพึงพอใจและผลการประเมินความรู้ด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ ได้พัฒนาขึ้นโดยนำผลการสำรวจความต้องการ ในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในด้าน ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม มาเป็นแนวทางในการพัฒนา เพื่อให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีลักษณะเป็นหลักสูตรที่เข้มข้น ที่ใช้เวลาในการฝึกอบรม ๑๘ ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการเรียนรู้หลัก ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) การกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ๔) รูปแบบและองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และ ๕) การสร้างเครือข่ายและภาวะผู้นำของจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ การพัฒนา ภาวะผู้นำและการสร้างเครือข่ายของจิตอาสา ในด้านวิธีการจัดฝึกอบรมได้มีการผสมผสานแนวทางการฝึกอบรมด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งการบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ การฝึกวิพากษ์กรณีศึกษา การทำกิจกรรมกลุ่ม และการระดมสมอง เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจทั้งในเชิงแนวคิดทฤษฎี และได้ลงมือฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองต่างๆ รวมถึงการทำเวิร์คชอปต่างๆ ประกอบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความเข้าใจและเห็นถึงแนวทางในการนำไปปฏิบัติจริงได้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑) ภาพรวมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ตารางที่ ๔.๘ ภาพรวมและกำหนดการของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วัน/ เวลา	รายละเอียดกิจกรรมการฝึกอบรม
วันที่ ๑	
๘.๐๐ – ๘.๓๐ น.	- แนะนำโครงการและวิทยากร - แนะนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมและพูดคุยถึงความคาดหวังจากการฝึกอบรม
๘.๓๐ - ๙.๐๐ น.	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ Ice – Breaking รู้จักเขารู้จักเรา (กิจกรรมสัตว์ ๔ ทิศ)
๙.๐๐ – ๑๑.๐๐ น.	การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ และการยกตัวอย่างกรณีศึกษา : การกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๑) เนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ ๒) รูปแบบ โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๓) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	การวิเคราะห์และถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น.	การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ ยบที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้กฎหมายและระเบียบ“ ”ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๑) กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) หลักเกณฑ์และมาตรการในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์
๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ จริยธรรมและจรรยาบรรณของ“ ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” ๑) ปัญหาด้านจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ๒) มาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วัน/ เวลา	รายละเอียดกิจกรรมการฝึกอบรม
๑๕.๐๐-๑๘.๐๐ น.	การนำเสนอแนวทางการกำกับเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๑) แบ่งกลุ่มย่อยระดมสมองผ่านการคิดเชิงระบบและคิดวิเคราะห์ (Systematic & Analytical Thinking) เกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อทางวิทยุและโทรทัศน์/ กฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแล/ แนวทางในการแก้ปัญหาในการกำกับดูแล ๒) แบ่งกลุ่มย่อยทำกิจกรรมผังมโนทัศน์ในการสรุปและเชื่อมโยงองค์ความรู้จากการฝึกอบรม ๓) การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามกลุ่ม (Collaborative Learning) ในลักษณะของการช่วยกันจัดทำคลิปวิดีโอเพื่อนำเสนอแนวทางการกำกับเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
วันที่ ๒	
๘.๐๐ - ๘.๑๕ น.	Check in ก่อนการเรียนรู้
๘.๑๕ - ๙.๑๕	กิจกรรมการนำเสนอคลิปวิดีโอแนวทางการกำกับเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พร้อมด้วยการวิพากษ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม
๙.๑๕ - ๑๐.๑๕	การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ ตอาสารูปแบบและองค์กรเครือข่าย “ภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์” ๑) บทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย ๓) รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศ ๔) บทบาทหน้าที่และแนวทางการทำงานของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
๑๐.๑๕-๑๒.๐๐	การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายและภาวะผู้นำของจิตอาสา “ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์” ๑) การบริหารจัดการเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) ภาวะผู้นำของเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุ และโทรทัศน์
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐	พักรับประทานอาหารกลางวัน

วัน/ เวลา	รายละเอียดกิจกรรมการฝึกอบรม
๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐	การเสริมสร้างภาวะผู้นำ ความผูกพันของจิตอาสา และการทำงานเป็นทีมของจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยการแบ่งกลุ่มย่อยทำกิจกรรมฐาน จำนวน ๔ ฐาน ฐานที่ ๑ รวมกันเราอยู่ (การทำงานเป็นทีม) ฐานที่ ๒ เปิดชิงพื้นที่ (การสื่อสาร) ฐานที่ ๓ ยิ่งสูงยิ่งหนาว (การบริหารจัดการ) ฐานที่ ๔ ซุปเปอร์ฮีโร่ (ภาวะผู้นำ)
๑๖.๐๐ – ๑๘.๐๐	การขยายผลเพื่อสร้างเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ในแต่ละภูมิภาค ๑) แบ่งกลุ่มย่อยถอดบทเรียนและสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมฐาน เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการผลิตรายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ๒) สรุปบทเรียน และการนำไปขยายผลในการสร้างเครือข่าย ประจำภูมิภาค เพื่อนำไปสู่การรวมกลุ่มในอนาคต

๑.๒) รายละเอียดหลักสูตรการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ประกอบด้วยประเด็นการเรียนรู้หลัก ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) การกำกับ
ดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์ที่ใช้
ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ
กระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ๔) รูปแบบ และองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชน ที่
ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และ ๕) การสร้างเครือข่ายและภาวะผู้นำของ
จิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีผสมผสานแนวทางการฝึกอบรมใช้
วิธีการที่หลากหลายทั้งการบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ การฝึกวิพากษ์กรณีศึกษา การทำกิจกรรมกลุ่ม
การระดมสมอง และการทำเวิร์คชอปประกอบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความเข้าใจ และเห็นถึง
แนวทางในการนำไปปฏิบัติจริงได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียดที่ประกอบด้วย ๑) ประเด็น
การเรียนรู้ ๒) จำนวนชั่วโมง ๓) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ๔) วิธีการฝึกอบรม ๕) สื่อการฝึกอบรม และ

อุปกรณ์ ๖) การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล ๗) เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้ และ ๘) เอกสารอ่านเพิ่มเติม โดยในส่วนท้ายของหลักสูตรจะมีแบบประเมินความพึงพอใจ และแบบวัดความรู้ ในการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สำหรับใช้ในการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยมีดังต่อไปนี้

๒.๑) ความรู้ด้านการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทาง วิทยุและโทรทัศน์ ด้านการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑. ประเด็นการเรียนรู้

การกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒. จำนวนชั่วโมง

การบรรยายจำนวน ๒ ชั่วโมง และการทำกิจกรรมกลุ่มและนำเสนอจำนวน ๒ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๓.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ ได้

๓.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายรูปแบบ โครงสร้างและกระบวนการใน การกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

๓.๓ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

๔. วิธีการฝึกอบรม

ชั้นนำ

แนะนำวิทยากร และอธิบายเกี่ยวกับเค้าโครงการโดยรวม

ชั้นสอน

การอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ รูปแบบ โครงสร้าง และกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ชั้นสรุป

สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรมประกอบการบรรยาย (๒ กิจกรรม)

กิจกรรมที่ ๑ รู้จักเขารู้จักเรา (กิจกรรมสัปดาห์ ๔ ทิศ)

กิจกรรมรู้จักเขารู้จักเรา (กิจกรรมสัปดาห์ ๔ ทิศ) เป็นกิจกรรมในช่วงเริ่มต้นที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม รู้จักตนเอง และรู้จักผู้เข้ารับการฝึกอบรมคนอื่นๆ กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทราบถึงบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำของตนเอง เข้าใจและเรียนรู้คนอื่นมากขึ้น และทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเองสามารถใช้จุดแข็งที่เป็นศักยภาพและค้นหาวิธีแก้ไขจุดอ่อนของตน

ผู้นำ ๔ ทิศเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชนเผ่าพื้นเมืองอเมริกัน และได้ประยุกต์ออกมาเป็นกระบวนการให้บุคคลเรียนรู้โดย จอร์จ เลกี และมีการถ่ายทอดมาสู่สมาชิกวิทยาลัย สถาบันขวัญเมือง ที่จังหวัดเชียงราย โดยทั้ง ๔ มีรายละเอียดดังนี้

๑. ทิศเหนือ (กระหิง) กระหิงเป็นสัตว์ที่มีลักษณะดุร้าย บุคคลที่มีบุคลิกภาพในทิศนี้ จะเป็นคนที่มีความมุ่งมั่น ใฝ่ความสำเร็จ เป็นผู้นำที่รักพวกพ้อง ไม่ชอบเห็นคนอ่อนแอหรือคนที่เสียเปรียบถูกรังแก จุดอ่อนของคน ที่มีบุคลิกกระหิง คือ มักจะเป็นคนใจร้อน ทำอะไรแล้วต้องการเห็นผลเร็ว ไม่ค่อยละเอียดรอบคอบ ความสำเร็จของกระหิงมักจะมองข้ามความรู้สึกของคนอื่น บางครั้งคำพูดของกระหิงอาจจะไปทำร้ายความรู้สึกของคนอื่น เพราะการรับรู้เรื่องอารมณ์ความรู้สึกของกระหิงค่อนข้างน้อย

๒. ทิศใต้ (หนู) หนูจะมีอารมณ์ความรู้สึกเป็นพื้นฐาน มีลักษณะใฝ่ความสัมพันธ์ และให้ความสำคัญกับการดูแลผู้อื่น คนที่มีบุคลิกแบบหนูจะให้ความสำคัญกับเรื่องความสัมพันธ์มากกว่าเรื่องงาน หนูจะใช้ใจในการเข้าไปสัมผัสหรือเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ หนูคิดว่าถ้าคนมีความ รัก ความสามัคคีกันภายในกลุ่มๆ นั้นจะทำอะไรก็สำเร็จ จุดอ่อนของหนูคือ การรับเอาอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่นมาเป็นอารมณ์ของตนเอง ทำให้หนูไม่เป็นตัวของตนเอง เพราะอารมณ์ของหนูจะคล้อยตามอารมณ์ของคน

รอบข้าง นอกจากนี้ หนูยังเป็นคนขี้กังวล ขี้เกรงใจ คิดเล็กคิดน้อย สิ่งที่เป็นจุดแข็งของหนูส่วนหนึ่ง กลับกลายเป็นจุดอ่อน ด้วยเช่นกัน

๓. ทิศตะวันออก (นกอินทรี) นกอินทรีมีธรรมชาติชอบการบินและมองจากที่สูงจึงทำให้มองเห็นระยะไกล นกอินทรีเป็นนักเชื่อมโยงเรื่องราวได้ดี เป็นผู้มีจินตนาการ เมื่อเจอเหตุการณ์เฉพาะหน้า นกอินทรีจะไม่ด่วนตัดสินใจหรือกระทำใดๆในทันที แต่จะมองภาพรวมและค้นหาทางเลือกที่หลากหลายเสมอ นกอินทรีจะสนุกและท้าทายกับความคิดใหม่ๆ เพราะเป็นคนชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จุดอ่อน คือ ความเบื่อง่าย ใช้ความคิดมากกว่าการลงมือทำ นกอินทรีจะมีโครงการหรืองานใหม่ๆ มากมาย แต่ไม่สามารถสานต่อให้สำเร็จได้ นกอินทรีจะให้ความสำคัญกับความคิดมากกว่าข้อมูล บางครั้งมุ่งทำแต่งงานจนตกอยู่ในภาวะที่ท่วมท้นและล้นเวลา ช่วงแรกของโครงการจะกระตือรือร้น ช่วงหลังจะหมดไฟ ชอบทำอะไรหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ทำให้เกิดความผิดพลาดและมีปัญหา ด้านการสื่อสารกับคนรอบข้าง เพราะความคิดเร็วจนคนอื่นตามไม่ทัน

๔. ทิศตะวันตก (หมี) หมีเป็นสัญลักษณ์ของผู้ใฝ่รู้เชิงซ้ำ และชอบที่จะอยู่ในอาณาเขตของตนเอง ชอบเก็บข้อมูล คนบุคลิกภาพแบบหมีมักจะเป็นคนมี หลักการ สุขุม รอบคอบ ชอบวางแผน ลงรายละเอียดเป็นขั้นตอน ไม่ชอบการลัดขั้นตอนและทำงานไม่เป็นระเบียบ หมีจะไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรสักอย่าง จะต้องมีความดีที่ดีกว่ามาสนับสนุนฐานสมองของหมีเป็นสมองซีกซ้าย ซึ่งเป็นเรื่องตรรกะและเหตุผล จุดอ่อนของหมี คือ ไม่ชอบการทำงาน ที่ต้องเจอเจอผู้คน การทำงานคนเดียวจะเป็นความสบายใจของหมี หมีมักจะกลัวความผิดพลาด การทำทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องมีเหตุผลมารองรับ ค่อนข้างยึดติดไม่ยืดหยุ่น ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องชัดเจน มีคำตอบบนพื้นฐานเหตุและผลได้

วิธีการดำเนินกิจกรรม

๑. บรรยาย/ เล่า ถึงความเป็นมาของสัตว์ ๔ ทิศ
๒. กระบวนการนำแผ่นข้อมูลแสดงรายละเอียดของสัตว์ ๔ ทิศ ไปตั้งไว้บริเวณมุมห้องทั้ง ๔ มุม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเดินไปศึกษารายละเอียดได้สะดวก
๓. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเดินศึกษารายละเอียดของสัตว์ ๔ ทิศให้ครบ พิจารณาสีที่เป็นจุดแข็งที่เป็นข้อดี และจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง ของสัตว์แต่ละชนิด

๔. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องตัดสินใจเลือกให้ได้ว่าบุคลิกลักษณะของตนตรงหรือใกล้เคียงกับสัตว์ชนิดใด เมื่อตกลงใจได้แล้ว ให้รวมกลุ่มคนที่เลือกสัตว์ชนิดเดียวกัน จะได้ทั้งหมด ๔ กลุ่ม ๔ ทิศ

๕. ให้เลือกตัวแทนกลุ่มจำนวน ๑ คน ดำเนินการพูดคุยของกลุ่ม และเลขานุการจำนวน ๑ คนทำหน้าที่จดบันทึก และคนนำเสนอผลการพูดคุย

๖. ในการแบ่งกลุ่มย่อยให้แต่ละคนเขียนลักษณะที่เป็น จุดแข็งในตนเองจำนวน ๒ ข้อ และจุดอ่อนจำนวน ๒ ข้อ แล้วพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในกลุ่ม โดยให้เล่าจากประสบการณ์จริงที่ตนเองเคยแสดงจุดอ่อนและจุดแข็งนั้นออกมา

๗. เลขานุการของกลุ่มทำการสรุปจุดเด่น จุดแข็งของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อเตรียมนำเสนอ

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมระดมสมองวิเคราะห์เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม

กิจกรรมระดมสมองวิเคราะห์เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม จะมีการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นจำนวน ๔ กลุ่ม ในการระดมสมอง เพื่อวิเคราะห์ และถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยการให้ชมคลิปวิดีโอและวิพากษ์ เช่น คลิปจากละครเรื่องเลือดข้นคนจาง คลิปจากภาพยนตร์ฉลาดเกมส์โกง คลิปจากละครเรื่องล่า เป็นต้น จากนั้นช่วยกันสรุปลงฟลิปชาร์ต และให้ตัวแทนของกลุ่มออกมานำเสนอและวิพากษ์ร่วมกับ กลุ่มอื่นๆ

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

๑. Power Point สำหรับการบรรยาย

๒. อุปกรณ์สำหรับการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกรณีศึกษา ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต และสีเมจิกสำหรับ คลิปกรณีศึกษา สำหรับกิจกรรมระดมสมองวิเคราะห์เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม เช่น คลิปจากละครเรื่องเลือดข้นคนจาง คลิปจากภาพยนตร์ฉลาดเกมส์โกง คลิปจากละครเรื่องล่า เป็นต้น

๓. อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมผู้นำทั้ง ๔ ทิศ ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต ข้อมูลแสดงเนื้อหาของเรื่อง/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/ กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

การสังเกตตลอดทั้งกิจกรรมการใช้ Menti.com และการประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบวัดความรู้ (Post - test)

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

การกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สามารถจำแนกประเด็นได้ ๓ ประเด็น ได้แก่

๑. แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ

สาธารณประโยชน์ หมายถึง ประโยชน์ทั่วไปแก่ประชาชน ทั้งนี้สื่อที่จะสะท้อนสาธารณประโยชน์จะประกอบด้วย ประชาชนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมนิยมชื่นชอบ หรือเห็นด้วย การเป็นสื่อที่มีแหล่งอ้างอิงชัดเจน และสอดคล้องกับค่านิยมหรืออุดมการณ์ของสังคมส่วนใหญ่ และเป็นสื่อที่มีผลลัพธ์ มาจากกระบวนการแลกเปลี่ยน การโต้เถียง หรือการตัดสินใจร่วมกันแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เป็นกระบวนการที่ไม่มีรูปแบบแน่นอนตายตัว โดยเนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ ต้องคำนึงถึงใน ๒ ประเด็น ได้แก่

๑.๑ ลักษณะเนื้อหาของสื่อที่สะท้อนสาธารณประโยชน์ จะมีต้องมีลักษณะทั้งสิ้น ๔ ประการ ได้แก่

๑.๑.๑ สื่อที่มีลักษณะบูรณาการสังคมและความสมานฉันท์ในสังคม โดยจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและมีบรรทัดฐานที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย การให้ ความสนใจเป็นพิเศษ แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม ความมั่นคงของชาติ ศีลธรรม ความเหมาะสมและรสนิยมอันดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องเพศและความรุนแรง และการใช้ภาษา รวมถึงการมีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม โดยเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการสะท้อนทางภาษา และวัฒนธรรมร่วมสมัย บทบาททางการศึกษา และส่งเสริมความสร้างสรรค์ และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

๑.๑.๒ สื่อที่มีลักษณะความหลากหลาย ทั้งประเภทของเนื้อหาที่หลากหลายการเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แตกต่างในสังคม และชุมชน สอดรับกับความสนใจที่หลากหลายของกลุ่มผู้ชมเป้าหมายที่อาจจะถูกแบ่งโดยศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม อุดมการณ์ ความฝักใฝ่ทางการเมือง รายได้ หรือภูมิศาสตร์ เป็นต้น

๑.๑.๓ สื่อที่มีลักษณะปลอดจากการเซ็นเซอร์หรือการควบคุมแบบแฝงใดๆ ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับเสรีภาพของผู้ทำเนื้อหาในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพของผู้ทำเนื้อหาในการได้มาซึ่งข้อมูลจากแหล่งใดๆ ก็ตาม และสถานะที่ปลอดจากอิทธิพลหรือความกดดันของผู้ทำเนื้อหาจากเจ้าของสื่อ หรือผู้ลงโฆษณาเกี่ยวกับเนื้อหาใดๆ ที่นำเสนอ

๑.๑.๔ คุณภาพของเนื้อหา ซึ่งเป็นประเด็นที่ครอบคลุมถึงอัตวิสัยในเนื้อหา โดยจะต้องมีความเป็นกลาง การไม่เข้าข้างฝ่ายใดหรือการแสดงถึงอคติ การไร้ซึ่งวัตถุประสงค์แบบแฝงเพื่อยังประโยชน์หรือให้โทษให้บุคคลที่สาม คำนึงถึงความถูกต้องของเนื้อหา มีความเที่ยงธรรมและสมดุลงานในการนำเสนอ รวมถึงเนื้อหาสาระต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาบุคคลในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัวระดับชุมชน ระดับประเทศชาติ และครอบคลุมทุกแง่มุม/ประเด็น ได้แก่ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณี และวัฒนธรรม

๑.๒ บทบาทของสื่อมวลชนทางวิทยุและโทรทัศน์ในการสร้างเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ประกอบไปด้วย การให้ข่าวสารด้วยความฉับไว น่าเชื่อถือและเข้าถึงประชาชน รวมถึงสอดส่องตรวจตรา สื่อมวลชนมีหน้าที่จับตาดูความเปลี่ยนแปลงและการกลั่นกรองข่าวสาร การให้ความคิดเห็นและเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นจากประชาชน การร้องทุกข์ของประชาชน การเป็นตัวกระตุกให้เกิดการแสดงความคิดเห็น การให้ความรู้และการศึกษา การให้ความบันเทิงโดยตรง และการให้ความบันเทิงโดยแฝงความรู้ทางอ้อม และการเป็นตัวแทนของคนทุกๆ กลุ่มในสังคม

๒. รูปแบบ โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒.๑ การให้ความสำคัญกับการกำกับเนื้อหารายการของวิทยุและโทรทัศน์ เนื่องมาจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ มีความแพร่หลายสู่ประชาชน (Pervasiveness) ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป (Invasiveness) มีความเป็นสาธารณะ (Publicness) และมีอิทธิพลต่อความคิด และความสนใจของประชาชน (Influence)

๒.๒ รูปแบบการกำกับสื่อ สามารถพิจารณาได้ใน ๓ รูปแบบได้แก่

๒.๒.๑ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ (State-Regulation) เป็นการออกมาตรการหรือออกคำสั่งและควบคุม (Command and Control หรือ C&C) ระบอบการกำกับดูแล

โดยหน่วยงาน ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เป็นระบอบที่รัฐบาลพัฒนาขึ้น และออกกฎเกณฑ์ โดยศาลยุติธรรมทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าว มีการกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายเพื่อใช้ในการห้ามพฤติกรรมหรือ เพื่อกำหนดการกระทำในแง่บวกบางอย่าง หรือเพื่อกำหนดเงื่อนไข ในการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมหนึ่งๆ อีกทั้งยังมีมาตรการอื่นๆ อาทิ ระบบการใช้มาตรการจูงใจ (Incentive-Based) เช่น การกำหนดภาษี ในเชิงลบหรือเชิงบวก การให้เงินช่วยเหลือและเงินอุดหนุน และการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Regulation) ซึ่งห้ามเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด การจัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยตรงกระทำโดยหน่วยงานกำกับดูแลผู้ตรวจสอบหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย (Statutory Regulation) มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีบทลงโทษตามอำนาจทางกฎหมายที่เข้มงวด (Fixed Standards) และถือเป็นกลยุทธ์ป้องกันสาธารณะระดับสูง ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดความยืดหยุ่น และขาดความสามารถในการปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดภาระแก่หน่วยงานกำกับดูแลมาก รวมถึงเปิดช่องให้รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงการนำเสนอเนื้อหา อีกทั้งสื่อที่ถูกกำกับดูแลจะไม่มีแรงจูงใจที่จะสร้างมาตรฐานที่ดีกว่า โดยมักจะดำเนินกิจการเท่าที่มาตรฐานกำหนดเท่านั้น

๒.๒.๒ การกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) เป็นการรวมกลุ่มกันเองภายในภาคอุตสาหกรรมองค์กร เอกชน และร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐาน ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกัน เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างภาพลักษณ์ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การเพิ่มพูนชื่อเสียงของธุรกิจ หรือการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลกันเองอาจอยู่ในภาวะถูกบังคับได้ เมื่อต้องดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายอาจกำหนดให้การกำกับดูแลกันเองต้องได้รับการรับรองและผ่านการตรวจสอบโดยกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลกันเองมีจุดแข็งที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) เนื่องจากกฎต่างๆ ถูกพัฒนาขึ้นให้ตรงกันความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าการกำกับดูแลโดยรัฐ ช่วยหลีกเลี่ยง ข้อโต้แย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในอุตสาหกรรม และมีการแก้ไขปัญหาจากเรื่องร้องเรียนก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย เป็นการป้องกันการถูกแทรกแซงจากรัฐ สำหรับจุดอ่อนที่สำคัญที่สุด คือ กลไกการกำกับดูแลกันเอง มักขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะบทลงโทษไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย รวมถึงความโปร่งใส

ในการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือดำเนินการไม่ต้องรายงานต่อองค์กรอิสระใดๆ และประเด็นการที่มุ่งคำนึงถึงประโยชน์ของกลุ่มหรือของกิจการของตนเองมากกว่าที่จะรับผิดชอบต่อประโยชน์ต่อสาธารณะ

๒.๒.๓ การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulation) เป็นระบอบการกำกับดูแลที่ผสมผสานกันระหว่าง ๒ ส่วน ทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐกับองค์กรภาครัฐ ไม่ได้แยกออกจากกันโดยเด็ดขาดแต่มีลักษณะที่ต่อเนื่องกัน (Continuum) ตามระดับความเกี่ยวข้องของภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ทั้งในส่วนองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อการกำกับดูแลกันเองระหว่างสมาชิกในองค์กรด้วยกัน โดยมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) การสร้างกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมกันเอง ๒) การนำกฎเกณฑ์ไปใช้ ตลอดจนถึงบังคับใช้กฎหมายให้มีการปฏิบัติตามและบรรลุผลได้จริง และ ๓) การเป็นจุดเชื่อมระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ อย่างไรก็ตามในมิติของจุดเชื่อมโยงทางกฎหมายระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐกระจายอำนาจดุลพินิจ (Discretionary Power) ให้กับองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐในการกำกับดูแลกันเอง และทรัพยากรการกำกับดูแลที่องค์กรกำกับดูแลภาครัฐใช้เพื่อให้ส่งผลต่อผลลัพธ์ของกระบวนการกำกับดูแลขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ได้แก่ เงิน และอำนาจในการกำกับดูแล ซึ่งรูปแบบของการกำกับดูแลร่วมกัน โดยจุดแข็งของระบอบการกำกับดูแลร่วมกันคือการผสมผสาน ข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแลกันเอง อาทิ ความยืดหยุ่นของระบบการปรับตัวได้ง่าย ความเชี่ยวชาญและการมีส่วนร่วมของภาคอุตสาหกรรมเข้ากับข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแล โดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ในด้านการมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากกว่า นอกจากนี้ยังเป็นระบอบการกำกับดูแลที่เอื้อให้เกิดโอกาสที่ภาคอุตสาหกรรมจะมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้การกำกับดูแลยังสามารถแบ่งตามเกณฑ์อื่นๆ ได้อีก ได้แก่ การแบ่งการกำกับดูแลออกตามอำนาจของการปกครอง เช่น ในประเทศที่มีการปกครองแบบมลรัฐ จะมีการแบ่งการกำกับดูแลออกเป็นระดับประเทศ (National Level) ระดับมลรัฐ (State Level) และระดับท้องถิ่น (Local Level) เป็นต้น และการแบ่งการกำกับดูแลออกตามอำนาจทางการกำกับดูแล เช่น ระบบศาล (Judicial System) องค์กรกำกับดูแล (Regulatory Agencies) การกำกับดูแลกันเองและสมาคมอุตสาหกรรม (Self-Regulation and Industry Associations) กลุ่มพลเมือง นักวิจารณ์ และการรู้เท่าทันสื่อ (Citizen Groups, Critics and Media Literacy) เป็นต้น ซึ่งการกำกับดูแล

ที่เหมาะสมจำเป็นที่จะต้องมีการประยุกต์ใช้วิธีการกำกับดูแล ไม่ว่าจะเป็นการกำกับดูแลโครงสร้าง หรือ การกำกับดูแลเนื้อหา หรือการกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลตนเอง หรือการกำกับดูแล ร่วมกัน เพราะแต่ละสังคมจะมีบริบทที่แตกต่างกัน ไม่จำเป็นเสมอไปว่าวิธีการที่ใช้ได้ และมี ประสิทธิภาพในประเทศหนึ่ง จะสามารถใช้ได้ และมีประสิทธิภาพในอีกประเทศหนึ่ง แต่เป็น การออกแบบการกำกับดูแลให้เหมาะสม ตามระบบของสังคม และสามารถปรับเปลี่ยนได้ หากพบปัญหา

๒.๓ แนวปฏิบัติในการกำกับสื่อของประเทศต่างๆ มีทั้งการเน้นในการออกกฎระเบียบองค์กร กำกับดูแลและมีบทบาทสูงในการควบคุมกระบวนการออกกฎระเบียบต่างๆ เช่น ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมนี เป็นต้น การเน้นในการออกกฎระเบียบและเปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมโทรทัศน์วิทยุเข้ามามี ส่วนร่วมในการออกระเบียบ เช่น ออสเตรเลีย เป็นต้น หรือการเปิดกว้างและพึ่งพาอุตสาหกรรม โทรทัศน์วิทยุในการเข้าร่วมกำกับดูแล เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

๒.๔ รูปแบบการกำกับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

ในอดีตการกำกับรายการและโฆษณาโดยรัฐ ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหาร วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ซึ่งมาจากบุคลากรภาครัฐ มีหน้าที่หลักในการ ควบคุมดูแลทีวีวิทยุของไทย รวมถึงการเซ็นเซอร์เนื้อหาต่างๆ โดย กบว. ถูกยกเลิกไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และมอบ อำนาจการตรวจพิจารณาเนื้อหารายการ และให้แต่ละสถานีดำเนินการกันเอง แต่ละสถานีจะมี ฝ่ายตรวจพิจารณาเนื้อหา ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมเนื้อหาที่จะนำออกอากาศ ในส่วน ของโครงสร้างและกระบวนการกำกับดูแลเนื้อหาประเภทรายการ ซึ่งข้อเสียของการให้สถานี กำกับดูแลตนเอง คือ การขาดการกำกับบนมาตรฐานเดียวกันของแต่ละสถานีจนกระทั่งถึงใน ปัจจุบัน

ปัจจุบันการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแล ได้แก่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็น องค์กรอิสระ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียงวิทยุ โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยมีนโยบายในการกำกับดูแล กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดการแข่งขัน

อย่างเสรี โดยมีสำนักงาน กสทช. เป็นหน่วยงานธุรการ นอกจากนี้องค์กรวิชาชีพ และสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์ยังถือเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการตรวจสอบเนื้อหา โดยองค์กรหรือสมาคมที่มีกิจกรรม และความเคลื่อนไหวสม่ำเสมออยู่เพียงไม่กี่หน่วยงาน กล่าวได้ว่าการรวมตัวกันของนักวิชาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น เนื่องจากในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐเป็นผู้ผูกขาดอุตสาหกรรมข่าวสารวิทยุโทรทัศน์ ในขณะที่สมาคมผู้ประกอบการเองก็มีจุดประสงค์หลักของการรวมตัวกัน เพื่อสร้างมาตรฐานกลางในการดูแลกิจการด้านธุรกิจของการประกอบการ มากกว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเองในเชิงเนื้อหา เช่น สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ไทย และสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทั้งนี้ในปัญหาในการกำกับดูแลที่กำลังประสบอยู่มีหลายประเด็น เช่น การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ การมีข้อจำกัดในด้านของบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทีวีดิจิตอล ซึ่งการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ และองค์กรวิชาชีพสื่อในการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ จะทำให้การกำกับดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๕ โครงสร้างการกำกับเนื้อหารายการ

๒.๕.๑ กลไกการตรวจสอบและร้องเรียนของ กสทช. โดยที่สำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเฉพาะการกำกับดูแลการออกอากาศรายการหรือการโฆษณาที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ และมีข้อร้องเรียนเกิดขึ้นหรือการตรวจพบการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการภายใน ๑๕ วัน จากนั้นจึงนำเสนอเรื่องร้องเรียนพร้อมความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการ ให้ทาง กสทช. พิจารณาวินิจฉัยและมีมติเป็นที่สิ้นสุด ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศ กสทช. เรื่องการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาแล้วเสร็จ ในการพิจารณาคำขอหรือคำร้องเรียน ด้านกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์

๒.๕.๒ ฝ่ายตรวจพิจารณารายการของสถานีโทรทัศน์ทั้งฟรีทีวีและเคเบิลทีวีโดยภาคอุตสาหกรรม สื่อที่เป็นเอกชนเองก็ได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบดูแลตนเอง โดยสถานีโทรทัศน์แบบฟรีทีวีแต่ละ สถานี จะมีฝ่ายตรวจพิจารณาเนื้อหารายการ (ฝ่ายเซ็นเซอร์) มีหน้าที่ในการตรวจสอบเนื้อหา รายการ ก่อนนำออกอากาศ ซึ่งข้อเสียสำคัญของการให้สถานีกำกับดูแลตนเอง คือ ความไม่มีมาตรฐาน เดียวกันของแต่ละสถานี

๒.๖ โครงสร้างการกำกับเนื้อหาโฆษณา

๒.๖.๑ คณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ ซึ่ง ประกอบด้วย นายสถานี หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง และตัวแทน จากสมาคมโฆษณารัฐกิจแห่งประเทศไทย มีหน้าที่ในการร่วมกันพิจารณาภาพยนตร์โฆษณาทาง โทรทัศน์ โดยอาศัยหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับ กบว. ในอดีต และนับตั้งแต่มีการก่อตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นใน ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ นักวิชาชีพโฆษณามีความเห็นว่ เสรีภาพการทำโฆษณามีมากขึ้น โอกาสใน การแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ก็สูงขึ้นเช่นกัน ในขณะที่การตรวจพิจารณาก็เป็นไปในลักษณะ ของความพยายาม หาข้อตกลงร่วมกันเพื่อไม่ให้เกิดประเด็นขัดแย้งไประยะยาว

๒.๖.๒ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพ ถึงแม้การกำกับดูแลโฆษณาทางโทรทัศน์ในปัจจุบันจะพัฒนา ไปสู่การกำกับดูแลตนเอง แต่ก็ยังมีข้อยกเว้นสำหรับผลิตภัณฑ์บางประเภทที่ยังต้องควบคุมกัน อย่างเคร่งครัดต่อไป โดยต้องได้รับการอนุมัติการโฆษณาจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพซึ่งรวมถึง อาหาร ยา และเครื่องมือแพทย์กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และวัตถุอันตราย เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการที่พิจารณาเนื้อหาโฆษณาทางโทรทัศน์ของ อย. ใช้ชื่อว่า คณะอนุกรรมการการตรวจพิจารณาการโฆษณาฯ เป็นหน่วยงานรัฐเพียงแห่งเดียวที่มีอำนาจ ในการตรวจสอบภาพยนตร์โฆษณาก่อนออกอากาศ อย่างไรก็ตามปัจจุบันทางสมาคมโฆษณารัฐกิจ แห่งประเทศไทย ได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครองใหม่ ขอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณา คำอุทธรณ์การอนุญาตโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยอ้างเหตุผลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม แก่ผู้ขออนุญาตโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทำให้อุตสาหกรรมโฆษณารัฐกิจมีอิสระและมีอำนาจต่อรอง มากขึ้น

๒.๖.๓ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ในขั้นตอนสุดท้าย คือ ช่วงหลังจากที่เนื้อหาโฆษณาถูกนำออกอากาศไปแล้ว โดย สคบ. จะดำเนินนโยบายการกำกับดูแลผ่านกองคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการให้ในเรื่องของเนื้อหาโฆษณา โดยขอบเขตหน้าที่ของกองคุ้มครองผู้บริโภค ด้านโฆษณามี ๒ ประการที่สำคัญ คือ ๑) การตรวจสอบเนื้อหาโฆษณาที่นำเสนอผ่านทุกสื่อ รวมทั้งป้ายโฆษณาด้วยว่าปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (มาตรา ๒๒) ที่ว่าด้วยการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ และ ๒) การรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการโฆษณา รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับโฆษณาที่มีเนื้อหาเป็นเท็จเกินความจริง หรือเสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรม

๒.๖.๔ สมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทย มีนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา การส่งเสริมให้สมาชิกสมาคมฯ ยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโฆษณา ในปัจจุบันสมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทยได้มีการประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษาในการตรวจพิจารณาโฆษณา และพัฒนาสู่ระบบการกำกับดูแลตนเองอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งตามแนวทางของสมาคมโฆษณาฯ การกำกับดูแลเนื้อหาของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ในอนาคตจะมีการกำกับดูแลทั้งในกระบวนการก่อนออกอากาศ โดยผ่านการตรวจพิจารณา จากคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ รวมถึงการส่งเสริมให้มีการใช้แนวทางตามจรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณาเป็นส่วนหนึ่งในแนวทางการตรวจพิจารณาด้วย และกระบวนการหลังออกอากาศผ่านการรับเรื่องร้องเรียนของประชาชน

๒.๗ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีหลายประเด็น ได้แก่ ๑) การที่ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อการยกระดับสื่อมวลชนให้เป็นวิชาชีพสื่อมวลชน ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐ ๒) การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ ๓) การขาดพื้นที่หรือระบบการแจ้งเตือนเมื่อพบสื่อไม่เหมาะสม ๔) บุคลากรภาครัฐมีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ๕) การกำกับดูแลกันเอง ยังขาดสมดุลของการเซ็นเซอร์ที่มากหรือน้อยเกินไป ๖) องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไม่สามารถกำกับดูแลกันเองได้ ๗) ถึงแม้จะมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมยังคงอิงกับแหล่งทุน อย่างไรก็ตาม ในด้านเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์เอง ยังมีปัญหาอยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งสามารถจำแนกได้ ๒ ประเภท ได้แก่

๒.๗.๑ ปัญหาด้านเนื้อหารายการทางวิทยุ ได้แก่ การอ่านเนื้อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ การนำเสนอที่ใส่อารมณ์ความรู้สึกมากเกินไป การใช้ภาษาไม่เหมาะสม การเรียไรเงินจากรายการสดประเภทพุดตาดิฉัน การส่งเสริมการพนันของรายการสดประเภทมวยหรือม้าแข่ง การโฆษณาที่ไม่มีทะเบียน การโฆษณาอ้างสรรพคุณเกินจริง

๒.๗.๒ ปัญหาด้านเนื้อหารายการทางโทรทัศน์ ได้แก่ การอ่านเนื้อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ การนำเสนอที่ใส่อารมณ์ความรู้สึกมากเกินไป การใช้ภาษาไม่เหมาะสม การเรียไรเงินจากรายการสดประเภทพุดตาดิฉัน การส่งเสริมการพนันของรายการสดประเภทมวยหรือม้าแข่ง การโฆษณาที่ไม่มีทะเบียน การโฆษณาอ้าง สรรพคุณเกินจริง

๘. เอกสารอ่านเพิ่มเติม

ชนัญสร อรณพ ณ อยุธยา. (๒๕๕๖). การกำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ของประเทศไทย เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใต้ภาวะสื่อหลอมรวม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

บุญศิษฐ์ บุญโพธิ์. (๒๕๕๓). สื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล. Executive Journal. ๘๖-๘๘

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑. (๒๕๕๑).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๒ ก.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒. (๒๕๖๒). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๐ ก

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ (๒๕๖๐)

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓. (๒๕๕๓). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๗๘ ก.

พิรงรอง รามสูต รมะนันท์ และศศิธร ยูวโกศล. (๒๕๕๖). การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พิรงรอง รามสูต. (๒๕๕๖). วิทยุชุมชนในประเทศไทย จากการปฏิรูปสื่อสู่การกำกับดูแลที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (๒๕๕๗). รายงานวิเคราะห์บทบัญญัติว่าด้วยธรรมาภิบาลในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ และข้อเสนอในการปรับปรุง, โครงการ Thai Law Watch ร่วมกับโครงการติดตามนโยบายสื่อและโทรคมนาคม (NBTC Policy Watch).

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (๒๕๕๖). รายงานโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “Broadcast Regulation”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.). (๒๕๕๕). การกำกับดูแลเนื้อหาการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์: ประสบการณ์จากต่างประเทศสู่ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

อรวี ศรีชำนาญ. (๒๕๕๘). การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินที่ออกอากาศในระบบดิจิทัล ในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๗. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์คณะนิติศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

๒.๒) ความรู้ด้านการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

๑. ประเด็นการเรียนรู้

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

๒. จำนวนชั่วโมง

การบรรยายจำนวน ๑ ชั่วโมง และการทำกิจกรรมกลุ่มจำนวน ๑ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๓.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจและสามารถอธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

๓.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจและสามารถอธิบายหลักเกณฑ์และมาตรการในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

๔. วิธีการฝึกอบรม

ชั้นนำ

แนะนำวิทยากร และอธิบายเกี่ยวกับเค้าโครงการฝึกอบรม

ขึ้นสอน

การอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ และหลักเกณฑ์และมาตรการในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

ขั้นสรุป

สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรม

การแบ่งกลุ่มย่อยระดมสมองผ่านการคิดเชิงระบบ และคิดวิเคราะห์ (Systematic & Analytical Thinking) เกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อทางวิทยุและโทรทัศน์ กฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแล และแนวทางในการแก้ปัญหาในการกำกับดูแล

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

Power Point สำหรับการบรรยาย

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

การสังเกตตลอดทั้งกิจกรรม การใช้ Menti.com และการประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบวัดความรู้ (Post - test)

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ สามารถจำแนกประเด็นได้ ๒ ประเด็น ได้แก่

๑. กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

การรวบรวมกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาในสื่อวิทยุและวิทยุโทรทัศน์ มีดังนี้

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๐ : คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งใน

ด้านการศึกษาวัฒนธรรมความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรี
อย่างเป็นธรรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑.๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๕ : บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์
การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ
เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิ ในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความ
สงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ
หรือสุขภาพของประชาชน การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตาม
มาตรานี้ จะกระทำมิได้

การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือ
บางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใดๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้น

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือ
สื่อมวลชนอื่น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม แต่ทั้งนี้
จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง การให้เงินหรือ
ทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๔๖: พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้
ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่งการประกอบอาชีพ และมีสิทธิจัดตั้ง
องค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม มีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ

มาตรา ๔๗: องค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบ
กิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ
และระดับท้องถิ่น รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะ ซึ่ง
การกำกับ การประกอบกิจการตามวรรคสองต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการครอบงำ การครอบ
สิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเอง หรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผลเป็น

การขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน

๑.๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๖๐ : การใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ รัฐต้องจัดให้มีองค์กรของรัฐที่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบและกำกับการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ กำหนดมาตรการ ป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือสร้างภาระแก่ผู้บริโภคเกินความจำเป็น ป้องกันมิให้คลื่นความถี่รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำที่มีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูล หรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริงของประชาชน และป้องกันมิให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของประชาชนทั่วไป

๑.๔ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.

๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่ควบคุมดูแลสื่อทุกประเภท ซึ่งไม่ได้หมายรวมถึง กิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่เท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ด้วยเนื้อความสำคัญคือการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กล่าวไว้ว่า ผู้ใดประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ต้องได้รับใบอนุญาต จากคณะกรรมการตามข้อกำหนด ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย และไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตมาแล้วยังไม่ครบสามปี ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันได้ ใบอนุญาตประกอบกิจการฯ โดยมาตราที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

มาตรา ๓๓ : ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่แต่ละประเภทต้องจัดผังรายการให้มีสัดส่วนรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

(๒) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

(๓) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ต้องมีรายการที่ผลิตเองในสัดส่วนที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยรายการที่เป็นข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการ ส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๓๔ : ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำผังรายการให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดสำหรับใบอนุญาตแต่ละประเภท ในกรณีจำเป็นเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดช่วงเวลาของการออกอากาศรายการบางประเภทได้ ให้ผู้รับใบอนุญาตเสนอผังรายการให้คณะกรรมการอย่างน้อยสิบห้าวันก่อนวันเริ่มให้บริการ กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผังรายการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้คณะกรรมการสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องได้ เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบกับผังรายการที่ได้แก้ไขแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผังรายการ ที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาก่อนทำการเปลี่ยนแปลงไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้นำความในวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการ ได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๕ : ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น

มาตรา ๓๖ : เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคณพิการและคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่าง เสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการพื้นฐานบางประการ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว คณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการส่งเสริมใดๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการอาจพิจารณาสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุนหรือ สนับสนุนหรือส่งเสริมด้วยวิธีการอื่นก็ได้ และเพื่อให้มาตรการที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเหมาะสมต่อคณพิการ และคนด้อยโอกาสให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น หรือเปิดโอกาสให้คณพิการ และคนด้อยโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดังกล่าวด้วย โดยบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของคณพิการ และคนด้อยโอกาสตามวรรคหนึ่งอาจ หมายรวมถึง บริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือ เต็มเวลา หรือบริการโทรทัศน์ ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็นอักษรวิ่ง หรือบริการคำบรรยายเป็นเสียง สำหรับรายการ ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

มาตรา ๓๗ : ห้ามมิให้ออกอากาศ รายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีเนื้อหาและการกระทำซึ่งเข้าข่ายลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อการทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือสุขภาพของประชาชน อย่างร้ายแรง ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่งหากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้ กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่ง ด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีดังกล่าวโดยพลันในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

มาตรา ๓๘ : จัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม โดยคำนึงถึงการคุ้มครองการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการ

กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร

มาตรา ๔๐ : ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จหรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการ

๑.๕ พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีความมุ่งหมายให้ กสทช. มีความเป็นอิสระและปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่กำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ของประเทศไทย ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานก็ต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อสังคมและต้องการมีส่วนร่วมของสังคม

ตามมาตรา ๒๗ ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑๓) คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการ และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๑๗) กำหนดลักษณะการควบคุม การครองสิทธิข้ามสื่อ การครอบงำกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน

(๑๘) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

ต่อมาเมื่อมีการพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีการแก้ไข

เพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยในมาตรา ๔๑ การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษาวัฒนธรรมความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมและต้องดำเนินการในลักษณะที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริการสาธารณะแก่ประชาชนเพื่อให้ขึ้นความถี่เหมาะสมแก่การเป็นสมบัติของชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน และเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาต ต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย และในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ ไม่ว่าจะใช้เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้เพิ่มเติมในสาระของการกำกับการประกอบกิจการ ในมาตราที่ ๔๖ ได้บัญญัติถึงการส่งเสริมรายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มเป้าหมาย

๑.๖ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่ผู้รับใบอนุญาตที่ใช้คลื่นความถี่ต้องจัดทำผังรายการให้มีสัดส่วนรายการเพื่อให้บริการให้สอดคล้องกับใบอนุญาตในแต่ละประเภท ดังนี้

(๑) กิจการบริการสาธารณะ ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

(๒) กิจกรรมบริการชุมชน ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ โดยต้องมีรายการที่เกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ และต้องมีรายการที่ผลิตโดยคนในชุมชน หรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่ต่ำกว่า ร้อยละห้าสิบ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด

(๓) กิจกรรมทางธุรกิจ ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในสัดส่วน ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า โดยกิจกรรมทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมี รายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่ารวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

การจัดระดับความเหมาะสมรายการ (Content Rating) เป็นการให้ข้อมูลเนื้อหา รายการแก่ผู้ชมและผู้ปกครอง ด้วยการกำหนดสัญลักษณ์หรือรูปภาพเพื่อจำแนกเนื้อหาในสื่อ นั้นเหมาะสมกับ ผู้รับชมในช่วงอายุใด เครื่องมือนี้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในกว่า ๕๐ ประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น รวมทั้งประเทศไทยได้กำหนด สัญลักษณ์เพื่อแบ่งระดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับช่วงอายุของผู้ชม ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์และคุ้มครองสิทธิของคณาพิการและคนด้อยโอกาสในสังคม ให้สามารถเข้าถึงและสามารถใช้ประโยชน์จาก บริการได้ทัดเทียมบุคคลทั่วไป ตามหลักการแห่งความเสมอภาคนั้น กสทช. ได้กำหนดมาตรการ พื้นฐานให้ผู้ประกอบกิจการจัดหาบริการเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว อาทิ บริการโทรทัศน์ที่จัด ให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็น อักษรวิ่งสำหรับรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เป็นต้น

๑.๗ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ โดย รายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ให้ความหมายรวมถึง ประเภทรายการดังต่อไปนี้

(๑) รายการข่าวสาร

(๒) รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

- (๓) รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม
- (๔) รายการให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต
- (๕) รายการสำหรับเด็กและเยาวชน
- (๖) รายการเกี่ยวกับพระราชพิธี พิธีสำคัญทางศาสนา
- (๗) รายการตามภาคผนวกของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่ให้เผยแพร่ได้เฉพาะ ในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๕
- (๘) รายการอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศหรือกำหนดให้เป็นรายการข่าวสาร หรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

๑.๘ (ร่าง) พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ และมีการรับฟังความคิดเห็นไปแล้วนั้น โดยสาระสำคัญของ ร่าง พ.ร.บ. :

- การกำหนด “องค์กรสื่อมวลชน” ต้องขึ้นทะเบียนกับ “องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน” ไม่ว่าจะอยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัลหรือในรูปอื่นใด
- การขับเคลื่อนให้จัดตั้ง “สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ” ที่มีอำนาจเหนือการกำกับดูแลตนเองตามท้องที่การวิชาชีพสื่อมวลชนพยายามดำเนินการอยู่ โดยสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ทำหน้าที่รับจดทะเบียนสมาชิก เพิกถอนใบรับรองสมาชิก ตรวจสอบและเฝ้าระวังการกระทำอันไม่เหมาะสมของสื่อมวลชนผ่านการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการกำกับดูแลตนเองขององค์กรสื่อมวลชน และองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนในระดับชาติ ภูมิภาค จังหวัด หรือท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบสื่อมวลชน และการรู้เท่าทันสื่อมวลชน
- การจัดทำ “มาตรฐานทางจริยธรรม” ของผู้ทำงานสื่อ รับเรื่องร้องเรียนเมื่อองค์กรสื่อฝ่าฝืนจริยธรรม และเมื่อสื่อถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ

๒. หลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

หลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์เป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ควบคุมดูแลสื่อทุกประเภท ซึ่งไม่ได้หมายรวมถึง กิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่เท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่

ด้วย โดยได้ระบุการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ไว้ว่า ผู้ใดประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการตามข้อกำหนด กล่าวคือ ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย และไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตมาแล้วยังไม่ครบสามปี ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันมิได้ ใบอนุญาตประกอบกิจการฯ โดยใช้คลื่นความถี่มี ๓ ประเภทดังนี้

๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ได้แก่ ใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ

๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการ สาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ

๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบกิจการเพื่อแสวงหากำไรในทางธุรกิจ โดยแบ่งเป็นระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

๘. เอกสารอ่านเพิ่มเติม

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ.

๒๕๕๖. (๒๕๕๖). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๒๗ ง.

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒).

(๒๕๕๗). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๑๐๒ ง.

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑. (๒๕๕๑). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๒ ก.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒. (๒๕๖๒). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๐ ก

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐. (๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓. (๒๕๕๓). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๗๘ ก.

พิรงรอง รามสูต รมะนันท์ และศศิธร ยุวโกศล. (๒๕๕๖). การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุและ

โทรทัศน์ในประเทศไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พิรงรอง รามสูต. (๒๕๕๖). วิทยุชุมชนในประเทศไทย จากการปฏิรูปสื่อสู่การกำกับดูแลที่ยั่งยืน.

กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. (๒๕๕๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๔

ตอนที่ ๕๕ ก.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. (๒๕๕๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๔

ตอนที่ ๔๗ ก.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. (๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔

ตอนที่ ๔๐ ก.

๒.๓) ความรู้ด้านการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๑. ประเด็นการเรียนรู้

จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๒. จำนวนชั่วโมง

การบรรยายจำนวน ๑ ชั่วโมง และการทำกิจกรรมกลุ่มจำนวน ๒ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๓.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและวิเคราะห์ปัญหาด้านจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้

๓.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจและสามารถอธิบายมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชนด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้

๔. วิธีการฝึกอบรม

ชั้นนำ

แนะนำวิทยากร และอธิบายเกี่ยวกับเค้าโครงการฝึกอบรม

ชั้นสอน

การอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาของปัญหาด้านจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชนด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้

ขั้นสรุป

สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมถึงมีการมอบหมายให้งานให้ผลิตและนำเสนอคลิปวิดีโอแนวทางการกำกับเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พร้อมด้วยการวิพากษ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม

กิจกรรม

การแบ่งกลุ่มย่อยทำกิจกรรมผังมโนทัศน์ (Mind mapping) ในการสรุปและเชื่อมโยงองค์ความรู้จากการฝึกอบรมในด้านกฎหมาย และจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

๑. Power Point สำหรับการบรรยาย
๒. อุปกรณ์สำหรับทำผังมโนทัศน์ ได้แก่ กระดาษ ดินสอ ปากกาเมจิกหลายสี

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

การสังเกตตลอดทั้งกิจกรรม การใช้ Menti.com และการประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบวัดความรู้ (Post - test)

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑. ปัญหาด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ปัญหาด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

๑.๑ ปัญหาด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ได้แก่ การขาดความรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพ การขาดความตระหนักรู้ของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองกับการใช้

หลักการกำกับดูแลกันเองให้มีประสิทธิภาพ สมาชิกไม่ยอมรับและเคารพกติกาที่กำหนด และการเน้นการรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าการมีคุณธรรมจริยธรรม

๑.๒ ปัญหาด้านจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหา และการโฆษณาในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ได้แก่ การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย การขายสินค้าที่ไม่มีข้อมูลความจริง หรือเกินความจริง การนำเสนอเนื้อหาหรือภาพข่าวที่ล่อแหลม ละเมิดสิทธิมนุษยชน การขาดความเป็นกลาง การนำเสนอ เนื้อหาที่ยั่วยุ สร้างความเกลียดชัง ก่อให้เกิด ความแตกแยกทางสังคม และการใช้ภาษาพูดที่ไม่ชัดเจน

๒. กรอบมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน ด้านกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำ มิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา นี้ จะกระทำมิได้ การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วนหรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใดๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรา นี้ จะกระทำ มิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำ ไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นจะกระทำ มิได้ เว้นแต่จะกระทำ ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสองเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชนรัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๔๖ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าว

และแสดง ความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมแห่ง การประกอบวิชาชีพ และมีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและความเป็นธรรม รวมทั้งมี กลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงาน ของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพ เช่นเดียวกับพนักงานหรือ ลูกจ้างของเอกชนตามวรรคหนึ่ง การกระทำใดๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ ทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ อันเป็นการขัดขวาง หรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของบุคคล ตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ให้ถือว่าเป็น การจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เป็น การกระทำ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ

๒.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๑) พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๒๗ ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑๘) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพ สื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุม การประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

๒) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการลัทธิ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อ ความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่ง เข้าลักษณะ ลามกอนาจารหรือมีผลกระทบต่อการให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของ ประชาชน อย่างร้ายแรง ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะ ตามวรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจ

ส่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีดังกล่าวโดยพลัน ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของ ผู้รับใบอนุญาตจริงให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำ หน้าที่จัดทำ มาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม การจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงการคุ้มครองการได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพ และวิชาชีพขององค์กร ในการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพขององค์กรตามวรรคหนึ่ง ให้แต่ละองค์กรตามวรรคหนึ่ง จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมจริยธรรมขึ้นโดยมีองค์ประกอบ และให้คำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสม ระหว่างผู้ประกอบอาชีพ และวิชาชีพ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกองค์กร ตามวรรคหนึ่งที่มีการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม คณะกรรมการอาจให้การส่งเสริมจากกองทุนตามมาตรา ๕๒ ก็ได้

มาตรา ๔๐ ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จ หรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอาจ ร้องเรียนต่อคณะกรรมการให้คณะกรรมการส่งเรื่องพร้อมความเห็นของคณะกรรมการให้องค์กร ควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เพื่อให้ดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย โดยเร็ว และให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการขององค์กรควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เมื่อองค์กรควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ ได้แจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องเรียนทราบผลการดำเนินการโดยเร็ว ผลการดำเนินการในหมวดนี้ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามมาตรา ๕๑ (๑)

๒.๓ แผนแม่บทในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ยุทธศาสตร์ที่ ๕.๒ การกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็น ประโยชน์ใน มิติเชิงเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง มีการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคม

อย่างถูกต้องและปราศจากการรบกวน รวมถึงมีการแข่งขันเสรีภายใต้กติกาที่โปร่งใสและเป็นธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) กำกับดูแลการประกอบกิจการในด้านเนื้อหาให้มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและความหลากหลาย ๒) กำกับดูแลโฆษณาให้มีละเมิดสิทธิและเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค ๓) กำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่และเครื่องวิทยุคมนาคมให้ถูกต้องตามกฎหมาย และมีให้เกิดการรบกวนซึ่งกันและกัน ๔) กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเสรี ตลาดมีประสิทธิภาพ ภายใต้กติกาที่โปร่งใส และเป็นธรรม ๕) เพื่อให้มีมาตรการรองรับอย่างมีประสิทธิภาพกรณีที่มีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน

๒.๔ กรอบมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชนในประเทศไทยมีที่มาและสาระสำคัญอิงจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น และข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการดังกล่าว มีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ (มาตรา ๔๖) ซึ่งจากเจตนารมณ์ดังกล่าวนี้ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้ กสทช. ดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำ มาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบกิจการหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม (มาตรา ๒๗ (๑๘) และแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การกำกับดูแล การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมีตัวชี้วัดให้มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพ อีกทั้งให้มีแนวทางปฏิบัติ และกลไกสนับสนุนการกำกับดูแลกันเองของสื่อ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงาน กสทช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ดำเนินโครงการส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพ ในการจัดทำ มาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน ในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ซึ่งมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยมี การแลกเปลี่ยนความเห็นหลายประการ อาทิ แนวทางไตรภาคีในการกำกับดูแลกันเอง จรรยาบรรณวิชาชีพและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่อยู่ใน

หมวดที่ ๓ ของ (ร่าง) แนวทางธำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณและจริยธรรมและแนวทางการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพด้านกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมถึงแนวปฏิบัติในการนำเสนอรายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จากผลการระดมความเห็นดังกล่าวประกอบกับการทบทวนเอกสารและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในองค์กรวิชาชีพสื่อ และนำมาสู่การจัดทำ (ร่าง) คู่มือมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Guideline for Broadcasting Self-regulation) เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้สื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีการกำกับดูแลกันเองต่อไป

๓. มาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชนด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๓.๑ แนวทางของการสร้างจริยธรรมสื่อมวลชนสากล ได้แก่

๑) การตีความใหม่ในบทบาท และเป้าหมายทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในระดับโลก/ระดับสากล

๒) การตีความใหม่ในหลักปฏิบัติ และมาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในปัจจุบัน เช่น ประเด็นความเป็นกลาง การสร้างสมดุลของข่าว และความเป็นอิสระ เป็นต้น

๓) การสร้างบรรทัดฐานใหม่ และแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของสื่อมวลชนระดับสากล

๓.๒ หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนสากล ได้แก่

๑) การกระทำตนให้อยู่ในขอบเขตของความเหมาะสมมีเกียรติ (The bounds of decency)

๒) การไม่สร้างข่าวขึ้นเอง (Do not attempt to make news)

๓) การเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ผู้รับสาร (The truth and the whole truth)

๔) การไม่ก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น (Do not to invade the private rights)

๕) การไม่บังคับบุคคลให้พูด (Do not to force individuals to speak)

๖) ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสังคม (Play fair with a person against whom derogatory charges)

- ๓) ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่นำมากล่าวถึงในคอลัมน์ (Play fair with persons quoted in its columns)
- ๔) การรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว (Keep the confidence of its news sources)
- ๕) การไม่ปิดบังอำพรางข่าวที่น่าเสนอ (Do not suppress news)
- ๑๐) การไม่ขายข่าว ขายคอลัมน์เพื่อเงิน หรือความพอใจส่วนตัว (Do not "sell" its news columns for money or courtesies)
- ๑๑) การละเว้นจากการเข้าร่วมพรรคการเมือง (Refrain from allowing party politics)
- ๑๒) การบริการคนส่วนรวม มิใช่บริการคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Serve the whole society, not just one "class")
- ๑๓) การช่วยต่อสู้และปราบปรามอาชญากร (Fight and discourage crime)
- ๑๔) การเคารพ และช่วยผดุงกฎหมายบ้านเมือง (Must respect and aid the law and the courts)
- ๑๕) การสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน (Seek to build its community)
- ๑๖) การไม่ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างญาติและเพื่อนของผู้อื่น (Not injure the relatives and friends)
- ๑๗) การคำนึงว่าการหย่าร้าง การฆ่าตัวตายนั้น เป็นปัญหาสังคมสิ่งหนึ่งไม่ควรเสนอข่าวไปในเชิงไม่สุภาพ (To recognize divorce, suicide as an unfortunate social problem)
- ๑๘) อย่ากล่าวโจมตีคู่แข่ง (Do not attack on competitive)
- ๑๙) อย่าหัวเราะเยาะความวิกลจริต หรือด้อยโอกาสของบุคคล (Do not ridicule the insane or the feeble-minded or misfortunes)
- ๒๐) การเคารพนับถือวัด โบสถ์ เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ของบุคคล (Respect churches, nationalities and races)
- ๒๑) หน้ากีฬาควรเขียนถึงทุกๆ คน (Sports page is written for everybody)
- ๒๒) การแก้ไขข้อผิดพลาดที่พบในทันที (Be prompt in correcting errors)

๒๓) การระลึกว่าข่าวที่น่าเสนอนั้น มีเยาวชนชายหญิงอ่านด้วย (Remember that the new is read by young boys and girls)

๒.๓ หลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย ซึ่งการประกอบวิชาชีพสื่อในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องยึดมั่น หลักการจริยธรรมของสื่อ เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศ ศักดิ์ศรีของคนทำงาน เพื่อประโยชน์แห่งสังคม และประชาชน ผู้บริโภคสื่อและความสงบสุขของสังคม ซึ่งหลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๑) ระดับองค์กรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ คือ หน่วยงาน บริษัท องค์กรที่ดำเนินกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ และมี ส่วนรับผิดชอบกับสังคมอย่างมาก ควรยึดหลักการจริยธรรม ได้แก่ หลักผลประโยชน์สาธารณะ หลักความเป็นอิสระ หลักสิทธิมนุษยชน หลักความสุจริตซื่อสัตย์ หลักความโปร่งใส หลักการยอมรับ การตรวจสอบ หลักธรรมาภิบาล และหลักความคุ้มค่า

๒) ระดับผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ คือ ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหาร กรรมการ เจ้าของสื่อ ผู้ประกอบกิจการ พนักงาน ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติหน้าที่โดยยึด หลักจริยธรรม ได้แก่ ความเป็นอิสระ สิทธิมนุษยชน ความทั่วถึง หลักความเท่าเทียม ความหลากหลาย การพัฒนา หลักพื้นที่สาธารณะ หลักความถูกต้องเที่ยงตรง วัตถุวิสัย หลักความไม่ ฝักใฝ่ฝ่ายใด และความสมดุลเป็นธรรม

๒.๔ จรรยาบรรณและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง และกิจการ โทรทัศน์ในประเทศไทย ควรคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑) ข้อมูลข่าวสารที่ ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม
- ๒) สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูล ส่วนตัว
- ๓) ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค
- ๔) เคารพในสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญา
- ๕) ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนค่านิยมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๖) ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง และเด็กที่ปรากฏในสื่อ

๗) การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ

๘) จัดเว้นการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

๒.๕ ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ได้ระบุถึงบทบาทของนักข่าวดังนี้

๑) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณะชนตามหลักวิถีชีวิตด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ ภยาคติ และโมหาคติ

๒) หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่นต้องแจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว

๓) ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว

๔) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

๕) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว

๖) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่งสาธารณะ หรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

๗) การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้เป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยต้องแจ้งให้ทราบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวนั้น การแสดงความคิดเห็นพึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธะกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

๘) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้เป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๙) ต้องไม่นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๑๐) ต้องระมัดระวังไม่นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเอง หรือพวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบการวิชาชีพข่าวมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกับการนำเสนอ หรือเผยแพร่ดังกล่าวทันที

๑๑) ต้องระมัดระวังการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ ขอบเขตแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่ งมงาย และไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอ หรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อ สาธารณะ

๒.๖ ระเบียบสมคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. ๒๕๕๕

๑) นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์สาธารณะ ด้วย ความถูกต้องครบถ้วน เป็นธรรม

๒) เคารพสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าว

๓) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพสื่อสารมวลชนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

๔) ปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

๕) ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ตกเป็นข่าว หากนำเสนอข้อมูลผิดพลาด ต้องดำเนินการ แก้ไขโดยทันที พร้อมขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

๖) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น

๗) ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของ เพื่อนร่วมวิชาชีพ

๒.๗ จรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา

๑) ประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตามหลักปฏิบัติ และวิชาการ และอยู่ ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๒) ไม่ทำการใดๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

๓) มีความรับผิดชอบต่อสังคม และไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียในจริยธรรม และวัฒนธรรม อันดีงาม

๔) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันเป็นการดูหมิ่นเชื้อชาติ ศาสนา หรือความเชื่อ หรือสิ่งอันเป็น ที่เคารพสักการะของบุคคลทั่วไป

- ๕) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันทำให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้า บริการ การแสดง หรืออื่นๆ หรือโอ้อวดสรรพคุณจนเกินความจริงจนทำให้ผู้เห็น หรือผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิด
- ๖) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยใช้ความเชื่อถือเกี่ยวกับไสยศาสตร์ หรือเรื่องโชคลางมาเป็นข้อจูงใจ
- ๗) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยการเลียนแบบเครื่องหมายการค้า คำขวัญ หรือข้อความสำคัญหรืออื่น ๆ จากการโฆษณาของผู้อื่น อันทำให้ผู้อื่นเห็น หรือผู้อื่นได้ยินเกิดความเข้าใจผิดหรือไขว้เขวเกี่ยวกับสินค้า บริการ หรือการแสดงของผู้อื่น
- ๘) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยใช้ศัพท์สถิติ ผลการวิจัย หรืออ้างอิงรายงานทางวิทยาศาสตร์ในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยที่สินค้านั้นไม่มีคุณสมบัติตามที่อ้าง
- ๙) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยอ้างถึงตัวบุคคล หรือสถาบัน โดยที่ตัวบุคคล หรือสถาบันนั้นไม่มีตัวตนอยู่จริงและไม่ได้ใช้สินค้าและบริการ หรือชมการแสดงนั้นจริง
- ๑๐) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันอาจมีผลเป็นอันตรายต่อเด็ก หรือผู้เยาว์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทำให้ขาดความรู้สึกลึกซึ้ง หรือโดยอาศัยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจโดยไม่สมควร

๘. เอกสารอ่านเพิ่มเติม

คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน. (๒๕๖๑). ร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมจริยธรรม

และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน (ฉบับรับฟังความคิดเห็น). สืบค้นเมื่อ ๑๙ ธันวาคม

๒๕๖๑, จาก<http://www.thailawreform.go.th/th/wp-content/uploads/๒๐๑๘/๐๙/๑.ร่าง-พ.ร.บ.ส่งเสริมจริยธรรม-ฉบับรับฟังความคิดเห็น.pdf>

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑. (๒๕๕๑). ราช

กิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๒ ก.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐. (๒๕๖๐). ราชกิจจา

นุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓. (๒๕๕๓). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๗๘ ก.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. (๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก.

สภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียงแห่งประเทศไทย. (๒๕๕๓). ข้อบังคับสภา

วิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง ว่าด้วยวิธีพิจารณาเรื่องร้องเรียน พ.ศ. ๒๕๕๓. สืบค้นเมื่อ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <http://www.pbcthailand.com/rule/๑๓-๑๑-๑๒.pdf>

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (๒๕๕๕). ระเบียบ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่า

ด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติม. สืบค้นเมื่อ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <http://www.thaibja.org/?p=๙๘๒>

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

(๒๕๕๕). คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

สำนักพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. (๒๕๕๔). Nation way หลักจริยธรรมของคนข่าวมืออาชีพ

(ผิดจากนี้ไม่ใช่เรา). กรุงเทพฯ : กรุงเทพธุรกิจ.

๒.๔) ความรู้ด้านการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ด้านรูปแบบและองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑. ประเด็นการเรียนรู้

รูปแบบและองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒. จำนวนชั่วโมง

การบรรยายจำนวน ๑ ชั่วโมง และการทำกิจกรรมกลุ่มและนำเสนอจำนวน ๓ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๓.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจและสามารถอธิบายบทบาทขององค์กรวิชาชีพและ สมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

๓.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจและสามารถอธิบายรูปแบบและสถานการณ์ของ องค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชน ที่ทำการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ ในประเทศไทยได้

๓.๓ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ และสามารถวิเคราะห์ แนวทางการทำงานของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

๔. วิธีการฝึกอบรม

ชั้นนำ

แนะนำวิทยากร และอธิบายเกี่ยวกับเค้าโครงการฝึกอบรม

การเชิญผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอคลิปวิดีโอแนวทางการกำกับเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พร้อมด้วยการวิพากษ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากร และ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ขั้นตอน

การอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์ รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย และบทบาทหน้าที่แนวทางการทำงานของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ขั้นสรุป

สรุปประเด็นและสาระสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบและองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรม

กิจกรรมที่ ๑ รวมกันเราอยู่

กิจกรรมรวมกันเราอยู่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างความสามัคคีระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม

วิธีการดำเนินกิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม กลุ่มละ ๖ คน
๒. แจกหนังสือพิมพ์แต่ละกลุ่มจำนวน ๑ แผ่น
๓. สั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มเอาเท้าทุกคนวางบนกระดาษหนังสือพิมพ์ แล้วต้องยืนอยู่ให้ได้ ๑๐ วินาที
๔. สั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มพับครึ่งกระดาษหนังสือพิมพ์
๕. สั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มเอาเท้าทุกคนวางบนกระดาษหนังสือพิมพ์ แล้วต้องยืนอยู่ให้ได้ ๑๐ วินาที
๖. สั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มพับครึ่งกระดาษหนังสือพิมพ์อีกรอบ(๑ ใน ๔ ส่วน)
๗. สั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มเอาเท้าทุกคนวางบนกระดาษหนังสือพิมพ์ แล้วต้องยืนอยู่ให้ได้ ๑๐ วินาที
๘. สั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม พับครึ่งกระดาษหนังสือพิมพ์อีกรอบ (๑ ใน ๘ ส่วน)
๙. สั่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มเอาเท้าทุกคนวางบนกระดาษหนังสือพิมพ์ แล้วต้องยืนอยู่ให้ได้ ๑๐ วินาที
๑๐. กลุ่มที่ยืนอยู่บนกระดาษหนังสือพิมพ์ได้เป็นกลุ่มสุดท้ายจะถือว่าเป็นผู้ชนะ

กิจกรรมที่ ๒ เปิดชิงพื้นที่

กิจกรรมเปิดชิงพื้นที่ เป็นกิจกรรมที่ เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นพฤติกรรมพื้นฐานของตนเอง เช่น เป็นคนขี้เกรงใจ เป็นคนตื่นตัว เป็นคนคิดเร็ว ทำเร็ว เป็นคนซ้า เป็นต้น โดยผ่านกระบวนการจำลอง เหตุการณ์ที่กลุ่มจะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหา มีการพูดคุย สื่อสาร การวางแผน และอื่นๆ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่สามารถนำ มาสรุปแลกเปลี่ยนบทเรียนต่างๆ ที่แต่ละคนได้รับในการทำกิจกรรมนี้ร่วมกันกิจกรรมเปิดชิงพื้นที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้เรียนรู้สภาวะอารมณ์ของตนเอง ได้เรียนรู้การวางแผนและการทำงานเป็นทีม สร้างทักษะการฟัง และสร้างทักษะการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี

วิธีการดำเนินกิจกรรม

๑. จัดห้องให้มีลักษณะโล่ง และห้องควรมีบริเวณกว้างพอประมาณ
๒. ติดกระดาษขาวที่พื้นให้ห่างกันพอสมควรไว้ทั่วทั้งห้องและให้มากกว่าจำนวนผู้ร่วมกิจกรรม
๓. หาตัวแทนเปิด จำนวน ๒-๓ ตัว
๔. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าไปยืนบนตำแหน่งที่ถูกเทปขาวแปะอยู่
๕. เปิดเพลงเปิดและให้เปิดเดินไปยังตำแหน่งที่เทปขาววางอยู่ ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องป้องกันไม่ให้เปิดสามารถเข้าพื้นที่ที่ว่างไว้ได้ และจับเวลา
๖. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถพูดคุยและวางแผนก็ครั้งก็ได้
๗. ดำเนินกิจกรรม ๗ – ๘ รอบๆ ละ ๒๐ – ๓๐ นาที

กิจกรรมที่ ๓ ยิ่งสูงยิ่งหนาว

กิจกรรมยิ่งสูงยิ่งหนาว มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสร้างการทำงานร่วมกันเป็นทีม

วิธีการดำเนินกิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม กลุ่มละ ๑๕ คน
๒. เวลาในการทำกิจกรรม ๒๕ นาที
๓. ใช้อุปกรณ์ที่จัดเตรียมให้ต่อเส้นสปาเก็ตตี้ให้มีความสูงและแข็งแรงที่สุด โดยห้ามหักเส้นสปาเก็ตตี้
๔. กลุ่มใดที่สามารถต่อเส้นสปาเก็ตตี้ให้แข็งแรงที่สุด ทนทานที่สุด สามารถเคลื่อนย้ายได้ ถือว่าเป็นกลุ่มที่จะได้รับคะแนนมากที่สุด

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

๑. Power Point สำหรับการบรรยาย
๒. อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมรวมกันเราอยู่ ได้แก่ หนังสือพิมพ์
๓. อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมเปิดชิงพื้นที่ ได้แก่ นกหวีด เพลงเปิด เทปกาวยี่ นกฟักจับเวลา
๔. อุปกรณ์สำหรับกิจกรรมยิงสูงยิงหนาว ได้แก่ เส้นสปาเก็ตตี้ดิบ ๒๐ เส้น เทปกาวยี่ ๑.๕ เมตร เชือก ๑.๕ เมตร และกระดาษแข็งขนาด A๔ ๑ แผ่น

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

การสังเกตตลอดทั้งกิจกรรม การใช้ Menti.com และการประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบวัดความรู้ (Post - test)

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

การที่จะออกแบบรูปแบบ และองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์นั้น ต้องมีความเข้าใจถึงบทบาทและการดำเนินการขององค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจการวิทยุ และโทรทัศน์ในเบื้องต้น ถึงแม้องค์กรวิชาชีพ และสมาคมเหล่านี้ อาจไม่ได้ระบุบทบาทหลักในการตรวจสอบ แต่สามารถเป็นเครือข่าย และเข้าร่วมเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อได้ในอนาคต ซึ่งมีจำนวนหลายองค์กรและมีบทบาทต่างกันไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. บทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีบทบาทในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการผลักดันสิทธิเสรีภาพสื่อ การพัฒนาระบบการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การยกระดับวิชาชีพของสื่อมวลชน การคัดสรรบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาทำวิชาชีพสื่อ การส่งเสริมจริยธรรมและจรรยาบรรณในทุกระดับ การดูแลสวัสดิการส่งเสริมสวัสดิภาพของผู้ประกอบวิชาชีพของสื่อมวลชน และการสร้างภาคีสื่อ และเครือข่ายที่สนับสนุนการทำงานสื่อมวลชน

ในปัจจุบันมีองค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์จำนวนมาก ตัวอย่าง เช่น สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย สมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย สมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาแห่งประเทศไทย

ไทย สมาคมผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุท้องถิ่นไทย สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สมาคมสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง (ประเทศไทย) สมาคมโทรทัศน์ระบบดิจิทัล (ประเทศไทย) สมาคมผู้สื่อข่าวไทย-จีน สหภาพแรงงานกลางสื่อมวลชนไทย สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย ชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อม หรือชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

๒. รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กรวิชาชีพหรือองค์กรเครือข่ายจิตอาสาที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย ได้แก่

๒.๑ สภาวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๖ ได้มีบทบัญญัติสนับสนุนการจัดตั้งกลไกควบคุมกันเองทางด้านจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพทางด้านการวิทยุกระจายเสียงและกิจการวิทยุโทรทัศน์ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรา ๓๙ ยังส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม นับว่าเป็นการยกระดับผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระทำหน้าที่ควบคุมกันเองในหมู่ผู้ประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบการวิชาชีพ และกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้สื่อกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการรับรู้ข่าวสาร และ การแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ทั้งในส่วนของเจ้าของสถานี ผู้ได้รับใบอนุญาต บรรณาธิการข่าว ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่ายข่าว หรือผู้มีอำนาจทำการแทนของสถานวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งผู้แทนสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ได้ประชุมกันเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๒ ณ โรงแรมดิเอ็มเมอรัลด์ กรุงเทพฯ พร้อมทั้งลงนามทำบันทึกเจตนารมณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เรื่อง การจัดตั้งสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยขึ้น โดยมีบทบาทหน้าที่และภารกิจในหลายด้าน ได้แก่

๑) ด้านจริยธรรม ตามธรรมนูญของสภาวิชาชีพฯ ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ ๗ ด้านการส่งเสริมผู้ประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ให้มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เพื่อผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีของสมาชิก ส่งเสริมเสรีภาพ และสนับสนุนสิทธิ การรับรู้ข่าวสาร การแสดง ความคิดเห็นของพลเมือง ส่งเสริมและพัฒนากิจการประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

๒) ด้านวิชาการ ที่ควรมีการศึกษาถึงกลไกควบคุมกันเองของสื่อที่มีประสิทธิภาพ ศึกษาการทำงานของสื่อที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น มีความชัดเจนว่า อะไรคือเรื่องที่สื่อควรหรือไม่ควรนำเสนอ ศึกษาการควบคุมสื่อในต่างประเทศ ศึกษาเรื่องกฎหมายสื่อ และศึกษาเรื่องสิทธิประชาชนในการตรวจสอบสื่อ

๓) การปฏิรูปสื่อ การเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนหรือแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายเกี่ยวกับสื่อ

๔) ด้านความร่วมมือในการทำงานกับองค์กรวิชาชีพอื่นๆ ทั้งในดารทำงานควบคู่ไปกับสภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติหรือองค์กรสื่อวิชาชีพอื่นๆ อย่างใกล้ชิดเนื่องจากเป็นองค์กรระดับเดียวกัน และมีการกิจที่ใกล้เคียงกัน โดยเน้นเรื่องจริยธรรมเป็นหลัก และเป็นองค์กรควบคุมกำกับกันเอง นอกจากนี้ควรมีการทำงานให้สอดคล้องกับองค์กรกำกับดูแลกันเองของสื่อต่างๆ เช่น เคเบิลทีวี โทรทัศน์ดาวเทียม หรือโซเซียลมีเดีย ที่เป็นองค์กรลักษณะคล้ายกัน และในระยะยาวควรศึกษาเรื่องการจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมาใหม่ เพื่อทำงานร่วมกันหรือเป็นองค์กรเดียวเพื่อดูแลทุกสื่อ เคเบิลทีวี โทรทัศน์ดาวเทียม นิวมีเดีย โซเซียลมีเดีย หรือไม่ เพื่อไม่ให้เกิดการดูแลซ้ำซ้อน

๕) ด้านประชาสัมพันธ์ ในการสร้างการรับรู้ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ องค์กรสื่อภาคสังคมและประชาชน ถึงบทบาทหน้าที่ของสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ วันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ควรมีแถลงการณ์ในนามของสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และการเข้าไปมีบทบาทและส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ รวมถึงเรื่องสมาชิกของสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ ควรมีการแสดงสัญลักษณ์ ให้เห็นสถานีวิทยุและโทรทัศน์ เป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สังคมรับรู้ความมีตัวตนพร้อมกับเป็นการประชาสัมพันธ์สถานีดังกล่าวว่าเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ซึ่งอาจจะต้องขอความร่วมมือกัน

๖) ด้านสิทธิเสรีภาพสื่อ ควรมีการวางหลักประกันสำหรับวิชาชีพสื่อ ด้านสวัสดิภาพ และสวัสดิการสื่อควรมีกองทุนดูแลสวัสดิภาพ สวัสดิการผู้ปฏิบัติงาน การติดตามแก้ไขกฎหมายและการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพด้านสื่อ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและแนะนำด้านกฎหมายให้กับสื่อทั่วประเทศ โดยการจัดเวทีเสวนา “สื่อใช้สิทธิเสรีภาพแต่รู้เท่าทันกฎหมาย” และ จัดทำรายงานประจำปี เรื่องสิทธิ เสรีภาพของสื่อ และติดตามข่าวคราวความเคลื่อนไหวรอบด้านที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพสื่อมวลชน โดยในขั้นตอนการทำงานอาจเชิญที่ปรึกษาในแต่ละเรื่องมาให้ข้อมูลและแนวทางในการดำเนินการตามแต่ละกรณี อาทิ ผลกระทบจากกฎหมายที่ภาครัฐกำลังผลักดัน หรือ กฎหมายที่มีการประกาศบังคับใช้แล้ว แต่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของสื่อ ศึกษาวิจัยกรณีการแทรกแซงสิทธิเสรีภาพสื่อ และแนวทางการแก้ปัญหา รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ การตั้งรางวัลและกองทุนเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพสื่อ อาทิ สื่อดีเด่น (องค์กร) นักข่าวดีเด่น (บุคคล) และสนับสนุนผลักดันให้เกิดสหภาพคนทำงานด้านสื่อและคณะกรรมการบริหารสหภาพในวงการสื่อ

๒.๒ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อให้เป็นกระจุกสะท้อนถึงสื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความตระหนักใน สิทธิของผู้บริโภคอย่างจริงจัง และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการนำเสนอข่าวสารที่เป็นการละเมิดสิทธิของ ประชาชนในฐานะผู้บริโภคสื่อ โดยคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน ประกอบด้วยตัวแทนจากหลายภาคส่วนของสังคม รวม ๑๖ องค์กร ประกอบด้วย เครือข่ายประชาสังคมด้านเด็กและเยาวชน เครือข่ายด้านสตรี เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค นักวิชาการ และสภาวิชาชีพด้านสื่อ ๔ องค์กร ทั้งนี้ เหตุผลที่ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชนขึ้น เนื่องจากปัจจุบัน ผู้บริโภคยังประสบปัญหาการละเมิดสิทธิที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากการโฆษณาสินค้าหรือบริการต่างๆ ที่ไม่เป็นจริง ไม่ครบถ้วนนำไปสู่การซื้อ-ใช้สินค้าหรือบริการที่ไม่เหมาะสม สิ้นเปลืองเงินทอง เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการนำเสนอข่าวอาชญากรรม ปัญหาการละเมิดสิทธิสตรี สิทธิเด็ก และเยาวชน จากการนำเสนอเนื้อหาละครข่าวสารด้วยความรุนแรง หยาดคาย ลามก นอกจากนี้ ยังมี การโฆษณาแฝงในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะบทความเชิงโฆษณาที่ครอบงำความคิดประชาชน ขณะเดียวกันกลุ่มผู้บริโภคสื่อเองยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานของสื่อที่ถูกต้องเหมาะสม ตามกรอบของจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ขาดความตื่นตัวในการปกป้องสิทธิของตนเอง จึงทำให้ถูกละเมิดสิทธิจากสื่อทั้งโดยที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว ดังนั้นจึงได้มีการจัดตั้ง

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชนขึ้น ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิ และที่กรรมการพิจารณาเห็นว่าเป็นผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ตรวจสอบติดตามการทำงานของสื่อ ร้องเตือนประชาชนเมื่อมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม พร้อมกับสะท้อนความคิด หรือข้อร้องเรียนของประชาชนกลับไปยังสื่อ และสมาชิกวิชาชีพด้านสื่อ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขการผลิตสื่อให้มีทิศทางที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

๒.๓ เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ มีจุดเริ่มต้นมาจากการทำกิจกรรมในลักษณะกลุ่มครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว ให้คำปรึกษาปัญหากับครอบครัวที่มีบุตรอยู่ในช่วงวัยรุ่น เกี่ยวกับการบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน ได้รับการสนับสนุนจากแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก เยาวชน และครอบครัว กระตุ้นระบบสื่อสารมวลชนให้ตระหนัก และหันมาใส่ใจผลกระทบที่ผู้บริโภคได้รับจากสื่อที่ไม่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมสุขภาวะ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “จัดสื่อร้าย ขยายสื่อดี” เพื่อให้สังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญของการเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ เพื่อเป็นกลไกผลักดันให้เกิดสื่อเชิงคุณภาพแก่สังคมมากยิ่งขึ้น ผ่านการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ ร่วมกับภาคีเครือข่าย รวมทั้งการสร้างและพัฒนาอาสาสมัคร อันได้แก่ กลุ่มของครอบครัวทั่วไป ที่ต้องการเข้ามาเรียนรู้กระบวนการเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ และกลุ่มครอบครัวแกนนำ ที่เป็นคณะกรรมการของเครือข่ายฯ ในการร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากการทำกิจกรรมและการเสวนาบนเวทีต่างๆ ของเครือข่ายฯ ทั้งในกรุงเทพมหานครและภูมิภาค เพื่อช่วยกันระแวดระวังสื่อร้าย สร้างสรรค์สื่อดีให้กับสังคมไทย

การดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาของเครือข่ายฯ ได้ทำควบคู่กันไปทั้งด้านการพัฒนาการขยายพื้นที่เฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ รวมถึงการสร้างสรรคสื่อโดยครอบครัว กล่าวคือด้านการพัฒนาเครือข่ายฯ ทำโดยการจัดประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ และจัดตั้ง “ศูนย์ประสานงานครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ” ในการรับแจ้งเรื่องราวการพบเห็นสื่อที่ไม่เหมาะสม ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็น สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ สื่อสิ่งพิมพ์ เกมสื่อบนทุกประเภท หรือ

สื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสม ซึ่งทางศูนย์ฯ จะช่วยจัดการ ดูแล และดำเนินการร้องเรียนให้รับแก้ไขต่อไป ด้านการขยายพื้นที่การเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ โดยจัดทำในรูปแบบเยียมเยียนเชิงกลยาณมิตร โดยแบ่งเป็นชุมชนในกรุงเทพฯ ๑ พื้นที่ และ ๑ พื้นที่จากภูมิภาคของประเทศไทย

ด้านการทำกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์ของครอบครัว เพื่อครอบครัว โดยครอบครัว ดำเนินไปในรูปแบบค่ายครอบครัวรู้เท่าทันสื่อ และกิจกรรมห้องเรียนครอบครัวเรียนรู้เรื่องสื่อ ซึ่งเน้นการสร้างสรรคสื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยครอบครัว เพื่อต่อยอดในการเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมสื่อดีๆ ให้เกิดขึ้นในสังคม และการจัดกิจกรรมมอบรางวัล “รายการโทรทัศน์ในดวงใจครอบครัว หรือ family awards” เพื่อส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ผู้ผลิตสื่อที่มีจรรยาบรรณใน การผลิต ที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระ และคุณภาพมากกว่าธุรกิจ สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับกิจกรรมที่เครือข่ายฯ ได้ดำเนินมาตลอดคือ การเคลื่อนไหวตามประเด็นสาธารณะที่เครือข่ายฯ เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงสังคมส่วนรวม

๒.๔ สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) ก่อตั้งปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) กับมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) ในช่วงแรกเป็นแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันสื่อเด็ก และเยาวชน ใช้ชื่อย่อ สสย. โดยมีการดำเนินการใน ๓ บทบาท ได้แก่

๑) พัฒนาคุณภาพสื่อและช่องทางสื่อและพื้นที่สร้างสรรค์ ทั้งการพัฒนาช่องทางวิทยุเพื่อเด็ก โดยพัฒนาเครือข่ายของวิทยุหลักและวิทยุชุมชนเด็ก พัฒนาช่องทางและรายการโทรทัศน์ต้นแบบในภูมิภาคเพื่อให้เกิดความหลากหลาย และ ความเป็นท้องถิ่น พัฒนาสื่อใหม่และสื่อทางเลือก เช่น เพลง สื่อไอซีที ฯลฯ ที่เด็กเยาวชนและครอบครัวมีส่วนร่วม สนับสนุนกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ต้นแบบ และการขยายผลด้านนโยบายระดับตำบล ระดับจังหวัด และระดับชาติ สนับสนุนการพัฒนาระบบการสื่อสร้างสรรค์ของเด็กในสภาวะยากลำบาก (กลุ่มชาติพันธุ์ แรงงานเด็กต่างชาติ เด็กที่ประสบภัย เด็กยากจนในชุมชน ฯลฯ) เพื่อธรรงค์สิทธิของเด็ก

๒) พัฒนาระบบการเท่าทันสื่อ สนับสนุนเครือข่ายและกลไกผู้บริโภค (๒๐ จังหวัด) เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังสื่อ สนับสนุนระบบการเรียนรู้เท่าทันสื่อในโรงเรียน ในตำบล สนับสนุนการพัฒนากลไกของสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเด็กในภูมิภาคต่างๆ (ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคตะวันออก ภาคกลางและตะวันตก ภาคใต้)

๓) งานพัฒนาองค์ความรู้ วรรณคดีสื่อสารสังคม ทั้งการทำงานด้านการศึกษา วิจัย ถอดบทเรียน เรื่องสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก พัฒนาหลักสูตรเครื่องมือเรียนรู้เท่าทันสื่อ เวทีวิชาการ ด้านสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัว พัฒนาศักยภาพและเวทีเรียนรู้ของฝ่ายต่างๆ และงานผลิตสื่อและสื่อสารสังคม

๔) ผลักดันนโยบาย กฎหมาย และสร้างความร่วมมือ ในการสนับสนุนและผลักดันให้เกิด ร่าง พ.ร.บ.กองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ การรณรงค์และผลักดันให้มั่นนโยบายการเพิ่มสื่อสร้างสรรค์และพื้นที่สร้างสรรค์ โดยมีกลไก ระดับ ชุมชน ตำบล จังหวัด และการผลักดันนโยบาย/หลักสูตรและกระบวนการเท่าทันสื่อ รวมถึงกลไกเฝ้าระวังสื่อในระดับต่างๆ

๓. รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศ

๓.๑ The World Association for Christian Communication (สหราชอาณาจักร/แคนาดา)

The World Association for Christian Communication (WACC) ตั้งอยู่ในกรุงลอนดอน สหราชอาณาจักรและเมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา เป็นองค์กรเอกชน ที่สร้างสิทธิในการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม องค์กรได้ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้คนในทุกความเชื่อ เชื้อชาติและวัฒนธรรมทั่วโลก องค์กรเชื่อว่าทุกคนมีสิทธิในการสื่อสาร และสิทธิในการสื่อสารเป็นสิ่งเดียวกันกับการมีสิทธิในอาหาร ที่พัก และความปลอดภัย ในพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ องค์กรมุ่งมั่นที่จะเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประโยชน์ร่วมกัน เกิดการแบ่งปันข้อมูลความรู้ และประสบการณ์ในด้านการสื่อสาร WACC มีสมาชิกใน ๑๒๐ ประเทศ ทำงานร่วมกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาค WACC ดำเนินงานด้านการสื่อสาร เสริมสร้างขีดความสามารถ สนับสนุนสิทธิการสื่อสารและรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้น เช่น ความต้องการในการรายงานสื่อที่อ่อนไหวทางเพศ การสร้างสันติภาพ และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา ในฐานะที่เป็นสมาคมระดับโลกที่ประกอบด้วย สมาชิกบุคคล สถาบัน WACC มุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดการทำความเข้าใจและให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้นตามสิทธิของทุกคนในการสื่อสารอย่างเปิดเผย เป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจ และเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน รวมถึงทำงานร่วมกับผู้ที่ถูกปฏิเสธสิทธิในการสื่อสาร เนื่องจากสถานะ ตัวตน หรือเพศ สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูล

และการสื่อสารอย่างเต็มที่ และส่งเสริมสื่อที่เปิดกว้างและหลากหลาย เสริมสร้างเครือข่ายของผู้สื่อสารเพื่อพัฒนาสันติภาพ ความเข้าใจ และความยุติธรรม WACC มีสมาชิกองค์กรและสมาชิกส่วนบุคคลใน ๑๒๐ ประเทศ มีสมาชิกใน ๘ สมาคมระดับภูมิภาคประกอบด้วย : แอฟริกา, เอเชีย, แคริบเบียน, ยุโรป, ละตินอเมริกา, ตะวันออกกลาง, อเมริกาเหนือ และ แปซิฟิก การเป็นสมาชิกเปิดให้สำหรับบุคคล, โบสถ์, หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคริสตจักร, ผู้ผลิตสื่อ, สถาบันการศึกษา, องค์กรการสื่อสารโลก และทุกคนที่สนใจต่อภารกิจขององค์กรและหลักการสื่อสารของคริสเตียน

The World Association for Christian Communication มีบทบาทในการส่งเสริมสิทธิในการสื่อสาร (Communication Rights) ซึ่งสิทธิในการสื่อสารทำให้ทุกคนในทุกแห่งสามารถแสดงออกได้อย่างเป็นเอกเทศ และเป็นกลุ่มโดยการสื่อสารทุกรูปแบบ มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ ดังนั้น สิทธิในการสื่อสารจึงเป็นสิทธิมนุษยชนสากลที่ของชายหญิงและเด็กทุกคนและอีกบทบาทสำคัญของ WACC คือ การตรวจสอบสื่อที่สำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับการสร้างการรับรู้และการสนับสนุนสำหรับการเปลี่ยนแปลงนโยบาย และแนวทางในการปฏิบัติงานของสื่อทั่วโลก ประกอบด้วย การตรวจสอบสื่อในด้านเพศ ด้านความยากจน ด้านศาสนา และด้านสันติภาพ อีกทั้งยัง มุ่งการยุติความแบ่งแยกทางเพศของสื่อ ด้วยการรณรงค์เพื่อเตือนสื่อถึงความรับผิดชอบสื่อ ในการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพ เกี่ยวกับการคุ้มครองที่ยุติธรรม ความสมดุล ความถูกต้องและการไม่เลือกปฏิบัติ

ปัจจุบัน WACC ได้มีการวางแผนยุทธศาสตร์ ที่ผ่านกระบวนการปรึกษาหารืออย่างกว้างขวางกับสมาชิก หุ่นส่วน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ โดยเน้นเรื่องความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบสื่อแบบมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นของผู้ที่ถูกปฏิเสธสิทธิในการสื่อสารเนื่องจากเพศสถานะ หรือเอกลักษณ์ การเริ่มเชื่อมโยงโครงการสื่อสารระดับรากหญ้า กับการส่งเสริมสิทธิในการสื่อสารให้บุคคลในระดับรากหญ้ามียุติสิทธิในการสื่อสารเท่ากับบุคคลอื่น ซึ่งการที่ WACC สามารถดำเนินการด้านการตรวจสอบสื่อได้อย่างกว้างขวางและมีพันธมิตรทั่วโลก เนื่องจาก WACC มีองค์กรพันธมิตรด้านเงินทุนจำนวนมากและกระจายอยู่ทุกทวีปทั่วโลก เช่น The Anglican Communion, UK ; Brot für Alle, Switzerland; Canadian International Development Agency (CIDA), Canada; Council for World Mission, Singapore; UKaid from the Department for International Development (DFID), UK; Brot für die Welt, Germany; Evangelical Lutheran Church of Finland ; Interkerkelijke Organisatie voor Ontwikkelingssamenwerking (The

Interchurch Organisation for Development Co-operation, ICCO), The Netherlands; mission ๒๑, Switzerland ; Otto per mille, Chiesa Valdese, Italy; United Church of Canada เป็นต้น

๓.๒ Media Monitoring Project of Concordia University (แคนาดา)

Media Monitoring Project of Concordia University ประเทศแคนาดา อยู่ภายใต้การบริหารของ Montreal Institute for Genocide and Human Rights Studies มีจุดมุ่งหมาย เพื่อตรวจสอบสื่อและเตือนภัยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมสงครามร้ายแรง โดยการตรวจสอบสื่อข่าวภายในประเทศที่มีความเสี่ยง ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ และมีรายงานประจำสัปดาห์ เพื่อให้ข้อมูลภาพรวมแก่ประชาชน บุคคลทำงานในด้านการที่เกี่ยวข้อง

Media Monitoring Project of Concordia University มีบทบาทในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการโจมตีเป้าหมายที่มีขนาดเล็ก รายงานการสังหารหมู่ขนาดเล็กที่กำหนดเป้าหมายเหยื่อโดยพิจารณาจากเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา มุมมองทางการเมือง หรือชนชั้นทางสังคมเป็นสัญญาณเตือนที่ชัดเจนว่าอาชญากรรมการสังหารหมู่ที่แพร่หลายมากขึ้นอาจเกิดขึ้นได้ การเฝ้าระวังและตรวจสอบกลุ่มที่มีการประชาสัมพันธ์ และขู่ที่จะครองสังคม หรือวางแผนที่จะสังหารหมู่องค์กรเอกชน หรือกลุ่มอื่นๆ การนำเสนอข่าวเพื่อให้เกิดความกลัวในหมู่ประชาชน การรายงานต่อรัฐบาลเพื่อเพิ่มการควบคุมของรัฐบาลในการกระจายข่าว การจัดการข้อมูลอย่างเข้มงวดและการผูกขาดแหล่งข่าว ทำให้รัฐบาลควบคุมและลดความล่าช้าในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนได้

Media Monitoring Project of Concordia University เป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับว่ามีการทุ่มเทและมีการทำงานเกะติดสถานการณ์สื่ออย่างต่อเนื่อง มีการรายงานการตรวจสอบสื่อและเตือนภัยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมสงครามร้ายแรงเป็นรายสัปดาห์แยกตามประเทศที่มีการเฝ้าระวัง เช่น ประเทศบราซิล ประเทศชูดาน ประเทศพม่า ประเทศซีเรีย เป็นต้น อีกทั้งยังมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายจำนวนมากในหลายประเทศ เช่น Amnistie Internationale Canada francophone; Canadian All Party Parliamentary Group for the Prevention of Genocide and Other Crimes Against Humanity; Canadian International Council; The Romeo Dallaire Child Soldiers Initiative; CRIES-Coordinadora Regional de Investigaciones Económicas y Sociales GAMAAC; Global Center for the Responsibility to Protect; The Global Media Forum (Part of Deutsche Welle); The Hague Institute for

Global Justice\Human Rights Research and Education Centre – University of Ottawa; International Coalition for the Responsibility to Protect (ICRTP); Montreal Holocaust Memorial Centre; The Munk School of Global Affairs; Office of the UN Special Advisor on the Prevention of Genocide; Parliamentarians for Global Action (PGA); The SecDev Foundation; Stanley Foundation; Swedish Institute; UNA-UK; United States Holocaust Memorial Museum - Committee on Conscience; US Embassy to Canada

๓.๓ Media Monitoring Project of Zimbabwe (ซิมบับเว)

Media Monitoring Project of Zimbabwe เป็นโครงการหนึ่งของ The Zimbabwe Human Rights NGO Forum เป็นองค์กรหน่วยงานเพื่อสิทธิมนุษยชนของซิมบับเว เป็นเครือข่ายพันธมิตรขององค์กรเอกชน (NGO) ด้านสิทธิมนุษยชนจำนวน ๒๒ แห่งในซิมบับเว ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับศึกษาระดับและลักษณะของการใช้ความรุนแรงและการทรมานที่เกิดขึ้นในประเทศ และการชุมนุมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น โดยเริ่มจัดตั้งองค์กรตั้งในช่วงของการจลาจลด้านอาหารในปี ค.ศ. ๑๙๙๘ ในช่วงแรกองค์กรประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งหมด ๘ องค์กร ต่อมาได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในซิมบับเว และประสานงานอย่างใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมงาน เช่น National Association of Non-Governmental Organization (NANGO), the Crisis in Zimbabwe Coalition, National Constitutional Assembly (NCA) and Zimbabwe Congress of Trade Unions (ZCTU) การเป็นสมาชิกขององค์กรนี้เปิดโอกาสให้กับองค์กรต่างๆที่อยู่ในซิมบับเว และเป็นองค์กรที่ให้ความสนใจเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ได้มีส่วนร่วมกับการกำจัดความรุนแรงและการทรมานที่เกิดขึ้น ปัจจุบันองค์กรมีองค์กรสมาชิกที่ทำงานในขอบเขตด้าน สิทธิสตรี สิทธิทางเพศ และทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิของสื่อ สิทธิของเพศทางเลือก สิทธิของนักโทษ การต่อต้านการคอร์รัปชัน ธรรมชาติและการสร้างสันติภาพ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ไม่ใช้ความรุนแรง คณะกรรมการขององค์กรประกอบไปด้วยตัวแทนจากแต่ละองค์กรที่เป็นสมาชิก องค์กรไม่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นและไม่มีการดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจใดๆ รายได้ขององค์กรจะมาจากการสนับสนุน การช่วยเหลือและการบริจาค และดอกเบียจากการลงทุน รายได้และทรัพย์สินขององค์กรจะถูกนำไปใช้เพื่อส่งเสริมตามวัตถุประสงค์ที่ได้จัดตั้งขึ้นเท่านั้น

Media Monitoring Project of Zimbabwe เป็นโครงการควบคุมสื่อของซิมบับเว ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระที่ทำงานเพื่อส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าว

ในซิมบับเว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบและการวิเคราะห์ข่าวและสถานการณ์ปัจจุบันที่ถูกออกอากาศทางวิทยุ โทรทัศน์ในประเทศ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และส่งเสริมให้พลเมืองมีความสามารถและมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างมีข้อมูล สื่อมวลชนผลิตสื่อที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ รวมทั้งนโยบายสื่อที่สอดคล้องกับข้อกำหนดในระดับภูมิภาคและระดับสากลตามบทบัญญัติที่ได้รับการรับรองจากรัฐธรรมนูญของซิมบับเว

Media Monitoring Project of Zimbabwe มีการตรวจสอบข่าวที่ออกอากาศในซิมบับเวทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ในประเทศ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาถึงสิ่งที่ควรถูกดอออกอากาศ และความอิสระในการสื่อสารข่าวสารข้อมูลต่างๆในประเทศ รวมถึงยังมีการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะและสิ่งที่สังคมต้องตระหนักร่วมกับองค์กรเครือข่ายที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น Norwegian Agency for International Development (NORAD) Open Society Initiative for Southern Africa (OSISA) Netherlands Institute for Southern Africa (NiZA) United States Agency for International Development (USAID-OTI) Communication Assistance Foundation (CAF)

๓.๔ The Media Development Foundation (ยูเครน)

The Media Development Foundation ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๑ โดยกลุ่มนักข่าวมืออาชีพในประเทศยูเครน เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มุ่งสนับสนุนสังคมที่เปิดกว้างและมีส่วนร่วม อำนาจความสะอาดในการรวมกลุ่มของพลเมือง ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ ความหลากหลายและพหุนิยมทางเพศ ปกป้องสิทธิมนุษยชนเสรีภาพในการพูดและการแสดงออก รับรองสภาพแวดล้อมของสื่อเสรี มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพ และสถาบันของสื่อ อำนาจความสะอาดในการจัดตั้งสื่อ ความรับผิดชอบ และกลไกการควบคุมตนเอง ส่งเสริมความรู้ด้านสื่อ การมีส่วนร่วมในการเป็นพลเมือง และการเคลื่อนไหวของเยาวชน ปกป้องเสรีภาพในการพูดและการแสดงออก สนับสนุนสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมการสื่อสารมวลชนด้านจริยธรรม และระบบความรับผิดชอบต่อสื่อ ความรู้เรื่องสื่อมวลชน ความหลากหลายและความเท่าเทียมในสังคม ความเท่าเทียมทางเพศ ส่งเสริมการริเริ่มของเยาวชนและการเคลื่อนไหวของพลเมือง ประกอบด้วยเครือข่ายที่หลากหลายจากนานาชาติ ได้แก่ U.S. Embassy in Georgia; Embassy of Switzerland in Georgia; Kingdom of the Netherlands Open Society Georgia Foundation; National Archives of Georgia (UNAG); United States Agency for

International Development (USAID); United Nations Development Programme (UNDP); United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO); International Medical Education Directory (IMED); Free Press Unlimited

The Media Development Foundation ดำเนินกิจกรรมการวิจัยและการศึกษามีส่วนร่วมในการสนับสนุน จัดการฝึกอบรม การประชุม การอภิปรายสาธารณะ การแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ เผยแพร่วรรณกรรมการศึกษาและวิชาชีพ ผลิตสื่อและจัดแคมเปญการศึกษาระดมเยาวชนเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านพลเรือนและการศึกษา

The Media Development Foundation มีการดำเนินการในขอบเขตที่ค่อนข้างกว้าง ทั้งการทำงานในด้านการสร้างการรับรู้การวิจัย และการตรวจสอบกิจกรรมของประชาชน และการคุ้มครองสิทธิของประชาชน และสื่อมวลชน การพัฒนามาตรฐานทางจริยธรรมและวิชาชีพ/ความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน การพัฒนามาตรฐานด้านการส่งเสริมแบบมืออาชีพ การสร้างกลไกการกำกับตนเอง การดำเนินโครงการด้านการศึกษากิจการวิจัย การสนับสนุนสิทธิของผู้บริโภคและการเริ่มให้มีการอภิปรายสาธารณะ การดำเนินการด้านการกำกับตนเองตามข้อ ๑๔ แห่งกฎหมายของรัฐจอร์เจียในด้านการเผยแพร่และหลักเกณฑ์การปฏิบัติของผู้แพร่ภาพกระจายเสียงที่ได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการกิจการสื่อสารแห่งชาติจอร์เจีย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งผู้ออกอากาศจำเป็นต้องมีกลไกการร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อพิจารณาข้อร้องเรียนของผู้รับชม และมีกลไกการตรวจสอบโฆษณาที่ไม่เหมาะสม The Media Development Foundation จะส่งการร้องเรียนไปยังหน่วยควบคุมของผู้เผยแพร่โฆษณาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการส่งเสริมสื่อมวลชนให้ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน (Human Rights) สนับสนุนนโยบายสาธารณะที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เสรีภาพส่วนบุคคลและความเท่าเทียมกันเป็นรากฐานสำคัญของกิจกรรมของ The Media Development Foundation มุ่งเน้นประเด็นที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย เชื้อชาติ และศาสนา กลุ่ม LGBT ความเท่าเทียมทางเพศ และมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมความเท่าเทียมและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ และสถาบันของสื่อผ่านการสนับสนุนการอภิปรายสาธารณะ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทของสังคม การสร้างความตระหนักของพลเมืองเกี่ยวกับประเด็นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ การวิจัย และการตรวจสอบสื่อ

๘. เอกสารอ่านเพิ่มเติม

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ. (๒๕๕๕). เปิดตัวศูนย์ประสานงานฯ รับแจ้งสื่อไม่

เหมาะสม.สืบค้นเมื่อ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/๒๔๙๔-เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ.html>

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค (มพบ.). (๒๕๕๕). ๑๖ องค์กรสื่อและประชาสังคม เปิดตัวคณะกรรมการคุ้มครอง

ผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน. สืบค้นเมื่อ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก https://www.consumerthai.org/main/index.php?option=com_content&view=article&id=๓๐๑๒:๒๔-๒๐-๑๒-๕๖-&catid=๒๘๘:๒๔consumerstv&Itemid=๓๕๒

สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (๒๕๕๓). ความเป็นมา. สืบค้นเมื่อ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก

http://www.newsbroadcastingcouncil.or.th/?page_id=๒

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

(สำนักงาน กสทช.). (๒๕๕๕). การกำกับดูแลเนื้อหากิจการกระจายเสียงและกิจการ

โทรทัศน์ :ประสบการณ์จากต่างประเทศสู่ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

อิทธิพล วรานุสุภากุล. (๒๕๖๐). การกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์เพื่อความหลากหลาย. (วิทยานิพนธ์

นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

Hitchens, L. (๒๐๐๖). **Broadcasting Pluralism and Diversity: A Comparative Study of**

Policy and Regulation: Portland, Oregon.

International Constitutional Law. (๒๐๑๐). **United Kingdom - "Constitution"**.

Retrieved December, ๒๔ ๒๐๑๘, from http://www.servat.unibe.ch/icl/uk00000_.html#C00๑_

Mutu, A. (๒๐๑๘). The regulatory independence of audiovisual media regulators: A

cross-national comparative analysis, **European Journal of Communication**, ๓๓(๖) ๖๑๙-๖๓๘.

World Intellectual Property Organization. (๒๐๑๓). **Broadcasting Services Act ๑๙๙๒**.

Retrieved December, ๒๓ ๒๐๑๘, from <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/au/au๓๖๐en-part๑.pdf>

๒.๕) ความรู้ด้านการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ด้านการสร้างเครือข่ายและภาวะผู้นำของจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

๑. ประเด็นการเรียนรู้

ภาวะผู้นำของจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

๒. จำนวนชั่วโมง

การบรรยายจำนวน ๒ ชั่วโมง และการทำกิจกรรมกลุ่มจำนวน ๓ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๓.๑ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและวิเคราะห์การบริหารจัดการเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

๓.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจและสามารถอธิบายภาวะผู้นำของเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ได้

๔. วิธีการฝึกอบรม

ชั้นนำ

แนะนำวิทยากร และอธิบายเกี่ยวกับเค้าโครงการฝึกอบรม

ชั้นสอน

การอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ และภาวะผู้นำของเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

ขั้นสรุป

สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

กิจกรรม

กิจกรรมที่ ๑ ชูปเปอร์ฮีโร่

กิจกรรมชูปเปอร์ฮีโร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจินตนาการ การเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสรู้จักกันและทำงานร่วมกันเป็นทีม และพัฒนาภาวะผู้นำซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานในลักษณะเครือข่ายจิตอาสา

วิธีการดำเนินกิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่ม ๕ - ๑๐ กลุ่ม

๒. อธิบายกติกาวิธีการทำกิจกรรมและให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลงมือทำกิจกรรม ได้แก่

๒.๑ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับกลุ่มทั้งหมดจำนวน ๖ กลุ่ม เท่าๆ กัน โดยแต่ละทุกๆ สาขาวิชาชีพ

๒.๒ เลือกตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ ๑ คน และให้แต่ละกลุ่มช่วยกันตกแต่งโดยให้ผู้แทนกลุ่มนั้นเป็นชูปเปอร์ฮีโร่จะต้องมีหน้าตาเป็นอย่างไรและต้องทำให้สวยที่สุด

๒.๓ ชูปเปอร์ฮีโร่จะต้องพาเพื่อนในกลุ่มทำกิจกรรมต่อไป

๒.๔ กลุ่มที่ชนะคือกลุ่มที่ได้รับคะแนนจากเพื่อนๆ เยอะที่สุด

กิจกรรมที่ ๒ การขยายผลเพื่อสร้างเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ในแต่ละภูมิภาค

วิธีการดำเนินกิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่มย่อยถอดบทเรียนและสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมฐานเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการผลิตรายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เชิงสร้างสรรค์

๒. สรุปบทเรียน และการนำไปขยายผลในการสร้างเครือข่ายประจำภูมิภาค เพื่อนำไปสู่การรวมกลุ่มในอนาคต

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

๑. Power Point สำหรับการบรรยาย
๒. กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษแข็ง เทปกาวยาสี สำหรับกิจกรรมซูเปอร์ฮีโร่

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

การสังเกตตลอดทั้งกิจกรรม การใช้ Menti.com และการประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบวัดความรู้ (Post – test)

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑. การสร้างเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

เครือข่าย คือ กระบวนการในการรวมบุคคล กลุ่มคน องค์กร ซึ่งแล้วแต่วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ เพื่อติดต่อสื่อสาร และร่วมกันทำกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ คณะที่ปรึกษาพบว่าในการนิยามความหมายของนักวิชาการข้างต้นจะประกอบไปด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ เป็นกิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิกเครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อนิสระหรือความเป็นตัวของตนเองของคนหรือองค์กรนั้นๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาที่จะต้องมีการรวมตัวของสมาชิกโดยสมัครใจ ทั้งนี้มีการดำเนินกิจกรรมซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการรวมตัวของการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการศึกษาครั้งนี้ คือ การร่วมตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ในปัจจุบันคำว่าเครือข่ายมักจะถูกนำไปใช้ในการนิยามเพียงแค่การชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยที่กลุ่มคนในการชุมนุมไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มเพื่อสังสรรค์ หรือรวมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ดังนั้นการทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแทนการสร้างเครือข่ายเทียม โดยองค์ประกอบหรือลักษณะของเครือข่ายที่เป็นพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันซึ่งสามารถพิจารณาได้ ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) การเป็นกลุ่มองค์กรและ/หรือบุคคลที่มา ร่วมกันเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และความสนใจที่ตั้งขึ้นร่วมกัน มีการวางระบบการบริหารจัดการร่วมกัน ๒) การมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและมีการเรียนรู้

ร่วมกัน ๓) มีการประสานงานด้วยการสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และ ๔) มีความรู้สึกผูกพัน และร่วมกันรับผิดชอบกับโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมาร่วมกัน ซึ่งจากองค์ประกอบข้างต้นคณะที่ปรึกษาสามารถนำมาพิจารณาเป็นพื้นฐานการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ร่วมกัน ทั้งนี้รูปแบบขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาจะมีรูปแบบอย่างไร ควรจะมีการศึกษาประเภทและรูปแบบของเครือข่ายในบริบททั่วไป เพื่อนำมาพัฒนาเป็นองค์กรเครือข่ายจิตอาสาที่เหมาะสมกับการดำเนินงานร่วมตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในบริบทของสังคมไทย และการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันและอนาคต

การสร้างเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ จึงมีกระบวนการ เริ่มจากการรวมบุคคล กลุ่มคน องค์กร ซึ่งมีวัตถุประสงค์กำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ และต้องเป็นไปโดยสมัครใจ มีการติดต่อสื่อสาร และร่วมกันทำกิจกรรมกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิก การทำกิจกรรมต้องมีความเท่าเทียม แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตนเองของคนหรือองค์กร ระหว่างการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ต้องมีการพัฒนาสมาชิกควบคู่กันไปด้วย ให้มีความรู้เพิ่มขึ้นในการร่วมกันกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุ และโทรทัศน์ ทั้งนี้การทำให้เครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแล เนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์มีความเข้มแข็ง ควรมีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยการเสริมสร้างกิจกรรมให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความรู้ กระจายความรู้ ตลอดจนมีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และการสร้างเครือข่ายการทำงาน และการเรียนรู้ โดยการประสานเชื่อมโยงหน่วยงานต่างๆ ในหน่วยงาน ชุมชนและองค์กรภายนอกชุมชน เพื่อเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิก และเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายจิตอาสา

๒. ภาวะผู้นำของเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อองค์การอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ องค์การจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและสร้างพื้นที่ให้องค์การสามารถยืนหยัดอยู่ในโลกที่อุดมไปด้วยการเปลี่ยนแปลงนี้ องค์การจึงเปรียบเสมือนสิ่งมีชีวิตที่ต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อความอยู่รอดและสร้างความสำเร็จในการแข่งขัน บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องประกอบด้วยความถี่ของการเปลี่ยนแปลงซึ่งแม้จะมี

ขนาดเล็กก็สามารถส่งผลกระทบสะสมอย่างต่อเนื่องได้ องค์กรไม่สามารถที่จะดำเนินการปรับเปลี่ยนตนเองได้ ต้องอาศัย ตัวบุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ในองค์กรช่วยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง บุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันและสนับสนุนให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่น คือ ตัวผู้นำองค์กรและกลุ่มคนที่อยู่ในองค์กร ผู้นำที่ดีต้องมีคุณสมบัติของผู้นำทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจ ด้านความรู้ความสามารถ และนำคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทขององค์กร

ดังนั้นผู้นำในยุคศตวรรษที่ ๒๑ จึงแตกต่างจากผู้นำในอดีตที่ผ่านมา จากการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเริ่มมาจากแนวคิดทฤษฎีมหาบุรุษ (Greatman Leadership) มีความเชื่อว่าภาวะผู้นำเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือโดยกำเนิดไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่สามารถพัฒนาขึ้นได้มีการจงใจใช้คำว่า “ผู้ชาย” เพื่อบ่งบอกว่าคุณลักษณะทางกายภาพ เช่น ความแข็งแรงลักษณะท่าทาง ความเชื่อมั่น ความรู้สติปัญญา ยุคนี้ผู้นำส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายเท่านั้น ต่อมาองค์กรเริ่มมีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนมากขึ้น ทฤษฎีความเป็นผู้นำจึงมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับรูปแบบทางพฤติกรรมของผู้นำมากกว่าคุณลักษณะเด่นเฉพาะตัว ในอดีตผู้บริหารมีความพยายามที่จะหารูปแบบการเป็นผู้นำที่ดีที่สุด แต่ในสภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยความวุ่นวาย ทำให้พบว่าไม่มีรูปแบบการเป็นผู้นำรูปแบบใดรูปแบบเดียวที่ดีที่สุด สถานการณ์ที่ต่างกันย่อมต้องการความเป็นผู้นำในรูปแบบที่แตกต่างเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ และนอกจากรูปแบบความเป็นผู้นำที่เหมาะสมแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นที่มีส่วนทำให้องค์กร ประสบความสำเร็จ คือ คุณภาพของผู้ตามและลักษณะของสถานการณ์ ผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ มีสิ่งที่ท้าทายความสามารถ คือ ความสามารถนำพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมองเห็นการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นโอกาส การทราบวิธีการค้นหาการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้อง และทราบวิธีที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร ได้แก่ ด้านนโยบายการสร้างอนาคต ด้านวิธีการอย่างเป็นระบบในการมองหาคาดการณ์ถึงการเปลี่ยนแปลง ด้านวิธีที่ถูกต้องในการสร้างความคุ้นเคยกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้านนโยบายในการสร้างสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงกับความต่อเนื่อง เพราะนโยบายการสร้างสรรค์สิ่งใหม่อย่างเป็นระบบ สามารถสร้างจิตสำนึกให้องค์กรในฐานะที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังทำให้องค์กรมองเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นคือโอกาสที่เกิดขึ้นมาใหม่ภายใต้บทบาทสำคัญ ดังนี้

๑) การทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลง (To Make the Change) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาจากการแข่งขันที่ไร้พรมแดน โลกกำลังอยู่ในยุคของเทคโนโลยีและข่าวสาร ความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นเมื่อนำเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงแล้วก็จะสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา มีผลกระทบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กร

๒) ผู้นำต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง (Leadership to Change Intervention) ของแผนปฏิบัติการในการปรับแต่งสิ่งต่าง ๆ ให้แตกต่างจากเดิม โดยอาจจะกระทำอย่างรวดเร็วหรือกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป การบริหารความเปลี่ยนแปลงนั้น จะต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงก่อน แล้วจึงกำหนดเป้าหมายและเลือกวิธีที่จะนำมาใช้ในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องอาศัยการวางแผนการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์แล้วจึงนำไปปฏิบัติตามแผนที่ต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร มีการเสริมแรงให้กับความเปลี่ยนแปลงโดยการชี้แจงให้บุคลากรในองค์กรทราบถึงความเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และแสดงความขอบคุณต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีส่วนช่วยให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแล้วจึงทำการประเมินผลต่อไป

๓) การเป็นตัวแทนความเปลี่ยนแปลง (Change Agent) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือมีหน้าที่ในการจัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรเพื่อพัฒนา เน้นผลการปฏิบัติงาน โดยส่วนรวมมากกว่าการเน้นไปที่ผลงานของแต่ละคนในองค์กร ให้บุคลากรในองค์กรรับรู้ถึงผลการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และวิกฤตการณ์ต่างๆ ที่องค์กรเผชิญอยู่ เช่น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค

๔) การเป็นนักคิด นักพัฒนาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (The Thinkers Developers keep Pace with the Changing World) มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และไม่ยึดติดต่อสิ่งใด

๕) การบริหารงานแบบประชาธิปไตย (Democratic Administrative) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหากับบุคลากรในองค์กร

๖) การเป็นผู้ประสานงานในองค์กรให้เกิดการทำงานที่ราบรื่น (Organization is Coordinating a Smooth Operation) มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และประสานงานนอกองค์กรให้เกิดภาคีเครือข่ายร่วมคิด ร่วมจัดการศึกษา

๓) การประนีประนอม (Compromise) ผู้นำต้องพยายามไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความขัดแย้งในองค์กร เป็นผู้ประนีประนอมเมื่อเกิดปัญหา

๔) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) ผู้นำต้องสนับสนุนให้ทุกคนทำรายงานผลการดำเนินงาน และนำรายงานมาประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

๕) การประชาสงเคราะห์ (Public Welfare) ผู้นำจะต้องให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานทุกเรื่อง เป็นห่วงเป็นใยตลอดเวลา จะประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงาน การพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ทุกคนมีความก้าวหน้า การให้อภัย การตักเตือน การเป็นกัลยาณมิตร

ทั้งนี้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำแบบดั้งเดิมกับภาวะผู้นำแบบใหม่ที่จะทำงานเพื่อสังคม ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำแบบดั้งเดิมกับภาวะผู้นำแบบใหม่ที่จะทำงานเพื่อสังคม

ภาวะผู้นำแบบดั้งเดิม	ภาวะผู้นำแบบใหม่ที่จะทำงานเพื่อสังคม
- ยึดติดกับความมั่นคง - เป็นผู้ควบคุมและสั่งการ - สร้างการแข่งขันทั้งในและนอกองค์กร - มุ่งผลลัพธ์ในเชิงผลผลิตทางธุรกิจ/ รายได้/ ลูกค้า - สร้างผู้ตามให้เป็นไปในรูปแบบ เดียวกัน	- ตอบสนองการเปลี่ยนแปลง / มองการณ์ไกล - สร้างการกระจายอำนาจจากผู้นำและเสริมพลังให้กับผู้ตาม เพื่อให้ผู้ตามเตรียมความพร้อมตนเอง และสามารถเป็นผู้นำในกลุ่มย่อย สามารถใช้ความเชี่ยวชาญของตนเองได้อย่างเต็มที่ รวมถึงสามารถสร้างและขยายเครือข่ายในการทำงานเพื่อสังคม - สร้างสัมพันธภาพที่ดีทั้งในองค์กรและเครือข่าย - มุ่งผลลัพธ์ในเชิงเป้าหมายร่วมควบคู่ไปกับความยึดมั่นผูกพันของผู้ตาม ให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรม/ ส่วนรวม มิติทางจิตวิญญาณ - เข้าใจในความหลากหลายและพัฒนาให้ถึงศักยภาพสูงสุด

๘. เอกสารอ่านเพิ่มเติม

เกษม นครเขตต์. (๒๕๕๔). เอกสารวิชาการ แนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม (Social Network Theory). กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (๒๕๔๙). ภาวะผู้นำองค์กรยุคใหม่. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

เชิญพร คงมา. (๒๕๕๑). บทบาทของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต. (วิทยานิพนธ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

นฤมล นิราทร. (๒๕๔๓). การสร้างเครือข่ายการทำงาน: ข้อควรพิจารณาบางประการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นุช สัทธาฉัตรมงคล และ อรรถพล ธรรมไพบูลย์. (๒๕๕๙). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารธุรกิจปริทัศน์, ๘(๑):๑๖๗-๑๘๒.

พรชัย เจดามาน. (๒๕๖๐). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ศตวรรษที่ ๒๑ : ไทยแลนด์ ๔.๐. สืบค้นเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <http://www.kroobannok.com/๘๓๓๑๒>

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (๒๕๕๖). ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพจากหลากหลายทัศนะ. สืบค้นเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <http://suthep.ricr.ac.th>

แบบประเมินความพึงพอใจการเข้าร่วมโครงการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย [x] เพื่อประเมินตามความคิดเห็นจริงของท่าน

หัวข้อการประเมิน	ความพึงพอใจ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
๑. หลักสูตรที่เข้าอบรมมีประโยชน์กับท่าน					
๒. หลักสูตรมีความทันสมัยและน่าสนใจ					
๓. เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง					
๔. สถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
๕. ระยะเวลาที่เข้าอบรมมีความเหมาะสม					
๖. วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้					
๗. วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน					
๘. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสม และมีความน่าสนใจ					
๙. อุปกรณ์ที่เข้าอบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม					
๑๐. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม					
๑๑. ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้					
๑๒. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น					
๑๓. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปช่วยสอดส่องดูแล ความเหมาะสมของเนื้อหารายการทางวิทยุโทรทัศน์					
๑๔. ท่านพึงพอใจต่อความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้					
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม.....
.....

แบบประเมินความรู้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ๒๐ ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x]

ในข้อที่ถูกเพียงข้อเดียว

๑. ในข้อใดที่แสดงว่าเป็นสื่อที่สะท้อนสาธารณประโยชน์

ก. คนส่วนใหญ่ ในสังคมนิยมชมชอบหรือเห็นด้วย

ข. ผลลัพธ์จากกระบวนการแลกเปลี่ยน โตเถียง ตัดสินใจร่วมกันแบบประชาธิปไตย

ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว

ค. การมีแหล่งอ้างอิงมี/สอดคล้องกับค่านิยมหรืออุดมการณ์ของสังคม

ง. ถูกทุกข้อ

๒. ข้อใดไม่ใช่บทบาทของสื่อมวลชนทางวิทยุและโทรทัศน์ในการสร้างเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์

ก. การให้ความรู้และการศึกษา

ข. การให้ความบันเทิงโดยตรงและทางอ้อม

ค. การสนับสนุนพรรคการเมือง

ง. การเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นจากประชาชน การร้องทุกข์ของประชาชน

๓. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลที่มีการให้ความสำคัญกับการกำกับเนื้อหารายการของวิทยุและโทรทัศน์

ก. ความเป็นสาธารณะ

ข. ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป

ค. เป็นธุรกิจที่ลงทุนสูง

ง. มีอิทธิพลต่อความคิดและความสนใจของประชาชน

๔. ข้อใดเป็นปัญหาการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ก. การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ

ข. การขาดสมดุลของการเซ็นเซอร์

ค. การขาดพื้นที่หรือระบบการแจ้งเตือนเมื่อพบสื่อไม่เหมาะสม

ง. ถูกทุกข้อ

๕. หลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ยึดตามกฎหมายฉบับใด

ก. กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘

ข. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ค. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ง. ถูกทุกข้อ

๖. ข้อใดไม่ใช่การให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์

ก. กิจการบริการสาธารณะ

ข. กิจการบริการชุมชน

ค. กิจการทางธุรกิจ

ง. กิจการทางศาสนา

๗. เนื้อหาประเภทใดที่สามารถออกอากาศในการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์

ก. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการล้มล้างการปกครอง

ข. เนื้อหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ

ค. เนื้อหาที่ลามกอนาจาร

ง. เนื้อหาที่เกี่ยวกับด้านการเมืองต่างประเทศ

๘. ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนเท่าใด

ก. ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

ข. ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

ค. ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

ง. ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕

๙. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลของการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ

- ก. เพื่อกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมวิชาชีพ
- ข. เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน
- ค. เพื่อยกระดับวิชาชีพสื่อมวลชน
- ง. **เพื่อความเข้มแข็งของธุรกิจสื่อ**

๑๐. ข้อใดไม่ใช่หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสากล

- ก. มีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลในข่าว
- ข. การบริการคนส่วนรวม มิใช่บริการคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- ค. **การเข้าร่วมพรรคการเมืองเพื่อข้อมูลเชิงลึก**
- ง. การตระหนักว่าข่าวที่นำเสนอ นั้น มีเยาวชนชายหญิงอ่านด้วย

๑๑. ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยต้องคำนึงถึงหลักจริยธรรมในข้อใด

- ก. หลักความเท่าเทียม
- ข. ความหลากหลาย
- ค. หลักพื้นที่สาธารณะ
- ง. **ถูกทุกข้อ**

๑๒. ข้อใดถือเป็นการละเมิดข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๓

- ก. การนำเสนอชื่อและหน้าตาของเยาวชนที่เป็นข่าวกระทำซ้ำเรา
- ข. การไม่ขออนุญาตในความผิดพลาดที่นำเสนอข่าวผิดพลาด
- ค. การซ้ำเติมความทุกข์และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว
- ง. **ทุกข้อที่กล่าวมา**

๑๓. ข้อใดเป็นบทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์

- ก. การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามาทำงานสื่อ
- ข. **การสร้างภาคีสื่อและเครือข่ายที่สนับสนุนการทำงานสื่อมวลชน**
- ค. การเพิ่มเงินเดือนให้ผู้ประกอบวิชาชีพของสื่อมวลชน
- ง. ผลิตทุกข้อที่กล่าวมา

๑๔. ข้อใดเป็นยกระดับวิชาชีพของสื่อมวลชน

- ก. การเพิ่มเงินเดือนและค่าครองชีพให้สูงเท่าแพทย์
- ข. การฝึกอบรมด้านการขายสื่อโฆษณา
- ค. **การสร้างมาตรฐานจริยธรรม**
- ง. การเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจ

๑๕. ข้อใดไม่ใช่องค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์

- ก. สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
- ข. **สมาคมผู้สื่อข่าวไทย-ฟินแลนด์**
- ค. สมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาแห่งประเทศไทย
- ง. สมาคมผู้สื่อข่าวไทย-จีน

๑๖. บทบาทหน้าที่ใดเหมาะสมกับการทำงานเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

- ก. การสร้างเครือข่ายประชาชนในแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศ
- ข. การระบุประเภทและประเด็นการตรวจสอบให้ชัดเจน
- ค. การรับบริจาคเงินสนับสนุนให้ได้มากที่สุดเพื่อความยั่งยืน
- ง. **ข้อ ก และ ข**

๑๗. เครือข่ายและภาวะผู้นำของจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์มาจากแหล่งไหนบ้าง

- ก. เครือข่ายเชิงพื้นที่/ชุมชน
- ข. นักวิชาการ
- ค. สภาวิชาชีพสื่อ
- ง. **ทุกข้อที่กล่าวมา**

๑๘. การสร้างเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ทำได้อย่างไร

ก. การรวมบุคคล กลุ่มคน องค์กร ซึ่งมีวัตถุประสงค์กำกับกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ และต้องเป็นไปโดยสมัครใจ

ข. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

ค. การทำกิจกรรมโดยเน้นประโยชน์ของผู้นำเครือข่าย

ง. การหาเงินบริจาคเพื่อความยั่งยืนของเครือข่าย

จ. ถูกทุกข้อ

๑๙. ภาวะผู้นำแบบใดที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

ก. ภาวะผู้นำแบบรวมหมู่

ข. ภาวะผู้นำที่มีจริยธรรม

ค. ภาวะผู้นำที่สร้างเปลี่ยนแปลง

ง. ทุกข้อที่กล่าวมา

๒๐. เพราะเหตุใดภาวะผู้นำแบบใหม่ที่จะทำงานเพื่อสังคมจึงต้องมีการกระจายอำนาจให้กับทีม

ก. เป็นการใชพลังและความเชี่ยวชาญเครือข่าย

ข. เนื่องจากอยู่ในสังคมประชาธิปไตย

ค. เพื่อกระจายทีมในการระดมทรัพยากร

ง. ผิดทุกข้อที่กล่าวมา

๒) รายงานสรุปจากการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับเครือข่ายจิตอาสาทุกภูมิภาค
ในด้านความพึงพอใจและผลการประเมินความรู้ด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและ
โทรทัศน์

จากการจัดการฝึกอบรมการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบ
เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๕ ภูมิภาค รวมทั้งสิ้นแล้วมีผู้สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น
๓๐๐ คน ได้แก่

- ๑) ภาคเหนือ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ – ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ หอประชุม
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีผู้สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น ๖๐ คน
- ๒) ภาคใต้ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ – ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ โรงแรมโกลเด้นคราว
แกรนด์ โฮเทล หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีผู้สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น ๖๐ คน
- ๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรม
สีมาธานี จังหวัดนครราชสีมา มีผู้สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น ๖๐ คน
- ๔) ภาคกลาง จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๙ – ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ อาคารสุเมธตันติเวชกุล
ห้องประชุมน้อมบุญดิเรก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีผู้สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น
๖๐ คน
- ๕) กรุงเทพมหานคร จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒-๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ ห้องสุพรรณวิภา
โรงแรมวังสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร มีผู้สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น ๖๐ คน

ภายหลังการจัดการฝึกอบรมการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาใน
การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้มีการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการ
ฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ
และโทรทัศน์ และประเมินผลสัมฤทธิ์ ด้านความรู้ในการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในภาพรวมและแยกตามรายภูมิภาค โดยมี
รายละเอียดดังนี้

๒.๑) ภาพรวมความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกภูมิภาค

ตารางที่ ๔.๑๐ ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกภูมิภาค (n = ๓๐๐)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
๑. หลักสูตรที่เข้าอบรมมีประโยชน์กับท่าน	๔.๒๐	.๖๐	มาก
๒. หลักสูตรมีความทันสมัยและน่าสนใจ	๔.๑๑	.๖๑	มาก
๓. เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง	๔.๑๖	.๖๓	มาก
๔. สถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๔.๑๙	.๖๙	มาก
๕. ระยะเวลาที่เข้าอบรมมีความเหมาะสม	๓.๙๓	.๗๐	มาก
๖. วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	๔.๓๘	.๖๔	มากที่สุด
๗. วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๔.๒๕	.๖๒	มากที่สุด
๘. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสมและมีความน่าสนใจ	๔.๐๕	.๖๕	มาก
๙. อุปกรณ์ที่เข้าอบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๔.๐๕	.๖๖	มาก
๑๐. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๓.๙๓	.๗๒	มาก
๑๑. ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๙๐	.๗๒	มาก
๑๒. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	๔.๑๗	.๖๕	มาก
๑๓. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปช่วยสอดส่องดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการทางวิทยุโทรทัศน์	๔.๑๒	.๖๔	มาก
๑๔. ท่านพึงพอใจต่อความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้	๔.๑๖	.๖๕	มาก
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า	๔.๒๘	.๖๒	มากที่สุด
รวม	๔.๑๒	.๔๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของทุกภูมิภาค พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean = ๔.๑๒) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีประเด็นความพึงพอใจมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๓๘) รองลงมาคือ โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๒๘) และวิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๒๕) ตามลำดับ

๒.๒) ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ภาคเหนือ

ตารางที่ ๔.๑๑ ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ภาคเหนือ (n = ๖๐)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
๑. หลักสูตรที่เข้าอบรมมีประโยชน์กับท่าน	๔.๓๘	.๕๙	มากที่สุด
๒. หลักสูตรมีความทันสมัยและน่าสนใจ	๔.๒๘	.๖๐	มากที่สุด
๓. เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง	๔.๓๓	.๖๒	มากที่สุด
๔. สถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๔.๔๖	.๖๔	มากที่สุด
๕. ระยะเวลาที่ใช้อบรมมีความเหมาะสม	๔.๑๐	.๗๕	มาก
๖. วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	๔.๔๙	.๖๔	มากที่สุด
๗. วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๔.๓๘	.๖๓	มากที่สุด
๘. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสม และมีความน่าสนใจ	๔.๒๑	.๖๕	มากที่สุด
๙. อุปกรณ์ที่ใช้อบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๔.๐๐	.๖๐	มาก

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
๑๐. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๓.๙๒	.๗๐	มาก
๑๑. ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๔.๐๐	.๗๒	มาก
๑๒. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	๔.๒๖	.๖๓	มากที่สุด
๑๓. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปช่วยสอดส่องดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการทางวิทยุโทรทัศน์	๔.๒๑	.๖๕	มากที่สุด
๑๔. ท่านพึงพอใจต่อความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้	๔.๓๑	.๖๕	มากที่สุด
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า	๔.๔๙	.๖๘	มากที่สุด
รวม	๔.๒๕	.๔๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๑ จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคเหนือ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๒๕) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีประเด็นความพึงพอใจมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และโดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ ให้ประโยชน์คุ้มค่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๔๙) รองลงมาคือสถานที่ในการฝึกอบรม มีความเหมาะสม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๔๖) และวิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๒๗) ตามลำดับ

๒.๓) ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ภาคใต้

ตารางที่ ๔.๑๒ ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ภาคใต้ (n = ๖๐)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
๑. หลักสูตรที่เข้าอบรมมีประโยชน์กับท่าน	๔.๒๒	.๖๑	มากที่สุด
๒. หลักสูตรมีความทันสมัยและน่าสนใจ	๔.๑๕	.๕๙	มาก
๓. เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง	๔.๑๙	.๖๖	มาก
๔. สถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๔.๒๘	.๖๕	มากที่สุด
๕. ระยะเวลาที่เข้าอบรมมีความเหมาะสม	๔.๐๖	.๕๗	มาก
๖. วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	๔.๔๒	.๕๗	มากที่สุด
๗. วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๔.๓๖	.๕๖	มากที่สุด
๘. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสม และมีความน่าสนใจ	๔.๑๘	.๕๘	มาก
๙. อุปกรณ์ที่ใช้อบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๔.๑๑	.๗๐	มาก
๑๐. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๔.๐๐	.๗๖	มาก
๑๑. ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๔.๐๑	.๖๓	มาก
๑๒. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	๔.๒๘	.๖๕	มากที่สุด
๑๓. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปช่วยสอดส่องดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการทางวิทยุโทรทัศน์	๔.๑๔	.๖๗	มาก
๑๔. ท่านพึงพอใจต่อความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้	๔.๒๙	.๖๑	มากที่สุด
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า	๔.๒๕	.๖๔	มากที่สุด
รวม	๔.๑๙	.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคใต้ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean = ๔.๑๙) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีประเด็นความพึงพอใจมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๔๒) รองลงมาคือ วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๓๖) และ ท่านพึงพอใจต่อความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๒๙) ตามลำดับ

๒.๔) ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ ๔.๑๓ ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (n = ๖๐)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
๑. หลักสูตรที่เข้าอบรมมีประโยชน์กับท่าน	๔.๒๖	.๔๔	มากที่สุด
๒. หลักสูตรมีความทันสมัยและน่าสนใจ	๓.๙๖	.๖๒	มาก
๓. เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง	๔.๑๕	.๖๕	มาก
๔. สถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๔.๑๙	.๖๑	มาก
๕. ระยะเวลาที่เข้าอบรมมีความเหมาะสม	๓.๙๑	.๕๘	มาก
๖. วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	๔.๔๕	.๕๘	มากที่สุด
๗. วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๔.๒๘	.๕๗	มากที่สุด
๘. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสม และมีความน่าสนใจ	๔.๐๐	.๖๕	มาก
๙. อุปกรณ์ที่เข้าอบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๔.๐๐	.๕๙	มาก

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
๑๐. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๔.๐๒	.๗๓	มาก
๑๑. ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๗๗	.๗๘	มาก
๑๒. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	๔.๐๖	.๖๐	มาก
๑๓. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปช่วยสอดส่องดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการทางวิทยุโทรทัศน์	๔.๑๓	.๔๙	มาก
๑๔. ท่านพึงพอใจต่อความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้	๔.๒๓	.๕๖	มากที่สุด
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า	๔.๓๐	.๕๐	มากที่สุด
รวม	๔.๑๑	.๓๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean = ๔.๑๑) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีประเด็นความพึงพอใจมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๔๕) รองลงมาคือ โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ ให้ประโยชน์คุ้มค่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๓๐) และวิทยากรตอบ ข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๒๘) ตามลำดับ

๒.๕) ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ภาคกลาง

ตารางที่ ๔.๑๔ ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ภาคกลาง (n = ๖๐)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
๑. หลักสูตรที่เข้าอบรมมีประโยชน์กับท่าน	๓.๙๑	.๗๐	มาก
๒. หลักสูตรมีความทันสมัยและน่าสนใจ	๓.๙๓	.๖๘	มาก
๓. เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง	๔.๐๐	.๖๔	มาก
๔. สถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๓.๗๓	.๗๒	มาก
๕. ระยะเวลาที่เข้าอบรมมีความเหมาะสม	๓.๗๑	.๘๔	มาก
๖. วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	๔.๒๒	.๗๖	มากที่สุด
๗. วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๔.๐๗	.๖๑	มาก
๘. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสม และมีความน่าสนใจ	๓.๗๖	.๗๑	มาก
๙. อุปกรณ์ที่เข้าอบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๓.๙๓	.๖๘	มาก
๑๐. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๓.๖๗	.๗๐	มาก
๑๑. ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๖๗	.๗๙	มาก
๑๒. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	๓.๙๖	.๗๓	มาก
๑๓. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปช่วยสอดส่อง ดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการทางวิทยุโทรทัศน์	๔.๐๒	.๗๒	มาก
๑๔. ท่านพึงพอใจต่อความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๘๙	.๗๔	มาก
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า	๔.๐๗	.๗๒	มาก
รวม	๓.๙๐	.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ของภาคกลาง พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean = ๓.๙๐) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีประเด็นความพึงพอใจมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๒๒) รองลงมาคือ วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน และวิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน มีความพึงพอใจในระดับมาก (Mean = ๔.๐๗) และท่านสามารถ นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปช่วยสอดส่องดูแลความเหมาะสมของเนื้อหา รายการทางวิทยุโทรทัศน์ มีความพึงพอใจในระดับมาก (Mean = ๔.๐๒) ตามลำดับ

๒.๖) ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๑๕ ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของกรุงเทพมหานคร (n = ๖๐)

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
๑. หลักสูตรที่เข้าอบรมมีประโยชน์กับท่าน	๔.๒๕	.๖๐	มากที่สุด
๒. หลักสูตรมีความทันสมัยและน่าสนใจ	๔.๑๘	.๕๓	มาก
๓. เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง	๔.๑๕	.๕๗	มาก
๔. สถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๔.๒๗	.๖๘	มากที่สุด
๕. ระยะเวลาที่เข้าอบรมมีความเหมาะสม	๓.๘๕	.๗๓	มาก
๖. วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	๔.๓๒	.๖๗	มากที่สุด
๗. วิทยากรตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๔.๑๓	.๖๗	มาก
๘. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสมและมีความน่าสนใจ	๔.๐๗	.๖๓	มาก
๙. อุปกรณ์ที่เข้าอบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๔.๑๕	.๗๐	มาก

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
๑๐. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๔.๐๐	.๖๓	มาก
๑๑. ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๙๗	.๖๘	มาก
๑๒. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	๔.๒๕	.๖๐	มากที่สุด
๑๓. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปช่วยสอดส่องดูแลความเหมาะสมของเนื้อหารายการทางวิทยุโทรทัศน์	๔.๑๒	.๖๖	มาก
๑๔. ท่านพึงพอใจต่อความรู้ในการฝึกอบรมครั้งนี้	๔.๐๗	.๖๓	มาก
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า	๔.๓๓	.๕๔	มากที่สุด
รวม	๔.๑๔	.๔๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (Mean = ๔.๑๔) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีประเด็นความพึงพอใจมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๓๓) รองลงมาคือ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๓๒) และสถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด (Mean = ๔.๒๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการประเมินความรู้จากการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมจากทุกภูมิภาค

ภูมิภาค	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย
๑. ภาคเหนือ	๑๙	๑๓	๑๗.๑๒
๒. ภาคใต้	๑๙	๑๓	๑๗.๓๑
๓. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๐	๑๓	๑๘.๐๒
๔. ภาคกลาง	๒๐	๑๐	๑๗.๒๗
๕. กรุงเทพมหานคร	๒๐	๑๑	๑๗.๕๐
รวม	๒๐	๑๐	๑๗.๔๔

การแปลผล ๐.๐๐ - ๔.๐๐ = มีความรู้ต่ำที่สุด / ๔.๐๑ - ๘.๐๐ = มีความรู้ต่ำ / ๘.๐๑ - ๑๒.๐๐ = มีความรู้ปานกลาง ๑๒.๐๑ - ๑๖.๐๐ = มีความรู้มาก / ๑๖.๐๑ - ๒๐.๐๐ = มีความรู้มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๖ จากการวิเคราะห์ผลการประเมินความรู้จากการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของผู้เข้าร่วมจากทุกภูมิภาค พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจากทุกภูมิภาคมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในระดับมากที่สุด (Mean = ๑๗.๑๒ - ๑๘.๐๒)

๔.๔ สรุปองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

จากการจัดการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) (ร่าง) องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ในอนาคต เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมทวินทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ คน สามารถสรุปประเด็น การสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) ได้ใน ๔ ประเด็นดังนี้

๔.๔.๑ สถานการณ์ของเครือข่ายจิตอาสาในการกำกับเนื้อหารายการฯ ในปัจจุบัน

ในปัจจุบันเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เรียกได้ว่าแทบไม่มีเลย เนื่องจากขาดหน่วยงานหลักที่ทำการสนับสนุนโครงการ เพราะในการทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ต้องใช้เงินทุนในการดำเนินการ จึงทำให้หลายโครงการที่เกิดขึ้นมาแล้ว ต้องหยุดชะงักหรือล้มเลิกลงไป ทำให้ขาดความต่อเนื่องของโครงการนั้นๆ รวมไปถึงภาครัฐไม่ค่อยเห็นความสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณ และไม่เห็นคุณค่าขององค์กรตรวจสอบสื่อและองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าในปัจจุบันโครงการหรือกลุ่มคนที่ดำเนินการด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ยังขาดความยั่งยืนและความต่อเนื่อง เนื่องจากไม่มีหน่วยงานหลักในการสนับสนุน การบริหารจัดการและสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ หากของงบประมาณไปยังภาคเอกชนเพื่อขอดูแลตรวจสอบสื่อที่เป็นอันตรายต่อเยาวชนไทยหรือประชาชนกลุ่มอื่นๆ ผู้สนับสนุนหรือสปอนเซอร์โฆษณาจากภาคเอกชนอาจมีสนับสนุนเข้ามาบ้าง แต่ก็ถือเป็นจำนวนที่ค่อนข้างน้อยและทำให้ไม่คล่องตัวหรือสะดวกต่อการรายงานสื่อโฆษณาที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากอาจจะมีประเด็นที่กระทบกับสปอนเซอร์ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีงบประมาณในการสนับสนุนโฆษณาจำนวนมาก แต่ไม่สามารถดึงมาเป็นสปอนเซอร์หลักได้ รวมถึงไม่มีสิ่งรับประกันความปลอดภัยหรือข้อกำหนดที่รองรับความปลอดภัยหากมีการรายงานถึงสื่อโฆษณาที่ไม่เหมาะสม

นอกจากนี้เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ยังขาดความรู้ด้านกฎหมายและเกณฑ์ในการพิจารณาความถูกต้องของประเด็นปัญหาที่ตรวจสอบ รวมถึง

ในส่วนของการกระบวนการการตัดสินใจผลิตของเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่มีการรายงานเข้าไปใช้ระยะเวลาค่อนข้างนานในการตรวจสอบเพื่อหาข้อเท็จจริง เช่น การตรวจสอบผลิตภัณฑ์ที่โฆษณาว่า มีการผ่านการตรวจและขึ้นทะเบียน อย.หรือไม่รวมถึงตรวจสอบว่ามีการโฆษณาเกินจริงหรือไม่ เป็นต้น อีกทั้งการใช้อำนาจของ กสทช. ในการลงโทษสื่อที่เผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมยังไม่เข้มข้นและจริงจัง เมื่อเกิดเหตุการณ์เหล่านี้บ่อยๆทำให้จิตอาสาที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมเกิดความท้อแท้และเลิกล้มในการเป็นจิตอาสาไปในที่สุด

๔.๔.๒ รูปแบบขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาที่เหมาะสมในประเทศไทย

การผลักดันให้เกิดเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ขึ้นสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการสร้างควมยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีองค์กรที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการสนับสนุน ดูแลและรับผิดชอบเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ องค์กรสื่อที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชนมาร่วมกันตรวจสอบสื่อในด้านที่ตนรับผิดชอบอยู่ รวมถึงอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นอีกเครือข่ายหนึ่งที่มีงานใกล้ชิดกับประเด็นด้านสุขภาพ มีการกระจายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งสามารถช่วยในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในด้านของสุขภาพ อาหารและยา

นอกจากนี้ควรมีแนวทางเพื่อที่จะเชิญชวนคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาเป็นจิตอาสามากขึ้น องค์กรที่จัดตั้งควรมีนักวิชาการหรือผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ และได้รับการวางใจจากเครือข่ายจิตอาสา มีการส่งเสริมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ให้กับเครือข่ายจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง และความรู้ที่มอบให้จะต้องเป็นความรู้ที่เหมาะสมกับสื่อด้านนั้นๆ ที่เครือข่ายจิตอาสาดูแลอยู่ ในด้านหัวข้อการฝึกอบรมควรมีประเด็นคุณธรรม จริยธรรมวิชาชีพ หลักสำคัญ ข้อควรปฏิบัติ รวมไปถึงกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ควรทราบ หรือจัดเวทีเพื่อให้เครือข่ายจิตอาสาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแนวทาง การแก้ไขปัญหาที่ตนเองได้พบ ทั้งปัญหาที่ได้รับการแก้ไขแล้ว และปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข มีช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน สะดวกต่อการเข้าถึงในการแจ้งปัญหาสื่อที่พบเจอ ซึ่งปัญหาที่ทางเครือข่ายจิตอาสาแจ้งเข้ามา จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการได้อย่างถูกต้องแม่นยำ และรวดเร็ว มีการบันทึกทางสถิติ ผ่านการตรวจสอบด้านกฎหมาย มีการขยายผล โดยนำเสนอให้สังคมเห็นว่าการทักท้วงจากเครือข่ายจิตอาสาได้รับการแก้ไข และภาครัฐเห็นความสำคัญของเครือข่ายนี้ สมาชิก

ของเครือข่ายจิตอาสา这不仅จะเป็นภาคประชาชนแล้วยังจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารมวลชนร่วมอีกด้วย โดยการทำงานที่ไปคู่ขนานกัน อีกทั้งประเด็นสำคัญคือ การมีทุนสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างยั่งยืน

๔.๔.๓ องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งมีทั้งประเด็นที่หลากหลายและมีช่องรายการจำนวนมาก ดังนั้นองค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ควรประกอบไปด้วย

๑) ความรู้ที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อมวลชนสากล ซึ่งถือเป็นข้อกำหนด และขอบเขตการทำงานของสื่อมวลชนทั่วโลก ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนในแต่ละพื้นที่และแต่ละประเทศจะมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป แต่สื่อมวลชนทั่วโลกใช้สิ่งนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมถึงจริยธรรม ศีลธรรมอื่นๆ ที่จำเป็นต่อสื่อมวลชน รวมถึงความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่ของวิชาชีพสื่อในประเทศไทย โดยประเด็นความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่ของวิชาชีพสื่อเป็นประเด็นความรู้ที่จำเป็นและเป็นแกนหลักสำหรับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒) ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๓) ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะทำการตรวจสอบ เช่น พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๑๐ หมวด ๑๑ การโฆษณา มาตรา ๘๘ การโฆษณาขายยา เป็นต้น โดยเครือข่ายจิตอาสาจำเป็นต้องทราบและเข้าใจข้อกฎหมายในด้านที่ตนเองต้องการตรวจสอบอย่างลึกซึ้ง แต่ไม่จำเป็นต้องลงลึกในกฎหมายทุกด้าน

๔) ความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบสื่อที่ถูกต้องตามหลักขั้นตอนที่ถูกต้องและใช้ปฏิบัติกันโดยทั่วไป เพื่อให้เกิดการทำงานที่ง่าย ไม่สับสน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๕) แนวทางเกี่ยวกับการรายงานหรือช่องทางการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐผู้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ผิดพลาดของสื่อมวลชน

๔.๔.๔ แนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

จากปัญหาและข้อจำกัดข้างต้นเกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย แนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคตให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน จึงควรพิจารณาถึงประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรู้สึกว่าการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์เป็นหน้าที่พลเมืองของประชาชนไทยทุกคน ที่จะต้องช่วยกันรายงานสื่อที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งการให้ความรู้ประชาชนว่าสื่อเป็นของทุกคนในประเทศ ไม่ใช่ของนายทุนเพียงอย่างเดียว การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศ ต่อครอบครัว ต่อเยาวชน และคนทุกเพศทุกวัย ในวงกว้าง

๒. การมีองค์กรที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการรับผิดชอบดูแล ส่งเสริม สนับสนุน องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์โดยเฉพาะ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการต่างๆ ให้กับเครือข่ายจิตอาสาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และมีขั้นตอน มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน รวมถึงองค์กรที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักดังกล่าวควรมีการร่างแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ให้กับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์อย่างชัดเจน โดยระบุหน้าที่ บทบาท มาตรฐานการตรวจสอบสื่อ ข้อปฏิบัติ และสิทธิของจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๓. การจัดตั้งระบบที่ง่ายต่อการเข้าถึงและการใช้งาน ควรใช้สื่อออนไลน์เข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินโครงการเช่น Facebook YouTube Line application Website เป็นต้น เพื่อให้เครือข่าย จิตอาสาใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลสื่อที่ไม่เหมาะสมกับส่วนกลาง

๔. แนวทางในการสร้างเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์เพื่อให้มีจำนวนที่เพิ่มขึ้น ควรมีการทำงานร่วมกับภาคอื่นๆ ที่มีความสนใจในเรื่องการตรวจสอบสื่อ หรือได้รับผลกระทบจากสื่อที่ไม่เหมาะสม เช่น ในส่วนของเด็กและเยาวชน ควรทำงานร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยมี ๗,๗๗๔ ตำบล จะมีเยาวชนตำบลละ ๒๕ คนเป็นสมาชิก สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จะได้จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์อีกจำนวนประมาณ ๑๙๔,๓๕๐ คน หรือการดำเนินการร่วมกับ อสม.

ทั่วประเทศ รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาที่มีคณะนิเทศศาสตร์ หรือชมรมที่เกี่ยวข้อง สื่อสารมวลชน จะมีฐานข้อมูลในลักษณะของ Big Data ที่ใช้ในการสนับสนุนการตรวจสอบสื่อ สามารถทำการวิเคราะห์และประมวลผลแล้วจัดอันดับ Top ๑๐ ในเรื่องของเด็ก ของผู้สูงอายุ ของคนพิการ ขึ้นมา จากนั้นเพื่อการดำเนินการแก้ไขต่อไป

๕. การมีองค์ความรู้ที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อการตรวจสอบของเครือข่ายจิตอาสา ดังนั้นก่อนที่จะเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ควรมีการให้ความรู้ แก่เครือข่ายจิตอาสาในด้านนั้นๆ โดยเฉพาะเพื่อให้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอกับการตรวจสอบ สื่อ รวมถึงการให้องค์ความรู้ในการเข้าถึงข้อมูลของรัฐด้วยตนเอง เช่น ในส่วนของกฎหมาย พ.ร.บ. ที่ เกี่ยวข้อง หรือการตรวจสอบเลขทะเบียน อย.ของผลิตภัณฑ์อาหารเสริมหรือยา เป็นต้น โดยสามารถ ดำเนินร่วมกับสถานศึกษาในการจัดฝึกอบรมองค์ความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้องให้กับเครือข่ายจิตอาสาใน การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๔.๔ ผลการเสนอแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

จากผลการศึกษาทั้งโครงการ ทั้งในส่วนของวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้ง ของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ อเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย และซิมบับเว ซึ่งพบว่า ทุกประเทศเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อทั้งในรูปแบบขององค์กร วิชาชีพสื่อและในรูปแบบของ คณะกรรมการตรวจสอบสื่อ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสื่อ รวมถึงในส่วนของการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ บทบาท และสถานการณ์ขององค์กรภาคประชาชนซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาในประเทศ จำนวน ๕ องค์กร ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา และสถาบันสื่อ เด็กและเยาวชน ในต่างประเทศ จำนวน ๕ องค์กร ได้แก่ Media Monitoring Project of Zimbabwe, The World Association for Christian Communication, The Media Development Foundation, Media Monitoring Project of Concordia University, Media Monitoring Africa ที่พบว่ามีแนวปฏิบัติที่ กสทช. สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการพัฒนาองค์กร เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ การมีประเด็นกฎหมาย

ที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชน ที่ทำการตรวจสอบเนื้อหาเป็นจุดเริ่มต้นของการที่รัฐเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับสื่อ การจัดตั้งในลักษณะขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่ดำเนินการร่วมกันผ่านเครือข่าย ซึ่งมีทั้งเครือข่ายในประเทศและต่างประเทศที่หลากหลาย ทั้งเครือข่ายวิชาชีพสื่อมวลชน เครือข่ายสหวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้มิติการตรวจสอบมีความหลากหลายและลุ่มลึกในการทำความเข้าใจกับประเด็นที่ตรวจสอบ

อย่างไรก็ตามการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยส่วนใหญ่ (รวมถึงองค์กรอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้คัดเลือกมาศึกษา เนื่องจากมีเพียงเฟสบุ๊ค แฟนเพจ ไม่ได้มีการยืนยันตัวตนชัดเจนว่าเป็นองค์กรตรวจสอบสื่อ) ดำเนินการในลักษณะโครงการ ทำให้ขาดความยั่งยืน เนื่องจากการรับทุนวิจัยระยะสั้นจำนวน ๑ – ๒ ปี เมื่อหมดระยะเวลารับทุนโครงการจะหยุดการดำเนินการไป แตกต่างจากการรวมกลุ่มในลักษณะสภาวิชาชีพ หรือมูลนิธิที่มีลักษณะสหสาขาวิชาจะทำให้มีความยั่งยืนมากกว่า อย่างไรก็ตามองค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในและต่างประเทศจะมีบทบาทอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ด้านการเท่าทันสื่อแก่ประชาชนในวงกว้าง การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในมิติการสื่อสารและมิติอื่นๆ การทำวิจัยและศึกษาเชิงลึก การฝึกอบรมและพัฒนาเครือข่าย เป็นต้น

ในส่วนของการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ทั่วประเทศไทย พบว่า ในประเทศไทยยังไม่มีเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ทำหน้าที่เต็มรูปแบบในด้านตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงยังไม่มีลักษณะการรวมของกลุ่มบุคคลทั้งในระดับประชาชน นักวิชาการ และ สภาวิชาชีพสื่อมวลชนที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ไม่มีระบบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนจากการสืบค้นพบเพียงองค์กร ๔ องค์กรที่กำลังทำหน้าที่ในตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และเป็นเพียงการตรวจสอบในบางประเด็นเท่านั้น ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน ซึ่งมีจำนวนค่อนข้างน้อย ดังนั้น คณะที่ปรึกษาได้จัดทำฐานข้อมูลและบรรจุเครือข่ายจิตอาสาและการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ที่เข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๓๐๐ คน นี้ไว้ในฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ผ่านระบบเว็บไซต์ ซึ่งมีความต้องการที่จะเป็นจิตอาสาในอนาคต

ในส่วนของการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ คณะที่ปรึกษาได้ทำการสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ โดยมีลักษณะเป็นหลักสูตรที่เข้มข้นที่เน้นทั้งการให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกอบรม ๑๘ ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการเรียนรู้หลัก ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) การกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ ๒) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุ และโทรทัศน์ ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ๔) รูปแบบ และองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบ เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และ ๕) การสร้างเครือข่ายและภาวะผู้นำของจิตอาสาที่ใช้ ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งจากการจัดการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) (ร่าง) องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พบว่าประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อสารมวลชนสากล ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ และความรู้ที่เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะทำการตรวจสอบ

คณะที่ปรึกษาได้นำผลการศึกษาข้างต้นไปทำการสังเคราะห์และจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์และมีการจัดการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) ไปเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ ณ ห้องณพวงศ์ ๓ ชั้น ๒ โรงแรมเดอะทวินทาวเวอร์ รongเมือง กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้นจำนวน ๒๐ คน ซึ่งสามารถสรุป ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น หมายถึง สิ่งที่สำนักงาน กสทช. ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๑ – ๒ ปี เพื่อพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย ได้แก่

๑.๑ การระบุบทบาท ความรู้และทักษะพื้นฐานที่ชัดเจนขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สำนักงาน กสทช. ควรมีการทบทวนและระบุบทบาท ความรู้และทักษะพื้นฐานที่ชัดเจนขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ให้เป็นรูปธรรม เนื่องจากที่ผ่านมาหลายองค์กรหรือภาคีเครือข่ายที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในระยะสั้นและเรียกตนเองว่าจิตอาสา ยังขาดความรู้ที่เหมาะสมและครอบคลุมในด้านการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ รวมถึงความถูกต้องในการนำเสนอเนื้อหาของสื่อแต่ละประเภทตามผังรายการและวัตถุประสงค์ของช่องที่แจ้งต่อสำนักงาน กสทช. ปัจจุบันยังมีผู้ที่เข้าใจคลาดเคลื่อนว่ามีประชาชนอีกหลายกลุ่มที่มีเวลาว่าง มีจิตอาสา และต้องการเข้ามาทำหน้าที่ในการเป็นอาสาสมัครตรวจสอบสื่อวิทยุโทรทัศน์ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มแม่บ้านที่ชมโทรทัศน์หรือฟังวิทยุทั้งวัน กลุ่มผู้เกษียณอายุจากการทำงานประจำและทำงานจิตอาสาในโรงพยาบาลหรือมูลนิธิต่างๆ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการทำหน้าที่ตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ต้องมีความรู้ด้านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในหลายประเด็น

หากสำนักงาน กสทช. มีการระบุบทบาท ความรู้และทักษะพื้นฐานที่ชัดเจนของจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จะทำให้ผู้ที่ต้องการเข้ามาทำงานจิตอาสาใน การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์มองเห็นช่องว่างของความรู้และพัฒนาตนเองให้มี ความพร้อมมากขึ้น นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. อาจมีการพิจารณาถึงบทบาทเพิ่มเติมที่องค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศได้มีการดำเนินการ เช่น การให้ความรู้ในด้านการรู้เท่าทันสื่อสำหรับบุคคลและประชาชนทั่วไป การทำวิจัยด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และการรู้เท่าทันสื่อ การจัดหาช่องทางในการประชาสัมพันธ์สื่อที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเพื่อเป็นตัวเลือกให้กับประชาชนในการเลือกสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เป็นต้น

๑.๒ การมีองค์กรกลางที่สนับสนุนการจัดตั้งและวางระบบการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สำนักงาน กสทช. ควรเข้ามามีบทบาทในการเป็นองค์กรกลางที่สนับสนุนการจัดตั้งให้มีองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ โดยเป็นตัวกลางในการประสานให้เครือข่ายจิตอาสาที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสื่อวิทยุ และโทรทัศน์อยู่แล้ว เครือข่ายภาคประชาชนที่ต้องการจะทำงานด้านจิตอาสา และเครือข่ายองค์กรวิชาชีพต่างๆ ได้มารวมตัวกัน อย่างมีระบบแบบแผนและวางแผนการทำงานในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม หากสำนักงาน กสทช. ต้องการขับเคลื่อนให้องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างคล่องตัวและยั่งยืน ควรมี การกำหนดหน่วยกลางหรือจุดประสาน (Node) ซึ่งทำให้ง่ายต่อการประสานงานซึ่งกันและกันและติดตามผลการทำงานจากส่วนกลาง

๑.๓ การจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและกลไกที่สนับสนุนการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดทำโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบสำหรับรายงานสำนักงาน กสทช. เมื่อองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ทำการตรวจสอบแล้วพบว่ามีสื่อที่ไม่เหมาะสม ภายใต้ระบบดังกล่าวอาจจะมีการออกแบบให้ผู้ที่ยื่นรายงานสามารถติดตามความคืบหน้าในการจัดการกับสื่อที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว และควรมีระบบการรายงาน สื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมให้กับประชาชนหรือผู้ผลิตสื่อได้ทราบ โดยมี การชี้แจงถึงประเด็นที่ ไม่เหมาะสมอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อวิทยุและโทรทัศน์ต่อไปสำหรับผู้ผลิตสื่อ และจะเป็นแนวทางสำหรับประชาชนในการเลือกบริโภคสื่อวิทยุและโทรทัศน์

นอกจากนี้ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมและพิจารณาถึงแนวทางการปกป้อง และ รักษาสิทธิ ความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ที่แจ้งสื่อไม่เหมาะสม นอกจากนี้ในด้านบทบาทของสำนักงาน กสทช. ควรมี การพิจารณาบทบาทของกองทุนสนับสนุนองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เนื่องจากการทำงานในลักษณะนี้ถึงแม้เป็นจิตอาสา แต่ก็มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และการประสานงานรวมถึงอาจจะต้องมีการหาความรู้เพิ่มเติมในมิติต่างๆ และอาจจัดเตรียม สำนักงานในพื้นที่ของสำนักงาน กสทช. สำหรับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้เข้ามาใช้ในการทำงาน โดยองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบ

เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ต้องมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ระยะยาวและแผนปฏิบัติการประจำปีเสนอต่อ สำนักงาน กสทช. รวมถึงต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานทั้งในรายไตรมาสและประจำปี เพื่อให้การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์มีความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

๑.๔ การพัฒนาผู้นำเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายผู้นำจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์โดยเป็นหลักสูตรเข้มข้น (Train the trainer program) เพื่อให้ผู้นำเหล่านี้ นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปขยายผลและสอนต่อให้กับผู้ที่สนใจจะเข้าร่วมเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์

๑.๕ การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์อย่างต่อเนื่องและ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

สำนักงาน กสทช. การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์อย่างต่อเนื่องและ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เนื่องจากองค์ความรู้ด้านการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์มีประเด็นที่ต้องเรียนรู้ในด้านกฎหมายและระเบียบจำนวนมาก รวมถึงเนื้อหาด้านสื่อที่เหมาะสม การจำกัดข้อมูลการนำเสนอในสื่อต่างๆสำหรับผู้ชมแต่ละช่วงวัย และประเด็นด้านจริยธรรมต่างๆ ดังนั้นผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งจากการฝึกอบรม ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้บนเว็บไซต์ หรือการเรียนรู้ในรูปแบบ e-learning เพื่อที่จิตอาสาจะสามารถใช้ในการทบทวนความรู้สำหรับการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ได้ด้วยตนเอง

๑.๖ การจัดทำเครื่องมือที่สนับสนุนการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดทำคู่มือเล่มเล็ก (Booklet/ Manual) เพื่อเป็นคู่มือในการสนับสนุนการทำงานให้กับจิตอาสาที่อยากเข้ามาทำงานด้านการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ทั้งในด้านกระบวนการทำงาน เช่น เมื่อพบสื่อที่ไม่เหมาะสมต้องแจ้งผ่านช่องทางไหน ใช้ระยะเวลาในการแจ้งเท่าไร และติดตามความคืบหน้าได้ทันเป็นต้น และมีการสรุปความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ แนวทางการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ การพิจารณาว่าสื่อใดมีความเหมาะสม ไม่เหมาะสม ด้วยเหตุผลประการใด เพื่อที่องค์กรเครือข่ายจิตอาสาทุกกลุ่มจะสามารถทำงานในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้บนมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้อาจจะจัดเตรียม

เครื่องมือที่ทำให้องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทำงานง่ายขึ้นเช่นมีการทำเป็นหัวข้อเช็คลิสต์ (Checklist) โดยแยกประเภทตามสื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์แต่ละประเภท เมื่อจิตอาสา ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการ จะสามารถพิจารณาได้ตามประเด็นสื่อส่วนไหนที่ไม่ตรงตามประเด็นจะถือว่าเป็นสื่อที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

๒. ข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว หมายถึง สิ่งที่สำนักงาน กสทช. ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๓ - ๑๐ ปี เพื่อพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย ได้แก่

๒.๑ การสร้างคุณค่าให้กับการเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านภาพยนตร์เรื่องสั้นหรืออินโฟกราฟิก ที่เข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารให้ผู้ที่กำลังทำงานด้านจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ หรือผู้ที่กำลังอยากเข้ามาเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์รู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า ต้องมีความรู้ที่ถูกต้องในการตรวจสอบ ไม่ได้หมายความว่าทุกคนสามารถทำกิจกรรมดังกล่าวได้ แต่ต้องเกิดจากการเรียนรู้และฝึกฝน เป็นกิจกรรมที่ต้องเสียสละเนื่องจากที่ผ่านมาผู้ที่ทำงานด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการวิทยุและโทรทัศน์ มักจะรู้สึกไม่ปลอดภัยหากตนเองเป็นผู้รายงาน หรือสื่อมวลชนที่รายงานเองต้องเสี่ยงกับการที่จะไม่ได้สปอนเซอร์จากผู้สนับสนุนรายการ ทำให้เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่ถูกต้องจำนวนมากไม่ถูกรายงาน เป็นต้น

๒.๒ การประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาอื่นๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและขยายเครือข่ายจิตอาสาให้กว้างขึ้น

สำนักงาน กสทช. ควรมีการประชาสัมพันธ์แนวคิดการสร้างองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้องค์กรเครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ ได้ทราบถึงนโยบายการทำงาน ถึงแม้ในปัจจุบันประเทศไทยมีองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ค่อนข้างน้อยและบางองค์กรทำงานในช่วงที่ได้รับทุนสนับสนุนเท่านั้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศไทยยังมีองค์กรเครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ ที่ทำงานอย่างต่อเนื่อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ทำงานอย่างต่อเนื่องและเป็น

ผู้มีความรู้เชิงสุขภาพ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน องค์กรสื่อที่เกี่ยวข้องเครือข่ายเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มใหม่ที่มีความรู้ความสามารถและกระจายอยู่ทั่วประเทศและพร้อมที่จะทำงานจิตอาสา หากเครือข่ายจิตอาสาเรานี้ทราบถึงนโยบายของสำนักงาน กสทช. จะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพและสามารถมาร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ การขยายช่องทางและเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อรูปแบบอื่นๆ

ในอนาคตหากองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และระบบสนับสนุนในการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์มีความเข้มแข็งแล้ว สำนักงาน กสทช. สามารถทำความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการขยายผล และสร้างเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อประเภทอื่น เช่น สื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีบทบาทในชีวิตประจำวันต่อบุคคลทุกเพศทุกวัยค่อนข้างมากในปัจจุบัน

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษา

และข้อเสนอแนะ

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พัฒนางค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และเสนอแนะทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๕.๑.๑ การศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

จากการศึกษาแนวปฏิบัติและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พบว่า ทั้งในส่วนของการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ อเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย และชิลี ซึ่งพบว่าทุกประเทศมีประเด็นกฎหมายที่สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อทั้งในรูปแบบขององค์กรวิชาชีพสื่อและในรูปแบบของ คณะกรรมการตรวจสอบสื่อ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสื่อ โดยรูปแบบการกำกับสื่อ มีทั้งมีการกำกับโดยรัฐร่วมกับองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน และการกำกับโดยรัฐแต่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม และมีกลไกการรับและพิจารณาเรื่องร้องเรียน

ในส่วนของการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ บทบาท และสถานการณ์ขององค์กรภาคประชาชนซึ่งทำงานในลักษณะจิตอาสาในประเทศ จำนวน ๕ องค์กร ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน ในต่างประเทศ จำนวน ๕ องค์กร ได้แก่ Media Monitoring Project of Zimbabwe, The World Association

for Christian Communication, The Media Development Foundation, Media Monitoring Project of Concordia University, Media Monitoring Africa ที่พบว่ามีแนวปฏิบัติที่ กสทช. สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ การมีประเด็นกฎหมายที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหาเป็นจุดเริ่มต้นของการที่รัฐเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับสื่อ การจัดตั้งในลักษณะขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่ดำเนินการร่วมกันผ่านเครือข่าย ซึ่งมีทั้งเครือข่ายในประเทศและต่างประเทศที่หลากหลาย ทั้งเครือข่ายวิชาชีพสื่อมวลชน เครือข่ายสหวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้มิติการตรวจสอบมีความหลากหลายและกลุ่มลึกในการทำความเข้าใจกับประเด็นที่ตรวจสอบ และควรมีการจัดทำเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการรวบรวมองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยให้มารวมตัวกัน และเป็นกลไกในการรับเรื่องร้องเรียนเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

อย่างไรก็ตามการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยส่วนใหญ่ (รวมถึงองค์กรอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้คัดเลือกมาศึกษา เนื่องจากมีเพียงเฟสบุ๊ก แฟนเพจ และไม่ได้เห็นถึงการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง) ดำเนินการในลักษณะโครงการ ทำให้ขาดความยั่งยืน เนื่องจากเป็นการรับทุนวิจัยระยะสั้นจำนวน ๑ - ๒ ปี เมื่อหมดระยะเวลาการรับทุน โครงการจะหยุดการดำเนินการไป แตกต่างจากการรวมกลุ่มในลักษณะสภาวิชาชีพหรือมูลนิธิ ที่มีลักษณะสหสาขาวิชาจะทำให้มีความยั่งยืนมากกว่า อย่างไรก็ตามองค์กรภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ทั้งในและต่างประเทศจะมีบทบาทอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ด้านการเท่าทันสื่อแก่ประชาชนในวงกว้าง การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในมิติการสื่อสารและมิติอื่นๆ การทำวิจัยและศึกษาเชิงลึก การฝึกอบรมและพัฒนาเครือข่าย เป็นต้น

ซึ่ง สำนักงาน กสทช. ควรมีการสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยมีการจัดประเภทประเด็นการตรวจสอบให้ชัดเจนและระบุบทบาทขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาให้ชัดเจน รวมถึงอาจมีการเพิ่มบทบาท การสร้างความเข้มแข็ง ของเครือข่าย การสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์มีการทำวิจัยและศึกษาเชิงลึก การฝึกอบรมและพัฒนาเครือข่ายทั้งที่องค์กร

เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์จัดเองหรือ กสทช. ดำเนินการให้ และทำให้ความรู้ในด้านสื่อแก่ประชาชนในวงกว้างผ่านทางเว็บไซต์หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

๕.๑.๒ การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

จากการศึกษาและรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบ เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทั่วประเทศพบ ว่า ในประเทศไทยยังไม่มีเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ทำหน้าที่เต็มรูปแบบในด้านตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงยังไม่มีลักษณะการรวมของกลุ่มบุคคลทั้งในระดับประชาชน นักวิชาการ และสมาชิกวิชาชีพสื่อมวลชนที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ไม่มีระบบการติดตามและ ประเมินผลที่ชัดเจน ซึ่งจากการสืบค้นพบเพียงองค์กร ๔ องค์กรที่ทำหน้าที่ในตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และเป็นเพียงการตรวจสอบในบางประเด็น โดยสามารถแบ่งองค์กรที่ มีอยู่ในปัจจุบันออกเป็น ๓ ประเภท อย่างไรก็ตามในอนาคต องค์กรเหล่านี้สามารถทำงานร่วมกับ องค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ ๑) องค์กรที่ ไม่ได้เป็นจิตอาสาที่ทำหน้าที่หลักในการเฝ้าระวังและตรวจสอบสื่อ แต่เกิดจากการรวมตัวเครือข่าย ประชาสังคม เป็นไปในลักษณะของการรับ เรื่องร้องเรียนและมีช่องทางให้แจ้งเตือนสื่อที่ไม่เหมาะสม และเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค มากกว่าการตรวจสอบสื่อ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านอาหารและยา หรือ ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครอง ผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน ที่มีกลไกการรับเรื่องร้องเรียนผู้บริโภคด้านสื่อที่ไม่เหมาะสม โดยเชื่อม ระหว่างผู้บริโภคกับสื่อมวลชน ๒) การทำงานร่วมกันของสมาชิกวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ สมาชิกวิชาชีพ วิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่เน้นการกำกับดูแลวิชาชีพวิทยุ และโทรทัศน์ และมีบทบาท เพียงบางส่วนในการตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสม หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อสื่อ ที่ไม่เหมาะสม และ ๓) กลุ่มที่เรียกองค์กรของตนเองว่าเครือข่าย แต่ไม่ได้ มีการสร้างเครือข่าย เป็น เพียงการทำงานในลักษณะโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ได้แก่ เครือข่าย ครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อที่มีการกำกับดูแลสื่อสำหรับครอบครัว โดยมีศูนย์รับเรื่อง ร้องเรียน เกี่ยวกับการเผยแพร่ สื่อที่ไม่เหมาะสม และพัฒนาเป็นโครงการเครือข่ายศูนย์รับแจ้งและติดตามผ่าน ช่องทางระบบสื่อออนไลน์ และโซเชียลมีเดีย เพื่อการส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์และป้องปรามสื่อที่ไม่ปลอดภัย (ศสพ.) ที่มีช่องทางขจัดสื่อร้ายโดยให้กรรายงานสื่อผ่านเว็บไซต์ <https://www.mediafunfacts.in.th/report-bad>

web และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน ที่เน้นการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ และมีการจัดทำช่องทางในการรายงานสื่อที่ไม่เหมาะสมกับเด็กผ่านเว็บไซต์ <http://cclickthailand.com> อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมโดยอิงกับแหล่งทุนจะขาดความยั่งยืนในระยะยาว อย่างไรก็ตามคณะที่ปรึกษาได้จัดทำฐานข้อมูลและบรรจุเครือข่ายจิตอาสาและการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์จำนวน ๓๐๐ คน ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมไว้ในฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ผ่านระบบเว็บไซต์

๕.๑.๓ การพัฒนาองค์ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

จากการสำรวจความต้องการของสมาชิกของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกกลุ่มในประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พบว่า จิตอาสาที่มีความต้องการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ (Mean = ๔.๑๐) รูปแบบในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ (Mean = ๓.๙๘) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ (Mean = ๓.๙๖) เป็น ๓ อันดับแรกมีความต้องการพัฒนาทักษะในด้านการทำงานเป็นทีม (Mean = ๔.๒๐) การวางแผนและการประสานงาน (Mean = ๔.๐๘) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการสร้างเครือข่าย (Mean = ๓.๙๖) เป็น ๓ อันดับแรก และมีความต้องการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบและวิธีการฝึกอบรม ผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้าง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ (Mean = ๔.๑๘) การทำกิจกรรมกลุ่มและถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา (Mean = ๔.๑๒) และการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการระดมสมอง (Mean = ๔.๐๘) เป็น ๓ อันดับแรก ดังนั้นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จึงพัฒนาขึ้นโดยมีลักษณะเป็นหลักสูตรที่เข้มข้นที่ใช้เวลาในการฝึกอบรม ๑๘ ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการเรียนรู้หลัก ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) การกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ๒) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ๔) รูปแบบและองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และ ๕) การสร้างเครือข่าย และภาวะผู้นำของจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ การพัฒนาภาวะผู้นำและการสร้างเครือข่ายของ จิตอาสา ในด้านวิธีการจัดฝึกอบรมได้มีการผสมผสานแนวทางการฝึกอบรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์ การฝึกวิพากษ์กรณีศึกษา การทำกิจกรรมกลุ่ม และการระดมสมอง เพื่อให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมเข้าใจ ทั้งในเชิงแนวคิดทฤษฎี และได้ลงมือฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองต่างๆ รวมถึง การทำเวิร์คชอปต่างๆ ประกอบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความเข้าใจ และทราบถึงแนวทางใน การนำไปปฏิบัติจริงได้ดียิ่งขึ้น

จากนั้นนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ไปจัดการฝึกอบรมให้กับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ จำนวน ๕ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้นแล้ว มีผู้สนใจเข้าร่วม ๓๐๐ คน ภายหลังสิ้นสุด การฝึกอบรม ได้มีการประเมินความรู้จากการเข้าร่วมโครงการซึ่งพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจาก ทุกภูมิภาคมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในระดับมากที่สุด (Mean = ๑๗.๑๒ – ๑๘.๐๒) และผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจากทุกภูมิภาค มีความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์อยู่ในระดับมาก (Mean = ๔.๑๒) และมีการจัดการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing) (ร่าง) องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ พบว่า ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อมวลชนสากล ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะทำการตรวจสอบ

๕.๑.๔ แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ สามารถจำแนกเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น และข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น หมายถึง สิ่งที่สำนักงาน กสทช. ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๑ – ๒ ปี เพื่อพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย ได้แก่

๑.๑ การระบุมหาชน ความรู้และทักษะพื้นฐานที่ชัดเจนขององค์กรเครือข่ายจิตอาสา ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ทั้งในด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ จะทำให้ผู้ที่ต้องการเข้ามาทำงานจิตอาสามองเห็นช่องว่างของความรู้ และพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมมากขึ้น และอาจมีการพิจารณาถึงบทบาทเพิ่มเติมในด้านการรู้เท่าทันสื่อสำหรับบุคคล และประชาชนทั่วไป การทำวิจัยด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และการรู้เท่าทันสื่อ การจัดหาช่องทางในการประชาสัมพันธ์สื่อที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมเพื่อเป็นตัวเลือกให้กับประชาชนในการเลือกบริโภค สื่อวิทยุและโทรทัศน์

๑.๒ การเข้ามามีบทบาทในการเป็นองค์กรกลางที่สนับสนุนการจัดตั้งให้มีองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยเป็นตัวกลางในการทำให้เครือข่ายจิตอาสาที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์อยู่แล้ว เครือข่ายภาคประชาชนที่ต้องการจะทำงานด้านจิตอาสา และเครือข่ายองค์กรวิชาชีพต่างๆ ได้มารวมตัวกัน วางแผนการทำงาน และกำหนดหน่วยกลางหรือจุดประสาน (Node) ซึ่งทำให้ง่ายต่อการประสานและติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๑.๓ การจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและกลไกที่สนับสนุนการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ ระบบสำหรับรายงานสื่อที่ไม่เหมาะสม โดยมีการปกป้องและรักษาสิทธิความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ที่แจ้ง รวมถึงภายใต้ระบบดังกล่าวอาจจะมีการออกแบบให้ผู้รายงานสามารถติดตามความคืบหน้าในการจัดการกับสื่อที่ไม่เหมาะสม และควรมีระบบการรายงานสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมให้กับประชาชนหรือ

ผู้ผลิตสื่อได้ทราบ อีกทั้งควรมีการพิจารณาทบทวนเรื่องทุนสนับสนุนองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ แต่ต้องมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ระยะยาวและแผนปฏิบัติการประจำปี การรายงานผลการดำเนินงานทั้งในรายไตรมาสและประจำปีเสนอต่อสำนักงาน กสทช. รวมถึงอาจจัดเตรียมสำนักงานในพื้นที่ของสำนักงาน กสทช. สำหรับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ได้เข้ามาใช้ในการทำงาน

๑.๔ การพัฒนาผู้นำเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ โดยเป็นหลักสูตรเข้มข้น (Train the trainer program) เพื่อให้ผู้นำเหล่านี้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปขยายผลและสอนต่อให้กับผู้ที่สนใจจะเข้าร่วมเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์

๑.๕ การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์อย่างต่อเนื่องและ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจากการฝึกอบรม ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้บนเว็บไซต์หรือการเรียนรู้ในรูปแบบ e-learning เพื่อที่จิตอาสาจะสามารถใช้ในการทบทวนความรู้สำหรับการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ได้ด้วยตนเอง

๑.๖ การจัดทำเครื่องมือที่สนับสนุนการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ คู่มือเล่มเล็ก (Booklet/Manual) ที่ประกอบด้วยกระบวนการทำงาน การสรุปความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ และแนวทางการตรวจสอบเนื้อหารายการวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อที่องค์กรเครือข่ายจิตอาสาทุกกลุ่มจะสามารถทำงานในการตรวจสอบเนื้อหารายการวิทยุและโทรทัศน์ได้บนมาตรฐานระดับเดียวกัน และการจัดทำเป็นหัวข้อเช็คลิสต์ (Checklist) ในการตรวจสอบเนื้อหารายการโดยแยกประเภทตามสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ แต่ละประเภท

๒. ข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว หมายถึง สิ่งที่สำนักงาน กสทช. ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๓ - ๑๐ ปี เพื่อพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย ได้แก่

๒.๑ การสร้างคุณค่าให้กับการเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านภาพยนตร์เรื่องสั้นหรืออินโฟกราฟิกที่เข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารว่างานด้านจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า ต้องมีความรู้ที่ถูกต้องในการตรวจสอบ และเกิดจากการเรียนรู้และฝึกฝน เป็นกิจกรรมที่ต้องเสียสละ

๒.๒ การประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและขยายเครือข่ายจิตอาสาให้กว้างขึ้น เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ทำงานอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้มีความรู้เชิงสุขภาพ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน องค์กรสื่อที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถและกระจายอยู่ทั่วประเทศและพร้อมที่จะทำงานจิตอาสา เป็นต้น

๒.๓ การขยายช่องทางและเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อรูปแบบอื่นๆ โดยทำความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการขยายผล และสร้างเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบ สื่อประเภทอื่นเช่นสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีบทบาทในชีวิตประจำวันต่อบุคคลทุกเพศทุกวัยค่อนข้างมากในปัจจุบัน

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. สำนักงาน กสทช. ควรมีการประชาสัมพันธ์ การเชิญหรือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกมิติ ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และภาคประชาชนได้ทราบถึงสำนักงาน กสทช. มีนโยบายที่จะขับเคลื่อน เรื่องการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเครือข่ายจิตอาสา และภาคประชาชนที่สนใจได้ตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ตลอดทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายด้วยกัน การร่วมแสดงความคิดเห็น พิจารณาและรับนโยบายของสำนักงาน กสทช. ไปสู่การปฏิบัติ

๒. สำนักงาน กสทช. ควรมีการนำ “ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์” ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการของสำนักงาน กสทช. ทั้งแผนปฏิบัติการประจำปี แผนปฏิบัติการระยะสั้นและระยะยาว ที่ประกอบด้วย การระบุผู้รับผิดชอบหลักที่เกี่ยวข้อง แผนงบประมาณ แผนการประเมินผล และพัฒนาคุณภาพ ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์มีทิศทางและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำศึกษาในอนาคต

๑. การศึกษาและจัดทำหลักสูตรพัฒนาเครือข่ายผู้นำจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ (Train the trainer program) ในลักษณะการฝึกอบรมเพื่อนำไปสอน ต่อให้ ผู้ที่สนใจจะเป็นจิตอาสาในการตรวจสอบสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งภายใต้หลักสูตร ดังกล่าว ควรมีการจัดเตรียมหลักสูตรฝึกอบรมและเนื้อหาที่สะดวกต่อการนำไปสอนต่อด้วย

๒. การศึกษาและจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมหรือชุดการเรียนรู้สำเร็จรูปสำหรับพัฒนา องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยจัดทำในรูปแบบที่ หลากหลายเพื่อให้จิตอาสาที่มีหลายช่วงวัย หลายสาขาวิชาชีพสามารถเลือกเรียนรู้ในรูปแบบที่ตนเอง ถนัด เช่น ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเองในแบบหนังสือและแบบฝึกหัด การเรียนรู้บนเว็บไซต์หรือการเรียนใน รูปแบบ e-learning ที่ประกอบไปด้วยระบบการประเมินผลการเรียนรู้ การทำชุดคลิปวิดีโอที่สะดวกต่อ การรับชม การสรุปข้อมูลกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เข้าใจยากในรูปแบบของอินโฟกราฟิกหรือ ไดอะแกรม เป็นต้น เพื่อที่จิตอาสาจะสามารถใช้ในการเรียนรู้และทบทวนความรู้สำหรับการตรวจสอบ สื่อวิทยุและโทรทัศน์ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากจิตอาสาบางท่านมีงานประจำ อาจไม่สามารถลงงานเพื่อ มาร่วมการฝึกอบรมแบบชั้นเรียนได้

๓. การศึกษาและจัดทำแอปพลิเคชันสำหรับให้องค์กรเครือข่ายจิตอาสาสามารถรายงาน เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม โดยภายใต้ระบบดังกล่าวจะประกอบด้วย ระบบ การรายงานเมื่อพบว่ามีสื่อที่ไม่เหมาะสมโดยมีการปกป้องข้อมูลส่วนตัวของผู้รายงาน การออกแบบให้ ผู้ที่รายงานสามารถติดตามความคืบหน้าในการจัดการกับสื่อที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว และควรมีระบบ การรายงานสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมให้กับประชาชนหรือผู้ผลิตสื่อได้ทราบ โดยมีการชี้แจงถึง ประเด็นที่ไม่เหมาะสมอย่างละเอียด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อวิทยุและโทรทัศน์ต่อไปสำหรับผู้ ผลิตสื่อ และจะเป็นแนวทางสำหรับประชาชนในการเลือกบริโภคสื่อวิทยุและโทรทัศน์อย่างรู้เท่าทัน

๔. การศึกษาและจัดทำเครื่องมือที่สนับสนุนการทำงานขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาใน การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ในรูปแบบของคู่มือเล่มเล็ก (Booklet/Manual) ที่บรรจุแนวทางการทำงาน กระบวนการทำงาน ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ แนวทาง การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ และประเด็นเชิงคลิสิกในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อเป็นคู่มือในการสนับสนุนการทำงานให้กับจิตอาสาที่อยากเข้ามาทำงาน ด้านการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ ได้อย่างดีบนมาตรฐานระดับเดียวกัน

๕) การศึกษาหรือการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการรู้เท่าทันสื่อให้กับประชาชน ซึ่งถือเป็นการดำเนินการเชิงรุก เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่มีความเหมาะสม และจะทำให้รับมือและหลีกเลี่ยงการรับชมสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมได้ สามารถให้ความรู้แก่เยาวชนและคนรอบข้างเมื่อพบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นฐานความรู้ที่นำมาใช้เป็นจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคตได้

๖) การจัดทำฐานข้อมูลในลักษณะ Big data เพื่อรวบรวมเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม เพื่อเป็นฐานข้อมูลทางเลือกให้กับประชาชนในการเลือกบริโภคสื่อ อย่างรู้เท่าทัน และเป็นฐานข้อมูลองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในการคอยเฝ้าติดตามเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- iLaw, ๒๕๖๐. ก่อนเสนอร่างพ.ร.บ.จดทะเบียนสื่อฯ ลองดูบทเรียนเพื่อนบ้านเมื่อสื่อถูกคุมเข้มด้วยระบบใบอนุญาต. สืบค้นเมื่อ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <https://ilaw.or.th/node/๔๕๔๖>
- เกษม นครเขตต์. (๒๕๕๔). เอกสารวิชาการ แนวคิดและทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม (Social Network Theory). กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- โกศล มีความดี. (๒๕๔๗). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ (ว่าด้วยข้อกำหนดของลักษณะเนื้อหารายการ ๑๐ ประเภท)
- กรรณิกา มาโน. (๒๕๕๓). ความหมายของชีวิตกับจิตอาสา. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- กิตติชัย รัตนะ. (๒๕๔๙). การมีส่วนร่วมในการจัดการลุ่มน้ำ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เคฟ, ม., และ บาล์ดวิน, โรเบิร์ต. (๒๕๕๓). เข้าใจการกำกับดูแล: ทฤษฎี กลยุทธ์ และหลักปฏิบัติ. แปลโดย ศูนย์นวัตกรรมทางธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และ สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม. (๒๕๖๑). รายงานผลการปฏิบัติงาน กสทช. ประจำปี ๒๕๖๐. ค้นเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑: จาก <http://www.nbtc.go.th/getattachment/Information/AnnualReport/๓๑๗๓๔/เอกสารแนบ.pdf.aspx>

- คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน. (๒๕๖๑). ร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน (ฉบับรับฟังความคิดเห็น). สืบค้นเมื่อ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <http://www.thailawreform.go.th/th/wp-content/uploads/๒๐๑๘/๐๙/๑.ร่าง-พ.ร.บ.ส่งเสริมจริยธรรมฯ-ฉบับรับฟังความคิดเห็น.pdf>
- จินตพันธุ์ ทังสุบุตร. (๒๕๕๖). กฎหมายภาพยนตร์ของประเทศสิงคโปร์. รายงานโครงการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- เชิญพร คงมา. (๒๕๕๑). บทบาทของภาคประชาสังคมในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต. (วิทยานิพนธ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- ชนัญสร อรณพ ญ อยู่ธยา. (๒๕๕๖). การกำกับดูแลเนื้อหารายการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ของประเทศไทย เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใต้ภาวะสื่อหลอมรวม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชัชวารรณ มีทรัพย์ทอง. (๒๕๕๙). การให้ความหมายและที่มาของความหมาย กระบวนการ และแนวทางในการจัดกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, วารสารธุรกิจปริทัศน์, ๘(๒): ๑๖๕-๑๘๐
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (๒๕๓๕). ๑๐๐ ปีแห่งการปฏิรูประบอบราชาธิปไตย: วิวัฒนาการของอำนาจรัฐและอำนาจการเมือง ชุด ๑๐๐ ปีแห่งการปกครองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว: พัฒนาการและผลกระทบต่อสังคมไทย ลำดับที่ ๑. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี คาคการณ์ไกล, บรรณาธิการ. (๒๕๔๐). ประชาสังคม: ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (๒๕๕๐). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

ดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์. (๒๕๕๕). รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน:

กรณีศึกษา ชุมชนบางมั่วหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. (วิทยานิพนธ์
ศิลป ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร.

ดุขฎิ ไชยชนะ. (๒๕๕๐). ความสำนึกของคน. กรุงเทพฯ: วี พรินท์.

ทวีศักดิ์ กันโยไช. (๒๕๕๐). การเมืองการปกครองอังกฤษ. สืบค้นเมื่อ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก
<http://www.satit.up.ac.th/BBCo๗/AroundTheWorld/pol/๑๔๖.htm>.

ธีรพัฒน์ อังศุवाल. (๒๕๕๘). 'ประชาสังคม' (Civil Society) ในมุมมองใหม่: บทสำรวจหน้าตาและ
ตำแหน่งแห่งที่ของประชาสังคมในมุมมอง Civil Society Diamond, วารสารการเมือง
การปกครอง, ๕(๑): ๓๙-๖๗.

ธีรยุทธ บุญมี. (๒๕๔๗). ประชาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ ๑). กรุงเทพฯ: สายธาร.

นฤมล นิราทร. (๒๕๔๓). การสร้างเครือข่ายการทำงาน: ข้อควรพิจารณาบางประการ. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นันทรัตน์ ปรีวัชรธรรม. (๒๕๕๓). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชน
ที่ได้รับทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต),
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

บุญยศิษฐ์ บุญโพธิ์. (๒๕๕๓). สื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล. Executive Journal. ๘๖-
๘๘

ปกรณ นิลประพันธ์. (๒๕๕๖). การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการตรากฎหมาย และการ
ดำเนินการตามกฎหมายในระดับเครือข่ายของรัฐของเครือข่ายสตรีเอเชีย. รายงานการศึกษาสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา.

ประเวศ วะสี. (๒๕๔๒). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม.
กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง
หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์พ.ศ.
๒๕๕๖. (๒๕๕๖). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๒๗ ง.

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง
หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒).

(๒๕๕๗). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๑๐๒ ง.

ปิยนาด สรวิสูตร. (๒๕๕๒). แรงจูงใจของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม :

กรณีศึกษาสถานเยาวชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

ปิยนาด สรวิสูตร. (๒๕๕๒). แรงจูงใจของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม:

กรณีศึกษาสถานเยาวชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (๒๕๔๗). เครือข่าย ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑. (๒๕๕๑).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๒ ก.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐. (๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก.

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓. (๒๕๕๓). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗
ตอนที่ ๗๘ ก.

พิรงรอง รามสูต รมะนันท์ และศศิธร ยุวโกศล. (๒๕๕๖). การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุและ

โทรทัศน์ในประเทศไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พิรงรอง รามสูต. (๒๕๕๖). วิทยุชุมชนในประเทศไทย จากการปฏิรูปสื่อสู่การกำกับดูแลที่ยั่งยืน.

กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ. (๒๕๕๑). จิตอาสาคืออะไร. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑: จาก [http://www.vachiraphuket.go.th/www/volunteer/?name=knowledge&file=readknowledge &id=๔](http://www.vachiraphuket.go.th/www/volunteer/?name=knowledge&file=readknowledge&id=๔).

ยอดฉัตร ตสาริกา. (๒๕๕๖). กฎหมายภาพยนตร์ของประเทศอังกฤษ. รายงานโครงการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. (๒๕๕๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ ก.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. (๒๕๕๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. (๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก.

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๖). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (๒๕๕๗). “รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะการศึกษาระยะยาว”, เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (๒๕๕๗). รายงานวิเคราะห์บทบัญญัติว่าด้วยธรรมาภิบาลในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ และข้อเสนอในการปรับปรุง, โครงการ Thai Law Watch ร่วมกับโครงการติดตามนโยบายสื่อและโทรคมนาคม (NBTC Policy Watch).

วรพร วันไชยธนวงศ์ และคณะ. (๒๕๕๑). การพัฒนากระบวนการสร้างจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

ศศิกันต์ กาละ และคณะ. (๒๕๖๑). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมจิตอาสาเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในชุมชน (Development of a Volunteer Training Program to Promote Breastfeeding in Community), วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, ๕(๒): ๑๖-๒๙.

ศิริพร เอี่ยมธงชัย. (ม.ป.ป.). การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

เสรี พงศพิศ. (๒๕๔๘). ข้อควรรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (๒๕๕๘). กฎหมายของประเทศสิงคโปร์และข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของประเทศสิงคโปร์. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการข้อมูลกฎหมายอาเซียนระยะต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สนธยา พลศรี. (๒๕๕๐). เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเอสพรีนติ้ง เฮาส์.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. (๒๕๔๒). การปรับปรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สมพงษ์ สิงหะพล. (๒๕๔๒). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. กรุงเทพฯ: สีมาราย.

สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. (๒๕๔๗). การพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทยาการพิมพ์.

สาวตรี สุขศรี. (๒๕๔๗). ภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต: ศึกษาเฉพาะการเผยแพร่ภาพลามก และการหมิ่นประมาทบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (๒๕๕๘). พระราชบัญญัติ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นเมื่อ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law๒/%A๑๑๔๙/%A๑๑๔๙-๒๐-๒๕๕๘-a๐๐๐๑.htm>

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

๒๕๕๕. พรบ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑. สืบค้น

เมื่อ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <https://www.nbtc.go.th/getattachment/law/>

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

๒๕๖๐. พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม. สืบค้นเมื่อ ๑๘

ธันวาคม ๒๕๖๑, จาก <https://www.nbtc.go.th/getattachment/>.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

(๒๕๕๖).รายงานโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “Broadcast Regulation”. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

(สำนักงาน กสทช.). (๒๕๕๕). การกำกับดูแลเนื้อหากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ :

ประสบการณ์จากต่างประเทศสู่ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการ

กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

สุนิสา ทรงอยู่. (๒๕๖๐). ผลของโปรแกรมพัฒนาแรงจูงใจอาสาและจิตอาสาตามแนวคิดทฤษฎีการรู้

คิดทางสังคมและการเรียนรู้จากการให้บริการสังคมที่มีต่อพฤติกรรมอาสาของนักศึกษาวิชาชีพ

ครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, ๑๑(๒๕): ๑๕๓-๑๖๓.

สุภาพร ทศพระรินทร์. (๒๕๕๖). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ

จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (๒๕๔๒). “ส่วนรวมที่มีใช้รัฐ: ความหมายของประชาสังคม”. ในอนุชาติ พวง

สำลี และกฤติยา อาชวนิจกุล. ขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง.

กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรพินทร์ ชูชม และคณะ. (๒๕๔๙). การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทาง

ปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- อรวี ศรีชำนาญ. (๒๕๕๘). การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินที่ออกอากาศในระบบดิจิทัล ในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๗. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (๒๕๕๓). ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกของนักศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา.
- อัจฉนาถ ไชยนาพงษ์ วันสรา เขาวนนิยัม และ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (๒๕๕๙). ปัจจัยเชิงจิตสำนึกที่มีต่ออาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณะสุขของผู้ชุมนุมแบบเป็นทางการในจังหวัดชลบุรีวารสาร สาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา, วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา, ๑๑(๒): ๖๕-๗๕.
- อิทธิพล วรานุศฤภ. (๒๕๖๐). การกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์เพื่อความหลากหลาย. (วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรดุสิตบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

- Albarran, A. B. (๒๐๑๐). **The media economy**. New York: Taylor & Francis.
- Anheier, H. K. (๒๐๐๔). **Civil Society: Measurement, Evaluation, Policy**. London: Earthscan.
- Australian Government. (๒๐๑๗). **Radio communications Act ๑๙๙๒**. Retrieved December, ๒๗ ๒๐๑๘, from <https://www.legislation.gov.au/Details/C๒๐๑๗C๐๐๑๙๕>.
- Camaj, L. (๒๐๑๘). Blurring the boundaries between journalism and activism: A transparency agenda-building case study from Bulgaria, **Journalism**, ๑๙(๗): ๙๙๔-๑๐๑๐.
- Constitute project. (๒๐๑๘). **Chile's Constitution of ๑๙๘๐ with Amendments through ๒๐๑๒**. Retrieved December, ๒๗ ๒๐๑๘, https://www.constituteproject.org/constitution/Chile_๒๐๑๒.pdf

Federal Communications Commission. (๑๙๙๔). **COMMUNICATIONS ACT OF ๑๙๙๔**.

Retrieved December, ๒๕ ๒๐๑๘, from <https://transition.fcc.gov/Reports/๑๙๙๔new.pdf>

Federal Communications Commission. (๒๐๑๓). **Telecommunications Act of ๑๙๙๖**.

Retrieved December, ๒๖ ๒๐๑๘, from <https://www.fcc.gov/general/telecommunications-act-๑๙๙๖>

Government of Singapore. ๒๐๑๘. **Info-communications Media Development**

Authority Act ๒๐๑๖. Retrieved December, ๒๕ ๒๐๑๘, from <https://sso.agc.gov.sg/Act/IMDAA๒๐๑๖#pr๖๙->

Han, D. (๒๐๑๖). From vagueness to clarity? Articulating legal criteria of digital content regulation in China, **Global Media and Communication**, ๑๒(๓): ๒๑๑-๒๒๗.

Heuman, J. (๒๐๑๑). “Integral to the Plot, and in No Way Gratuitous”? Constructing Creative Freedom in the Liberalization of Canadian Content Regulation, **Television & New Media**, ๑๒(๓): ๒๔๘-๒๗๒.

Hitchens, L. (๒๐๐๖). **Broadcasting Pluralism and Diversity: A Comparative Study of Policy and Regulation**: Portland, Oregon.

International Constitutional Law. (๒๐๑๐). **United Kingdom - "Constitution"**. Retrieved December, ๒๕ ๒๐๑๘, from http://www.servat.unibe.ch/icl/uk๐๐๐๐๐๐_html#C๐๐๑_

Malena, C. & Heinrich, V. F. (๒๐๐๗). Can We Measure Civil Society? A Proposed Methodology for International Comparative Research. **Development in Practice**, ๑๗(๓), ๓๓๘-๓๕๒.

Mutu, A. (๒๐๑๘). The regulatory independence of audiovisual media regulators: A cross-national comparative analysis, **European Journal of Communication**, ๓๓ (๖) ๖๑๙-๖๓๘.

- Perrow, C. (๒๐๐๑). **Organisational Theory and the Non-Profit Form**. In H. K. Anheier (ed). **Organisational Theory and the Non-Profit Form**. Report No ๒. London : Centre for Civil Society of Economics.
- Schuler, D. (๑๙๙๖). **New community networks: Wired for change**. New York: ACM Press.
- The Attorney-General's Department, Australian Government. ๒๐๑๘. **Right to freedom of opinion and expression**. Retrieved from <http://www.ag.gov.au/RightsAndProtections/HumanRights/Human-rights-scrutiny/PublicSectorGuidanceSheets/Pages/Righttofreedomofopinionandexpression.aspx>
- The Stationery Office Limited. (๒๐๐๓). **Communications Act ๒๐๐๓**. Retrieved December, ๒๓ ๒๐๑๘, from <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/๒๐๐๓/๒๑>
- Waele, E. & Hustin, L. (๒๐๑๘). Governing Through Volunteering: The Discursive Field of Government-Initiated Volunteering in the Form of Workfare Volunteering, **Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly**, ๑-๓๑.
- World Intellectual Property Organization. (๒๐๑๓). **Broadcasting Services Act ๑๙๙๒**. Retrieved December, ๒๓ ๒๐๑๘, from <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/au/au๓๖๐en-part๑.pdf>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบ
เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
ที่เข้าร่วมกิจกรรม

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาคเหนือ

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ ๑๖ - ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ หอประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นางผุสดี จันทวงษ์	ธุรกิจส่วนตัว
๒.	นางกฤษณี ปางชาติ	พนักงานประจำ
๓.	นางสาวกุลประภัสสรจ์ เชื้อเมืองพาน	นักจัดรายการวิทยุ
๔.	นางสาวขยาภรณ์ จำปาแดง	นักศึกษา
๕.	นางสาวรุ่งฟ้า แซ่ตั้ง	นักศึกษา
๖.	นางสาวชัยยุณานุช เกษมณี	นักศึกษา
๗.	นางสาวอรรักษ์ ทัพเจริญ	นักศึกษา
๘.	นางสาววรรตม์ พิมพ์คต	นักศึกษา
๙.	นางสาวปรีชญา ปัสสรากาญจน์	นักศึกษา
๑๐.	นายจรัส สุปัญญา	ธุรกิจส่วนตัว
๑๑.	นายโชติชนิด ชำนาญการ	ธุรกิจส่วนตัว
๑๒.	นางเพลินพิชญ์ แก้วพาคำ	ธุรกิจส่วนตัว
๑๓.	นายธงศักดิ์ อริยะะ	ธุรกิจส่วนตัว
๑๔.	นางธณัยนันท์ พัฒนจิรวรร	นักจัดรายการวิทยุ
๑๕.	นางปรียาภรณ์ อารีย์	ธุรกิจส่วนตัว
๑๖.	นางวันเพ็ญ แสนใจ	ธุรกิจส่วนตัว
๑๗.	นางสาวนุชธิวา สองสาย	นักศึกษา
๑๘.	นางสาววิริยชนา บุตรโพธิ์	นักศึกษา
๑๙.	นางพัทธนันท์ หนูคง	นักจัดรายการวิทยุ
๒๐.	นางวลัยลักษณ์ ปินตาเขียว	ธุรกิจส่วนตัว
๒๑.	จำสิบเอกสำราญ ปินตาเขียว	ข้าราชการบำนาญ
๒๒.	นางสาวพรพิมล สุนันสา	นักศึกษา
๒๓.	นางสาวพรศิริ เรืองไชยชนะ	นักศึกษา
๒๔.	นางสาวยุวธิดา จิณกับ	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๕.	นางสาวเยาวเรศ ม่วงศิริคาม	นักศึกษา
๒๖.	นางสาวรสสุคนธ์ นางสาว	นักศึกษา
๒๗.	นางสาวรุ่งทิพย์ อิมงคล	นักศึกษา
๒๘.	นางสาวรุ่งสินี ปีกด้าง	นักศึกษา
๒๙.	นางสาววิศรา กรสวรรค์	นักศึกษา
๓๐.	นางสาววาสนา คำเทพ	นักศึกษา
๓๑.	นางสาวศิธิธรร สุภา	นักศึกษา
๓๒.	นางสาวศิริยาภรณ์ จัดแจ้ง	นักศึกษา
๓๓.	นางสาวสุพิชญา พัฒนอุดมมา	นักศึกษา
๓๔.	นางสาวสุวิภา พรหมดีมา	นักศึกษา
๓๕.	นางสาวสุวิมล ชัยเลิศ	นักศึกษา
๓๖.	นางสาวหยาดดาว บัญญัติ	นักศึกษา
๓๗.	นางสาวอรพรรณ ชัยศรี	นักศึกษา
๓๘.	นางสาวอัญชลี โปทา	นักศึกษา
๓๙.	นางสาวกรรชญา ขนกรนันตนย์	นักศึกษา
๔๐.	นายเกรียงศักดิ์ เผ่าเครือ	ธุรกิจส่วนตัว
๔๑.	นางสาวธีรดา คำรังษี	นักศึกษา
๔๒.	นางสาวรัตนา เปาป่า	นักศึกษา
๔๓.	นางสาวรวงคณา พรหมสี	ธุรกิจส่วนตัว
๔๔.	นายวุฒิชัย กันใจ	นักศึกษา
๔๕.	นายศักดิ์ชัย ชัยลังกา	นักศึกษา
๔๖.	นางสาวศุภรดา ปัญญานิธิพนธ์	นักศึกษา
๔๗.	นายสิทธิโชติ ต๊ะสา	นักศึกษา
๔๘.	นางสาวแสงระวี แก้วดอกกรัก	นักศึกษา
๔๙.	นางสาวอภิขญา สวัสดิ์วิมล	ธุรกิจส่วนตัว
๕๐.	นางสาวเอมพิกา วงศ์ต่อม	นักศึกษา
๕๑.	นางสาวเอมอร ศรีคำ	นักศึกษา
๕๒.	นายทินกร แก้วน้อย	นักศึกษา
๕๓.	นายวรวิทย์ ไชยชมภู	นักศึกษา
๕๔.	นางสาวกมลรัตน์ อารินทร์	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๕.	นางสาวจิรนนท์ ทนกุล	นักศึกษา
๕๖.	นายชิตชนก โลกคำลือ	นักศึกษา
๕๗.	นางสาวพรพิมล แสนบ้าน	นักศึกษา
๕๘.	นางจินตนา กลิ่นชนะ	ธุรกิจส่วนตัว
๕๙.	นางสาวดวงพร ปวงแก้ว	พนักงานบริษัท
๖๐.	นางสาวพิชชาพร แฝ่วกิ่ง	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาคใต้

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ ๒๓ - ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ โรงแรม โกลเด้นคราว แกรนด์ โฮเทล หาดใหญ่

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นางภัฏฐิณี วรรณกุลธีร์	ธุรกิจส่วนตัว
๒.	นายประวิติ ชาญการ	รับจ้าง
๓.	นายสม บุญมี	ธุรกิจส่วนตัว
๔.	นายประสาร ทองสมลี	ทำสวน
๕.	นายวิชา แก้วสลับเพชร	ทำสวน
๖.	นายขาม โสภิตา	ทำสวน
๗.	นายขิม เทพรัตน์	ทำสวน
๘.	นายฉลอง อรัญดร	ทำสวน
๙.	นายดุรงค์ สุกุลหวัง	พนักงาน
๑๐.	นายสุธี ทรงช่วง	ทำสวน
๑๑.	นางเนตรนภา เกตุสกุล	ธุรกิจส่วนตัว
๑๒.	นางสาวธาราทิพย์ เกตุสกุล	ธุรกิจส่วนตัว
๑๓.	นางสาวแพรดา มะโนเรศ	นักศึกษา
๑๔.	นางเบญจรงค์ บุญมี	ธุรกิจส่วนตัว
๑๕.	นางสาววราภรณ์ ดิษโสภา	พนักงาน
๑๖.	นายอภิชาติ ตั้งพรหม	ลูกจ้าง
๑๗.	นายอำนาจ มณี	ทำสวน
๑๘.	นางวลัย ชาญการ	รับจ้าง
๑๙.	นายเจด็จ สิ้นไชย	เกษตรกร
๒๐.	นางเตือนใจ นพสุวรรณ	แม่บ้าน
๒๑.	นายอุทัย นนทะสร	รับจ้าง
๒๒.	นายมนั อินหมู	ธุรกิจส่วนตัว
๒๓.	นางสุพาพร ทิพย์ลองพล	รับจ้าง
๒๔.	นางสุจิตรา นพสุวรรณ	พนักงาน

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๕.	นายอภิศักดิ์ ทองสร้อย	พนักงาน
๒๖.	นายอนงค์ จันท์หนู	ธุรกิจส่วนตัว
๒๗.	นางศรินทรียา บุตรรักษ์	รับจ้าง
๒๘.	นางพัชรี เฉลิมเมือง	ธุรกิจส่วนตัว
๒๙.	นางสุทิน ณ ชาตรี	ธุรกิจส่วนตัว
๓๐.	นายสมนึก เจนทะเล	รับจ้าง
๓๑.	นางวาณี แซ่ตั้ง	ธุรกิจส่วนตัว
๓๒.	นางสาววรรณภา แก้วบุตร	รับราชการ
๓๓.	นางสาวภิญญา กิมิเส	รับราชการ
๓๔.	นางสาวสุชาดา แก้วบุตร	แม่บ้าน
๓๕.	นางวริศรา วงศ์ชะแด	รับจ้าง
๓๖.	นางสมหมาย ทนงาน	ทำสวน
๓๗.	นางสาวปวิมา วงศ์ชะแด	รับจ้าง
๓๘.	นางสาวกรรมา หิรัญ	ธุรกิจส่วนตัว
๓๙.	นางกัลยา แก้วกาสร	ธุรกิจส่วนตัว
๔๐.	นางอุไรวรรณ บุญศรี	ทำสวน
๔๑.	นางสาวมณิกา พูน้อย	นักศึกษา
๔๒.	นางสาววริศรา หัสชัย	นักศึกษา
๔๓.	นายศรวัสดี แก้วสุวรรณ	นักศึกษา
๔๔.	นางสาวสุดารัตน์ หัยภาค	นักศึกษา
๔๕.	นางสาวอรทัย สังทอง	นักศึกษา
๔๖.	นางสาวสุตาภักธ ฤกษ์อรุณรัตน์	นักศึกษา
๔๗.	นางสาวณิชารีย์ ลาภจินดา	นักศึกษา
๔๘.	นายสมาน แลแรมะ	รับจ้าง
๔๙.	นายกวิทย์ คล้ายอุดม	รับจ้าง
๕๐.	นายกันยา ริทธิไธ	พนักงาน
๕๑.	นายประดิษฐ์ มุสิกะสงค์	บำนาญ
๕๒.	นางศิริวรรณ ยอดศรี	รับราชการ
๕๓.	นายณกตล สมศรี	รับจ้าง
๕๔.	นางสาวปรมาภรณ์ บางรักษ์	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๕.	นางสาวสกุลกานต์ มติธรรม	นักศึกษา
๕๖.	นางสาวกชพรรณ สิทธิชัยวัฒน์	นักศึกษา
๕๗.	นางสาวสุไอลา สาและ	นักศึกษา
๕๘.	นางสาวมูรณี อาแว	นักศึกษา
๕๙.	นางสาวชอลิยะ สาอุ	นักศึกษา
๖๐.	นางสาวอายิเรื้อะ ทนงาน	รับจ้าง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมสีมธานี จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นายพรเทพ วงแหวน	สื่อมวลชน
๒.	นายพนมศักดิ์ ลาตบาศรี	ธุรกิจส่วนตัว
๓.	นางสาวพัชรี พรหมทันใจ	นักศึกษา
๔.	นางสาวกัณติชา อินทรประวัตติ	นักศึกษา
๕.	นายธนพนธ์ จ้อยนุแสง	นักศึกษา
๖.	นางสาวสิรินภานารถ ไต้กิกิ	นักศึกษา
๗.	นางสาวพิชญา พิมพ์รูลาด	นักศึกษา
๘.	นายฤษฎ์ แสงพระจันทร์	นักศึกษา
๙.	นางสาวจรัญกร วิวัชสูกร	สื่อมวลชน
๑๐.	นายภาณุโรจน์ จิตรสุวรรณ	สื่อมวลชน
๑๑.	นางสาวธารทิพย์ จินดาภิ	นักศึกษา
๑๒.	นางสาวธัญชา พุ่มโพธิสุวรรณ	นักศึกษา
๑๓.	นางสาวณัฐวดี ทัดใหม่	นักศึกษา
๑๔.	นางสาว มารีชา โมรานอก	นักศึกษา
๑๕.	นางสาวสุตากาญจน์ ทาบุราณ	นักศึกษา
๑๖.	นางสาวฐิติชญา กลอนกลา	นักศึกษา
๑๗.	นางสาวปรียากร จันทรานนท์	นักศึกษา
๑๘.	นางสาววรรณพร สิงห์ขาว	นักศึกษา
๑๙.	นางสาวอัศมาพร เกื้ออังสุ	นักศึกษา
๒๐.	นางสาวจิรณัย พรหมเทพ	นักศึกษา
๒๑.	นายธีรพล ดลดอน	นักศึกษา
๒๒.	นางสาวอนุธิดา สีนาค	นักศึกษา
๒๓.	นายสันหนัฐ หลวงเทพ	นักศึกษา
๒๔.	นายวัชรพันธ์ แสงเพชร	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๕.	นายณัฐวิรุฒิ จันทร์แสง	ผู้ประกอบการวิทยุ
๒๖.	นายพงศ์พิสุทธิ อุดโธสง	นักศึกษา
๒๗.	นายรักเกียรติ อ่อนวงษ์	นักศึกษา
๒๘.	นางศิริรัตน์ พียศักดิ์	สื่อมวลชน
๒๙.	นางวรดารัตน์ พงษ์จันทร์แสง	ผู้ประกอบการวิทยุ
๓๐.	นางสาวดลยา คลองคำเกียง	นักศึกษา
๓๑.	นายศรารุณี สุดชา	นักศึกษา
๓๒.	นายณัฐพล จ้อยนุแสง	นักศึกษา
๓๓.	นางสาวศิริรัตน์ ไม่ห้วน	นักศึกษา
๓๔.	นางสวณัฏฐ์ ชิตพลศรี	สื่อมวลชน
๓๕.	นางสาวอัคราภรณ์ พหลเดช	สื่อมวลชน
๓๖.	นางสาวกัญชลักษณ์ รุ่งสุขประเสริฐ	สื่อมวลชน
๓๗.	นายอนุสรณ์ อธิโนบุณวัตร	สื่อมวลชน
๓๘.	นางสาวปิยะธิดา พิมาน	นักศึกษา
๓๙.	นางสาวฉัตรกมล บ่อมเขตต์	นักศึกษา
๔๐.	นางสาวทัศนิตา เพียงกระโทก	นักศึกษา
๔๑.	นางสาว ศศิวิมล นวลจันทร์	นักศึกษา
๔๒.	นางสาวสุนิตา บุตลิม	นักศึกษา
๔๓.	นางสาว กนกวรรณ นิลประทีปปรีชา	นักศึกษา
๔๔.	นางสาวปัทมาวรรณ เถาว์พันธ์	นักศึกษา
๔๕.	นางสาวสุมาลี สาวิกัน	นักศึกษา
๔๖.	นางสาว ชาญชนก อิมสุวรรณ	นักศึกษา
๔๗.	นางสาวชลดากร ธีระคุณานนท์	นักศึกษา
๔๘.	นางสาวสุดารัตน์ ประสมมูล	นักศึกษา
๔๙.	นางสาว จิตติญาภา มุ่งคุณ	นักศึกษา
๕๐.	นางสาวณัฐดาภรณ์ อยู่ประทานพร	นักศึกษา
๕๑.	นาย รัชชานนท์ โชศิริเศรษฐ์	นักศึกษา
๕๒.	นางสาวกนกวรรณ สายเพชร	นักศึกษา
๕๓.	นางสาวศิริรัตน์ มั่งเรืองสกุล	นักศึกษา
๕๔.	นางสาวธิดิยา พึ่งอินทร์	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๕.	นางสาวนภสร ขจรเกียรติอารัง	นักศึกษา
๕๖.	นางสาวอารีรัตน์ เข้มทอง	นักศึกษา
๕๗.	นายทักษิณ ภมร	นักศึกษา
๕๘.	นางสาวสุนันท์ คำคุณ	นักศึกษา
๕๙.	นางสาวยุพาพิน ปานวงศ์	นักศึกษา
๖๐.	นางสาวชุตีรัตน์ ซอสูงเนิน	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาคกลาง

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ ๙ - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ อาคารสุเมธตันติเวชกุล ห้องประชุมน้อมบุญดิเลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นางสาววัลลิภา แสงอาทิตย์	นักจัดรายการ
๒.	นางสาวกุลวดี จันทนา	นักจัดรายการ
๓.	นายจารุกิตติ์ เอกนก	ผู้จัดการสถานีวิทยุ
๔.	นางสาววิไลพร บุญเที่ยง	ธุรกิจส่วนตัว
๕.	นายบุญยิ่ง เนียมตั้ง	รับจ้าง
๖.	นางสาวรัชนิกร ชวะพงษ์	นักจัดรายการ
๗.	นายสุริยะ เกตุทอง	สื่อมวลชนวิทยุ
๘.	อัญธิกา ถาวรเวช	พนักงานมหาวิทยาลัย
๙.	นายบรรณันท์ บรรณันท์ณัฐกร	ธุรกิจส่วนตัว
๑๐.	นายสถิตย์ ศรีกรรณ	ทำไร่
๑๑.	นายกัมปนาท ชันตระกูล	สื่อมวลชน
๑๒.	นายพรเทพา วงแหวน	สื่อมวลชน
๑๓.	นางสาวจิรนุช นาคเลื่อน	ธุรกิจส่วนตัว
๑๔.	นางสาวชนิกานต์ นิลวิลัย	นักศึกษา
๑๕.	นางสาวฐิติรัตน์ ยอดยัง	นักศึกษา
๑๖.	นางสาวณัฐวีย์ กฤตย์อติโรจน์	นักศึกษา
๑๗.	นางสาวบุญญานุช กลั่นปรง	นักศึกษา
๑๘.	นางสาวพีรดา เวชเพิ่ม	นักศึกษา
๑๙.	นางสาวภัสรา อ่วมเนตร	นักศึกษา
๒๐.	นางสาวรัตนภรณ์ จุลพันธ์	นักศึกษา
๒๑.	นางสาววรรณนิสา ศรีสุวรรณ	นักศึกษา
๒๒.	นางสาวสุดารัตน์ โอชา	นักศึกษา
๒๓.	นางสาวอภิญญา พุทธสอน	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๔.	นายชุมพรพรรณ แจ่มประจักษ์	ธุรกิจส่วนตัว
๒๕.	นายธนพัฒน์ ชนะสงคราม	นักศึกษา
๒๖.	นายธนโชติ หินศรี	นักศึกษา
๒๗.	นายธัชชนท์ เหล่าพลายนาค	นักศึกษา
๒๘.	นายนิริศ มณีสอดแสง	นักศึกษา
๒๙.	นายเนื้ท จีวะสุวรรณ	นักศึกษา
๓๐.	นายบรรณวิษญ์ พูลพิทักษ์	นักศึกษา
๓๑.	นายปวีศร จิวนานนท์	นักศึกษา
๓๒.	นายรณชัย ศิริวรรณ	ธุรกิจส่วนตัว
๓๓.	นายสรารุธ แก้วระกา	นักศึกษา
๓๔.	นายสหรัฐ มะลิ	ธุรกิจส่วนตัว
๓๕.	นายอมเรศ เพชรแท้	ธุรกิจส่วนตัว
๓๖.	นางสาวอภัสสิญา สมอเรือง	นักศึกษา
๓๗.	นายธนพงษ์ ระเมียดดี	ธุรกิจส่วนตัว
๓๘.	นางสาวนุสรา เหมกานนท์	นักศึกษา
๓๙.	นางสาวจันทิมา มลิินทางกุล	ธุรกิจส่วนตัว
๔๐.	นางสาวเกวลิณ ไชยมงคล	นักศึกษา
๔๑.	นางสาวยลรดี แป้นเขียว	นักศึกษา
๔๒.	นายธนากร แบนเนียร	นักศึกษา
๔๓.	นายธีรภัทร แหลมสุข	นักศึกษา
๔๔.	นายจักรารุจ ศรีใส	เกษตรกร
๔๕.	นาย เอกชัย วรรณสกุล	รับจ้าง
๔๖.	นางบุญทวี จุลทอง	รับจ้าง
๔๗.	นายภาณุมาศ อ่อนมาก	ว่างงาน
๔๘.	นายสหัสชัย เกลี้ยงจ้อย	ธุรกิจส่วนตัว
๔๙.	นายไพรัช แก้วการด	ธุรกิจส่วนตัว
๕๐.	นายณัฐวุฒิ ตันเอกรวัชชัย	นักศึกษา
๕๑.	นางสาวอุมาพร บุตรเวียงพันธ์	นักศึกษา
๕๒.	นางสาวปภัสสร คุณวัฒน์	นักศึกษา
๕๓.	นายณพพร ขาวทอง	พนักงาน

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๔.	นางสาวรัชนี ปิ่นวิถิ	นักศึกษา
๕๕.	นางสาวจิราวรรณ สุนทรหงษ์	นักศึกษา
๕๖.	นางสาวชิรญาณ์ กันหา	นักศึกษา
๕๗.	นางสาวนัตตา ประกิจ	นักศึกษา
๕๘.	นางนฤมล เทียงเกตุ	สื่อมวลชน
๕๙.	นางสาวจิตรานุช นวมศิริ	นักศึกษา
๖๐.	นางสาวสุนิสา บุญตัน	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒-๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ ห้องสุพรรณวิภา โรงแรมวังสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นางสาวสุพิชญา อินทโชติ	นักศึกษา
๒.	นางสาววรารณ นิลศรี	นักศึกษา
๓.	นางสาวสุทธิดา ดุษฎี	นักศึกษา
๔.	นางสาวเนาวรัตน์ ราชบุญศึก	นักศึกษา
๕.	นางสาวนิลาวรรณ อุตะโม	นักศึกษา
๖.	นางสาวณิชกร ลำสุคติ	นักศึกษา
๗.	นางสาวยุภาพรรณ ศรีทอง	นักศึกษา
๘.	นางสาวสุชญา วาเทสสิทธิ์	นักศึกษา
๙.	นางสาวนลินี พุ่มคง	นักศึกษา
๑๐.	นางสาวสุดารัตน์ วิหาเงิน	นักศึกษา
๑๑.	นางสาวกฤษณา สากุล	นักศึกษา
๑๒.	นายณัฐพล เพชรสวัสดิ์	นักศึกษา
๑๓.	นางสาวเจนกิจ นัตโธสง	นักศึกษา
๑๔.	นางสาวณัฐธิดา ยอดสร้อย	นักศึกษา
๑๕.	นางสาวกัญชพร สีหาบุตร	นักศึกษา
๑๖.	นางสาวสายรุ้ง มหาวงค์	นักศึกษา
๑๗.	นางสาวเมธาวี ยงทรัพย์	นักศึกษา
๑๘.	นางสาวผกาแก้ว แจ่มจิตร	นักศึกษา
๑๙.	นางสาวจิราพร สุขแก้ว	นักศึกษา
๒๐.	นางสาวกฤษดาวัลย์ ช่วยกำลัง	นักศึกษา
๒๑.	นางสาวปัทมรา มีสุข	นักศึกษา
๒๒.	นายณัฐภัทร สมกำลัง	นักศึกษา
๒๓.	นายยุทธนา พันธสาตี	นักศึกษา
๒๔.	นางสาวปัทมสรณ์ วงษ์ชาติ	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๕.	นางสาวพัชรดา ถิ่นเทพา	นักศึกษา
๒๖.	นางสาวภัทรศยา พนมวัน ณ อยุธยา	นักศึกษา
๒๗.	นางสาวภัทราพร ลาพงษ์	นักศึกษา
๒๘.	นางสาวพิมสุวรรณ น้ำทรัพย์	นักศึกษา
๒๙.	นางสาวรัชญา แข่งประเสริฐ	นักศึกษา
๓๐.	นางสาวสุภาพร พงศ์พันเทา	นักศึกษา
๓๑.	นางสาวกัลยาณี กล้องแก้ว	นักศึกษา
๓๒.	นางกานต์รวี อาริยนไพศาล	ข้าราชการครู
๓๓.	นายคณาวุฒิ กันทพลหาญ	สื่อมวลชน
๓๔.	นายคณาโชค ตามจิตเจริญ	สื่อมวลชน
๓๕.	นายพงศ์พัฒน์ ทองศิริประภา	ผู้สื่อข่าว
๓๖.	นายสมรัก สิริเวชชนะวัตร	ผู้สื่อข่าว
๓๗.	นางสาวลดาวรรณ สุธาทจน์	สื่อมวลชน
๓๘.	นายบุญส่ง ศิริเกษร	ผู้สื่อข่าว
๓๙.	นางศรีสุภา ชุมสาย ณ อยุธยา	ผู้สื่อข่าว
๔๐.	นางน้ำผึ้ง วีระวัฒนาพงศ์	ธุรกิจส่วนตัว
๔๑.	นายณัฐธินัน เตชะเวทไพศาล	ธุรกิจส่วนตัว
๔๒.	นางสาวประภัสสรี จันทร์ไธวัณ	ธุรกิจส่วนตัว
๔๓.	นายปิยะเทพ ตรึงจิตวิลาส	ธุรกิจส่วนตัว
๔๔.	นางสาวชุติมา นันทะวงษ์	รับราชการ
๔๕.	นางสาวจีระสุข ชินะโชติ	ธุรกิจส่วนตัว
๔๖.	นางกัณวลักษณ์ อดุลจรัสรัตน์	ธุรกิจส่วนตัว
๔๗.	นายอัฐมา รุติ	ธุรกิจส่วนตัว
๔๘.	นายกันต์ รัตนบุญชร	ธุรกิจส่วนตัว
๔๙.	นางสาวกนกวรรณ ปิยานุวัฒน์กุล	อาจารย์มหาวิทยาลัย
๕๐.	นางสาวฐิติกาญจน์ ราชธานี	รับราชการ
๕๑.	นางสาวจุฑามาศ บุรณมานัส	ธุรกิจส่วนตัว
๕๒.	นางสาวปิยะนุช ท้าววิบูลย์	รับราชการ
๕๓.	นางสาวกิตติยา สาคิตธาดา	อาจารย์มหาวิทยาลัย
๕๔.	นายวิชัย ศิริธีรรุส	อาจารย์มหาวิทยาลัย

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๕.	นางสาวเบญจพร เหล่าฐิติสุนทร	ธุรกิจส่วนตัว
๕๖.	นายสุวิชา สุขชนะ	ธุรกิจส่วนตัว
๕๗.	นางสาวอารี เสถียรวัฒน์ชัย	ธุรกิจส่วนตัว
๕๘.	นางสาวกาญจนา บุญจง	ธุรกิจส่วนตัว
๕๙.	นายเอกพนม อัครา	นักแปลอิสระ
๖๐.	นางสาวณัฐภรณ์ ยุคลธร	พนักงานมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ
(ร่าง) องค์กรความรู้และแนวทางการขับเคลื่อน
เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

รายชื่อผู้เข้าร่วมการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing)

(ร่าง) องค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมทวินทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	รายชื่อ	หน่วยงาน
๑.	ดร. สรวทมณต์ สติธิสมาน	นักวิชาการ
๒.	ดร.สุริยัน สมพงษ์	นักวิชาการ
๓.	คุณกิตติยา สาริตธาตา	นักวิชาการ
๔.	คุณวิชัย ศิริธีรวัส	นักวิชาการ
๕.	คุณกนกวรรณ ปิยานุวัฒน์กุล	นักวิชาการ
๖.	คุณประสาน ประดิษฐ์โสภณ	เครือข่ายอาสาสมัครนักสื่อสารชุมชน
๗.	คุณภูษิต ธวัชวิเชียร	สถานีวิทยุกระจายเสียง รต. และวิทยุประเทศไทย
๘.	คุณสุพัชรินทร์ ช่างเหล็ก	กรมประชาสัมพันธ์
๙.	คุณสิริเสาวภา ฤกษ์นันทน์	กรมประชาสัมพันธ์
๑๐.	คุณสุเทพ วิไลเลิศ	ผู้ช่วยเลขานุการ ประจำ กสทช.
๑๑.	คุณธนัชพร สุขดี	วิทยุรัฐสภา
๑๒.	คุณสุพรรณิ ชีวะไทย	วิทยุรัฐสภา
๑๓.	คุณชุติมา นันทะวงษ์	นักวิทยุเพื่อการศึกษา
๑๔.	คุณคณาวุฒิ กันทพลหาญ	สมาคมวิชาชีพนักจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ไทย- (ส.น.ว.ท.)
๑๕.	คุณคณาโชค ตามจิตเจริญ	สมาคมวิชาชีพนักจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ไทย- (ส.น.ว.ท.)
๑๖.	คุณจิระสุข ชินะโชติ	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
๑๗.	คุณศิริพร วิไลรักษ์	สถานี happy life
๑๘.	คุณสมภพ จันทรพิภ	วิทยุข่าว อสมท
๑๙.	คุณธนวรรณ เถาว์มูล	บริษัท เซิร์ช เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด
๒๐.	คุณบุญยวรรค์ มนตรีพิศาล	โปรดิวเซอร์สถานีจราจรเพื่อสังคม
๒๑.	คุณพจน์ โพธิ์ศรี	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุจราจรเพื่อสังคม
๒๒.	คุณขวัญชาติ ดาสา	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด นนทบุรี

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	รายชื่อ	หน่วยงาน
๒๓.	คุณสมพ บัณฑิตพงศ์	อ.ส.ม.ท
๒๔.	คุณเอกพนม อัครา	นักข่าวอิสระ
๒๕.	คุณจรรวรณ์ งามมั่น	นักข่าวอิสระ
๒๖.	คุณกันต์ รัตนบุญชู	นักข่าวอิสระ
๒๗.	คุณมาลีชากร อัสนุวัฒน์	บริษัท ดุคอนเสิร์ต จำกัด
๒๘.	พระอาจารย์ปราโมทย์	DDTVวัดดวงแข
๒๙.	คุณศรินทิพย์ ห่มจันทร์	มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
๓๐.	คุณโสภณ หนูรัตน์	มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
๓๑.	คุณจุฑารส พรประสิทธิ์	มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน
๓๒.	คุณอรัญญา แซ่ลี	มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน
๓๓.	คุณเบญจพร เหล่าจิตติสุนทร	ธุรกิจส่วนตัว (จิตอาสา)
๓๔.	คุณจุฑามาศ บุรณมานัส	อาชีพอิสระ (จิตอาสา)
๓๕.	คุณณัฐภรณ์ ยุคลธร	พนักงานมหาวิทยาลัย (จิตอาสา)
๓๖.	คุณพรทิวา ปานเพชร	พนักงานมหาวิทยาลัย
๓๗.	คุณอัจฉริยา บุญเปรม	อาชีพอิสระ (จิตอาสา)
๓๘.	คุณจิตติกา ทัดศรี	อาชีพอิสระ (จิตอาสา)
๓๙.	คุณสาวธิดา รักษา	นักศึกษาศึกษาปริญญาโท (จิตอาสา)
๔๐.	คุณกาญจนา บุญจง	ธุรกิจส่วนตัว (จิตอาสา)

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ
(ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการ
พัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

รายชื่อผู้เข้าร่วมการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing)
(ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มี
การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒
ณ ห้องนพวงศ์ ๓ ชั้น ๒ โรงแรมเดอะทวินทาวเวอร์ รongเมือง กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	รายชื่อ	หน่วยงาน
๑.	นายพีระวัฒน์ โชติธรรมโม	สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
๒.	นางสาวขวัญฤดี กันหา	สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ ไทยพีบีเอส
๓.	นายสรารุช ทับทอง	สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ ไทยพีบีเอส
๔.	นายมนัส ทรงแสง	สมาคมนักวิทยุอาสาสมัคร VRA
๕.	นางธิดา เด่นพฤกธรรม	สมาคมนักวิทยุอาสาสมัคร VRA
๖.	นางอัญญอร พานิชพึงรัก	เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ
๗.	ดร.จันทร แสงสุวรรณาว	บริษัทนีโอ เอ็กซิปปท จำกัด
๘.	ดร.ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๙.	ดร.อิทธิพล ตันติวิทพงศ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
๑๐.	ดร.ธนกร ชันทเขตต์	วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๑๑.	พันเอกหญิง วโรชา สุทธิรักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
๑๒.	อาจารย์ พสุนาท สร้อยสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
๑๓.	ดร.สังกมา สารวัตร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
๑๔.	ดร.สุริยันต์ สมปอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
๑๕.	ดร.กนกพร ฉันทนารุ่งศักดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๑๖.	อาจารย์ กรรัช มากเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
๑๗.	ผศ.ดร.สุวิจิตา จรุงเกียรติกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑๘.	ดร.พรชัย ตรีสใจธรรม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๑๙.	อาจารย์ภัทราวดี เสารอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
๒๐.	นางสาวอารี เสถียรวัฒนชัย	เจ้าของกิจการ

ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กร
เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกภูมิภาค

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคเหนือ
จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ – ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
ณ หอประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคใต้
จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 – 24 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
ณ โรงแรม โกลเด็นคราว แกรนด์ โฮเทล หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ – ๒๗ มกราคม ๒๕๖๒
ณ โรงแรมสีมาธานี จังหวัดนครราชสีมา

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคกลาง
จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๙ – ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
ณ ห้องประชุมน้อมบุญดิเรก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของกรุงเทพมหานคร
จัดขึ้นเมื่อ 2-3 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ห้องสุพรรณวิภา โรงแรมวังสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก จ

แบนเนอร์ประชาสัมพันธ์

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 16 - 17 กุมภาพันธ์ 2562
ณ หอประชุมคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร. สัจจวัฒน์ จารึกศิลป์ โทร 096-9651419
**ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 23 - 24 กุมภาพันธ์ 2562
ณ โรงแรม โกลเด้นคราว แกรนด์
ไฮเทล หาดใหญ่
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร. สัจจวัฒน์ จารึกศิลป์ โทร 096-9651419
***ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 26 - 27 มกราคม 2562
โรงแรมสยามธานี
จังหวัดนครราชสีมา
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร.สังวรณ์ จารึกศิลป์ โทร096-9651419
**ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 9 - 10 กุมภาพันธ์ 2562
อาคารสุเมรตันติเวชกุล
ห้องประชุมน้อมบุญดิเลก
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร.สังวรณ์ จารึกศิลป์ โทร096-965 1419
**ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 2 - 3 กุมภาพันธ์ 2562
ณ ห้องสุพรรณวิภา
โรงแรมวังสวนสุนันทา
กรุงเทพมหานคร
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร.สังวรณ์ จารึกศิลป์ โทร096-9651419
**ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

ภาคผนวก ฉ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสำรวจความต้องการของสมาชิกเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย [x] และเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
๒. อายุ ☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี ☐ ๒๑ ปี ๓๐ - ☐ ๓๑ - ๔๐ ปี
☐ ๔๑ ปี ๕๐ - ☐ ๕๑ ปีขึ้นไป
๔. การศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโทหรือเทียบเท่า ☐ ปริญญาเอก
๕. อาชีพ ☐ รับราชการ ☐ เจ้าของกิจการ / ธุรกิจส่วนตัว
☐ พนักงาน / ลูกจ้าง ☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ อื่น ๆ
๖. ภูมิภาค ☐ ภาคเหนือ จังหวัด
- ☐ ภาคใต้ จังหวัด
- ☐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด
- ☐ ภาคกลาง จังหวัด
- ☐ กรุงเทพมหานคร
๗. ท่านเคยเป็นอาสาสมัครในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์หรือไม่
☐ เคย ☐ ไม่เคย
๘. ท่านสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์หรือไม่
☐ สนใจ ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่สนใจ

ตอนที่ ๒ การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑. ด้านความรู้					
๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพสื่อมวลชน และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎี ความรับผิดชอบต่อสังคม					
๑.๒ เนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ					
๑.๓ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ใน การกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๔ บทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคม ผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๕ รูปแบบในการกำกับดูแลเนื้อหารายการ ทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๖ โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแล เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๗ เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๘ มาตรการและแนวทางในการกำกับดูแล เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๙ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๑๐ มาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์					
๑.๑๑ ธรรมาภิบาลสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์					

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑.๑๒ รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กร เครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการ ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ใน ประเทศไทย					
๑.๑๓ บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายจิตอาสาใน การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและ โทรทัศน์					
๒. ด้านทักษะ					
๒.๑ ความคิดสร้างสรรค์ (ตัวอย่างพฤติกรรม: ความสามารถในการเล็งเห็น ปัญหาหรือโอกาส พร้อมทั้งลงมือจัดการกับ ปัญหานั้นๆ สามารถคาดการณ์และลงมือกระทำ ล่วงหน้าเพื่อสร้างโอกาสหรือหลีกเลี่ยงปัญหาที่ เกิดขึ้น คัดลอกกรอบเพื่อหาวิธีการที่แปลกใหม่ และสร้างสรรค์ หรือใช้โอกาสที่เกิดขึ้นให้เกิด ประโยชน์ต่อการทำงานด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์					
๒.๒ การคิดวิเคราะห์ (ตัวอย่างพฤติกรรม: สามารถแยกแยะประเด็น ปัญหา/งานออกเป็นส่วนย่อยๆได้ ระบุข้อดี ข้อเสียของประเด็นต่างๆ วางแผนงานที่ซับซ้อน โดยจัดเรียงงานตามลำดับความสำคัญ เชื่อมโยง ปัจจัยต่างๆของแต่ละสถานการณ์ได้ และ สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์เพื่อหาทางเลือก ในการแก้ปัญหาได้)					

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๒.๓ ความคิดเชิงบวก (ตัวอย่างพฤติกรรม: ความสามารถในการมองปัญหา หรือสถานการณ์เชิงบวก ไม่ท้อถอยเมื่อถูกกดดัน เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของบุคคล รู้จักควบคุมตนเองโดยแสดงออกในทางที่เหมาะสม มีความอดกลั้นต่อทุกสภาวะการณ์ สามารถควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนในการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้ การคิดถึงสิ่งที่ดีเพื่อเอาชนะความเครียด และความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ)					
๒.๔ การทำงานเป็นทีม (ตัวอย่างพฤติกรรม: ประสานและร่วมสนับสนุนการตัดสินใจของทีมและทำงานในส่วนที่ตนได้รับมอบหมาย ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของทีม สร้างสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในทีม แก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งในทีม เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน)					
๒.๕ การสร้างเครือข่าย (ตัวอย่างพฤติกรรม: การสื่อสารข้อมูลกับบุคคลด้วยความสัมพันธ์อันดี วางแผนการสร้างสัมพันธ์กับเครือข่ายในระดับต่างๆ จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายประสานงานและบูรณาการงานร่วมกับระหว่างเครือข่ายในทุกระดับ)					

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๒.๖ การวางแผนและการประสานงาน (ตัวอย่างพฤติกรรม: สามารถวางแผนการทำงาน เขียนแผนงาน ระบุประเด็นปัญหา พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา สามารถการตัดสินใจ ล่วงหน้าอย่างมีขั้นตอน เข้าใจหลักการติดต่อประสานงาน ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงาน รวมทั้งการให้คำ แนะนำและสอนให้ผู้อื่นสามารถติดต่อประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ)					
๒.๗ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (ตัวอย่างพฤติกรรม: สามารถจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา เข้าใจผลกระทบของ ปัญหา ตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ รู้เทคนิค ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การเลือก แนวทางที่เหมาะสม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา					
๒.๘ การสืบเสาะหาข้อมูล (ตัวอย่างพฤติกรรม: สามารถหาข้อมูลในเบื้องต้น สืบเสาะหาข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถตั้งคำถามเชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูล และมีการวางแผนการเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ)					
๒.๙ การติดต่อสื่อสาร (ตัวอย่างพฤติกรรม: ความสามารถในการ ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ รวมทั้ง การเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหา ความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ)					

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๓. ด้านรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม					
๓.๑ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และ โทรทัศน์					
๓.๒ การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์					
๓.๓ การยกกรณีศึกษาประกอบการบรรยาย					
๓.๔ การฝึกปฏิบัติด้วยการจำลองสถานการณ์					
๓.๕ การแสดงบทบาทสมมติ					
๓.๖ การทำกิจกรรมกลุ่มและถอดบทเรียนจาก กรณีศึกษา					
๓.๗ การทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการระดมสมอง					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๓.๑ ความรู้ที่ท่านต้องการรับเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

.....

.....

.....

๓.๒ ทักษะที่ท่านต้องการรับเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

.....

.....

.....

๓.๓ วิธีการฝึกอบรมที่ท่านต้องการรับเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

.....

.....

.....

๓.๔ สิ่งที่ท่านคาดหวังจากการฝึกอบรมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ช

เอกสารประกอบการฝึกอบรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ฐานข้อมูลเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบ
เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
ที่เข้าร่วมกิจกรรม

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาคเหนือ

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ ๑๖ - ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ หอประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นางผุสดี จันทวงษ์	ธุรกิจส่วนตัว
๒.	นางกฤษณี ปางชาติ	พนักงานประจำ
๓.	นางสาวกุลประภัสสรจ์ เชื้อเมืองพาน	นักจัดรายการวิทยุ
๔.	นางสาวขยาภรณ์ จำปาแดง	นักศึกษา
๕.	นางสาวรุ่งฟ้า แซ่ตั้ง	นักศึกษา
๖.	นางสาวชัยญานุช เกษมณี	นักศึกษา
๗.	นางสาวอรรักษ์ ทัพเจริญ	นักศึกษา
๘.	นางสาววรรตม์ พิมพ์คต	นักศึกษา
๙.	นางสาวปรีชญา ปัสสรากาญจน์	นักศึกษา
๑๐.	นายจรัส สุปัญญา	ธุรกิจส่วนตัว
๑๑.	นายโชติชนิด ชำนาญการ	ธุรกิจส่วนตัว
๑๒.	นางเพลินพิชญ์ แก้วพาคำ	ธุรกิจส่วนตัว
๑๓.	นายธงศักดิ์ อริยะะ	ธุรกิจส่วนตัว
๑๔.	นางธนัยนันท์ พัฒนจิรวรร	นักจัดรายการวิทยุ
๑๕.	นางปรียาภรณ์ อารีย์	ธุรกิจส่วนตัว
๑๖.	นางวันเพ็ญ แสนใจ	ธุรกิจส่วนตัว
๑๗.	นางสาวนุชธิวา สองสาย	นักศึกษา
๑๘.	นางสาววิริยชนา บุตรโพธิ์	นักศึกษา
๑๙.	นางพัทธนันท์ หนูคง	นักจัดรายการวิทยุ
๒๐.	นางวลัยลักษณ์ ปินตาเขียว	ธุรกิจส่วนตัว
๒๑.	จำสิบเอกสำราญ ปินตาเขียว	ข้าราชการบำนาญ
๒๒.	นางสาวพรพิมล สุนันสา	นักศึกษา
๒๓.	นางสาวพรศิริ เรืองไชยชนะ	นักศึกษา
๒๔.	นางสาวยุวธิดา จิณกับ	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๕.	นางสาวเยาวเรศ ม่วงศิริคาม	นักศึกษา
๒๖.	นางสาวรสสุคนธ์ นางสาว	นักศึกษา
๒๗.	นางสาวรุ่งทิพย์ อิมงคล	นักศึกษา
๒๘.	นางสาวรุ่งสินี ปีกด้าง	นักศึกษา
๒๙.	นางสาววิศรา กรสวรรค์	นักศึกษา
๓๐.	นางสาววาสนา คำเทพ	นักศึกษา
๓๑.	นางสาวศิธิธรร สุภา	นักศึกษา
๓๒.	นางสาวศิริยาภรณ์ จัดแจ้ง	นักศึกษา
๓๓.	นางสาวสุพิชญา พัฒนอุดมมา	นักศึกษา
๓๔.	นางสาวสุวิภา พรหมดีมา	นักศึกษา
๓๕.	นางสาวสุวิมล ชัยเลิศ	นักศึกษา
๓๖.	นางสาวหยาดดาว บัญญัติ	นักศึกษา
๓๗.	นางสาวอรพรรณ ชัยศรี	นักศึกษา
๓๘.	นางสาวอัญชลี โปทา	นักศึกษา
๓๙.	นางสาวภรชญา ชนกรนันตนย์	นักศึกษา
๔๐.	นายเกรียงศักดิ์ เผ่าเครือ	ธุรกิจส่วนตัว
๔๑.	นางสาวธีรดา คำรังษี	นักศึกษา
๔๒.	นางสาวรัตนา เปาป่า	นักศึกษา
๔๓.	นางสาวรวงคณา พรหมสี	ธุรกิจส่วนตัว
๔๔.	นายวุฒิชัย กันใจ	นักศึกษา
๔๕.	นายศักดิ์ชัย ชัยลังกา	นักศึกษา
๔๖.	นางสาวศุภรดา ปัญญานิธิพนธ์	นักศึกษา
๔๗.	นายสิทธิโชคติ ต๊ะสา	นักศึกษา
๔๘.	นางสาวแสงระวี แก้วดอกกรัก	นักศึกษา
๔๙.	นางสาวอภิขญา สวัสดิ์วิมล	ธุรกิจส่วนตัว
๕๐.	นางสาวเอมพิกา วงศ์ต่อม	นักศึกษา
๕๑.	นางสาวเอมอร ศรีคำ	นักศึกษา
๕๒.	นายทินกร แก้วน้อย	นักศึกษา
๕๓.	นายวรวิทย์ ไชยชมภู	นักศึกษา
๕๔.	นางสาวกมลรัตน์ อารินทร์	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๕.	นางสาวจิรนนท์ ทนกุล	นักศึกษา
๕๖.	นายชิตชนก โลกคำลือ	นักศึกษา
๕๗.	นางสาวพรพิมล แสนบ้าน	นักศึกษา
๕๘.	นางจินตนา กลิ่นชนะ	ธุรกิจส่วนตัว
๕๙.	นางสาวดวงพร ปวงแก้ว	พนักงานบริษัท
๖๐.	นางสาวพิชชาพร แฝ่วกิ่ง	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาคใต้

โครงการส่งเสริมการพัฒนางานองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ ๒๓ - ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ โรงแรม โกลเด้นคราว แกรนด์ โฮเทล หาดใหญ่

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นางภัฏฐิรภัฏฐิ วรพิพัฒน์กุลธีร์	ธุรกิจส่วนตัว
๒.	นายประวิติ ชาญการ	รับจ้าง
๓.	นายสม บุญมี	ธุรกิจส่วนตัว
๔.	นายประสาร ทองสมสี่	ทำสวน
๕.	นายวิชา แก้วสลับเพชร	ทำสวน
๖.	นายขาม โสภิตา	ทำสวน
๗.	นายขิม เทพรัตน์	ทำสวน
๘.	นายฉลอง อรัญดร	ทำสวน
๙.	นายดุรงค์ สกุลหวัง	พนักงาน
๑๐.	นายสุธี ทรงช่วง	ทำสวน
๑๑.	นางเนตรนภา เกตุสกุล	ธุรกิจส่วนตัว
๑๒.	นางสาวธาราทิพย์ เกตุสกุล	ธุรกิจส่วนตัว
๑๓.	นางสาวแพรดา มะโนเรศ	นักศึกษา
๑๔.	นางเบญจรงค์ บุญมี	ธุรกิจส่วนตัว
๑๕.	นางสาววราภรณ์ ดิษโสภา	พนักงาน
๑๖.	นายอภิชาติ ตั้งพรหม	ลูกจ้าง
๑๗.	นายอำนาจ มณี	ทำสวน
๑๘.	นางวลัย ชาญการ	รับจ้าง
๑๙.	นายเจด็จ สิ้นไชย	เกษตรกร
๒๐.	นางเตือนใจ นพสุวรรณ	แม่บ้าน
๒๑.	นายอุทัย นนทะสร	รับจ้าง
๒๒.	นายมนั อินหมู	ธุรกิจส่วนตัว
๒๓.	นางสุพาพร ทิพย์ลองพล	รับจ้าง
๒๔.	นางสุจิตรา นพสุวรรณ	พนักงาน

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๕.	นายอภิศักดิ์ ทองสร้อย	พนักงาน
๒๖.	นายอนงค์ จันทร์หนู	ธุรกิจส่วนตัว
๒๗.	นางศรินทรียา บุตรรักษ์	รับจ้าง
๒๘.	นางพัชรี เฉลิมเมือง	ธุรกิจส่วนตัว
๒๙.	นางสุทิน ณ ชาตรี	ธุรกิจส่วนตัว
๓๐.	นายสมนึก เจนทะเล	รับจ้าง
๓๑.	นางวาณี แซ่ตั้ง	ธุรกิจส่วนตัว
๓๒.	นางสาววรรณภา แก้วบุตร	รับราชการ
๓๓.	นางสาวภิญญา กิมิเส	รับราชการ
๓๔.	นางสาวสุชาดา แก้วบุตร	แม่บ้าน
๓๕.	นางวริศรา วงศ์ชะแด	รับจ้าง
๓๖.	นางสมหมาย ทนงาน	ทำสวน
๓๗.	นางสาวปวิมา วงศ์ชะแด	รับจ้าง
๓๘.	นางสาวกรรมา หิรัญ	ธุรกิจส่วนตัว
๓๙.	นางกัลยา แก้วกาสร	ธุรกิจส่วนตัว
๔๐.	นางอุไรวรรณ บุญศรี	ทำสวน
๔๑.	นางสาวมณิกา พูน้อย	นักศึกษา
๔๒.	นางสาววริศรา หัสชัย	นักศึกษา
๔๓.	นายศรวัสดิ แก้วสุวรรณ	นักศึกษา
๔๔.	นางสาวสุดารัตน์ หัยภาค	นักศึกษา
๔๕.	นางสาวอรทัย สังทอง	นักศึกษา
๔๖.	นางสาวสุตาภักธ ฤกษ์อรุณรัตน์	นักศึกษา
๔๗.	นางสาวณิชารีย์ ลาภจินดา	นักศึกษา
๔๘.	นายสมาน แลแรมะ	รับจ้าง
๔๙.	นายกวิทย์ คล้ายอุดม	รับจ้าง
๕๐.	นายกันยา ริทธิไธ	พนักงาน
๕๑.	นายประดิษฐ์ มุสิกะสงค์	บำนาญ
๕๒.	นางศิริวรรณ ยอดศรี	รับราชการ
๕๓.	นายณกมล สมศรี	รับจ้าง
๕๔.	นางสาวปรมาภรณ์ บางรักษ์	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๕.	นางสาวสกุลกานต์ มติธรรม	นักศึกษา
๕๖.	นางสาวกชพรรณ สิทธิชัยวัฒน์	นักศึกษา
๕๗.	นางสาวสุไฮลา สาและ	นักศึกษา
๕๘.	นางสาวมูรณี อาแว	นักศึกษา
๕๙.	นางสาวชอลิษา สาอุ	นักศึกษา
๖๐.	นางสาวอายิเรื้อะ ทนงาน	รับจ้าง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมสีมาธานี จังหวัดนครราชสีมา

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นายพรเทพ วงแหวน	สื่อมวลชน
๒.	นายพนมศักดิ์ ลาตบาศรี	ธุรกิจส่วนตัว
๓.	นางสาวพัชรี พรหมทันใจ	นักศึกษา
๔.	นางสาวกัณติชา อินทรประวัตติ	นักศึกษา
๕.	นายธนพนธ์ จ้อยนุแสง	นักศึกษา
๖.	นางสาวสิรินภานารถ ไต้กิกิ	นักศึกษา
๗.	นางสาวพิชญา พิมพ์รุลาด	นักศึกษา
๘.	นายหฤษฎ์ แสงพระจันทร์	นักศึกษา
๙.	นางสาวจรัญกร วิวัชสูกร	สื่อมวลชน
๑๐.	นายภาณุโรจน์ จิตรสุวรรณ	สื่อมวลชน
๑๑.	นางสาวธารทิพย์ จินดาภิ	นักศึกษา
๑๒.	นางสาวธัญชา พุ่มโพธิสุวรรณ	นักศึกษา
๑๓.	นางสาวณัฐวดี ทัดใหม่	นักศึกษา
๑๔.	นางสาว มารีษา โมรานอก	นักศึกษา
๑๕.	นางสาวสุดากาญจน์ ทาบุราณ	นักศึกษา
๑๖.	นางสาวฐิติชญา กลอนกลา	นักศึกษา
๑๗.	นางสาวปรียากร จันทรานนท์	นักศึกษา
๑๘.	นางสาววรรณพร สิงห์ขาว	นักศึกษา
๑๙.	นางสาวอศมาพร เกื้ออังสุ	นักศึกษา
๒๐.	นางสาวจิรณัย พรหมเทพ	นักศึกษา
๒๑.	นายธีรพล ดลดอน	นักศึกษา
๒๒.	นางสาวอนุธิดา สีนาค	นักศึกษา
๒๓.	นายสันหนัฐ หลวงเทพ	นักศึกษา
๒๔.	นายวัชรพันธ์ แสงเพชร	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๕.	นายณัฐวิรุฒิ จันทรแสง	ผู้ประกอบการวิทยุ
๒๖.	นายพงศ์พิสุทธิ อุดโธสง	นักศึกษา
๒๗.	นายรักเกียรติ อ่อนวงษ์	นักศึกษา
๒๘.	นางศิริรัตน์ พียศักดิ์	สื่อมวลชน
๒๙.	นางวรดาธัมภ์ พงษ์จันทรแสง	ผู้ประกอบการวิทยุ
๓๐.	นางสาวดลยา คลองคำเกียง	นักศึกษา
๓๑.	นายศราวุฒิ สุดชา	นักศึกษา
๓๒.	นายณัฐพล จ้อยนุแสง	นักศึกษา
๓๓.	นางสาวศิริรัตน์ ไม่ห้วน	นักศึกษา
๓๔.	นางสวณันท์วัลย์ ชิตพลศรี	สื่อมวลชน
๓๕.	นางสาวอัคราภรณ์ พหลเดช	สื่อมวลชน
๓๖.	นางสาวกัญศลักษณ์ รุ่งสุขประเสริฐ	สื่อมวลชน
๓๗.	นายอนุสรณ์ อธิโนบุณวัตร	สื่อมวลชน
๓๘.	นางสาวปิยะธิดา พิมาน	นักศึกษา
๓๙.	นางสาวฉัตรกมล บ่อมเขตต์	นักศึกษา
๔๐.	นางสาวทัศนิตา เพียงกระโทก	นักศึกษา
๔๑.	นางสาว ศศิวิมล นวลจันทร์	นักศึกษา
๔๒.	นางสาวสุนิตา บุตลิม	นักศึกษา
๔๓.	นางสาว กนกวรรณ นิลประทีปปรีชา	นักศึกษา
๔๔.	นางสาวปัทมาวรรณ เถาว์พันธ์	นักศึกษา
๔๕.	นางสาวสุมาลี สาวิกัน	นักศึกษา
๔๖.	นางสาว ันย์ชนก อิมสุวรรณ	นักศึกษา
๔๗.	นางสาวชลดากร ธีระคุณานนท์	นักศึกษา
๔๘.	นางสาวสุดารัตน์ ประสมมูล	นักศึกษา
๔๙.	นางสาว จิตติญาภา มุ่งคุณ	นักศึกษา
๕๐.	นางสาวณัฐดาภรณ์ อยู่ประทานพร	นักศึกษา
๕๑.	นาย รัชชานนท์ โชศิริเศรษฐ์	นักศึกษา
๕๒.	นางสาวกนกวรรณ สายเพชร	นักศึกษา
๕๓.	นางสาวศิริรัตน์ มั่งเรืองสกุล	นักศึกษา
๕๔.	นางสาวธิดิยา พึ่งอินทร์	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๕.	นางสาวนภสร ขจรเกียรติอารัง	นักศึกษา
๕๖.	นางสาวอารีรัตน์ เข้มทอง	นักศึกษา
๕๗.	นายทักษิณ ภมร	นักศึกษา
๕๘.	นางสาวสุนันท์ คำคุณ	นักศึกษา
๕๙.	นางสาวยุพาพิน ปานวงศ์	นักศึกษา
๖๐.	นางสาวชุตีรัตน์ ซอสูงเนิน	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาคกลาง

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ ๙ - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ อาคารสุเมธตันติเวชกุล ห้องประชุมน้อมบุญดิเลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นางสาววัลลิภา แสงอาทิตย์	นักจัดรายการ
๒.	นางสาวกุลวดี จันทนา	นักจัดรายการ
๓.	นายจารุกิตติ์ เอกนก	ผู้จัดการสถานีวิทยุ
๔.	นางสาววิไลพร บุญเที่ยง	ธุรกิจส่วนตัว
๕.	นายบุญยิ่ง เนียมตั้ง	รับจ้าง
๖.	นางสาวรัชนิกร ชวะพงษ์	นักจัดรายการ
๗.	นายสุริยะ เกตุทอง	สื่อมวลชนวิทยุ
๘.	อัญธิกา ถาวรเวช	พนักงานมหาวิทยาลัย
๙.	นายบรรณันท์ บรรณันท์ณัฐกร	ธุรกิจส่วนตัว
๑๐.	นายสถิตย์ ศรีกรรณ	ทำไร่
๑๑.	นายกัมปนาท ชันตระกูล	สื่อมวลชน
๑๒.	นายพรเทพา วงแหวน	สื่อมวลชน
๑๓.	นางสาวจิรนุช นาคเลื่อน	ธุรกิจส่วนตัว
๑๔.	นางสาวชนิกานต์ นิลวิสัย	นักศึกษา
๑๕.	นางสาวฐิติรัตน์ ยอดยัง	นักศึกษา
๑๖.	นางสาวณัฐวีย์ กฤตย์อติโรจน์	นักศึกษา
๑๗.	นางสาวบุญญานุช กลั่นปรง	นักศึกษา
๑๘.	นางสาวพีรดา เวชเพิ่ม	นักศึกษา
๑๙.	นางสาวภัสรา อ่วมเนตร	นักศึกษา
๒๐.	นางสาวรัตนภรณ์ จุลพันธ์	นักศึกษา
๒๑.	นางสาววรรณนิสา ศรีสุวรรณ	นักศึกษา
๒๒.	นางสาวสุดารัตน์ โอชา	นักศึกษา
๒๓.	นางสาวอภิญญา พุทธสอน	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๔.	นายชุมพวรรณ แจ่มประจักษ์	ธุรกิจส่วนตัว
๒๕.	นายธนพัฒน์ ชนะสงคราม	นักศึกษา
๒๖.	นายธนโชติ หินศรี	นักศึกษา
๒๗.	นายธัชชนท์ เหล่าพลายนาค	นักศึกษา
๒๘.	นายนิริศ มณีสอดแสง	นักศึกษา
๒๙.	นายเนื้ท จีวะสุวรรณ	นักศึกษา
๓๐.	นายบรรณวิชัย พูลพิทักษ์	นักศึกษา
๓๑.	นายปวีศร จิวนานนท์	นักศึกษา
๓๒.	นายณชัย ศิริวรรณ	ธุรกิจส่วนตัว
๓๓.	นายสรารุท แก้วระกา	นักศึกษา
๓๔.	นายสหรัฐ มะลิ	ธุรกิจส่วนตัว
๓๕.	นายอมเรศ เพชรแท้	ธุรกิจส่วนตัว
๓๖.	นางสาวอภัสสิญา สมอเรือง	นักศึกษา
๓๗.	นายธนพงษ์ ระเมียดดี	ธุรกิจส่วนตัว
๓๘.	นางสาวนุสรา เหมกานนท์	นักศึกษา
๓๙.	นางสาวจันทิมา มลิินทางกุล	ธุรกิจส่วนตัว
๔๐.	นางสาวเกวลิณ ไชยมงคล	นักศึกษา
๔๑.	นางสาวยลรดี แป้นเขียว	นักศึกษา
๔๒.	นายธนากร แบนเนียร	นักศึกษา
๔๓.	นายธีรภัทร แหลมสุข	นักศึกษา
๔๔.	นายจักรารุจ ศรีใส	เกษตรกร
๔๕.	นาย เอกชัย วรรณสกุล	รับจ้าง
๔๖.	นางบุญทวี จุลทอง	รับจ้าง
๔๗.	นายภานุมาศ อ่อนมาก	ว่างงาน
๔๘.	นายสหัสชัย เกลี้ยงจ้อย	ธุรกิจส่วนตัว
๔๙.	นายไพรัช แก้วการด	ธุรกิจส่วนตัว
๕๐.	นายณัฐวุฒิ ตันเอกรวัชชัย	นักศึกษา
๕๑.	นางสาวอุมาพร บุตรเวียงพันธ์	นักศึกษา
๕๒.	นางสาวปภัสสร คุณวัฒน์	นักศึกษา
๕๓.	นายณพพร ขาวทอง	พนักงาน

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๔.	นางสาวรัชนี ปิ่นวิถิ	นักศึกษา
๕๕.	นางสาวจิราวรรณ สุนทรหงษ์	นักศึกษา
๕๖.	นางสาวชิรญาณ์ กันหา	นักศึกษา
๕๗.	นางสาวนัตตา ประกิจ	นักศึกษา
๕๘.	นางนฤมล เทียงเกตุ	สื่อมวลชน
๕๙.	นางสาวจิตรานุช นวมศิริ	นักศึกษา
๖๐.	นางสาวสุนิสา บุญตัน	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

๒-๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ ห้องสุพรรณวิภา โรงแรมวังสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๑.	นางสาวสุพิชญา อินทโชติ	นักศึกษา
๒.	นางสาววราภรณ์ นิลศรี	นักศึกษา
๓.	นางสาวสุทธิดา ดุษฎี	นักศึกษา
๔.	นางสาวเนาวรัตน์ ราชบุญศึก	นักศึกษา
๕.	นางสาวนิลาวรรณ อุตะโม	นักศึกษา
๖.	นางสาวณิชกร ลำสุคติ	นักศึกษา
๗.	นางสาวยุภาพรรณ ศรีทอง	นักศึกษา
๘.	นางสาวสุชญา วาเทสสิทธิ์	นักศึกษา
๙.	นางสาวนลินี พุ่มคง	นักศึกษา
๑๐.	นางสาวสุดารัตน์ วิหาเงิน	นักศึกษา
๑๑.	นางสาวกฤษณา สากุล	นักศึกษา
๑๒.	นายณัฐพล เพชรสวัสดิ์	นักศึกษา
๑๓.	นางสาวเจนกิจ นัตโธสง	นักศึกษา
๑๔.	นางสาวณัฐธิดา ยอดสร้อย	นักศึกษา
๑๕.	นางสาวกัญชพร สีหาบุตร	นักศึกษา
๑๖.	นางสาวสายรุ้ง มหาวงค์	นักศึกษา
๑๗.	นางสาวเมธาวี ยงทรัพย์	นักศึกษา
๑๘.	นางสาวผกาแก้ว แจ่มจิตร	นักศึกษา
๑๙.	นางสาวจิราพร สุขแก้ว	นักศึกษา
๒๐.	นางสาวกฤษดาวัลย์ ช่วยกำลัง	นักศึกษา
๒๑.	นางสาวปัทสรา มีสุข	นักศึกษา
๒๒.	นายณัฐภัทร สมกำลัง	นักศึกษา
๒๓.	นายยุทธนา พันธสาลี	นักศึกษา
๒๔.	นางสาวปัทมสรณ์ วงษ์ชาติ	นักศึกษา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๒๕.	นางสาวพัชรดา ถิ่นเทพา	นักศึกษา
๒๖.	นางสาวภัทรศยา พนมวัน ณ อยุธยา	นักศึกษา
๒๗.	นางสาวภัทราพร ลาพงษ์	นักศึกษา
๒๘.	นางสาวพิมสุวรรณ น้ำทรัพย์	นักศึกษา
๒๙.	นางสาวรัชญา แข่งประเสริฐ	นักศึกษา
๓๐.	นางสาวสุภาพร พงศ์พันเทา	นักศึกษา
๓๑.	นางสาวกัลยาณี กล้องแก้ว	นักศึกษา
๓๒.	นางกานต์รวี อาริยธนไพศาล	ข้าราชการครู
๓๓.	นายคณาวุฒิ กันทพลหาญ	สื่อมวลชน
๓๔.	นายคณาโชค ตามจิตเจริญ	สื่อมวลชน
๓๕.	นายพงศ์พัฒน์ ทองศิริประภา	ผู้สื่อข่าว
๓๖.	นายสมรัก สิริเวชชนะวัตร	ผู้สื่อข่าว
๓๗.	นางสาวลดาพรรณ สุธาทจน์	สื่อมวลชน
๓๘.	นายบุญส่ง ศิริเกษร	ผู้สื่อข่าว
๓๙.	นางศรีสุภา ชุมสาย ณ อยุธยา	ผู้สื่อข่าว
๔๐.	นางน้ำผึ้ง วีระวัฒนาพงศ์	ธุรกิจส่วนตัว
๔๑.	นายณัฐธินัน เตชะเวทไพศาล	ธุรกิจส่วนตัว
๔๒.	นางสาวประภัสสรี จันทโรหวัฒน์	ธุรกิจส่วนตัว
๔๓.	นายปิยะเทพ ตรึงจิตวิลาส	ธุรกิจส่วนตัว
๔๔.	นางสาวชุติมา นันทะวงษ์	รับราชการ
๔๕.	นางสาวจีระสุข ชินะโชติ	ธุรกิจส่วนตัว
๔๖.	นางกัณวลักษณ์ อดุลจรัสรัตน์	ธุรกิจส่วนตัว
๔๗.	นายอัฐมา รุ่งดี	ธุรกิจส่วนตัว
๔๘.	นายกันต์ รัตนบุญชร	ธุรกิจส่วนตัว
๔๙.	นางสาวกนกวรรณ ปิยานุวัฒน์กุล	อาจารย์มหาวิทยาลัย
๕๐.	นางสาวฐิติกาญจน์ ราชธานี	รับราชการ
๕๑.	นางสาวจุฑามาศ บุรณมานัส	ธุรกิจส่วนตัว
๕๒.	นางสาวปิยะนุช ท้าววิบูลย์	รับราชการ
๕๓.	นางสาวกิตติยา สาคิตธาดา	อาจารย์มหาวิทยาลัย
๕๔.	นายวิชัย ศิริธีรรุส	อาจารย์มหาวิทยาลัย

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล -	ประเภท
๕๕.	นางสาวเบญจพร เหล่าฐิติสุนทร	ธุรกิจส่วนตัว
๕๖.	นายสุวิชา สุขชนะ	ธุรกิจส่วนตัว
๕๗.	นางสาวอารี เสถียรวัฒน์ชัย	ธุรกิจส่วนตัว
๕๘.	นางสาวกาญจนา บุญจง	ธุรกิจส่วนตัว
๕๙.	นายเอกพนม อัครา	นักแปลอิสระ
๖๐.	นางสาวณัฐภรณ์ ยุคลธร	พนักงานมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ
(ร่าง) องค์กรความรู้และแนวทางการขับเคลื่อน
เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

รายชื่อผู้เข้าร่วมการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing)

(ร่าง) องค์ความรู้และแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในอนาคต

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมทวินทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	รายชื่อ	หน่วยงาน
๑.	ดร. สรวรมณต์ สติธิสมาน	นักวิชาการ
๒.	ดร.สุริยัน สมพงษ์	นักวิชาการ
๓.	คุณกิตติยา สาริตธาตา	นักวิชาการ
๔.	คุณวิชัย ศิริธีรรุส	นักวิชาการ
๕.	คุณกนกวรรณ ปิยานุวัฒน์กุล	นักวิชาการ
๖.	คุณประสาน ประดิษฐ์โสภณ	เครือข่ายอาสาสมัครนักสื่อสารชุมชน
๗.	คุณภูษิต ธวัชวิเชียร	สถานีวิทยุกระจายเสียง รต. และวิทยุประเทศไทย
๘.	คุณสุพัชรินทร์ ช่างเหล็ก	กรมประชาสัมพันธ์
๙.	คุณสิริเสาวภา ฤกษ์นันท์	กรมประชาสัมพันธ์
๑๐.	คุณสุเทพ วิไลเลิศ	ผู้ช่วยเลขานุการ ประจำ กสทช.
๑๑.	คุณธนัชพร สุขดี	วิทยุรัฐสภา
๑๒.	คุณสุพรรณิ ชีวะไทย	วิทยุรัฐสภา
๑๓.	คุณชุติมา นันทะวงษ์	นักวิทยุเพื่อการศึกษา
๑๔.	คุณคณาวุฒิ กันทพลหาญ	สมาคมวิชาชีพนักจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ไทย- (ส.น.ว.ท.)
๑๕.	คุณคณาโชค ตามจิตเจริญ	สมาคมวิชาชีพนักจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ไทย- (ส.น.ว.ท.)
๑๖.	คุณจิระสุข ชินะโชติ	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
๑๗.	คุณศิริพร วิลัยรักษ์	สถานี happy life
๑๘.	คุณสมภพ จันทร์ฟัก	วิทยุข่าว อสมท
๑๙.	คุณธนวรรณ เถาว์มูล	บริษัท เซิร์ช เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด
๒๐.	คุณบุญยวรรค์ มนตรีพิศาล	โปรดิวเซอร์สถานีจราจรเพื่อสังคม
๒๑.	คุณพจน์ โพธิ์ศรี	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุจราจรเพื่อสังคม
๒๒.	คุณขวัญชาติ ดาสา	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด นนทบุรี

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ลำดับ	รายชื่อ	หน่วยงาน
๒๓.	คุณสมพ บัณฑิตพงศ์	อ.ส.ม.ท
๒๔.	คุณเอกพนม อัครา	นักข่าวอิสระ
๒๕.	คุณจรรวรณ์ งามมั่น	นักข่าวอิสระ
๒๖.	คุณกันต์ รัตนบุญชู	นักข่าวอิสระ
๒๗.	คุณมาลีชากร อัสนุวัฒน์	บริษัท ดุคอนเสิร์ต จำกัด
๒๘.	พระอาจารย์ปราโมทย์	DDTVวัดดวงแข
๒๙.	คุณศรินทิพย์ ห่มจันทร์	มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
๓๐.	คุณโสภณ หนูรัตน์	มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
๓๑.	คุณจุฑารส พรประสิทธิ์	มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน
๓๒.	คุณอรัญญา แซ่ลี	มูลนิธิเสียงธรรมเพื่อประชาชน
๓๓.	คุณเบญจพร เหล่าจิตติสุนทร	ธุรกิจส่วนตัว (จิตอาสา)
๓๔.	คุณจุฑามาศ บุรณมานัส	อาชีพอิสระ (จิตอาสา)
๓๕.	คุณณัฐภรณ์ ยุคลธร	พนักงานมหาวิทยาลัย (จิตอาสา)
๓๖.	คุณพรทิวา ปานเพชร	พนักงานมหาวิทยาลัย
๓๗.	คุณอัจฉริยา บุญเปรม	อาชีพอิสระ (จิตอาสา)
๓๘.	คุณจิตติกา ทัดศรี	อาชีพอิสระ (จิตอาสา)
๓๙.	คุณสาวธิดา รักษา	นักศึกษาศึกษาปริญญาโท (จิตอาสา)
๔๐.	คุณกาญจนา บุญจง	ธุรกิจส่วนตัว (จิตอาสา)

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ
(ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มีการ
พัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

รายชื่อผู้เข้าร่วมการวิพากษ์และรับฟังความคิดเห็น (Public hearing)
(ร่าง) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้มี
การพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์
วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒
ณ ห้องนพวงศ์ ๓ ชั้น ๒ โรงแรมเดอะทวินทาวเวอร์ รongเมือง กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	รายชื่อ	หน่วยงาน
๑.	นายพีระวัฒน์ โชติธรรมโม	สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
๒.	นางสาวขวัญฤดี กันหา	สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ ไทยพีบีเอส
๓.	นายสรารุช ทับทอง	สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ ไทยพีบีเอส
๔.	นายมนัส ทรงแสง	สมาคมนักวิทยุอาสาร่วมศรัทธา VRA
๕.	นางธิดา เด่นพุกธรรม	สมาคมนักวิทยุอาสาร่วมศรัทธา VRA
๖.	นางอัญญอร พานิชพึ่งรัถ	เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ
๗.	ดร.จันทร แสงสุวรรณาว	บริษัท นีโอ เอ็กซีคิวที จำกัด
๘.	ดร.ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๙.	ดร.อิทธิพล ตันติวิทพงศ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
๑๐.	ดร.ธนกร ชันทเขตต์	วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๑๑.	พันเอกหญิง วโรชา สุทธิรักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
๑๒.	อาจารย์ พสุนาท สร้อยสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
๑๓.	ดร.สังกมา สารวัตร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
๑๔.	ดร.สุริยันต์ สมปอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
๑๕.	ดร.กนกพร ฉันทนารุ่งศักดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๑๖.	อาจารย์ กรรช มาเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
๑๗.	ผศ.ดร.สุวิจิตา จรุงเกียรติกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑๘.	ดร.พรชัย ตรีสใจธรรม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๑๙.	อาจารย์ภัทราวดี เสารอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
๒๐.	นางสาวอารี เสถียรวัฒนชัย	เจ้าของกิจการ

ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กร
เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ทุกภูมิภาค

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคเหนือ
จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ – ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
ณ หอประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคใต้
จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 – 24 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
ณ โรงแรม โกลเด้นคราว แกรนด์ โฮเทล หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ – ๒๗ มกราคม ๒๕๖๒
ณ โรงแรมสีมาธานี จังหวัดนครราชสีมา

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา
ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของภาคกลาง
จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๙ – ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
ณ ห้องประชุมน้อมบุญดิเรก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ภาพกิจกรรมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ของกรุงเทพมหานคร
จัดขึ้นเมื่อ 2-3 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ห้องสุพรรณวิภา โรงแรมวังสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก จ

แบนเนอร์ประชาสัมพันธ์

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 16 - 17 กุมภาพันธ์ 2562
ณ หอประชุมคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร. สัจจวัฒน์ จารึกศิลป์ โทร 096-965 1419
**ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 23 - 24 กุมภาพันธ์ 2562
ณ โรงแรม โกลเด้นคราว แกรนด์
ไฮเทล หาดใหญ่
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร. สัจจวัฒน์ จารึกศิลป์ โทร 096-9651419
***ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 26 - 27 มกราคม 2562
โรงแรมสยามธานี
จังหวัดนครราชสีมา
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร.สังวรณ์ จารึกศิลป์ โทร096-9651419
**ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 9 - 10 กุมภาพันธ์ 2562
อาคารสุเมรตันติเวชกุล
ห้องประชุมน้อมบุญดิเรก
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร.สังวรณ์ จารึกศิลป์ โทร096-965 1419
**ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

เรียนเชิญเข้าร่วม
โครงการส่งเสริมการพัฒนา
องค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการ
ตรวจสอบเนื้อหารายการ
ทางวิทยุและโทรทัศน์

เพื่อให้ได้องค์ความรู้
รวมถึงสร้างเครือข่าย
จิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา
รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

วันที่ 2 - 3 กุมภาพันธ์ 2562
ณ ห้องสุพรรณวิภา
โรงแรมวังสวนสุนันทา
กรุงเทพมหานคร
เวลา 08.00 - 18.00น.

ติดต่อสอบถามได้ที่
ดร.สังวรณ์ จารักษ์ศิลป์ โทร 096-9651419
**ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับเกียรติบัตรจากโครงการทุกท่าน

ภาคผนวก ฉ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสำรวจความต้องการของสมาชิกเครือข่ายจิตอาสา

ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย [x] และเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
๒. อายุ ☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี ☐ ๒๑ ปี ๓๐ - ☐ ๓๑ - ๔๐ ปี
☐ ๔๑ ปี ๕๐ - ☐ ๕๑ ปีขึ้นไป
๔. การศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโทหรือเทียบเท่า ☐ ปริญญาเอก
๕. อาชีพ ☐ รับราชการ ☐ เจ้าของกิจการ / ธุรกิจส่วนตัว
☐ พนักงาน / ลูกจ้าง ☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ อื่น ๆ
๖. ภูมิภาค ☐ ภาคเหนือ จังหวัด
- ☐ ภาคใต้ จังหวัด
- ☐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด
- ☐ ภาคกลาง จังหวัด
- ☐ กรุงเทพมหานคร
๗. ท่านเคยเป็นอาสาสมัครในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์หรือไม่
☐ เคย ☐ ไม่เคย
๘. ท่านสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์หรือไม่
☐ สนใจ ☐ ไม่แน่ใจ ☐ ไม่สนใจ

ตอนที่ ๒ การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมเพื่อการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และโทรทัศน์

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑. ด้านความรู้					
๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพสื่อมวลชน และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎี ความรับผิดชอบต่อสังคม					
๑.๒ เนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ					
๑.๓ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ใน การกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๔ บทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคม ผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๕ รูปแบบในการกำกับดูแลเนื้อหารายการ ทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๖ โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแล เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๗ เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๘ มาตรการและแนวทางในการกำกับดูแล เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๙ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑.๑๐ มาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์					
๑.๑๑ ธรรมาภิบาลสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์					

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑.๑๒ รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กร เครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการ ตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ใน ประเทศไทย					
๑.๑๓ บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายจิตอาสาใน การตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและ โทรทัศน์					
๒. ด้านทักษะ					
๒.๑ ความคิดสร้างสรรค์ (ตัวอย่างพฤติกรรม: ความสามารถในการเล็งเห็น ปัญหาหรือโอกาส พร้อมทั้งลงมือจัดการกับ ปัญหานั้นๆ สามารถคาดการณ์และลงมือกระทำ ล่วงหน้าเพื่อสร้างโอกาสหรือหลีกเลี่ยงปัญหาที่ เกิดขึ้น คัดลอกกรอบเพื่อหาวิธีการที่แปลกใหม่ และสร้างสรรค์ หรือใช้โอกาสที่เกิดขึ้นให้เกิด ประโยชน์ต่อการทำงานด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์					
๒.๒ การคิดวิเคราะห์ (ตัวอย่างพฤติกรรม: สามารถแยกแยะประเด็น ปัญหา/งานออกเป็นส่วนย่อยๆได้ ระบุข้อดี ข้อเสียของประเด็นต่างๆ วางแผนงานที่ซับซ้อน โดยจัดเรียงงานตามลำดับความสำคัญ เชื่อมโยง ปัจจัยต่างๆของแต่ละสถานการณ์ได้ และ สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์เพื่อหาทางเลือก ในการแก้ปัญหาได้)					

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๒.๓ ความคิดเชิงบวก (ตัวอย่างพฤติกรรม: ความสามารถในการมองปัญหา หรือสถานการณ์เชิงบวก ไม่ท้อถอยเมื่อถูกกดดัน เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของบุคคล รู้จักควบคุมตนเองโดยแสดงออกในทางที่เหมาะสม มีความอดกลั้นต่อทุกสภาวะการณ์ สามารถควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนในการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้ การคิดถึงสิ่งที่ดีเพื่อเอาชนะความเครียด และความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ)					
๒.๔ การทำงานเป็นทีม (ตัวอย่างพฤติกรรม: ประสานและร่วมสนับสนุนการตัดสินใจของทีมและทำงานในส่วนที่ตนได้รับมอบหมาย ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของทีม สร้างสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในทีม แก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งในทีม เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน)					
๒.๕ การสร้างเครือข่าย (ตัวอย่างพฤติกรรม: การสื่อสารข้อมูลกับบุคคลด้วยความสัมพันธ์อันดี วางแผนการสร้างสัมพันธ์กับเครือข่ายในระดับต่างๆ จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายประสานงานและบูรณาการงานร่วมกับระหว่างเครือข่ายในทุกระดับ)					

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๒.๖ การวางแผนและการประสานงาน (ตัวอย่างพฤติกรรม: สามารถวางแผนการทำงาน เขียนแผนงาน ระบุประเด็นปัญหา พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางแก้ปัญหา สามารถการตัดสินใจ ล่วงหน้าอย่างมีขั้นตอน เข้าใจหลักการติดต่อประสานงาน ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงาน รวมทั้งการให้คำ แนะนำและสอนให้ผู้อื่นสามารถติดต่อประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ)					
๒.๗ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (ตัวอย่างพฤติกรรม: สามารถจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหา เข้าใจผลกระทบของ ปัญหา ตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ รู้เทคนิค ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การเลือก แนวทางที่เหมาะสม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา					
๒.๘ การสืบเสาะหาข้อมูล (ตัวอย่างพฤติกรรม: สามารถหาข้อมูลในเบื้องต้น สืบเสาะหาข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถตั้งคำถามเชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูล และมีการวางแผนการเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ)					
๒.๙ การติดต่อสื่อสาร (ตัวอย่างพฤติกรรม: ความสามารถในการ ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ รวมทั้ง การเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหา ความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ)					

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ความต้องการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเครือข่ายจิตอาสา	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๓. ด้านรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม					
๓.๑ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุ และ โทรทัศน์					
๓.๒ การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์					
๓.๓ การยกกรณีศึกษาประกอบการบรรยาย					
๓.๔ การฝึกปฏิบัติด้วยการจำลองสถานการณ์					
๓.๕ การแสดงบทบาทสมมติ					
๓.๖ การทำกิจกรรมกลุ่มและถอดบทเรียนจาก กรณีศึกษา					
๓.๗ การทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการระดมสมอง					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๓.๑ ความรู้ที่ท่านต้องการรับเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

.....

.....

.....

๓.๒ ทักษะที่ท่านต้องการรับเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

.....

.....

.....

๓.๓ วิธีการฝึกอบรมที่ท่านต้องการรับเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

.....

.....

.....

๓.๔ สิ่งที่ท่านคาดหวังจากการฝึกอบรมเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ช

เอกสารประกอบการฝึกอบรม

Mahidol University (1)

การกำกับดูแลเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์

คณะที่ปรึกษา
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

Wisdom of the Land

Mahidol University

เนื้อหาของสื่อที่สะท้อนประโยชน์สาธารณะ

Mahidol University

เนื้อหาของสื่อที่สะท้อนสาธารณประโยชน์

บูรณาการทางสังคมและ ความสนใจในสังคม	ความหลากหลาย	การปลดปล่อยการเซ็นเซอร์ หรือการควบคุมแบบฝังใจ ๆ	คุณภาพของเนื้อหา
- ความคาดหวังและบรรทัดฐานที่ เกี่ยวข้องกับความสนใจในสื่อ - การให้ความสนใจในเชิง เศรษฐกิจผู้ผลิตสื่อในสังคม - ความสนใจของสังคม - สื่อธรรม ความสนใจของสังคมและ วัฒนธรรมโดยทั่วไป - การนำเสนอเกี่ยวกับเรื่อง เพศและความรุนแรงและการ ใช้อำนาจ - บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม - สะท้อนภาษาและวัฒนธรรม ร่วมสมัย - บทบาททางการศึกษา - ส่งเสริมการสร้างเสริมและ เสริมสร้างวัฒนธรรม	- ประเภทของเนื้อหา - ระดับการ operate ของสื่อ - การเป็นเวทีสำหรับประโยชน์ และความคิดเห็นที่แตกต่างใน สังคมชุมชน - ความสนใจของกลุ่ม audience เป้าหมายที่อาจถูกแบ่งโดย ศาสนา เชื้อชาติ, ภาษา, วัฒนธรรม ชุมชน การเมือง - ความสนใจในทางการเมือง รายได้ ภูมิศาสตร์ ฯลฯ	- เสรีภาพของสื่อในการ แสดงความคิดเห็น - เสรีภาพของสื่อในการ นำเสนอข้อมูลข่าวสารจากแหล่ง ใด ๆ ก็ตาม - สามารถปลดปล่อยจากอิทธิพลหรือ ความกดดันของผู้ทำเนื้อหาจาก เจ้าของสื่อหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาใด ๆ ที่นำเสนอ - การมีนโยบายบรรณาธิการที่มี active and critical	- ยึดมั่นในเนื้อหา - การนำเสนอที่ถูกต้องและเป็นกลาง - การไม่เข้าข้างฝ่ายใด (แสดงถึง ความเป็นกลาง) - การนำเสนอที่ถูกต้องและแม่นยำ - ยึดประโยชน์หรือประโยชน์ให้บุคคลที่ สาม - ความครบถ้วนถูกต้องของเนื้อหา - ความเที่ยงธรรมและสมดุลภาพใน การนำเสนอ - สาระเพื่อการพัฒนา - ระดับ (เชิงทฤษฎี, ครอบคลุม, ชุมชน, ประสิทธิภาพ) - มุมมองประเด็น (สุขภาพ, สิ่งแวดล้อม, เศรษฐกิจ, ประชาธิปไตย, ประเพณี, วัฒนธรรม)

Mahidol University

บทบาทของสื่อมวลชนทางวิทยุและโทรทัศน์ใน การสร้างเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์

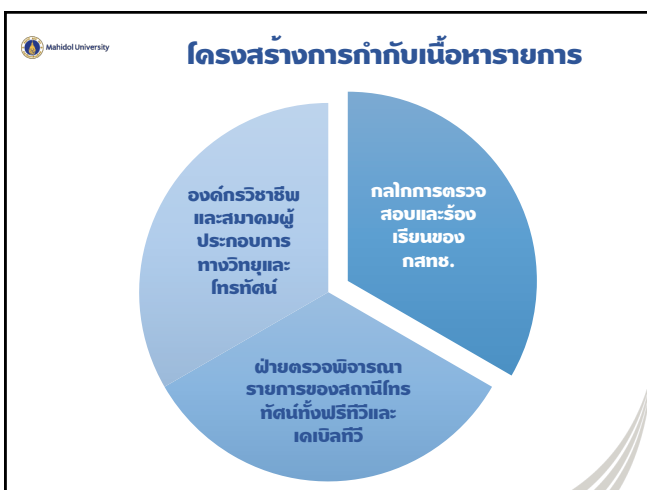
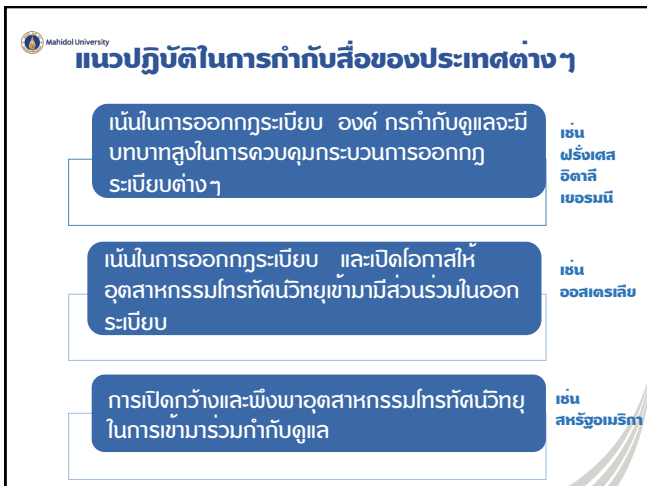
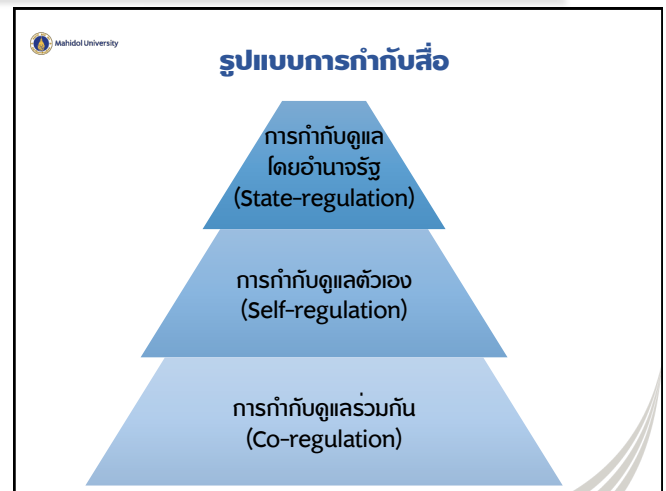
- การให้ข่าวสารด้วยความถี่สูง นำเสนอข่าวและเข้าถึงประชาชน รวมทั้งสอดส่องตรวจสอบตรา สื่อมวลชนมีหน้าที่จับตามองความเปลี่ยนแปลง และการกลั่นกรองข่าวสาร
- การให้ความคิดเห็น และเป็นที่เวทีแสดงความคิดเห็นจากประชาชน การร้องทุกข์ของประชาชน และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น
- การให้ความรู้และการศึกษา
- การให้ความบันเทิงโดยตรง และการให้ความบันเทิงโดยแฝงความรู้ทางอ้อม
- การเป็นตัวแทนของคนทุก ๆ กลุ่มในสังคม

Mahidol University

รูปแบบ โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแล เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

บทบาทขององค์การอาหารและยาในการกำกับสื่อจะเน้นที่การโฆษณา

- หน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา คือส่งเสริม และพัฒนาผู้บริโภคให้มีศักยภาพในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัย และคุ้มค่า รวมทั้งเพื่อให้ผู้บริโภคนั้นมีภาระการเรียนเพื่อปกป้องสิทธิของตนได้ รวมถึงการส่งเสริมการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน ประชาชน และเครือข่ายประชาคมสุขภาพ
- ผลิตภัณฑ์ 3 กลุ่มที่ต้องได้รับการอนุมัติจาก(อ.ย.) ได้แก่
 - 1) ผลิตภัณฑ์สุขภาพซึ่งรวมถึง อาหาร ยา และเครื่องมือแพทย์
 - 2) ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางและวัตถุอันตราย
 - 3) ผลิตภัณฑ์ที่กฎหมายห้ามทำการโฆษณาเพื่อการค้า
- โทษการโฆษณาเกินจริงที่ได้รับโทษจำคุก 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากกระทำความผิดซ้ำจะถูกดำเนินคดีทางศาล
- กลไกการตรวจสอบก่อนการออกอากาศโฆษณา คือ ส่งโฆษณาตรวจสอบก่อนโดย ขึ้นด้วยหากเป็นข้อความที่โฆษณาวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ 5,000 บาท ต่อ 1 เรื่อง ข้อความที่โฆษณาอื่น 3,000 บาท ต่อ 1 เรื่อง
- ปี 2561 อ.ย. และสำนักงาน กสทช. (ส่วนกลาง) ตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมกัน โดยลดขั้นตอนของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของทั้งสองหน่วยงาน (เดิมใช้เวลาอย่างน้อย 6 เดือน และต้องรับโทษ 2 ทาง) เพื่อความรวดเร็วในการยุติโฆษณาที่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยทางทันด่วนที่ โดยได้ส่งเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบรายการและโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีเนื้อหาผิดกฎหมาย ทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และเว็บไซต์ ร่วมกับ สำนักงาน กสทช.

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ปัญหาการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อการยกระดับสื่อมวลชนให้เป็นวิชาชีพสื่อมวลชน ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐ

- การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ
- การขาดพื้นที่หรือระบบการแจ้งเตือนเมื่อพบสื่อไม่เหมาะสม
- บุคลากรภาครัฐมีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น
- การกำกับดูแลกันเอง ยังขาดสมรรถนะของการเซ็นเซอร์ที่มากหรือน้อยเกินไป
- องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไม่สามารถกำกับดูแลกันเองได้
- การเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมยังคงอิงกับแหล่งทุน

ปัญหาด้านเนื้อหารายการทางวิทยุ

ปัญหาด้านเนื้อหารายการทางโทรทัศน์

Mahidol University (2)

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแล เนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

คณะที่ปรึกษา
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

Wisdom of the Land

Mahidol University

กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์ที่ใช้ใน การกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

Mahidol University

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา 40 : ดุลยธรรมที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์
และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ
ให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง
และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการ
โทรคมนาคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ
และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษาด้านวัฒนธรรมความมั่นคงของรัฐและ
ประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย

Mahidol University

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 45 : บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน
การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ
เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิ ในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของ
บุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือ
ระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือ
สื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้
การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมด
หรือ บางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้
เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตรารับ
การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือ
สื่อมวลชนอื่น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประกาศอยู่ในภาวะสงคราม แต่ทั้งนี้
จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายซึ่งได้ตรารับขึ้นตามวรรคสอง
การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของ
เอกชน รัฐจะกระทำมิได้

Mahidol University

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 46 : พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์
วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและ
แสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วย
งานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อ
จริยธรรมแห่งการประกอบอาชีพ และมีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพและ
ความเป็นธรรม มีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ

มาตรา 47 : องค์การของรัฐที่ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบ
กิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนใน
ระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
สื่อมวลชนสาธารณะ ซึ่งการทำกำกับการประกอบกิจการตามวรรคสองต้องมีมาตรการเมื่อ
ป้องกันมิให้มีการควบคุมการครอบงำสื่อ หรือการครอบงำ ระหว่างสื่อมวลชนด้วย
กันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผลเป็นการขว้างเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือ
ปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน

Mahidol University

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

มาตรา 60 : การใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะใช้
เพื่อส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม หรือเพื่อประโยชน์อื่น
ใด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ความมั่นคงของรัฐ
และประโยชน์สาธารณะ รัฐต้องจัดให้มืองค์กรของรัฐที่มีความเป็นอิสระในการ
ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบและกำกับ การดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่
กำหนดมาตรการ ป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้บริโภคโดยไม่เป็น
ธรรมหรือสร้างการแก่ผู้บริโภค เกินความจำเป็น ป้องกันมิให้คลื่นความถี่
รบกวนกัน รวมตลอดทั้งป้องกันการกระทำที่มีผลเป็นการขัดขวางเสรีภาพใน
การรับรู้ หรือปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริง
ของประชาชน และป้องกันมิให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดใช้ประโยชน์จากคลื่น
ความถี่โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของประชาชนทั่วไป

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

มาตรา 33 : ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่น ความถี่แต่ละประเภทต้องจัดผังรายการให้มีสัดส่วนรายการ ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ
- (2) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ
- (3) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้า

ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ต้องมีรายการที่ผลิตเองในสัดส่วนที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะตามวรรคหนึ่งหมายความว่า รวมทั้ง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการ ส่งเสริมการศึกษา วัฒนธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

มาตรา 34 : ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำผังรายการให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการ ประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สำหรับใบอนุญาตแต่ละประเภท

ในกรณีจำเป็นเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดช่วงเวลาของการออกอากาศรายการบางประเภทได้ ให้ผู้รับใบอนุญาตเสนอผังรายการให้คณะกรรมการอย่างน้อยสิบห้าวันก่อนวันเริ่มให้บริการ กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผังรายการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด ให้คณะกรรมการสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องได้เมื่อคณะกรรมการ เห็นชอบกับผังรายการที่ได้แก้ไขแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือ กิจการ โทรทัศน์ตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาจนกว่าการเปลี่ยนแปลงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและให้นำ ความในวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มิใช่เหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผัง รายการ ได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

มาตรา 35 : ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่ คณะกรรมการ ประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือ เตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้อง ขออนั้น

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

มาตรา 36 : เมื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและคนด้อย โอกาส ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่าง เสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการพื้นฐานบางประการ เพื่อให้ผู้รับ ใบอนุญาตจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว

คณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการส่งเสริมได้ ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาต พิจารณา ปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการอาจพิจารณาสนับสนุนค่าใช้จ่ายจาก กองทุนหรือ สนับสนุนหรือส่งเสริมด้วยวิธีการอื่นก็ได้

เพื่อให้มาตรการที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเหมาะสมต่อคนพิการและคนด้อยโอกาสให้ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นหรือเปิดโอกาสให้คนพิการและคนด้อยโอกาสมีส่วนร่วมในการ กำหนดมาตรการดังกล่าวด้วย

บริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของคนพิการและคนด้อยโอกาสตามวรรคหนึ่งอาจ หมายความว่า บริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเพิ่มเติมเวลา หรือบริการโทรทัศน์ ที่จัดทำมีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็นอักษรวิ่ง หรือบริการคำบรรยายเป็นเสียง สำหรับ รายการ ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

มาตรา 37 : ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการ สัมผัสการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อการให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตาม วรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีดังกล่าวโดยพลัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการ ละเลยของผู้รับ ใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจ พักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551

มาตรา 39 : จัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของ ผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการ ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม โดยดำเนินการคุ้มครอง การคุ้มครองการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภค จากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร

มาตรา 40 : ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จ หรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการ

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

มาตรา 27 : กสทช. มีอำนาจหน้าที่

(13) คัดกรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการ และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารกันโดยทางโทรคมนาคม และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ ที่ใช้ในการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(17) กำหนดลักษณะการควบคุม การตรวจสอบสิทธิข้ามสื่อ การครอบงำกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ขัดสิ้นความถี่ ระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งจะมีผล เป็นการขัดขวางเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารหรือปิดกั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ของประชาชน

(18) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพ สื่อ สารมวลชนที่เกี่ยวกับการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตนเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

มาตรา 41 การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ในด้านการศึกษาวัฒนธรรมความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรมและต้องดำเนินการในลักษณะที่มีภาระการจ่ายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึง ในกิจการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการบริการสาธารณะแก่ประชาชนเพื่อให้มีความถี่เหมาะสมแก่การเป็นสมบัติของชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน และเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาต ต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2562

มาตราที่ 46 ได้บัญญัติถึงการส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขใบอนุญาตประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ขัดสิ้นความถี่ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มเป้าหมาย

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. 2556

ผู้รับใบอนุญาตที่ใช้คลื่นความถี่ ต้องจัดทำรายการให้มีสัดส่วนรายการเพื่อให้บริการ แต่ละประเภท ดังนี้

(1) กิจการบริการสาธารณะ: ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

(2) กิจการบริการชุมชน: ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่น ที่ให้บริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ โดยต้องมีรายการที่เกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่นที่ให้บริการ และต้องมีรายการที่ผลิตโดยคนในชุมชนหรือท้องถิ่นที่ให้บริการในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

(3) กิจการทางธุรกิจ: ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วน ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า โดยกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่า รวมทั้ง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. 2564

รายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่า ประการตาม :

- (1) รายการข่าวสาร
- (2) รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- (3) รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม
- (4) รายการให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ
- (5) รายการสำหรับเด็กและเยาวชน
- (6) รายการเกี่ยวกับประเพณี พิธีสำคัญทางศาสนา
- (7) รายการตามภาพรวมของภาคคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่เผยแพร่ได้เฉพาะ ในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป พ.ศ. 2555
- (8) รายการอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศหรือกำหนดให้เป็นรายการข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

การแบ่งช่วงเวลาในการนำเสนอตามประกาศหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

1) การออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือสำหรับเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละ ๒๐ นาที

- ระหว่างช่วงเวลา 16.00 – 18.00 น. ของทุกวัน
- ระหว่างช่วงเวลา 7.00 – 9.00 น. ของวันเสาร์และวันอาทิตย์

2) รายการที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปี ขึ้นไป

สามารถออกอากาศได้เฉพาะในช่วงเวลาตั้งแต่ 20.30 – 5.00 น. ของทุกวัน

3) รายการที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป

สามารถออกอากาศได้เฉพาะในช่วงเวลาตั้งแต่ 22.00 – 5.00 น. ของทุกวัน

4) รายการที่มีความเหมาะสมในระดับ ฉ สามารถออกอากาศได้เฉพาะในช่วงเวลา

ตั้งแต่ 24.00 – 5.00 น. ของทุกวัน

(ร่าง) พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน

ดร. มีมติเห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๙ และมีการรับฟังความคิดเห็นไปแล้วนั้น โดยสาระสำคัญของ ร่างพ.ร.บ. :

- การกำหนด "องค์กรสื่อมวลชน" ต้องขึ้นทะเบียนกับ "องค์การวิชาชีพสื่อมวลชน" ไม่ว่าอยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อดิจิทัลหรือในรูปแบบอื่นใด
- การขับเคลื่อนให้จัดตั้ง "สภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ" ที่มีอำนาจเหนือการกำกับดูแลตนเองตามที่องค์การวิชาชีพสื่อมวลชนพยายามดำเนินการอยู่ โดยสภาวิชาชีพสื่อมวลชนแห่งชาติ ทำหน้าที่รับรองทะเบียนสมาชิก เพิกถอนใบรับรองสมาชิก ตรวจสอบและเฝ้าระวังการกระทำอันไม่เหมาะสมของสื่อมวลชนผ่านการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการกำกับดูแลตนเองขององค์กรสื่อมวลชน และองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนในระดับชาติ ภูมิภาค จังหวัด หรือท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบสื่อมวลชน และการรู้เท่าทันสื่อมวลชน
- การจัดทำ "มาตรฐานทางจริยธรรม" ของผู้ทำงานสื่อ รับเรื่องร้องเรียนเมื่อองค์กรสื่อฝ่าฝืนจริยธรรม และเมื่อสื่อถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ

หลักเกณฑ์และมาตรการ ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

หลักเกณฑ์ในการกำกับดูแล เนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

เป็นไปตาม
พระราชบัญญัติการประกอบกิจการ
กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓-๓๗

มาตรการในการกำกับดูแล เนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

- ในอดีตการกำกับรายการและโฆษณาโดยรัฐ ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ซึ่งมาจากบุคลากรภาครัฐ มีหน้าที่หลักในการควบคุมดูแลและเซ็นเซอร์เนื้อหาต่างๆ

จุดอ่อนของการกำกับรายการในอดีต
 > มุมมองของผู้ผลิตรายการ : กบว. ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน การเซ็นเซอร์อาจส่งผลเสียต่อเวลาและต้นทุนในการผลิตรายการ
 > มุมมองของนักวิชาการสื่อสารมวลชน : สิ่งนี้ กบว. ทำเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพทั้งของสื่อมวลชน และการเปิดรับสื่อของประชาชน

มาตรการในการกำกับดูแล เนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

- **กบว.** ถูกยกเลิกไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงเข้าสู่ยุคการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) โดยมอบอำนาจการตรวจพิจารณาเนื้อหารายการให้แต่ละสถานีดำเนินการกันเอง ซึ่งข้อเสียของการให้สถานี กำกับดูแลตนเองคือ การขาดการกำกับบนมาตรฐานเดียวกันของแต่ละสถานีจนกระทั่งถึงในปัจจุบัน
- ปัจจุบันคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (**กสท.**) เป็นคณะกรรมการย่อย ที่ปฏิบัติแทน กสทช. ในส่วนภารกิจเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
- **องค์การวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์** เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการกำกับดูแลเนื้อหา โดยรวมตัวกันเป็นชมรม สมาคม สมาพันธ์ และออกกฎระเบียบ/หลักจริยธรรม เพื่อใช้ในการช่วยกำกับดูแลกันเอง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่ เพราะไม่มีอำนาจในการดักเตือนหรือลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม

(3)

Mahidol University

จริยธรรมและจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบวิชาชีพ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

คณะที่ปรึกษา
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

Wisdom of the Land

Mahidol University

ปัญหาด้านจริยธรรมใน กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

Mahidol University

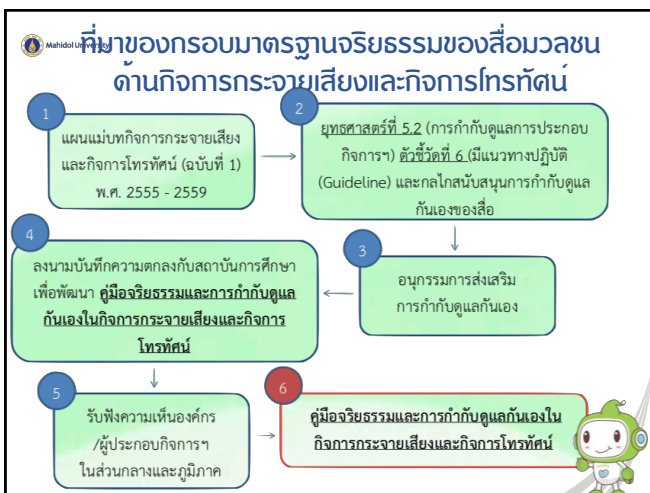
ปัญหาด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

- ❌ ขาดความรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพ
- ❌ ขาดความตระหนักของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม
- ❌ ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองกับการใช้หลักการกำกับดูแลกันเองให้มีประสิทธิภาพ
- ❌ สมาชิกไม่ยอมรับและเคารพกติกาที่กำหนด
- ❌ เน้นการรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าการมีคุณธรรมจริยธรรม

Mahidol University

ปัญหาด้านจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาและการโฆษณา ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

- ❌ การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย
- ❌ การขายสินค้าที่ไม่มีข้อมูลความจริง หรือ เกินความจริง
- ❌ การนำเสนอเนื้อหาหรือภาพข่าวที่ล่อแหลม ละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ❌ การขาดความเป็นกลาง
- ❌ การนำเสนอ เนื้อหาที่ยั่วยว สร้างความเกลียดชัง ก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคม
- ❌ การใช้ภาษาพูดที่ไม่ชัดเจน

Mahidol University

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ

- 💡 กำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมวิชาชีพ
- 💡 ส่งเสริมภาพลักษณ์อันดีขององค์กรสื่อ
- 💡 เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน
- 💡 สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม
- 💡 ยกระดับวิชาชีพสื่อมวลชนในการกำกับดูแลกันเอง

**มาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน
ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์**

Mahidol University
แนวทางของการสร้างจริยธรรมสื่อมวลชนสากล

- การตีความใหม่ในบทบาทและเป้าหมายทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในระดับโลก/ระดับสากล
- การตีความใหม่ในหลักปฏิบัติและมาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในปัจจุบัน เช่น ประเด็นความเป็นกลาง การสร้างสมดุลของข่าว และความเป็นอิสระ
- การสร้างบรรทัดฐานใหม่และแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของสื่อมวลชนระดับสากล

Mahidol University
หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนสากล

1. การกระทำตนให้อยู่ในขอบเขตของความเหมาะสมมีเกียรติ (The bounds of decency)
2. การไม่สร้างข่าวขึ้นเอง (Do not attempt to make news)
3. การเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ผู้รับสาร (The truth and the whole truth)
4. การไม่ก้าวล้ำสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น (Do not to invade the private rights)
5. การไม่บังคับบุคคลให้พูด (Do not to force individuals to speak)
6. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสังคม (Play fair with a person against whom derogatory charges)
7. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่นำมากล่าวถึงในคอลัมน์ (Play fair with persons quoted in its columns)

Mahidol University
หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนสากล

8. การรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว (Keep the confidence of its news sources)
9. การไม่ปิดบังข้อเท็จจริงที่น่าเสนอ (Do not suppress news)
10. การไม่ขายข่าว ขายคอลัมน์เพื่อเงิน หรือความพอใจส่วนตัว (Do not "sell" its news columns for money or courtesies)
11. การละเว้นจากการเข้าร่วมพรรคการเมือง (Refrain from allowing party politics)
12. การบริการคนส่วนรวม มิใช่บริการคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Serve the whole society, not just one "class")
13. การช่วยต่อสู้และปราบปรามอาชญากรรม (Fight and discourage crime)
14. การเคารพ และช่วยผดุงกฎหมายบ้านเมือง (Must respect and aid the law and the courts)
15. การสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน (Seek to build its community)
16. การไม่ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างญาติและเพื่อนของผู้อื่น (Not injure the relatives and friends)

Mahidol University
หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนสากล

17. การคำนึงว่าการหย่าร้าง การฆ่าตัวตายนั้น เป็นปัญหาสังคมสิ่งหนึ่งไม่ควรเสนอข่าวไปในเชิงไม่สุภาพ (To recognize divorce, suicide as an unfortunate social problem)
18. อย่ากล่าวโจมตีคู่แข่ง (Do not attack on competitive)
19. อย่าหัวเราะเยาะความวิกลจริต หรือด้อยโอกาสของบุคคล (Do not ridicule the insane or the feeble-minded or misfortunes)
20. การเคารพนับถือวัด โบสถ์ เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ของบุคคล (Respect churches, nationalities and races)
21. หน้ากีฬาควรเขียนถึงทุกๆ คน (Sports page is written for everybody)
22. การแก้ไขข้อผิดพลาดที่พบในทันที (Be prompt in correcting errors)
23. การระลึกว่าข่าวที่น่าเสนอนั้น มีเยาวชนชายหญิงอ่านด้วย (Remember that the new is read by young boys and girls)

Mahidol University
**หลักการจริยธรรมวิชาชีพ
การกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ใน
ประเทศไทย**

ระดับองค์กรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ระดับผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

Mahidol University

จรรยาบรรณและแนวปฏิบัติของ ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย

- ข้อมูลข่าวสารที่ ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม
- สิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัวเกียรติยศชื่อเสียงข้อมูลส่วนตัว
- ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค
- เคารพในสิทธิและเสรีภาพทางปัญญา
- ส่งเสริมการกานาบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติเพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนคำนึงถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงและเด็กที่ปรากฏในสื่อ
- การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ
- การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

Mahidol University

ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.2553

- ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณะชนตามหลักวัตถุประสงค์ โดยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ ชาติาคติ กษัตริย์นิยม และไมหาคติ
- หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น ต้องแจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว
- ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว
- การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่สร้างความผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว
- การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ดัชนีชี้วัดความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์และสถานการณ์แก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว
- การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์ แห่งสาธารณะ หรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

Mahidol University

ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.2553

- (7) การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้เป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยต้องแจ้งให้ทราบว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวนั้น
- (8) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้เป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- (9) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเปิดเผยในสื่อสาธารณะ
- (10) ต้องระมัดระวังในการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเองหรือพวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบวิชาชีพข่าวมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกับการนำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าวทันที
- (11) ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ข้อขัดแย้ง ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่มุ่งมาดและมุ่งเป็นเครื่องมือในการนำเสนอหรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

Mahidol University

ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าว พ.ศ. 2555

- (1) นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์สาธารณะ ด้วยความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นธรรม
- (2) เคารพสิทธิมนุษยชน ดัชนีชี้วัดความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าว
- (3) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพสื่อสารมวลชนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- (4) ปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม
- (5) ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ตกเป็นข่าว หากนำเสนอข้อมูลผิดพลาดต้องดำเนินการแก้ไขโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว
- (6) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น
- (7) ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

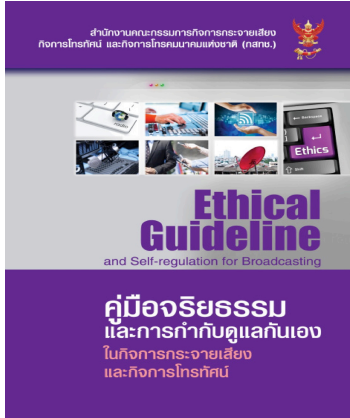

จรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา

- 1) ประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตามหลักปฏิบัติและวิชาการ และอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
- 2) ไม่ทำการใด ๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสียหายเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
- 3) มีความรับผิดชอบต่อสังคม และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายในจริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม
- 4) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันเป็นการดูหมิ่นเชื้อชาติ ศาสนา หรือความเชื่อ หรือสิ่งอันเป็นที่เคารพสักการะของบุคคลทั่วไป
- 5) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันทำให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับ สินค้า บริการ การแสดง หรืออื่น ๆ หรือโอ้อวดสรรพคุณจนเกินความจริงจนทำให้ผู้เห็นหรือผู้ฟังเกิดความสำคัญผิด
- 6) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ หรือเรื่องโชคลางมาเป็นข้ออ้าง
- 7) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยการเลียนแบบเครื่องหมายการค้า ดาษวัณ หรือข้อความสำคัญหรืออื่น ๆ จากการโฆษณาของผู้อื่น อันทำให้ผู้อื่นเห็น หรือผู้อื่นได้ยินเกิดความเข้าใจผิดหรือไขว้แหวเกี่ยวกับสินค้า บริการ หรือการแสดงของผู้อื่น
- 8) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยใช้ศัพท์สฤติ ผลการวิจัย หรืออ้างอิงรายงานทางวิทยาศาสตร์ในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยที่สินค้านั้นไม่มีคุณสมบัติตามที่อ้าง
- 9) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอย่างถึงตัวบุคคล หรือสถาบัน โดยที่ตัวบุคคล หรือสถาบันนั้นไม่มีตัวตนอยู่จริง และไม่ได้อาศัยสินค้าและบริการ หรือชมการแสดงนั้นจริง
- 10) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันอาจมีผลเป็นอันตรายต่อเด็ก หรือผู้เยาว์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทำให้ขาดความรู้สึกผิดชอบ หรือโดยอาศัยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจโดยไม่สมควร

ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่

คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในการกระจายเสียงและการโทรทัศน์
(Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting)

ดาวน์โหลด : <http://www.nbtc.go.th/Services/academe/ต้นก้ากับจุล/คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในการกระจาย.aspx>

Mahidol University (4)

รูปแบบและองค์กรเครือข่ายจิตอาสา ภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบ เนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

คณะที่ปรึกษา
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

Wisdom of the Land

Mahidol University

บทบาทขององค์กรวิชาชีพและ สมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์

Mahidol University

บทบาทขององค์กรวิชาชีพและ สมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์

- การผลักดันสิทธิเสรีภาพสื่อ
- การพัฒนากระบวนการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- การยกระดับวิชาชีพของสื่อมวลชน
- การคัดสรรบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาทำวิชาชีพสื่อ
- การส่งเสริมจริยธรรมและจรรยาบรรณในทุกระดับ
- การดูแลสวัสดิการ ส่งเสริม สวัสดิภาพของผู้ประกอบวิชาชีพของสื่อมวลชน
- การสร้างภาคีสื่อและเครือข่ายที่สนับสนุนการทำงานสื่อมวลชน

Mahidol University

ตัวอย่างองค์กรวิชาชีพและสมาคม ผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์

- สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
- สมาคมเดบิลทีวีแห่งประเทศไทย
- สมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย
- สมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาแห่งประเทศไทย
- สมาคมผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ
- สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุท้องถิ่นไทย
- สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
- สมาคมสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง (ประเทศไทย)
- สมาคมโทรทัศน์ระบบดิจิทัล (ประเทศไทย)
- สมาคมผู้สื่อข่าวไทย-จีน
- สหภาพแรงงานกลางสื่อมวลชนไทย
- สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย
- ชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อม
- ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ

Mahidol University

รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสา ภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการ ทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย

Mahidol University

สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

บทบาท - ส่งเสริมจริยธรรมให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ - งานวิชาการ - สร้างความร่วมมือในการทำงานกับองค์กรวิชาชีพอื่นๆ - สร้างการรับรู้ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อองค์กรสื่อ ภาคสังคมและประชาชน และสร้างหลักประกันสำหรับวิชาชีพสื่อ	ประเด็นการตรวจสอบ - สื่อที่ไม่เหมาะสมทุกประเด็น
จุดแข็ง - บทบาทครอบคลุมในทุกมิติของการกำกับสื่อทั้งในเชิงจริยธรรม บริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เชิงวิชาการ และความยั่งยืน - การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งและ ทำงานร่วมกับสภาวิชาชีพสื่ออื่นๆ	จุดอ่อน - ขาดการเปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

มหาวิทยาลัยมหิดล

สาขาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย 'ขอให้ระงับการนำเสนอภาพคลิบข่าวกบฏการเมืองฉบับนักกิจกรรมสภา'

วันที่ 24 ธันวาคม 2561 - 11:29 น.

< 43 SHARES
 [Facebook 43](#)
[Twitter](#)
[Google+](#)
[LINE](#)

ขอให้องค์กรวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ระงับการนำเสนอภาพคลิบข่าวกบฏการเมืองฉบับนักกิจกรรมสภา... (text continues)

ขอให้องค์กรวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ระงับการนำเสนอภาพคลิบข่าวกบฏการเมืองฉบับนักกิจกรรมสภา... (text continues)

Mahidol University

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน

บทบาท - กลไกการรับเรื่องร้องเรียนผู้บริโภคด้านสื่อ โดยเชื่อมโยงระหว่างผู้บริโภคกับสื่อมวลชน	ประเด็นการตรวจสอบ - สื่อที่ไม่เหมาะสมทุกประเด็นบนด้านผลกระทบทางลบที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค
จุดแข็ง - การรวมตัวเครือข่ายประชาสังคมหลายภาคส่วน ทำให้ตรวจสอบสื่อได้รอบคลุมหลายประเด็น - มีเครือข่ายในเชิงพื้นที่ออกไปใน 11 จังหวัด - มีกลไกกลางในการรับข้อร้องเรียน - ดำเนินการภายใต้มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค	จุดอ่อน - ขาดการประชาสัมพันธ์ - ขาดช่องทางการเข้าถึงที่ชัดเจน เช่น เว็บไซต์แฟนเพจ ต้องเข้าถึงผ่านทางมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

Mahidol University

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน ก้าวบ้ายใจความรู้รณรงค์ไปตลอดรบบรรณ

หน้าหลัก Story ข่าวผู้บริโภค 1710 Sign in

Ratings 1219 Views

เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคสื่อภาคประชาชน หักหลังคณะกรรมการวิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมโฆษณานิเทศกิจแห่งประเทศไทย ชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม และผู้เกี่ยวข้อง 1% เครือข่ายฯ ไม่พอใจการนำเสนอภาพคลิบข่าวกบฏการเมืองฉบับนักกิจกรรมสภา... (text continues)

Mahidol University

เครือข่ายครอบครัวและสร้างสรรคดี

บทบาท - การกำกับสื่อสำหรับครอบครัวโดยมีศูนย์รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการเผยแพร่สื่อที่ไม่เหมาะสม - การให้ความรู้เรื่องความเท่ากันสื่อ - การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ	ประเด็นการตรวจสอบ - ครอบครัวและเยาวชน
จุดแข็ง - การขยายพื้นที่การแพร่กระจายในแต่ละจังหวัด - ทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่นๆ - การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	จุดอ่อน - การจัดกิจกรรมโดยอิงกับแหล่งทุน ซึ่งในระยะยาวมีแนวโน้มจะขาดความยั่งยืน

Mahidol University

เครือข่ายครอบครัวและสร้างสรรคดี

Search this site:

ข่าวสาร ข่าวสาร สื่อเพื่อครอบครัว งานวิจัย เรื่องครอบครัว เติบโตขึ้น ฐานข้อมูลครอบครัว

FM 105 MHz

โซดา สุภาพร
ประธานมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

ขอเชิญร่วมงานเสวนาเรื่องเครือข่ายครอบครัว ปี 2561... (text continues)

Mahidol University

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน

บทบาท - การเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกระบวนการใช้สื่อสร้างสรรค์และการเรียนรู้เท่ากันสื่อ - การมีช่องทางให้รายงานสื่อที่ไม่น่าสนใจกับเด็กผ่านเว็บไซต์ http://cclickthailand.com	ประเด็นการตรวจสอบ - การพัฒนาการรู้เท่ากันสื่อของเยาวชน - การตรวจสอบสื่อที่เหมาะสมกับเยาวชน
จุดแข็ง - การมีองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน - การแบ่งชุดความรู้สำหรับพ่อแม่ ครู และเด็ก - การให้ความรู้ผ่านบทความและงานวิจัย - การมีภาคีเครือข่ายที่หลากหลายทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ	จุดอ่อน - การจัดกิจกรรมโดยอิงกับแหล่งทุน ซึ่งในระยะยาวมีแนวโน้มจะขาดความยั่งยืน

โครงการส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน

C-CLICK

PUSH FOR CHANGE

การสนับสนุนเครือข่ายการศึกษาและ MIDL เพื่อสร้างพลเมือง

วันที่ 22 ธันวาคม 2561 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ จังหวัด กรุงเทพมหานคร

เครือข่ายการศึกษา และ MIDL เพื่อสร้างพลเมือง

วันเสาร์ 22 ธันวาคม 2561 ณ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ จังหวัด กรุงเทพมหานคร

คุณเชษฐา วรรณสาร ผู้จัดการสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน

หลังขยายแผนจัดการศึกษา Human Scale ที่เน้นเชิงปฏิบัติการ ออกแบบการเรียนรู้ที่สนใจ สะท้อนองค์ความรู้ไปทั่วโลก กับ...

การสร้างให้เป็นสื่อที่มีค่า

การพัฒนาสื่อของโรงเรียนอัสสัมชัญ ในการเรียนรู้

ตรวจสอบ

โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ จังหวัด กรุงเทพมหานคร

รูปแบบและสถานการณ์ขององค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชนที่ทำการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในต่างประเทศ

The World Association for Christian Communication (สหราชอาณาจักร / แคนาดา)

บทบาท

- การส่งเสริมสิทธิในการสื่อสาร
- การตรวจสอบสื่อในด้านเพศ ด้านความยากจน ด้านศาสนา และด้านสันติภาพ

ประเด็นการตรวจสอบ

- เพศ
- ความยากจน
- ศาสนา
- สันติภาพ

จุดแข็ง

- การตรวจสอบในประเทศที่หลากหลาย
- การมีองค์กรพันธมิตรด้านเงินทุนจำนวนมากและกระจายอยู่ทุกทวีปทั่วโลก
- การเปิดโอกาสให้ผู้สนใจร่วมเป็นเครือข่ายที่ช่วยผ่านการสมัครผ่านเว็บไซต์

จุดอ่อน

- กิจกรรมบางประเภทไม่ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การรายงานผลการตรวจสอบสื่ออย่างต่อเนื่อง
- วารสารบางเล่มต้องขอรับเป็นสมาชิกซึ่งราคาค่อนข้างสูง ทำให้องค์ความรู้ที่มีอยู่ไม่สามารถกระจายไปถึงผู้สนใจ

The World Association for Christian Communication (สหราชอาณาจักร / แคนาดา)

Project of the Month

Strengthening Indigenous Communication Networks in Colombia

WACC partner Resguardo Indígena Páez de Corinto is an indigenous civil society organization established in 1986. It works in Colombia's Cauca department, one of the country's regions most affected by armed and social conflict. The organization was established to assert indigenous governance in areas historically populated by Nasa indigenous communities. Over the years, the organization has developed a "life plan" or "development plan" to guide the way it exercises indigenous governance. Under this plan, the organization operates a series of programs on health, education, youth engagement, economic development, indigenous security, legislation, among others. It serves a population of approximately 13,000 people.

Dialogic communication is at the heart of the organization's "life plan". The organization has developed a communication network called Wejika Ko'Senwi through which it fosters Nasa culture, promotes community engagement, strengthens the delivery of its social services. This project seeks to build the capacity of 20 young people from the communities of Corinto and Lopez to contribute to the communication network.

Media Monitoring Project of Concordia University (แคนาดา)

บทบาท

- การเฝ้าระวังและตรวจสอบการโจมตีและการสังหารหมู่ในพื้นที่เสี่ยง

ประเด็นการตรวจสอบ

- การโจมตีและการสังหารหมู่ในพื้นที่เสี่ยง

จุดแข็ง

- การเฝ้าระวังและรายสัปดาห์แยกตามประเทศ
- การทำงานร่วมกับเครือข่ายจำนวนมากในหลายประเทศ

จุดอ่อน

- มีลักษณะเป็นโครงการ จบประมาณ 1 ปีจากการบริจาค ซึ่งมีแนวโน้มจะยังไม่ยั่งยืน

Media Monitoring Project of Concordia University (แคนาดา)

About the Media Monitoring Project

The Media Monitoring Project is intended to provide early warning of genocide, crimes against humanity, ethnic cleansing, and serious war crimes by monitoring the domestic news media (newspapers, radio, television and online sources) in at risk countries.

Our country-specific weekly reports aim to provide a snapshot of the information available to citizens on the ground. Our desk officers pay particular attention to several factors when summarising the contents of domestic news media, described and elaborated upon below, which may signal potential future instances of mass atrocity crimes in the country.

Radio, Television and Social Media

Radio and phone-in shows are ideal tools for diffusing hate propaganda, often winning a large listenership by engaging the audiences in inciting hatred of another group.

Examples: Radio-Télévision des Mille Collines (RTLM) in Rwanda played a major role in encouraging citizens to take part in the 1994 genocide.

[Read transcripts of RTLM's broadcasts, as well as other Rwandan radio stations.](#)

Social Media such as Twitter and Facebook are now also widely used to produce and disseminate dangerous speech. It is now important to monitor these new media as well.

Media Monitoring Project

About the Media Monitoring Project

- Brazil
- Burma
- Burundi
- Central African Republic
- Colombia
- Côte d'Ivoire
- Democratic Republic of the Congo
- Egypt
- Iran
- Kenya
- Kyrgyzstan
- Libya
- Mali
- Nicaragua
- Nigeria

โครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

Media Monitoring Project of Zimbabwe (ซิมบับเว)

บทบาท - การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข่าวและสถานการณ์ปัจจุบันที่ถูกออกอากาศทางวิทยุโทรทัศน์ในประเทศ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ - การทำวิจัยและศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นการตรวจสอบสื่อ	ประเด็นการตรวจสอบ - สิทธิมนุษยชน - ความรุนแรง - สิทธิสตรี และอื่นๆที่ค่อนข้างหลากหลาย
จุดแข็ง - การตรวจสอบในประเทศที่หลากหลาย - การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งทั้งในระดับประเทศ - การทำงานที่ต่อเนื่องและรายงานทุกเดือน - การทำงานบนฐานการวิจัย - การนำเงินบริจาคและทรัพยากรอื่นไปลงทุนเพื่อพัฒนากลับมาเป็นงบดำเนินการ - เว็บไซต์มีหลายภาษา สะดวกต่อการให้ข้อมูลที่ถูกต้องจากประเทศต่างๆร่วมกันรายงาน	จุดอ่อน - งบประมาณหลักยังคงมาจากการบริจาค ทำให้แนวโน้มความยั่งยืนในอนาคตไม่แน่นอน

Media Monitoring Project of Zimbabwe (ซิมบับเว)

Media Monitoring Project of Zimbabwe (MMPZ)

Conflicts: Zimbabwe

Established in 1999, the Media Monitoring Project of Zimbabwe (MMPZ) is an independent trust that works to promote freedom of expression and responsible journalism in Zimbabwe. It aims to achieve this through monitoring and analysis of the news and current affairs output on domestic radio and television, and in the print media. The project is a joint initiative of the Zimbabwe chapter of the Media Institute of Southern Africa (MISA) and the Catholic Commission for Justice and Peace in Zimbabwe (CCJPZ).

Contact this organisation

9 Knight Bruce Road, Milton Park, Harare, Zimbabwe
+263 (0)4- 741816
<http://www.mmpz.org>
monitors@mmpz.org.zw

Thematic areas

Conflict prevention and early warning
Culture, media & advocacy
Human rights
Research
Transitional justice and reconciliation

The Media Development Foundation (ยูเครน)

บทบาท - การวิจัยด้านสื่อ - การส่งเสริมสื่อมวลชนให้ตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน - การตรวจสอบสื่อและโฆษณา	ประเด็นการตรวจสอบ - สิทธิมนุษยชน - โฆษณา - ชนกลุ่มน้อย เชื้อชาติ ศาสนา - ความเท่าเทียมทางเพศ
จุดแข็ง - การมีเครือข่ายที่หลากหลายและเป็นองค์กรมืออาชีพ - การดำเนินกิจกรรมที่ค่อนข้างหลากหลาย - การดำเนินการโดยสื่อมวลชนมืออาชีพ ทำให้เข้าใจบริบททั้งในเชิงการตรวจสอบและการพัฒนาสื่อควบคู่กันไป	จุดอ่อน - งบประมาณหลักยังคงมาจากการบริจาค ทำให้แนวโน้มความยั่งยืนในอนาคตไม่แน่นอน

The Media Development Foundation (ยูเครน)

Media Manager Academy to be launched on Oct. 26
MDV launches the first part of its pioneer Media Accelerator program

Support our cause

LATEST VIDEO

School for Regional

READ OUR LATEST ACTIVITY REPORT

บทบาทหน้าที่และแนวทางการทำงานของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

บทบาทหน้าที่และแนวทางการทำงานของเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์

ประเทศไทยมีประเด็นกฎหมายที่สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายจิตอาสาภาคประชาชน ที่ทำการตรวจสอบเนื้อหา ทำได้โดยส่วนใหญ่เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดตั้งขึ้นเอง	การดำเนินการผ่านเครือข่าย ซึ่งมีทั้งเครือข่ายวิชาชีพสื่อมวลชน เครือข่ายสหวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้มีการตรวจสอบความหลากหลายและลึก	การสร้างเครือข่ายประชาชนในแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศให้เขามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย รวมทั้งมีการบูรณาการให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน
หากจะมีการรับบริจาคก็ควรมีรูปแบบการรับบริจาคที่ชัดเจน เพื่อให้แตกต่างจากองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยไม่รวมตัวกัน และเป็นการรับเรื่องร้องเรียนเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม	การจัดทำเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการรวบรวมองค์กรเครือข่ายจิตอาสาในการตรวจสอบเนื้อหา รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย และอาจเพิ่มบทบาทด้านการวิจัย/ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในเครือข่าย	

(5)

Mahidol University

การสร้างเครือข่ายและภาวะผู้นำ ของจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแล เนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

คณะที่ปรึกษา
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

Wisdom of the Land

Mahidol University

การบริหารจัดการเครือข่ายจิตอาสาเครือข่ายจิตอาสา ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

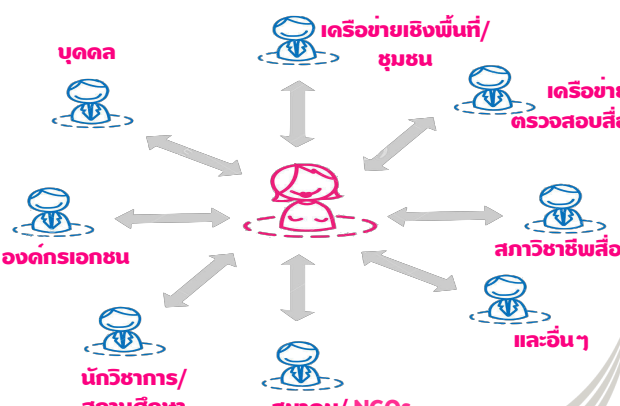
Mahidol University

การสร้างเครือข่ายจิตอาสา ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

Mahidol University

เครือข่ายมาจากแหล่งไหนบ้าง

Mahidol University

การสร้างเครือข่ายจิตอาสา ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

- การรวมบุคคล กลุ่มคน องค์กร ซึ่งมีวัตถุประสงค์กำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ และต้องเป็นไปโดยสมัครใจ
- มีการติดต่อสื่อสาร และร่วมกันทำกิจกรรมกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์
- มีความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิก
- การทำกิจกรรมต้องมีความเท่าเทียม แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวของตนเองของคนหรือองค์กร
- ระหว่างการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ต้องมีการพัฒนาสมาชิกควบคู่กันไปด้วย ให้มีความรู้เพิ่มขึ้นในการร่วมกันกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

Mahidol University

การทำให้เครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแล เนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์มีความเข้มแข็ง

**การส่งเสริม
กระบวนการเรียนรู้**

โดยการเสริมสร้าง
กิจกรรมให้สมาชิกมี
การแลกเปลี่ยนความรู้
กระจายความรู้ ตลอด
จนมีการเรียนรู้อย่าง
เป็นระบบ

**การสร้างเครือข่าย
การทำงานและการเรียนรู้**

โดยการประสานเชื่อมโยง
หน่วยงานต่างๆ ในหน่วยงาน
ชุมชนและองค์กรภายนอก
ชุมชน เพื่อเข้ามามีบทบาทใน
การส่งเสริมกระบวนการเรียน
รู้ของสมาชิก และเข้ามามีส่วน
ร่วมในการสนับสนุนการ
ทำงานของเครือข่ายจิตอาสา

ภาวะผู้นำของเครือข่ายจิตอาสาเครือข่ายจิตอาสาที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

บริบทสังคมที่เปลี่ยนไปในศตวรรษที่ 21.....
แนวคิดด้านผู้นำที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

- สังคมไทยปัจจุบันกำลังก้าวเข้าสู่จุดเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญ
- ประชาชนเริ่มตื่นตัวและสนใจความเป็นไปของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการเมืองอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน
- ประชาชนมีความพยายามในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและฟื้นฟูสังคม
- อุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้ปัจเจกบุคคลไม่กล้าริเริ่มกระทำการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยตนเอง คือ การไม่รู้ว่าตนมีศักยภาพภายในที่สามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงสังคม

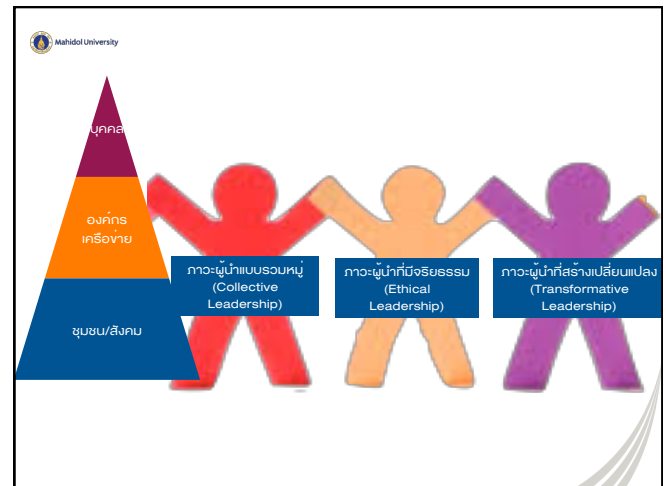
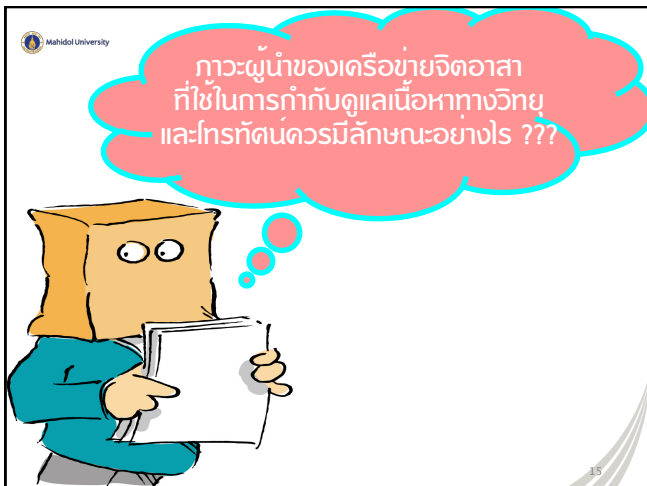
“ภาวะผู้นำไม่เฉพาะเจาะจงว่าต้องมีอยู่ในผู้นำหรือเป็นหัวหน้าทีมเท่านั้น แต่ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นที่ควรต้องมีในตัวทุกคน ”

ภาวะผู้นำแบบดั้งเดิม vs ภาวะผู้นำแบบใหม่ที่จะทำงานเพื่อสังคม

- ยึดติดกับความมั่นคง - เป็นผู้ควบคุมและสั่งการ - สร้างการแข่งขันทั้งในและนอกองค์กร - มุ่งผลลัพธ์ในเชิงผลผลิตทางธุรกิจ/ รายได้/ลูกค้า - สร้างผู้ตามให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน	- ตอบสนองการเปลี่ยนแปลง /มองการณ์ไกล - สร้างการกระจายอำนาจและเสริมพลังผู้ตาม - สร้างสัมพันธภาพที่ดีทั้งในองค์กรและเครือข่าย - มุ่งผลลัพธ์ในเชิงเป้าหมายร่วมควบคู่ไปกับความยึดมั่นผูกพันของผู้ตาม ให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรม/ ส่วนรวม มีจิตทางจิตวิญญาณ - เข้าใจในความหลากหลายและพัฒนาให้ถึงศักยภาพสูงสุด
--	--

ภาวะผู้นำแบบรวมหมู่ (Collective Leadership)

- ผู้นำเน้นการใช้ความเชี่ยวชาญของทีม
- ผู้นำมีการกระจายอำนาจลงสู่ทีม
- ผู้นำมีการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก
- เป้าหมายของการใช้ภาวะผู้นำคือเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทุกคน

ภาวะผู้นำแบบรวมหมู่ (Collective Leadership)

บุคคล
ผู้นำมีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ปรับปรุงและตรวจสอบได้ มีการศึกษาความเสี่ยง บริหารจัดการแบบไม่เป็นการ การสร้างแรงบันดาลใจให้กับตนเองและผู้อื่นและการสื่อสารสองทาง

องค์กรเครือข่าย
ผู้นำมุ่งสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน มีการกระจายการนำลงสู่ทีม สร้างสภาพแวดล้อม/วัฒนธรรม/ความเสมอภาค/แก้ปัญหาความขัดแย้งภายในทีม การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความเชี่ยวชาญ และข้อมูลย้อนกลับในการทำงาน มีการเพิ่มศักยภาพของตนเองและสมาชิกในทีม และดึงศักยภาพของทีมมาใช้ได้สูงสุด

ชุมชน/สังคม
ผู้นำมีการสร้างเครือข่ายและทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอก เช่น เครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ ภาาต่าง ๆ ประชาชน เป็นต้น เพื่อประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม

ภาวะผู้นำที่มีจริยธรรม (Ethical Leadership)

- ผู้นำทำกิจกรรมทุกประเภทโดยมีหลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นฐาน
- ผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรมและมุ่งยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของผู้ตาม
- เป้าหมายของการใช้ภาวะผู้นำคือเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ภาวะผู้นำที่มีจริยธรรม (Ethical Leadership)

บุคลิก ผู้นำมีความรู้พื้นฐานทางปรัชญาในการทำงานเพื่อสังคม ตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมโดยยึดหลักองค์รวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกาย วาจา ใจ และจิตวิญญาณในการปฏิบัติงาน และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ตาม มีจิตสำนึกสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม และซื่อสัตย์

องค์กรเครือข่าย ผู้นำมุ่งสร้างบรรยากาศของคุณธรรมในการทำงาน (Ethical Climate) ยกระดับจิตใจ/คุณธรรม/จิตสำนึกของผู้ตาม เสริมพลังผู้ตามให้ทำงานโดยยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และสร้างแรงจูงใจภายในของผู้ตามในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการทำงานเพื่อส่วนรวม

ชุมชน/สังคม ผู้นำมุ่งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน/สังคมรอบข้าง

ภาวะผู้นำที่สร้างเปลี่ยนแปลง (Transformative Leadership)

- ผู้นำมีความคิดและทำงานเชิงนวัตกรรม
- ผู้นำมีความเข้าใจและพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง
- ผู้นำมีการสร้างพลังหมู่ที่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลง
- เป้าหมายของการใช้ภาวะผู้นำคือเพื่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนและสังคม

ภาวะผู้นำที่สร้างเปลี่ยนแปลง (Transformative Leadership)

บุคลิก ผู้นำสร้างนวัตกรรมในการทำงาน มีสติสัมปชัญญะ มีความเป็นพลเมือง มีกระบวนทัศน์ใหม่/เข้าใจโลกและสังคม/พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สามารถทำงานในสังคมที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นผู้นำที่มีคุณภาพในสถานการณ์

องค์กรเครือข่าย ผู้นำมุ่งสร้างพลังกลุ่มและความยึดมั่นผูกพันกับองค์กรให้แก่ผู้ตาม มีการถ่ายทอดความเป็นผู้นำจากผู้นำรุ่นก่อนสู่ผู้นำรุ่นใหม่ สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ในองค์กร

ชุมชน/สังคม ผู้นำมีการสร้างพลังกลุ่มร่วมกับภาคีเครือข่าย และทำงานโดยมุ่งพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม

